



**کتاب چکیده مقالات برگزیده  
نخستین کنگره پیشگامان پیشرفت**

خردادماه 1391

وقتی می‌گوییم الگوی ایرانی اسلامی، یعنی یک نقشه جامع. بدون نقشه جامع دچار سردرگمی خواهیم شد... این الگو نقشه جامعی است؛ به ما می‌گوید که به کدام سمت و برای کدام هدف داریم حرکت می‌کنیم.

رهبر فرزانه انقلاب اسلامی

نخستین نشست اندیشه‌های راهبردی، دیماه 1389

### پیشگفتار

تعیین مسیر پیشرفت کشور در نظام حکیمانه جمهوری اسلامی ایران و تصمیم‌سازی‌های اساسی آن، باید با مشارکت گسترده‌ی دانشمندان، محققان و نخبگان انجام شود. این امر در سنخیت و تناسب تام با روح و جان نظام است. به گواه تاریخ و تجارب عملی گذشته، پیشرفتی قرین توفیق، دست یافتنی و مبتنی بر اسلام است که بر جنبه‌های اسلامی و ایرانی بصورت توأمان متکی باشد.

مجموعه‌ای که پیش رو دارید، حاصل تلاش و استقبال گرم اعضای انجمن‌های علمی، کانون‌های فرهنگی، تشکل‌های دانشجویی و دانشجویان عزیز و علاقمند همه‌ی دانشگاه‌های کشور است که در زمینه 26 محور متفاوت دسته‌بندی شده‌اند. امید است چکیده و مجموعه مقالات کنگره بتواند جهت ایجاد گفتمان، فرهنگ سازی و بهره‌مندی از دیدگاه‌های دانشجویان و جوانان در طراحی و تهیه الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت مؤثر واقع شود.

در پایان لازم است از تمامی نویسندگان و پدیدآورندگان آثار که برغنا‌ی علمی کنگره افزودند و مراکز مختلف علمی و پژوهشی که عنایتی خاص و ویژه به این کنگره داشته‌اند تشکر نماییم. همچنین از مساعدت‌ها و تلاش‌های ارزنده داوران محترم تقدیر می‌نماییم.

ستاد برگزاری نخستین کنگره پیشگامان پیشرفت

1	مفاهیم پیشرفت	1
1	زندگی ائمه معصومین و اولیاء الهی، راهبرد تدوین الگوی پیشرفت	1
1	در باب پیشرفت	1
3	مفاهیم ارکان و ابعاد پیشرفت	3
5	مفاهیم پیشرفت	5
5	پیشرفت	5
6	تأملی بر ضرورت مبانی توسعه فرهنگی و اهمیت آن در جامعه ایران	6
6	نقش فیزیک در پیشرفت کشور	6
7	سیستم عامل فارسی	7
7	انجمن های علمی دانشجویی، افق چشم انداز 1404 و برنامه دانشگاه تمدن ساز	7
9	<b>مبانی و مؤلفه های پیشرفت اسلامی ایرانی</b>	9
9	الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی، سیر تحول مفهومی و شاخص های کامل کننده چشم انداز آینده	9
9	توسعه کارآفرینی اسلامی در پیچه ای به سوی الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی (ارائه مدل مفهومی)	9
10	دلایل شکل گیری سرمایه داری در غرب و عدم آن در شرق (ایران اسلامی)	10
10	مفاهیم ارکان و ابعاد پیشرفت مبانی و مؤلفه های پیشرفت اسلامی ایرانی	10
12	جایگاه هویت فردی دانشجویان و طلاب علوم دینی در مسیر نیل به الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	12
13	بررسی مسئله خاستگاه حقوق محیط زیست و جایگاه آن در الگوی اسلامی توسعه و الگوی توسعه مدرن	13
13	چالشهای نظری و انگیزه ی پیشرفت	13
14	لزوم تغییرات اساسی در مبانی انگیزشی و سنجشی در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در بستر کنونی جامعه	14
15	ولایت مداری و پیشرفت و توسعه ی ایرانی اسلامی	15
15	مبانی و مؤلفه های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	15
16	نقش مشارکت مردمی در پیشرفت کشور و جلب مشارکت آنها	16
16	مبانی و مؤلفه های پیشرفت اسلامی ایرانی	16
16	الزامات نظری الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در حوزه علم مبتنی بر اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله العالی)	16
17	الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت	17
18	مقدمه ای بر الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	18
19	بررسی نگرش دینی (مثبت و منفی) بر تفکر انتقادی دانشجویان	19
19	پیشرفت در قالب یک سیستم پویای پیچیده	19
20	جایگاه واقعیت مجازی در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	20
21	<b>معنویت، تفکر و علم در الگوی پیشرفت</b>	21
21	احیای فرهنگ مطالعه و تحقیق، نخستین گام پیشرفت کشور	21

- 22..... معنویت، تفکر و علم در الگوی پیشرفت
- 22..... نقش معنویت، تفکر و علم در الگوی پیشرفت
- 23..... روشمندی بر اساس پژوهش محوری در تفکر و یادگیری و تدریس با الهام از مفاهیم معنوی و نقش آن در پیشرفت علمی کشور
- 23..... کرسی‌های آزاد اندیشی، مقدمه تولید علم و ضرورت امروز انقلاب اسلامی
- 24..... بررسی نقش معنویت در الگوی پیشرفت اسلامی
- راهبرد ملی در عرصه پیشرفت فکری جامعه: ارتقای سطح مهارت‌های تفکر انتقادی همه اقشار جامعه خصوصاً دانشجویان و دانش
- 24..... آموزان
- 25..... معنویت، اندیشه و علم در تبیین الگوی پیشرفت
- 25..... دانشگاه اسلامی از منظر امام خمینی (ره) و امام خامنه ای
- 25..... معنویت، تفکر و علم در الگوی پیشرفت
- 26..... مبانی معرفتی الگوی پیشرفت
- 26..... ضرورت تبیین رابطه علم و دین در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
- 28..... **عدالتخواهی**
- 28..... راهبردهای تحقق عدالت در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ مطالعه آراء امام خمینی (ره)
- 28..... توأمانی عدالت و پیشرفت در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
- 29..... عدالتخواهی
- 29..... تحقق عدالت اقتصادی - اجتماعی از دیدگاه اسلام و احکام فقهی
- 30..... عدالت علوی، راهگشای بشریت
- 30..... دادخواهی، عدالتخواهی، مبارزه با مفسد اقتصادی و زمین خواری
- 31..... عدالت در نهج البلاغه
- 32..... عدالت و عدالت خواهی
- 32..... جایگاه عدالت اجتماعی و عدالت خواهی در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
- 33..... اسلام و عدالت جنسی
- 33..... عدالت اجتماعی
- 33..... تاملی درباره نسبت بین اسلامی سازی علوم انسانی و طراحی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
- 34..... مدیریت بهینه منابع و امکانات
- 34..... عوامل مادی و معنوی موثر بر بهره‌وری و مدیریت بهینه منابع با تاکید بر نقش انسان در رویکرد اسلام
- 35..... بومی سازی مدیریت پروژه
- 36..... استفاده از سرمایه مادی و فکری شهرها در جهت ایجاد فرصت شغلی
- 36..... مدیریت منابع در الگوی اسلامی ایرانی
- 37..... استفاده از تجارت آب مجازی در محصولات کشاورزی برای مبارزه با خشکسالی و استفاده بهینه از منابع آب موجود
- 37..... مدل شایستگی مدیران زامیاد
- 37..... پرورش منابع انسانی کارا در سازمانهای کوچک و متوسط
- 38..... مدیریت بهینه منابع و امکانات ایجاد کارشیفتگی در کارکنان
- 38..... طراحی الگوی اسلامی ایرانی شایستگیهای مدیران مبتنی بر دیدگاه های مقام معظم رهبری با استفاده از رویکرد داده بنیاد

- 39..... اهمیت منابع طبیعی
- 39..... مدل جامعه خلاق و مسلمان در حال پیشرفت
- 40..... نقش راهبردی رشته های مختلف علمی در پیشرفت اسلامی ایرانی**
- 40..... نقش راهبردی بیوتکنولوژی در پیشرفت اسلامی ایرانی
- 40..... نقش کارآفرینی تعاونی ها در پیشرفت اقتصادی ایران اسلامی
- 41..... نقش راهبردی علوم نوین در پیشرفت و توسعه اسلامی ایرانی با توجه به سند چشم انداز 20 ساله (مطالعه موردی: نانو فناوری)
- 41..... نقش راهبردی رشته های مختلف در پیشرفت ایرانی اسلامی
- 42..... انرژی هسته‌ای و نقش آن در پیشرفت ایران اسلامی
- 42..... پیشنهاد تأسیس دانشگاه مطالعات تمدن تکنولوژی، گامی ضروری جهت هضم فرهنگی تکنولوژی مدرن
- 43..... نقش راهبردی رشته مدیریت فرهنگی در پیشرفت اسلامی - ایرانی
- 43..... بررسی وضعیت گسترش آموزش عالی در استان مرکزی
- 44..... نقش راهبردی اقتصاد در پیشرفت اسلامی ایرانی با تکیه بر تولید، کار و سرمایه ایرانی
- 44..... رسالت آموزش معماری در بازیابی مفاهیم و ارزشها در ایرانی و اسلامی
- 44..... مدیریت و جهاد اقتصادی
- 45..... جامعه شناسی ارائه دهنده الگوی اداره ی جامعه
- 45..... نقش راهبردی رشته کشاورزی در پیشرفت اسلامی ایرانی
- 47..... اولویتهای و مزبتهای مناطق مختلف کشور و نقش آن در پیشرفت ملی**
- 47..... بررسی پتانسیل اقتصادی کانسار استان کردستان و نقش آن در پیشرفت ملی و منطقه ای
- 47..... بررسی جلوگیری از پدیده قاچاق در مناطق مرزی غرب کشور و نقش آن در توسعه اقتصاد بومی\_ملی
- 49..... جایگاه هنر در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت**
- 49..... نقش واسطه ای ادبیات فارسی بین عرفان اسلامی و نگارگری ایران
- 49..... ضرورت قهرمان پردازی شهدای دفاع مقدس به عنوان قهرمانان ملی در تدوین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
- 49..... مطالعه موردی: بررسی میزان قهرمان پردازی در نقاشی دیواری های دفاع مقدس
- 50..... تبلیغات؛ عنصر مهجور مانده در علوم انسانی ایران اسلامی
- 51..... راهبردهای فرهنگ، اقتصاد، فناوری، سلامت و ... در پیشرفت**
- 51..... تعادل اقتصادی، مقدمه عدالت اقتصادی
- 52..... نگاه متفاوت به مسئله یارانه ها
- 52..... نقش تلفیقی کتابخانه، کتابداری و مساجد در پیشرفت فرهنگ اسلامی، ایرانی و علمی کشور
- 52..... پرورش نیروی انسانی موفق در سازمان
- 53..... حمایت از تولید ملی: فرصت ها، چالش ها، ضعف ها
- 53..... تعامل «عرف» و «فرهنگ» اسلامی در راستای پیشرفت الگوی اسلامی ایرانی
- 54..... پیشرفت: فرهنگ و جامعه پذیری
- 54..... چند ایده برای پیشرفت علمی کشور

- 55..... ریشه یابی علت بی فرهنگی و ارئه راهکارهایی جهت فرهنگ سازی
- 55..... بررسی ارتباط عدالت توزیعی با رفتار ناسازگار، با تاکید بر ایجاد سلامت اداری در سازمان های دولتی و نیمه دولتی شهر ایلام
- 55..... تحلیل شاخص های توسعه پایداری روستایی
- 56..... آینده نگاری عنصری اساسی در مدیریت استراتژیک توسعه پایدار
- 56..... روند پیشرفت های علمی در زمینه سرطان در ایران طی ده سال اخیر (2002 تا 2011) و بررسی تطبیقی با روند جهانی
- 57..... تأمین مالی مناسب، یکی از مهم ترین راهبرد های پیشرفت شرکت های ایرانی با تکیه بر تامین مالی اسلامی
- 57..... راهبردهای مدیریت و فرهنگ مدیریتی در پیشرفت
- 57..... لزوم سرمایه گذاری صحیح و متمرکز بر روی پژوهش های کاربردی و اختراعات
- 59..... **بیداری اسلامی و مسئولیت پذیری جوانان ایرانی**
- 59..... بیداری اسلامی و مسولیت پذیری جوانان ایرانی
- 59..... بیداری اسلامی و مسئولیت پذیری جوانان ایرانی
- 60..... شناخت ماهیت بیداری اسلامی و نقش جوانان بر روند آن
- 60..... بیداری اسلامی و مسئولیت پذیری جوانان ایرانی
- 61..... نقش و جایگاه انقلاب اسلامی ایران در بیداری اسلامی
- 62..... توسعه کار آفرینی و حمایت از کار و سرمایه ایرانی
- 62..... شرایط خانوادگی توسعه و پیشرفت کارآفرینی زنان در ایران
- 63..... مدیریت، نخبگان و کارآفرینی، توسعه پایدار و سرمایه های انسانی
- 63..... ارائه الگویی برای کارآفرینی دانش بنیان
- 64..... بررسی کارآفرینی و اقتصاد دانش بنیان در روند توسعه کشورها
- 64..... توسعه کارآفرینی و اقتصاد دانش بنیان
- 65..... بررسی پرورش روحیه ی کارآفرینی در نظام آموزش عالی ایران (مطالعه موردی: دانشگاه مازندران)
- 65..... موانع و راهکارهای کارآفرینی در نظام آموزش عالی ایران
- 66..... حمایت از تولید ملی
- 66..... اقتصاد دانش بنیان در بستر نوین صادرات نرم افزار
- 67..... بازاندیشی در نظام آموزش عالی کشاورزی و منابع طبیعی با تأکید بر توسعه کار آفرینی
- 67..... مشکلات طرح های کارآفرینی در بخش کشاورزی
- 68..... بازی های رایانه ای و کارآفرینی
- 69..... **فرهنگ سیاسی و پیشرفت**
- 69..... بایسته های فقه حکومتی و ارتقاء فرهنگ سیاسی در الگوی پیشرفت
- 69..... تاثیر نظام اداری و سیاسی در پیشرفت
- 70..... فرهنگ سیاسی
- 70..... بررسی ابعاد ارزیابی تکنولوژی و تاثیر آن بر روی سیاست گذاری نقشه راه در کشورهای در حال توسعه
- 72..... **نقش هویت ملی و اسلامی در پیشرفت**

- 72.....کشاکش افراط و تفریط در عناصر هویت ساز ایرانی
- 73.....تحلیل داستان زال
- 73.....تحلیل داستان ضحاک
- 75.....نقد و ارزیابی وضعیت گذشته و موجود فرهنگ، اقتصاد، فناوری، سلامت و ... در کشور**
- 75.....نقد و ارزیابی وضعیت موجود نظام آموزش و پرورش در کشور
- 75.....نقش فرهنگ سازمانی بر اثربخشی نظامهای مدیریت کیفیت
- 76.....نقش اعتقاد به روح (معاد باوری) در پیشرفت دانشگاهها
- 76.....دولت الکترونیک در ایران فرصت یا محدودیت؟
- 77.....بررسی تأثیر توسعه نظام تأمین مالی با تأکید بر نظام تأمین مالی اسلامی بر افزایش اشتغال
- 77.....چالش‌های دانشگاه در گفتمان پیشرفت
- 78.....نشریات دانشجویی
- 78.....ریشه‌یابی شکاف میان دانشگاه و صنعت در کشور
- 79.....روند جمعیتی ایران، تهدیدی بزرگ در برابر پیشرفت اسلامی ایرانی
- 79.....نقد تبیین‌های عملیاتی محورهای پیشرفت ایرانی اسلامی
- 80.....گیاهان دارویی، راهکارها و پیشنهادهای
- 81.....پدیده انقطاع بین نسلی، مانعی در توسعه و پیشرفت کشور
- تجزیه و تحلیل و معرفی نهادهای موثر در مسیر رسیدن به اهداف سند چشم‌انداز 1404 ایران در زمینه علم و فناوری و مقایسه آن با سایر کشورهای منطقه
- 81.....آسیب‌شناسی عملکرد مدیریت دپارتمان‌های نقاشی، از منظر هدف‌گذاری از سال 1386 تا سال 1390، از نگاه دانشجویان نقاشی (مطالعه موردی: دپارتمان نقاشی دانشگاه الزهرا)
- 82.....
- 83.....نقد و بررسی الگوهای توسعه غربی**
- 83.....نقد نسل جدید الگوهای توسعه غربی از منظر الگوی پیشرفت مطلوب اسلامی ایرانی
- 83.....مفهوم توسعه غربی، الزامات و پیامدهای آن
- 84.....نقدی بر الگوهای توسعه اقتصادی غرب و بیان راهکارهایی جهت تدوین الگوی اسلامی-اقتصادی پیشرفت
- 84.....نقد تمدن غرب، روشن‌کننده مسیر آینده
- 85.....بررسی نقش هویت ملی در پیشرفت ایرانی اسلامی
- 87.....راهکارهای قطع وابستگی ایرای به نفت
- 87.....نقش کشاورزی در اقتصاد ایران
- 88.....اقتصاد دانش‌بنیان؛ راهبرد رهایی از اقتصاد نفتی
- 88.....کاهش وابستگی اقتصادی به نفت
- 89.....مزایا و معایب طرح "کاهش وابستگی به نفت در اقتصاد ایران"
- 89.....اثر طرح کاهش وابستگی به نفت در اقتصاد بر روی صنعت نفت ایران
- 90.....گردشگری الکترونیکی و صادرات صنایع دستی راهی در جهت کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی
- 90.....ساخت دستگاه تبدیل انرژی امواج دریا به برق جهت پیشرفت در کاهش اتکای اقتصاد ایران به نفت

91.....	چگونگی مواجهه با تمدن غرب در تدوین و تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
92.....	<b>رسالت جوانان در تحولات اجتماعی</b>
92.....	رسالت جوانان در تحولات اجتماعی
93.....	<b>اشتغال جوانان</b>
93.....	بررسی اشتغال جوانان
93.....	بررسی نقش آموزش عالی در اشتغال جوانان
94.....	اشتغال و ازدواج جوانان
94.....	اشتغال جوانان و خودکفایی ملی
95.....	<b>پایگاه اجتماعی و منزلت جوانان</b>
95.....	نقش جوانان در پیشرفت
95.....	حجاب و نقش اجتماعی زن
96.....	رابطه سرسختی روانشناختی و سردرگمی هویت در دانشجویان
97.....	<b>مهاجرت جوانان</b>
97.....	راهکارهای برای گسترش مهاجرت معکوس و بازگشت به روستاها
97.....	علل مهاجرت جوانان
98.....	گفتاری در باب مهاجرت نخبگان
99.....	بررسی علل مهاجرت دانش آموختگان مازندران و راهکارهای پیشگیری از این پدیده
99.....	مهاجرت های بین المللی جوانان ایرانی
100.....	بررسی آماری مهاجرت دانشجویان به خارج از کشور
101.....	<b>ورزش و اوقات فراغت</b>
101.....	جامعه شناسی ورزش، اوقات فراغت و جوانان، یک رویکرد فرهنگی و جامعه شناختی
102.....	تاسیس شهرک قهرمانی
102.....	نقش ورزش در اوقات فراغت جوانان
102.....	بررسی زندگی جوانان در هنگام فراغت
103.....	سرمایه گذاری در توسعه ورزش قهرمانی راهی برای توسعه سیاسی، اقتصادی و فرهنگی کشور
103.....	ورزش در اوقات فراغت
104.....	ورزش و اوقات فراغت در دانشگاه
104.....	نحوه گذراندن اوقات فراغت کتابداران شهر اصفهان با تأکید بر نقش تربیت بدنی و ارتباط آن با سلامت
105.....	<b>سلامت و اقتدار ملی</b>
105.....	بررسی ارتباط ازدواج با سلامت روانی - جسمانی و صلح جهانی
106.....	ورزش و سلامت



107	ازدواج و تشکیل خانواده
107	ازدواج و تشکیل خانواده
107	ضرورت ترغیب جوانان به ازدواج و تشکیل خانواده و برطرف کردن موانع موجود از دیدگاه اسلامی
108	ازدواج و دوران جوانی و تشکیل خانواده
109	بحران ازدواج جوانان، مشکلات و راهکارها
109	دلایل افزایش سن ازدواج جوانان
110	ازدواج و تشکیل خانواده
110	ازدواج و تشکیل خانواده
111	ازدواج و پیشرفت تحصیلی
112	ازدواج و عشق
112	ازدواج و نقش آن در پیشرفت جوانان
113	جایگاه حمایت های مالی از زنان در سیستم حقوق مالی خانواده در اسلام
113	ازدواج و تشکیل خانواده
114	جوانان: شناخت از همسر آینده و زندگی مشترک
114	«بررسی نقش مهریه در تداوم زندگی، از دیدگاه دانشجویان»
115	مهارت های زندگی
115	مهارت های زندگی
116	مهارت های زندگی
116	حجاب و نهاد خانواده
117	امید، آگاهی و نشاط
117	بررسی نقش امید در زندگی و پیشرفت
117	نقش انگیزه درونی در پیشرفت تحصیلی دانشجویان سلمان فارسی کازرون
118	جوانان ایرانی، میراث های فرهنگی و تمدنی و آینده نگری
118	جایگاه و نقش جوانان استان مرکزی در توسعه، حفظ، میراث فرهنگی و جذب توریسم فرهنگی
118	میراث مکتب اصفهان، دستاورد عظیم ایرانیان (مدخلی بر شناخت ویژگی های برنامه ریزی فضایی - مکانی مکتب اصفهان و جنبش نرم افزاری برای بازتولید مکتب تمدن ساز)
118	انجمن های علمی دانشجویی، افق چشم انداز 1404 و برنامه دانشگاه تمدن ساز
119	

\*\*\*\*\*

## مفاهیم پیشرفت

\*\*\*\*\*

### زندگی ائمه معصومین و اولیاء الهی، راهبرد تدوین الگوی پیشرفت

امیر حاجی زاده عمران، عبدا... امینی فر

بنیاد نخبگان خراسان جنوبی - [hajizade313@yahoo.com](mailto:hajizade313@yahoo.com)

تدوین الگوی پیشرفت باید مبتنی بر سبقه فرهنگی و دینی هر ملتی باشد. در تدوین این الگو باید ابتدائاً داشته‌ها و ظرفیت‌های تاریخی خود را مدنظر قرار داده و مبتنی بر آنها و داشته‌های کنونی، روند نیل به آرمان‌ها و ایده‌آل‌های خود را ترسیم نماییم. با توجه به اینکه در فرهنگ اسلامی ایرانی ما برخلاف دیگر فرهنگ‌ها و تمدن‌ها، قله‌ها و شاخص‌های فراوانی وجود دارند، نگاه به مسیر زندگانی آنها می‌تواند ما را به دستیابی به ایده‌آل‌ها کمک نماید و به این پرسش که چه انسانی را می‌خواهیم از درون این الگو پرورش دهیم، پاسخ خواهد داد. بسیاری از مسیرهای رسیدن به پیشرفت در فرهنگ ما، توسط دیگرانی طی شده است و هنر ما این است که درست به راه طی شده نگاه کنیم و قدم‌های خود را بر جای قدم‌های آنان بگذاریم. یافتن این جای قدم‌ها، خود یکی از روش‌هایی است که ما را به تدوین صحیح الگوی منطبق بر واقعیات کمک می‌نماید.

**واژه‌های کلیدی:** الگو، فرهنگ، شاخص، ایده‌آل

### در باب پیشرفت

عبدالعلی احمدزهی

[aliamadzahi@yahoo.com](mailto:aliamadzahi@yahoo.com)

در باب پیشرفت هر ملتی در تاریخ باید بر مبنای ارزش‌های خود که روح ذهنی آن را شکل می‌دهند تمدنی پدید آورد که غیبت یافتگی آن روح ذهنی به مثابه روح عینی باشد. بنابراین یک ملت با اطاعت کورکورانه از فرهنگ‌های دیگر نمی‌تواند خویش را به فراموشی بسپارد و خودش را به عنوان ضدش پیشکش کند، همانگونه که آدمیان نباید تابع هوس‌های گوناگون شوند، نباید تابع فرهنگ‌های گوناگون شوند. اما این به معنای نفی خواست‌های انسانی نیست؛ بلکه آدمی باید در چارچوب‌های عقلانی و اخلاقی - دینی در پی رفع خواسته‌ها و احتیاجات خود باشد؛ زیرا تبعیت کورکورانه از هوس‌ها ذات و جوهره آدمی را به نیستی می‌کشاند. در این دقیقه است که آدمی آفریده حوائج می‌گردد. به همین سان در رابطه با فرهنگ‌های دیگر اطاعت کورکورانه مدنظر نباید باشد بلکه باید از اصولی پیروی کرد که عقلانی باشند. براساس جمله‌ی مشهوری از هراکلیت «شما نمی‌توانید از یک رودخانه دوبار گام نهد زیرا آب‌های تازه بر شما روان‌اند.» جهان سرشار از تغییر و تحول است از این رو این تغییر و تحولات در زمینه اقتصادی با سرنوشت تمدن‌ها گره خورده است جهان امروزی که با مسئله پیشرفت عجین گشته است؛ چنانکه تولستوی

مطرح می کند که مرگ برای انسان مدرن معنی ندارد؛ زیرا هر روز با چیز جدیدی روبرو است. بنابراین پیشرفت دقیقه ای ضروری است برای استقلال فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی هر کشور و وابستگی در هر زمینه ای زندگی برده واری را پدید می آورد که آزادی آن ملت را به کلی خدشه دار می کند. حال باید پرسید چگونه پیشرفتی باید داشته باشیم؟ آیا غایت زندگی آدمیان در همین جهان به پایان خواهد رسید؟ آیا جهانی دیگر برای آدمیان وجود دارد؟ انسان موجودی دو بعدی است؟ اصالت با کدام یک است؟ آیا پیشرفت، ارزش محور باشد یا ارزش خنثی؟ آیا دین چیزی فراتر از زندگی این جهانی است؟ آیا دین از حیطه های اجتماعی و سیاسی و اقتصادی فارغ است و یک دنیای دیگر است؟ طبیعتاً پاسخ به این سوالات در هر فرهنگی تابع آن ارزش هایی است که آن ملت با خود حمل می کند و از آنها هویت می گیرد و به آنها اعتبار می دهد. از دیدگاه ملت ایران به عنوان ملتی مسلمان و ایرانی که روح تاریخ جهان با ملت ایران آغاز می گردد، پاسخ به این سوالات تابع شرایط فرهنگی و مذهبی این کشور است. حال باید دید که یک ملت که پیشرفت را باید برگزیند به عبارتی دیگر «آمادگی برای تغییر، تغییر به سطحی عالی و جامع» چگونه باید باشد. این الگوی پیشرفت تابع چیست و با چه اهدافی و چگونه می خواهد به آن سطح عالی و جامع که پیشرفت «در خود و برای خود» است را محقق سازد. حال باید پرسید که مسئله چیست؟ و باید به چه چیزی پاسخ داد. تا این الگو راه خویش را بیابد. 1- رابطه اخلاق اقتصادی دین اسلام به عنوان یک دین جهانی با اقتصاد چیست؟ 2- آیا یک اقتصاد ارزش محور یک اقتصاد دولتی خواهد بود؟ 3- آیا چنین الگویی بر ضد آزادی جامعه مدنی است؟ فرضاً اگر نیست جامعه مدنی چه سرنوشتی خواهد داشت؟ 4- آیا چنین الگویی ساختاری خاص با محتوای خاص را در بردارد یا محتوای آن در ساختاری تقلیدی می نشیند؟ 5- آیا در چارچوب چنین الگویی پلورالیسم اجتماعی - تاریخی منعکس می گردد؟ به همین ترتیب علت شکست انقلاب اکتبر 1917 در نهایت چه بود؟ آیا محتوای غیر از پلورالیسم اجتماعی داشت؟ چه تجربه ای از آن می توان آموخت؟ 6- از آنجایی که امروزه پیشرفت های تکنیکی تجسم قدرت و ایدئولوژی اند، جایگاه تولید ملی چگونه خواهد بود؟ 7- آیا رابطه ای بین علوم طبیعی و پیشرفت آنها با ایدئولوژی رابطه ای منطقی است؟ آیا علوم از ایدئولوژی تبعیت می کنند؟ 8- آیا توزیع نابرابر امکانات توسط دولتها شکاف طبقاتی کنونی را پدید آورده است؟ 9- آیا گسست از ارزشها ناشی از ناتوانی ارزشها در سازگاری با پیشرفت تمدن است یا ناخودآگاه تحت تولید تکنیک، با محتوای فرهنگی خاص آن پدید آمده است؟ 10- آیا بین فقر و ایمان به خدا رابطه مثبتی وجود دارد؟ به همین ترتیب آیا بین ثروتمند شدن و ایمان رابطه منفی وجود دارد؟ فرضاً اگر وجود دارد چنین الگویی یک ماهیت هنجاری به خود نخواهد گرفت؟ 11- از آنجایی که اقتصاد امروزه یک علم ارزش خنثی است آیا چنین الگویی امری بیرونی و تحمیلی بر یک امر عمومی تلقی می گردد؟ 12- از آنجا که علوم در غرب تابع ایدئولوژی ها هستند کارکرد دانشگاه به عنوان یک نهاد با ساختار و محتوای تقلیدی چیست؟ فرضاً اگر تابع ایدئولوژی گردد آیا محتوای آن به کلی تابع ایدئولوژی می گردد؟ 13- فرضاً اگر چنین الگویی یک پیشرفت دولتی باشد، آیا در آینده نقش دولت کم رنگ می شود؟ به عبارتی، دولت شرایط آن را مهیا و مانند جامعه مدنی غرب آزاد می گذارد؟ آیا اجتماع به چنین سطحی از استقلال فکری خواهد رسید؟ 14- چقدر صدای مردم شنیده می شود و مشکلات مطرح می گردد؟ 15- چنانکه ویل دورانت بیان می دارد بزرگترین انقلابی که در قرون اخیر اتفاق افتاد و به آن توجه نشد، تغییر در نقش زنان بود، پس نقش و جایگاه زنان در این الگو چگونه خواهد بود؟

**واژه های کلیدی:** فرهنگ، تغییر، پیشرفت، ایدئولوژی، ارزش خنثی

## مفاهیم ارکان و ابعاد پیشرفت

ابوالفضل کهزادی

بنیاد نخبگان ایلام - [abolfazl.kohzadi@yahoo.com](mailto:abolfazl.kohzadi@yahoo.com)

برای نوآوری از دیدگاه‌های مختلف، تعاریف مختلف، ارائه شده است که در اینجا به برخی از آنها اشاره می‌کنیم: • نوآوری به معنی کار تازه کردن با روحیه نوجویی و دگرگون ساختن است. شرایط لازم و کافی برای اینکه کالایی، خدمتی یا روشی نوآوری قلمداد شود، این است که اولاً نو باشد و ثانیاً کاربرد آن تغییر قابل توجهی در وضعیت موجود و تأثیری اساسی در انجام کار را در پی داشته‌باشد. • کانتر (R.Kanter) در تعریف نوآوری، بر فرآیند آن تأکید دارد و نوآوری را فرایند گردآوری هر نوع ایده جدید و مفید برای حل مسئله می‌خواند و معتقد است که نوآوری شامل شکل گرفتن ایده، پذیرش و اجرای آن است. • کوئین (J.Quinn) نوآوری را اولین تحویل و تبدیل یک ایده به عمل در یک فرهنگ تعریف می‌کند • شومپیتر (J.Shumpeter) در آثارش، نقش پر تحرک و حائز قدرت نوآوری را در صحنه تولید، برجسته ساخته‌است. شومپیتر، نوآوری را به منزله استقرار کارکردهای نو در تولید می‌داند • از نظر پرو (F.Perroux) نوآوری از صفات ویژه ترقی اقتصادی است. پرو، این صفات را، این چنین تعریف می‌کند: توان خلق و آفرینش اقتصادی، یعنی مجموع فعالیت‌هایی که پدیده‌های نو و کارآ را برانگیزند و به کار گیرند. توان خلق و آفرینش اقتصادی، یعنی نشر نوآوری و نتایج آن در همه سطوح حیات اقتصادی. • دائره المعارف رفتار سازمانی، نوآوری را خلق و به کارگیری ایده‌های جدید، تعریف می‌کند. این ایده جدید ممکن است مربوط به نوآوری در زمینه تکنولوژی یا فرآیند کار باشد. ایده ممکن است ترکیب جدید از ایده‌های قدیمی و یا طرحی باشد که نظم فعلی را زیر سؤال برده، فرمول یا دیدگاهی نو و جدید را ارائه دهند. • در تعاریف دیگر، نوآوری معرفی روش‌های جدید اجتماعی و نهادی برای سازماندهی، مدیریت متناسب با راه‌های جدید انجام فعالیت‌های اقتصادی و معرفی کاربرد چیزی جدید، خواه در کالا یا خدمات یا روشها، بیان شده‌است. • اصطلاح نوآوری در مدیریت تکنولوژی، به ایده‌های جدید در زمینه فرآیندها، محصولات، تکنیک‌ها و روش‌ها، اطلاق می‌گردد. کلمه جدید نیز به معنای آن است که موضوع نوآوری شده، یا به طور ذاتی جدید است و یا فقط در محدوده‌ای خاص، چیز جدیدی است. نوآوری تکنولوژیکی مستلزم تولید ایده فنی، کسب دانش لازم، تبدیل آن به سخت‌افزار یا روش اجرایی قابل استفاده و ارائه آن به جامعه و انتشار و تطبیق آن است. البته تا حدی که اثرش قابل توجه باشد. " (برایت 1969) " نکته مهم در نوآوری تکنولوژیکی، وجود بازار است (که نوآوری را خریداری یا از آن صرف‌نظر خواهد کرد). مدیریت تکنولوژی نوآوری را تشویق می‌کند، چرا که جزء اصلی هر سیستم خلق و به کارگیری تکنولوژی را تشکیل می‌دهد. مفاهیم مترادف با نوآوری: برای ارائه مفاهیم روشن‌تر و روان‌تر از نوآوری، لازم است که مفاهیم نزدیک یا مترادف آن را هم بدانیم. از مهمترین واژه‌های نزدیک به نوآوری می‌توان از "کشف"، "خلاقیت"، "اختراع"، نام برد: • کشف (Discovery): کشف، عبارت است از آشکار ساختن و بهره‌برداری و به ظهور رسانیدن یا اعلام چیزی که وجود داشته ولی کسی قبلاً متوجه آن نشده است و یا آن را درک نکرده باشد. مثل کشف میکروب توسط پاستور. • خلاقیت (Creativity): خلاقیت، اشاره به قدرت ایجاد اندیشه‌های نو دارد. خلاقیت، عبارت است از درخشش یک اندیشه و به وجود آمدن نظر و ایده‌های نو. از نظر معنی، خلاقیت بیشتر در جنبه‌های فکری و نظری و به اصطلاح فعالیت‌های ذهنی و طراحی مطرح است. • اختراع (Patent): در فرهنگ معین، واژه اختراع به معنی نوانگیختن و ایجاد کردن آمده‌است. ماهیت اختراع، طوری است که ایجاد پدیده نو، پس از مطالعات و آزمایش‌های مکرر صورت پذیرد و مبتنی بر کشف قانونمندی قبلی است. ایده یک مخترع که عملاً راه‌حل یک شکل مشخص تکنولوژیکی را حاصل نماید. اختراع بیشتر یک کشف خوانده می‌شود و اختراعات بیشتر به اکتشافات فنی اطلاق می‌شوند. به طور خلاصه‌تر، اختراع دستیابی به چیزی یا روشی جدید است که قبلاً ناشناخته بوده‌است. اگر چه، در یک نگاه کلی، تمایز میان این مفاهیم، چندان ساده و آشکار نیست چرا که در همه آنها صفت نو بودن، جدید بودن و تازگی وجود دارد، اما در بررسی دقیق‌تر و پرداختن به جزئیات، این تفاوت‌ها، آشکارتر می‌شود.

خلاقیت و نوآوری: خلاقیت، نقطه آغاز و به اصطلاح موتور نوآوری است. نوآوری در واقع تلاش برای تبدیل ایده‌های خلاق به محصول و فرآیند است. خلاقیت به ایجاد ایده‌های جدید، توجه دارد و نوآوری به کاربرد آن. خلاقیت، بیشتر شامل جنبه‌های فکری و نظری است و نوآوری بیشتر شامل جنبه‌های کاربردی و عملی است. به عبارتی دیگر، طراحی و پیشنهاد فکرها و ایده‌ها و طرح‌های نو را "خلاقیت" و اجرا و پیاده کردن آنها را "نوآوری" گویند. اختراع و نوآوری: اختراع و نوآوری، بسیار به هم نزدیکند. اختراع و نوآوری با هم مرتبط هستند، اما، یکی نیستند. اختراع، بیشتر حالت اتفاقی دارد، در حالی که نوآوری، یک فرآیند است. اختراعات به ندرت اتفاق می‌افتند ولی هر اختراع می‌تواند به چندین نوآوری منجر شود. اختراع معمولاً مقدم بر نوآوری است. اختراع دستیابی به چیز یا روشی جدید است، در حالی که نوآوری معرفی یا کاربرد چیزی یا روشی نوین است. حاصل اختراع، محصولی است که مشتری آن محققان و متخصصان و حاصل نوآوری، محصولی است که مشتری آن عموم مردم و مصرف‌کنندگان معمولی هستند. بنابراین، تعریف اختراع بر زندگی محققان و متخصصان تاثیر می‌گذارد و نوآوری بر زندگی مردم. از مهمترین ویژگی‌های اختراع ناشناخته بودن آن در گذشته و جدید بودن آن است. واژه جدید در اینجا به معنی جدید در کل دنیا است، اما نوآوری، ضرورتاً به معنی جدید بودن در کل جهان نیست. نوآوری می‌تواند تغییری در نوع عملکرد صنعتی باشد که باعث افزایش بهره‌وری شود. اختراع حاصل هوش و تفکر انسان است که ممکن است به صورت غیر منظم و برنامه‌ریزی نشده اتفاق افتد. گاهی اوقات هم براساس اتفاق و گاهی هم در عین سعی و خطا برای برآوردن نیاز خاصی صورت می‌گیرد. همانطور که تبدیل علم به تکنولوژی ممکن است سالها به طول بیانجامد، عرضه اختراع به بازار (در قالب محصول یا خدمات) نیز ممکن است سالیان درازی به طول انجامد. اما نوآوری حاصل ارتباط مهم یک ایده و کاربرد (یا تجاری سازی) آن است و بیشتر ناشی از خواست و اراده است تا هوش افراد (Triandis 1990 & Jain). نوآوری زمانی جایگاه شایسته خود را یافت که جوزف شومپیتر، اقتصاددان شیداتریشی، نوآوری را دارای نقش مهمی در کارآفرینی برشمرد. او نوآوری و نوآورنده را از اختراع و مخترع تمیز داد. او گفت که نوآوری مسیر است، حتی بی‌آنکه واقعاً چیزی به نام اختراع وجود داشته باشد و اختراع لزوماً مصدر نوآوری نیست. اختراع اصلاً به خودی خود ثمرات اقتصادی ایجاد نمی‌کند. یکی دیگر از واژه‌های نزدیک به "نوآوری" واژه "فناوری" است که به تفاوت‌های آنها سیستم‌ها و مهارتهایی است که جهت تبدیل منابع به محصولات به کار گرفته می‌شود؛ در حالی که نوآوری به هر گونه تغییر و تحول در فناوری (ترک روشهای قدیمی و سنتی انجام امور) اطلاق می‌گردد. با این توضیحات، مجدداً برمی‌گردیم به مفاهیم نوآوری، نوآوری در زبانهای اروپایی از ریشه لاتینی "Innovare"، ساخته می‌شود که به معنی "ساختن چیزی تازه" است. در امور صنعتی یا تکنولوژیک، نوآوری بیشتر به معنی تبدیل ایده‌ای جدید به چیزی که در مقیاس وسیع جامعه به کار آید، اطلاق می‌شود. نوآوری صنعتی شامل فعالیت‌های فنی، طراحی، تولیدی، مدیریتی و بازرگانی می‌شود که برای به بازار رساندن محصولی نو (یا بهبود یافته) لازم است. همچنین، اولین استفاده اقتصادی از فرآیند یا تجهیزاتی نو (یا بهبود داده شده) را نوآوری می‌گویند. نوآوری، لزوماً به معنای به بازار رساندن آخرین و تازه‌ترین دستاورد مهم تکنولوژیک نیست؛ بلکه حتی می‌توان بهره‌گیری از هر تغییر کوچکی را که در دانش فنی ایجاد می‌شود، نوآوری نامید. در هر حال، گویاترین واژه برای پیشرفت نوآوری است و این پدیده را می‌توان در ابعاد گوناگون مانند نوآوری فردی (انفرادی)، سازمانی، ملی و جهانی مشاهده نمود.

**واژه‌های کلیدی:** تعاریف و مفاهیم نوآوری

## مفاهیم پیشرفت

راحله محرمی

دانشگاه تهران - [rahelemoharrami@yahoo.com](mailto:rahelemoharrami@yahoo.com)

مفهوم پیشرفت و توسعه با هم تفاوت دارند و هدف پیشرفت اسلامی برخلاف توسعه غربی تنها رفاه مادی نیست بلکه در پی تکامل مادی و معنوی انسان است و در یک کلام پیشرفت، عدالت محور است و می خواهد انسان را به انسانیت برساند. اسلام مخالف پیشرفت نیست، بلکه با استفاده از آنچه که در قرآن کریم، سیره پیامبران و امامان آمده است می توان به یک جامعه پیشرفته و مستقل از دیگران دست یافت و افراد جامعه به انسانیت برسند و در پرتو رویکرد اسلامی سازمان هایی با بهره وری بالا داشت. البته این کار دفعتاً اتفاق نمی افتد بلکه باید با برنامه ریزی دقیق و پشتکار قوی به طور تدریجی به آن وضعیت مطلوب برسیم و در این مسیر باید از رهنمودهای ولایت فقیه بهره جست.

مدیریت صحیح منابع مادی و انسانی، حمایت از کار و تولیدات داخلی، سیستم بانکی مبتنی بر ارزش های اسلامی، رقابتی کردن بازار با رویکرد اسلامی، تربیت نیروی کار متعهد، همکاری حوزه و دانشگاه در تبیین الگوی اسلامی پیشرفت، وحدت ملی فعالیت های پر بار گروه های فعال در مساجد در جهت شناسایی افرادی که نیاز به حمایت مالی و عاطفی دارند، تا افرادی به خاطر نیازهای مالی به فساد کشیده نشوند و از آموزش و امکانات پیشرفت بی بهره نمانند. مسجد می تواند با استفاده از کمک های مردمی و خیریه در جهت ارائه امکانات بهداشتی، آموزشی استفاده کند و کمک به طرح و بررسی ایده های جوانانی که امکانات مالی برای عملی کردن ندارند.

**واژه های کلیدی:** پیشرفت، توسعه

## پیشرفت

محمد علی زابلی، جواد قانع

[mohammad.ali.zaboli@gmail.com](mailto:mohammad.ali.zaboli@gmail.com)

دهه ی چهارم انقلاب را دهه ی پیشرفت و عدالت نامگذاری کرده اند. از آنجا که پیشرفت و عدالت بیشتر در ذهن ما در تقابل با یکدیگر است تا در کنار هم این سوال مطرح می شود که چرا این بار این دو واژه در کنار یکدیگر قرار گرفته اند؟ ما در اینجا بنا به تعریف و توضیح پیشرفت از دیدگاه خودمان داریم: پیشرفت یعنی عبور از مرحله ی کنونی و رسیدن به یک مرحله جلوتر. منظور از مرحله ی جلوتر می تواند مرحله ی مورد انتظار ما یا مرحله جدیدی باشد که ما تجربه ای از آن نداریم. اصولاً پیشرفت دارای مؤلفه هایی است که در ادامه به آن پرداخته می شود. در ابتدا پیشرفت به دو دسته ی کلی تقسیم می شود: 1\_ پیشرفت مادی 2\_ پیشرفت معنوی؛ به نظر می آید همان اندازه که انسان پیشرفت مادی پیدا کرد یعنی وضع اقتصادیش بهتر شد باید به همان اندازه وضع فکری و طراز فکری او هم ارتقا یابد. از همین جهت است که چیدن ساختارهای پیشرفت مادی بدون توجه به پیشرفت معنوی باعث به بن بست رسیدن فرد در آینده شود. مثلاً در جوامع غربی به ویژه آمریکا توجه فوق العاده ای به مادیات و رفاه دنیایی بشر شده است اما توجه چندانی به نیازهای معنوی انسان از جمله احساس آرامش در خانواده نشده است. یا مثلاً توجه زیادی از نظر دنیایی به زن شده است اما در همان جا می بینیم اندک ارزشی برای شخصیت و کرامت یک زن نشده است. به همین جهت است که کسانی که رسالت برنامه ریزی و برنامه نویسی برای یک کشور را دارند، آن هم کشوری چون ایران که خواهان اسلامی بودن همراه با فرهنگ کهن خود است باید توجه ویژه ای به درخواست های معنوی مردم و جامعه داشته باشند. در اینجا به

رابطه ی پیشرفت و سرعت پرداخته می شود. خیلی وقت ها پیشرفت و سرعت رابطه ی عکس دارند، یعنی سرعت یک کار یا فرایندی بالاست اما پیشرفت خوب یا حد انتظار ما را ندارد . پس باید مد نظر داشت که وقتی برنامه های تئوری پیشرفت نوشته می شود شرایط لازم برای آن هم در نظر گرفته شود. شرایط لازم می تواند زمان و هزینه ی مورد نیاز برای پیشبرد کار باشد.

**واژه های کلیدی:** پیشرفت، پیشرفت از منظر ایرانی اسلامی

## تأملی بر ضرورت مبانی توسعه فرهنگی و اهمیت آن در جامعه ایران

ناصر امینی

دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) - [naser\\_ce89@yahoo.com](mailto:naser_ce89@yahoo.com)

توسعه فرهنگی منجر به خودباوری جامعه شده است، و این مسئله خود در شکل گیری و هویت فرهنگی جامعه نقش مهمی را ایفاء می نماید. توسعه فرهنگی در قالب اهمیت دادن به ارزش های محلی و ملی، باید بتواند از طریق برنامه ریزی های فرهنگی و اجتماعی به نیازهای معنوی و مادی افراد جامعه خود پاسخ دهد. سیاست فرهنگی از جمله مفاهیم مرتبط با توسعه فرهنگی است که در چند دهه اخیر به آن توجه شده است؛ هدف این پدیده پیشرفت و پویایی نوین و نظام مند جامعه است. از بُعد دیگر در حوزه مطالعاتی توسعه فرهنگی باید توجه به ارتباط بین فرهنگ و تکنولوژی کرد؛ غالباً توسعه تکنولوژی مناسب با فرهنگ یک جامعه باعث رشد و آگاهی در آن فرهنگ شده است. توسعه فرهنگی به حفظ رویکردهای ملی و بومی جامعه نسبت به صنایع و دستاوردهای فرهنگی توجه می کند که بی ارتباط با مسئله تکنولوژی هم نیست. جهانگردی و توسعه فرهنگی هم به نوعی در رشد هویت های فرهنگی بومی و ملی موثر است، بخش دیگری از عناصر و لوازم توسعه فرهنگی جوامع از طریق جهانگردی و گردشگری شکل می گیرد

**واژه های کلیدی:** توسعه، توسعه فرهنگی، تکنولوژی، جهانی شدن، جهانگردی

## نقش فیزیک در پیشرفت کشور

سحر پیغامی

[saharpeyghami@yahoo.com](mailto:saharpeyghami@yahoo.com)

علم فیزیک، رفتار و اثر متقابل ماده و نیرو را مطالعه می کند. مفاهیم بنیادی پدیده های طبیعی تحت عنوان قوانین فیزیک مطرح می شوند. این قوانین توسط علوم ریاضی فرمول بندی می شوند، طوریکه قوانین فیزیک و روابط ریاضی با هم در توافق بوده و مکمل هم هستند، و قادرند کلیه پدیده های فیزیکی، را توصیف نمایند. هر فرد بزرگ یا کوچک، درس خوانده یا بیسواد، شاغل یا بیکار خواه ناخواه با فیزیک زندگی می کند. عمل دیدن و شنیدن، عکس العمل در برابر اتفاقات، حفظ تعادل در راه رفتن و... نمونه هایی از امور عادی ولی در عین حال وابسته به فیزیک می باشند. پدیده های جالب طبیعی نظیر رنگین کمان، سراب، رعد و برق، گرفتگی ماه و خورشید و... همه با فیزیک توجیه می شوند. برنامه های رادیو، تلویزیون، ماهواره، اینترنت، تلفن و... با کمک فیزیک مخابره می شوند. با این نمونه های ساده می توان تصور کرد که اگر فیزیک نبود و اگر روزی قوانین فیزیک بر جهان حاکم نباشند، زندگی و ارتباطات مردم شدیداً دچار مشکل می شود. فیزیک که تا اواخر قرن نوزدهم مباحث مکانیک، گرما، صوت، نور و الکتریسیته را شامل می شد، اکنون در اوایل قرن 21 ام در اشتراک با سایر علوم روز به روز گسترده تر شده است به خصوص در زمینه های پزشکی و تولید سوخت هسته ای. با تمامی توضیحاتی که درباره این رشته داده شد متأسفانه در کشور ما به رشته های

پایه اهمیت کمتری داده می‌شود. رشته ای چون فیزیک نیاز به آزمایشگاههای تخصصی تر و پیشرفته تری دارد، این در حالی است که این رشته نه تنها در مقاطع متوسطه که در دانشگاهها نیز به صورت تئوری آموزش داده می‌شود. دانشجویان این رشته نیازمندند که برای درک و تفهیم بهتر مباحث فیزیک، آن را به طور عملی، با تحقیق و آزمایش فرا گیرند. دانشجویان امروز آینده سازان خواهند بود که باید این آموخته ها را به بهترین شکل به دیگران انتقال دهند. خواهشمندم در جهت توسعه ی بهتر فیزیک، به این گزینه هم توجهی شود تا در جهت پیشرفت روز افزون کشورگامی دیگر برداشته شود.

**واژه‌های کلیدی:** فیزیک، پیشرفت کشور از لحاظ علمی

### سیستم عامل فارسی

زعیم حفیظی

دانشگاه سمنان - [zaeimh68@hotmail.com](mailto:zaeimh68@hotmail.com)

هدف از اجرای این طرح پژوهشی طراحی و پیاده سازی یک سیستم عامل کاملاً ایرانی با تمام امکانات می باشد، که بتواند حتی با سیستم عامل های موجود در دنیا مانند Microsoft windows و یا macintosh رقابت کند. که این طرح به این عظیمی خواهد بود که هزینه بالا می باشد و همینطور همیاری و همکاری دانشجویان و مسئولان کشور. این طرح باعث سرافرازی ایران در علم کامپیوتری در دنیا می باشد. تمام امکاناتی که برای این پروژه طراحی و پایه ریزی شده، متناسب با معیار های اسلامی و ملی و همینطور ساخت برنامه های جامع مانند تمام برنامه های Microsoft office به صورت کاملاً طراحی شده از پایه و کاملاً فارسی، ساخت نرم افزارهای رایج دنیا مانند Nero, Photoshop, نرم افزارهای مرورگر وب و نرم افزارهای کد نویسی به صورت کاملاً فارسی می باشد. امید است با پشتیبانی از این طرح ملی بتوانیم کشورمان را در عرصه کامپیوتری سربلند سازیم، و با داشتن این همه دانشجویان فعال و با معیارهای علمی بسیار بالا بتوانیم از علم آنها استفاده کنیم.

**واژه‌های کلیدی:** سیستم عامل فارسی، mac, windows

### انجمن های علمی دانشجویی، افق چشم انداز 1404 و برنامه دانشگاه تمدن ساز

مانی رضایی، مریم حسین زاده، رقیه کبودتبار

[mani.rezaie70@gmail.com](mailto:mani.rezaie70@gmail.com)

گرچه سه محور اساسی زندگی اجتماعی انسان از نیروی انسانی، منابع زیرزمینی و علم و فن آوری تشکیل شده است، اما با در کنارهم قرار گرفتن این سه محور راه به توسعه و پیشرفت میسر خواهد شد، اگر کشوری فاقد نیروی انسانی فعال باشد، بالطبع از علم و فن آوری و تولید آن خبری نخواهد بود. گرچه دارای منابع طبیعی بی شماری نیز بوده که روزی بزرگترین منابع نیز پایان خواهد پذیرفت. پیشرفت علوم و تحول شرایط اجتماعی و اقتصادی موجب ایجاد تکنولوژی هایی شده است که عامل اصلی موفقیت در صنعت و به تبع آن حفظ برتری در عرصه های اقتصادی و سیاسی گردیده است. دستیابی به تکنولوژی های جدید مستلزم تلاش مستمر در فرایند تحقیق و تفحص و پژوهش توأم با خلاقیت و نوآوری و ابداع و ابتکار می باشد. به واقع تلفیق موارد فوق حکم کارخانه ای را خواهد داشت که محصولش تکنولوژی می باشد و کشورهایی که از تکنولوژی پیشرفته برخوردارند از جمله کشورهای پیشرفته محسوب می شوند و شاید به همین دلیل نیز باشد که سطح تکنولوژی هر کشور تناسب مستقیمی با شاخص های اصلی تحقیق و توسعه یعنی میزان سرمایه گذاری ها در بخش تحقیقات و تعداد نیروی انسانی فعال و متخصص دارد.



مقاله حاضر به دنبال تکمیل کردن روش متمایز جهت ایجاد و بازسازی روش ها، سیستم ها و راه حل هایی برای کسب نتایج مهم مانند کاهش هزینه ها، مشارکت دانشجویان، سبک مدیریت، توجه به سیستم های دانش محور، زمان انجام کار و خلاقیت و هدایت و جهت دهی ایده های نو و خلاقانه دانشجویان با تاکید بر نقش انجمن های علمی دانشگاه و تاثیر آن بر افزایش کارآفرینی می پردازد.

**واژه های کلیدی:** سیستم های دانش محور، تولید محتوای دیجیتالی، کاربرد فناوری، کارآفرینی، مدیریت سه بعدی نظام علمی کشور

\*\*\*\*\*

## مبانی و مؤلفه‌های پیشرفت اسلامی ایرانی

\*\*\*\*\*

### الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی، سیر تحول مفهومی و شاخص‌های کامل‌کننده چشم‌انداز آینده

سجاد طالبی

دانشگاه امام صادق علیه السلام - [imamehazer@gmail.com](mailto:imamehazer@gmail.com)

مفهوم ایرانی اسلامی پیشرفت سه مرحله تطور مفهومی را پشت سر گذارده است. این مراحل یک سیر تکاملی را طی کرده و از سطح شعائری-ظاهری به سطح عمیق‌تر محتوایی-کمی رسیده و از سطح محتوایی به سطح پیشرفته مبنایی-کیفی نائل آمده است. در این مقاله ضمن بررسی این سطوح، برخی از مهم‌ترین شاخص‌هایی که باید در چشم‌انداز آینده الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، جهت تداوم روند تکاملی و تعالی جویانه آن مورد اهتمام قرار گیرد، بررسی شده است. این شاخص‌ها که ناظر بر سطوح کلان‌تعالیم و معارف اسلامی و سنت‌های ثابت الهی می‌باشد، عبارتند از: توجه به خیر عموم بشریت، ماهیت دو بعدی روحانی-جسمانی انسان و انسان‌شناسی اسلامی، اهتمام به حفظ محیط زیست بشر، توجه به این اصول که هدف، وسیله را توجیه نمی‌کند و اینکه اقتصاد هدف‌گایی نیست، رعایت اصول انصاف و حسن نیت و التزام عملی به مجموعه قوانین و قواعدی که دین مبین اسلام به عنوان حدود مجاز فعالیت‌ها تعیین کرده، به عنوان تنها مسیر پایدار پیشرفت ایرانی اسلامی در ابعاد مادی و معنوی.

واژه‌های کلیدی: مفهوم پیشرفت، اسلام، الگوی ایرانی اسلامی، تعالیم الهی-اسلامی، شاخص‌ها، الگوهای غربی

### توسعه کارآفرینی اسلامی در چرخه‌ای به سوی الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی (ارائه مدل مفهومی)

رسول عباسی، مهدی اسماعیلی

دانشگاه تهران - [ma.esmaili.2011@gmail.com](mailto:ma.esmaili.2011@gmail.com)

با توجه به نقائص برشمرده در الگوی های توسعه تجویزی غرب، این الگو نمی‌تواند جمهوری اسلامی ایران را با اهداف و ارزش‌های متعالی آن منطبق نماید. بر این اساس، الگوی پیشرفت همانطور که ذکر شد، باید دو ساحتی باشد، چرا که انسان اسلامی، خود موجودی دو ساحتی است. این انسان باید تحت لوای الگویی به تعالی برسد، که خودمتعالی باشد و به نظر الگوی اسلامی ایرانی تشریح شده در چهار عرصه فکر و اندیشه، علم و فناوری، زندگی و معنویت و با دو محتوای اسلامی و ایرانی، منطبق بر این خواسته خواهد بود و این همان است که مطمئن نظر مقام‌عظمای ولایت است. از مطالب بالا میزان اهمیت کارآفرینی و کارآفرینان برای توسعه و پیشرفت اقتصادی روشن و آشکار می‌باشد، این مهارت برای کشورهایی از جمله کشور ما که دارای منابع غنی و ثروت‌های ملی زیادی است و از نظر اقتصادی چندان پیشرفته و توسعه یافته نمی‌باشد؛ بیشتر حائز اهمیت است. در خاتمه می‌توان

گفت که با تاکید بر فرهنگ و ارزش های غنی اسلامی و دینی می توان به این امر مهم (کارآفرینی) دست یافت؛ با نهادینه ساختن این ارزش ها و فرهنگ اسلامی، جامعه کارآفرین را ایجاد نمائیم که در تمامی زمینه های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی کارآفرین باشند و موجبات رشد و توسعه همه جانبه و الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت را فراهم کنند. پیشرفت باید مبتنی بر (( اصول اسلامی)) باشد و این اصول، شاخص الگوی پیشرفت هستند. همچنین همانطور که اشاره شد، الگوی پیشرفت ظرفی دارد و آن اسلامی و ایرانی بودن آن است.

**واژه های کلیدی:** کارآفرینی اسلامی، رشد، توسعه، الگوی پیشرفت، رهبری

## دلایل شکل گیری سرمایه داری در غرب و عدم آن در شرق (ایران اسلامی)

سامان یوسفوند

دانشگاه تهران - [samanyousefvand@ut.ac.ir](mailto:samanyousefvand@ut.ac.ir)

از آنجایی که اسلام دینی کامل و برگزیده الله است و تمام اصول اخلاقی و عقلانی را داراست و بطور کلی تمام اصولی که کالون مطرح کرده بود آنها را بطور کامل در قرآن کریم می بینیم، چه عواملی باعث شد که در مسیر پیشرفت، رقابیش از او پیشی بگیرند و امروزه به عنوان کشوری در حال توسعه شناخته شود در صورتی که دارای بزرگترین تمدن در سراسر جهان بوده، اینها سوالاتی است که پاسخ دادنشان کاریست بس دشوار. به لحاظ نظری و متدلوژیک، مشکل از دو حال خارج نیست، یا بحران در افکار و پارادایم های فکری و نارسایی های فکری است و یا بحران در افراد، شخصیت، خلیقات و روحیات طبع آنهاست. البته در هر دو صورت، اینها نتایج ساختارها هستند. وقتی می گوئیم که باید ساختارها را متحول کنیم ترتیب تحول در کدام ساختارها اهمیت دارد؟ بحث اینست که تا ساختارهای منتهی به شخصیت را تغییر ندهیم، ساختارهای سیاسی و اقتصادی متحول نخواهد شد. در کشور ما هرچند گروه های مختلف با افکار گوناگونی وجود دارد، ولی جالب توجه اینست که این افکار مختلف منتهی به خلیقات و شخصیت متفاوت نشده است و در واقع با شرایطی روبه رو هستیم که گروه های مختلف اما با شخصیت های مشترک با یکدیگر رقابت می کنند. به عبارت دیگر افکار مدرن داریم، ولی شخصیت غیر مدرن.

**واژه های کلیدی:** ایران اسلامی، غرب، عقلانیت، توسعه، شخصیت.

## مفاهیم ارکان و ابعاد پیشرفت مبانی و مؤلفه های پیشرفت اسلامی ایرانی

ابوالفضل کهزادی

بنیاد نخبگان استان ایلام - [abolfazl.kohzadi@yahoo.com](mailto:abolfazl.kohzadi@yahoo.com)

آفرینش بر اساس نظم استوار است، و هر پدیده ای در دست خلقت جای خاص، ماموریت و کار ویژه ای بر عهده دارد. کرامت انسان در مدار معینی حرکت می کند، فصول سال و گذشت شب و روز نظم خاصی دارد. خدای توانا و مهربان نظم در دستگاه عظیم خلقت قرارداده است، همین نظم را در زندگی انسانها و روابط اجتماعی آن ها می پسندد. اسلام به عنوان دین جهانی و کامل، به نظم و برنامه ریزی اهمیت فراوان داده است و به پیروان خود سفارش کرده است که تمام کارهای خود را به صورت منظم انجام دهند و از بی برنامه گی بپرهیزند، ((اوصیکم بتقوی الله و نظم امرکم)) شما را به پرهیزگاری و نظم در کارها سفارش می کنم ((نهج البلاغه نامه 47)). برای برقراری نظم در زندگی به ویژه امور کار و تحصیل دانش باید به برنامه ریزی کارهای روزانه پرداخت و هر کاری را در وقت مناسب انجام داد تا شرایط برای ترقی فراهم گردد. حیات انسان در جامعه با کار عجین شده است، جانداران دیگر

مدیون مواهب طبیعت و غرایز خویشند و بدون تفکر و تلاش ویژه و با استفاده مستقیم از مواهب طبیعت زندگی می کنند، اما انسان تنها در دورانی کوتاه از تاریخ در وضعیت صرفاً طبیعی زمینه و به سد جوع قناعت کرده است. بشر از همان ابتدا سپیده دم تاریخ با به کارگیری هوش، مدیریت اهداف و برنامه ریزی، آگاهی و فعالیت های پیچیده مغزی خویش به ابزار سازی پرداخته و ماده و طبیعت را به خدمت خود در آورده است، کار خلقی را به تدبیر تو باز انداختند \*\*\* چون تو خود تدبیر کار خود نمی دانی چه سود. قدرت پیش بینی نقش اهداف و برنامه ریزی چیست؟ مدیریت بر مبنای هدف در هر مجموعه، خواه در یک بنگاه کوچک اقتصادی یا سازمان دولتی یا در یک شرکت بزرگ بین المللی روش شایسته ای برای کارکنان صنف از سوئی و مدیران ستادی از سوی دیگر است. همچنین تنها راه برقراری حلقه ارتباطی بین وظایف مختلف و فعالیتهای امروز موفقیتهای فردا و رضایتمندی کل مجموعه سازمان است و کاربرد وسیعی دارد. از این رو افراد موفق افرادی هستند که می توانند به طور واضح و روشن تعریف دقیقی از اهداف را ارائه کنند. اهداف آن آرمانهایی هستند که به صورت تمام و کمال افراد را به سوی عمل صحیح سوق می دهد و جلب می کند. در چنین حالتی فرد می داند که به کجا برود یا در نهایت به چه چیزی می خواهد دست یابد. در شرایط مشابه و زمان مساوی هدف گذاری کمک می کند تا از کاری که انجام شده است ارزیابی دقیقی به عمل آوریم. فقط کسانی می توانند خود را در وضعیت درست و با دیدگاهی دقیق به پیش ببرند که توانسته باشند تعریفی از اهدافشان در زندگی داشته باشند. این افراد حتی می توانند تحت شرایط بسیار سخت کاری با شناخت تقدم و تأخر امور و وظایف روزمره حداکثر استفاده را از تواناییهای بالقوه خود ببرند و بسیار سریع و با اطمینان به اهداف تعیین شده دست یابند. این امر در سایه استفاده از زمان شغلی و اوقات فراغت و زندگی خانوادگی تحقق می یابد. کسانی که از اهداف هوشمندانه پیروی می کنند، قادرند قدرت های نیمه خلاق و هشیاری خود را از طریق خودبرانگیختگی و خودانطباقی در راه فعالیت هایشان به کار گیرند. دانش اهداف مشخص باعث خواهد شد تا فکر و ذهن انسان روی اهداف و نقاط واقعی متمرکز شود و در نهایت یک کانون قدرتمند برای تصمیم گیری و برنامه ریزی بهتر و دقیق تر به وجود آید. داشتن اهداف مشخص باعث خواهد شد تا فکر و ذهن انسان روی نقاط واقعی متمرکز شود و در نهایت یک کانون قدرتمند برای تصمیم گیری و برنامه ریزی بهتر و دقیق تر به وجود آید. به واسطه چنین کانونی است که برنامه ریزی برای زمان تحقق اهداف فراهم می شود. برای دستیابی به موفقیت فرد باید یک ویژگی داشته باشد و آن مشخص بودن هدف است. به بیان دیگر فرد بداند که چه می خواهد و به شدت خواستار به دست آوردن آن باشد. برنامه ریزی یعنی آوردن آینده به زمان حال و ابزاری است برای رسیدن به موفقیت که جز با هدفگذاری میسر نخواهد شد. برنامه ریزی بهترین روشی است که فرد را قادر خواهد ساخت تا زمان موجود را ساماندهی کند و با استفاده مناسب و بهینه از آن به اهداف شخصی و حرفه ای خود برسد. به عبارت دیگر برنامه ریزی، آماده کردن امکانات منابع و وسایل برای تحقق بخشیدن به اهداف است. مزیت اصلی برنامه ریزی کاری عبارت است از درک برنامه ریزی به عنوان ذخیره سازی زمان. برنامه ریزی فعالیت حساب شده منطقی است و باید متکی به اطلاعات دقیق و صحیح باشد تا بتوانیم نیازها و انتظاراتمان را تشخیص داده، محدودیت ها، تنگناها، موانع و منابع موجود و احتمالی را پیش بینی و آنها را محاسبه کنیم. از مقایسه محدودیت ها و منابع می توان حوزه امکانات را تعریف کرده و در محدوده امکانات، راهبردهای صحیحی ارائه دهیم. تجارب در زمینه تجارت و سایر امور بیانگر این واقعیت است که تلاش برای مکتوب سازی برنامه ریزی زمان، انسان را یاری می دهد تا در اجرای برنامه ها زمان کمتری صرف کند. این زمان همان زمان ذخیره شده است. برنامه ریزی مکتوب می تواند دارای اثر فیزیولوژیکی محرک در جهت فعال کردن انگیزه های شخصی در کارها باشد و متضمن ارشاد و هدایت فعالیت جمعی برای دست یابی به اهداف مطلوب یک سازمان است. فعالیتهای روزمره وقتی به انجام می رسد که بر اساس یک جدول روزانه برنامه ریزی شود، این عمل باعث می شود که در انجام وظایف روزانه بسیار راحت عمل کرده و هر چه بهتر به اهداف تعیین شده نزدیک و در نتیجه کمتر از گذشته دچار مشغله شد. در این صورت زمان لازم برای پرداختن به سایر امور نظیر پیگیری نظارت بر فعالیت ها، خانواده، اوقات فراغت، همکاران و... را به دست آورد و فشارهای روانی ناشی از دیگر عوامل درونی و بیرونی را کنترل و خنثی کرد. در دورنگری و هدفگیری سه حالت برنامه ریزی قابل پیش بینی وجود دارد: 1- برنامه ریزی آینده نگر: وقتی در برنامه ریزی، پیش بینی صورت گیرد، یعنی بر اساس تجارب گذشته، اتفاقات کنونی و شرایط حاکم بر محیط پیرامون و با در نظر گرفتن

سرعت تغییر علم برای آینده برنامه ای ترسیم می شود. این نوع برنامه ریزی تصویری مات از آینده واقعی است، حال هر چه پیش بینی ها دقیق تر باشد آن تصویر مات روشن تر می شود. 2- برنامه ریزی آینده ساز: وقتی است که هدف از برنامه ریزی ساختن و شکل دادن به آینده باشد. به این نوع برنامه ریزان در اصطلاح مهندسان اجتماعی می گویند. یعنی برنامه ریزی برای کودکانی که مردان و زنان آینده یا به عبارتی اجتماع را می سازند، اجتماع را انسان ها می سازند و انسان ها را آموزش و پرورش می سازد. پس آینده اجتماعی را می توانیم از آموزش و پرورش که انسانها آن را دریافت می کنند، پیش بینی کرد و ساخت. آینده سازان معتقدند که برنامه ریزان اجتماعی باید فارغ از جریانات گذشته و روز تصویری از آینده را برای خودشان ترسیم و تعیین کنند که ما به چه نهاد ها، سازمانها و موسساتی نیاز داریم که آنها خواه ناخواه دست پرورده انسانها هستند و برای اداره این سازمانها چه نوع آموزش هایی را به انسانها بدهیم که با آن بتوان در افراد آگاهی و دانش ایجاد کرد. 3- برنامه ریزی آینده گزین: وقتی برنامه ریزی بر اساس انتخاب بین اشکال آینده باشد. برنامه ریزان آینده گزین معتقدند که راهی بین آینده نگرها و آینده سازان انتخاب کرده اند. آنها معتقدند که انسان ها در بند تقدیر اسیر نیستند و می توانند در شکل دادن و ساختن آینده کاملاً موثر باشند. به همین دلیل باید کاملاً واقع بینانه عمل کنند، آنها معتقدند که انسان ها می توانند آینده های مختلف را بسنجند و راهی را پیش بگیرند و تدابیری را بیندیشند که احتمال رسیدن به نتایج مطلوب را برایش در پیش داشته باشند. هدفگذاری بر مبنای برنامه ای مکتوب نه تنها موفقیت در انجام امور شخصی، مدیریتی و شغلی است بلکه فرصتی مناسب و کافی برای مقابله با حوادث و اتفاقات پیش بینی نشده و کاهش فشارهای روانی روزمره است. بنابراین برای یک برنامه ریزی دقیق و منطقی در کنار استفاده بهینه از فرصت ها، باید تمام کارها را به صورت جدول برنامه های ماهانه و سالانه از کوچکترین عضو تا بالاترین رده علاوه بر نقش نظام کاری و خانوادگی تنظیم کرد و از در هم ریختگی و بی نظمی که عامل رکود و افت پیروزی است، به شدت پرهیز گردد. فواید نظم و برنامه ریزی عبارتند از: 1- کارها با سرعت و دقت بیشتری انجام می گردد. 2- افکار انسان نظم و انسجام خاصی پیدا می کند. 3- فرصت های تازه ای برای انجام برخی از کارها پیدا می شود. 4- اعصاب و روان انسان آرامش می یابد. 5- انسان بهتر می تواند با خدا ارتباط برقرار کند و در کارها از او یاری جوید. 6- وقت انسان صرف کارهای بیهوده نمی شود.

واژه های کلیدی: نقش اهداف و برنامه ریزی

## جایگاه هویت فردی دانشجویان و طلاب علوم دینی در مسیر نیل به الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

یعقوب آقایی نورولو

دانشگاه تهران - [aghaei.yaghoub@gmail.com](mailto:aghaei.yaghoub@gmail.com)

در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، هدفها مشخص می شود اما راهبردها ممکن است به تناسب شرایط زمان دچار تغییر و اصلاح شوند، این مسئله نشان دهنده انعطاف پذیری الگو است که با توجه به موارد ذکر شده در خصوص اسلامی سازی علوم انسانی و تأسیس علوم انسانی اسلامی به منظور تبیین، جایگاه دانشجویان و طلاب علوم دینی در الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت ضروری بنظر می رسد. چرا که این قشر از جامعه به عنوان مغز متفکر و موتور حرکت این الگو محسوب می شوند، یعنی در مراحل سه گانه برنامه ریزی های کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت این الگو دارای جایگاه خاصی است بدین صورت که در برنامه های کوتاه مدت می توان از ذخایر علمی که تا کنون توسط دانشجویان و طلاب علوم دینی در کشور فراهم گشته استفاده کرد و با تجمیع پژوهشگران و پژوهش های آنان در زمینه علوم انسانی اسلامی به اسلامی سازی علوم انسانی به مفهوم پیش گفته و تدوین الگوی اسلامی \_ ایرانی پیشرفت پرداخت و در برنامه های میان مدت با تعریف و برگزاری دوره های دکترا و فوق دکترای پژوهشی برای دانشجویان و طلاب علوم دینی جهت تعمیق اسلامی سازی علوم انسانی موجود در برنامه کوتاه مدت، آسیب شناسی پژوهش های موجود و تشخیص موضوعاتی که پژوهش در آنها ضعیف یا نادر است، و نهایتاً در برنامه های بلند مدت تشکیل گروه های پژوهشی

فلسفه علوم انسانی از بین دانشجویان و طلاب علوم دینی، در این راهبرد با شناسایی محققان کلیدی در هر رشته به تشکیل گروه های پژوهشی در آن زمینه اقدام شود. پس از آن قادر خواهیم بود علوم انسانی اسلامی را براساس مبانی و ارزش های اسلامی تأسیس نماییم. بدین ترتیب در طول برنامه بلند مدت به تعمیق وجه اسلامی تئوری ها در علوم انسانی و به موازات آن تعمیق وجه اسلامیت الگوی ایرانی پیشرفت پرداخته و به تدریج به نتیجه مطلوب دست می یابیم. افزون بر این نیروهای علمی و اجرایی لازم برای تحقق الگوی اسلامی و ایرانی پیشرفت تربیت می شوند.

**واژه های کلیدی:** هویت، دانشجویان و طلاب، الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، علوم انسانی

## بررسی مسئله خاستگاه حقوق محیط زیست و جایگاه آن در الگوی اسلامی توسعه و الگوی توسعه

مدرن

امیر صفایی

دانشگاه تهران - [amirsafae2009@gmail.com](mailto:amirsafae2009@gmail.com)

جایگاه محیط زیست به عنوان بستر رشد، حیات و کمال انسانی، آن را به یکی از عناصر کلیدی فرآیند رشد و توسعه مبدل ساخته است. لذا مسائل مرتبط با محیط زیست به ویژه جایگاه اخلاقی و حقوقی آن در توسعه و نیز نحوه مواجهه با این مسائل، جزئی جداناپذیر و اساسی از بنیان های نظری الگوهای گوناگون توسعه است. یکی از چالش برانگیزترین مباحث مرتبط با اخلاق و حقوق محیط زیست موضوع خاستگاه حقوق محیط زیست است. چرا که نحوه موضع گیری در قبال این مسئله، بر جهت گیری در قبال سایر مسائل حقوقی و اخلاقی محیط زیست تأثیر شایانی دارد. این مقاله برآن است که با رویکردی فلسفی، اقدام به بررسی و پاسخ گویی به برخی از پرسش های عمده موجود در حوزه خاستگاه حقوق محیط زیست از منظر فلسفه اسلامی نماید. جهت بررسی و پاسخگویی به این پرسش ها، ابتدا به تعریف حقوق محیط زیست، تحلیل مفهوم حق و ویژگی های آن و تبیین فلسفی خاستگاه حقوق مبادرت خواهیم نمود. سپس دیدگاه های رایج پیرامون خاستگاه حقوق محیط زیست در الگوی توسعه مدرن را مورد بررسی و نقد قرار داده و در نهایت به بیان خاستگاه حقوق محیط زیست در الگوی اسلامی توسعه و جنبه ها و شئون مختلف آن خواهیم پرداخت.

**واژه های کلیدی:** حق، تکلیف، مالکیت، سلطه، امر اعتباری، الگوی اسلامی توسعه، خاستگاه حقوق محیط زیست

## چالشهای نظری و انگیزه ی پیشرفت

زهرا داورپناه

بنیاد نخبگان - اصفهان [z.davarpanah@yahoo.com](mailto:z.davarpanah@yahoo.com)

هر چند سالهاست همه ی ما در مواجهه با غرب به فکر پیشرفت افتاده ایم و در این راه تلاش های بسیاری نیز داشته ایم، اما یکی از موانع آن ضعف انگیزه ی بسیاری از ما بوده و هست. ضعف انگیزه ای که بخشی از آن به اعتقادات عمیق ما و بنیانهای نظری زندگی ما ارجاع دارد. توضیح آن که یکی از ادله ی پیشرفت سریع تمدن غربی را باید در مبانی فکری آن جست که از جمله ی آنها کم توجهی به آخرت، ترغیب و یا تمرکز بر دنیا، فلسفه ی سود باوری، تکامل گرایی و امثال آنها است. مجموعه ی نظریه ها و

اعتقاداتی که صرف نظر از حقانیت یا عدم حقانیتشان، به شکلی سازگار با یکدیگر فرد را متوجه دنیا و آبادانی آن می کنند و زندگی موفق را با پیشرفتهای مادی می سنجند.

در مقابل هر چند ما نیز از زمان مواجهه با پیشرفتهای مادی غرب به این قبیل تلاشها در عرصه ی عمل اشتیاق یافته ایم، اما در عرصه ی نظر مبنای نظری مناسبی برای آن نداریم و اگر داریم، نسبت این مبنا با آموزه های دیگری مثل زهد، دنیاگریزی، آخرت گرایی و ... نا معلوم است. البته روشن است که مطلوب جامعه ی اسلامی، تمرکز بر دنیا و پیشرفت از سنخ پیشرفت غربی نیست که امروزه هم مشکلات آن اعم از آسیبهای زیست محیطی، بحران اخلاق و... آشکار شده و هم کمال آدمی در آن تحقق نمی یابد. بلکه آنچه لازم است این است که متخصصان دینی در قالبهایی روشن و عامه فهم نسبت دین و دنیا را برای جامعه ی اسلامی ما تصویر کنند و آموزه های دینی را به نظام و چارچوبی بدل سازند که به این پرسش ها پاسخ دهد:

آیا اساساً "پیشرفت" امری ممدوح است یا خیر؟ چرا؟ از چه جهاتی؟

آیا جامعه ی اسلامی و مسلمین باید در طلب پیشرفت باشند؟ با چه انگیزه ای؟ به چه شکلی؟

آیا تلاش در جهت پیشرفت جامعه می تواند اجر اخروی داشته باشد و به کمال فردی کمک کند؟ چگونه؟

واژه های کلیدی: پیشرفت، انگیزه، دین

## لزوم تغییرات اساسی در مبانی انگیزشی و سنجشی در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در بستر

### کنونی جامعه

حامد مصلحی

بنیاد نخبگان اصفهان - [moslehi88@gmail.com](mailto:moslehi88@gmail.com)

در این نوشتار کوتاه مقایسه ای اجمالی بین انگیزه های درونی و بیرونی صورت می گیرد تا انگیزه ها و معیارهای درونی را به عنوان مبنای الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت پیشنهاد کند. که اولاً انگیزه های درونی پایداری بیشتری در فرد دارند و ثانیاً پیوند انگیزه های درونی و ایمان قلبی، پیوندی عمیق و عریق است. ثالثاً قدرت حرکت بخشی آنها بیشتر است. همین دلایل برای این پیشنهاد جدی که « مبنای انگیزه ها و معیار رتبه بندی ها را در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، مبانی و معیارهای درونی قرار دهیم » کفایت می کند.

در این صورت هرکس به میزان ایمانی که دارد به عمل می پردازد و عمل او ملت ما را به پیش می برد، نه اینکه به میزان حقوقی که دریافت می کند یا مزایایی که از آن بهره مند می شود. در این صورت است که فرد با ایمان خود در مقابل مشکلات راه پیشرفت ایثار هم می کند، نه اینکه به محض برخورد با اولین مشکل همه ی رسانه ها را فراخواند که ما نمی توانیم بدون امکانات پیش برویم و... در این صورت است که انقلاب اسلامی با همه ی مشکلاتش پیروز می شود و دفاع مقدس در قحطی سلاح به نفع اسلام می شود و با همین راه هم این مسیر ادامه پیدا خواهد کرد. البته اگر دقت کنیم که این اصول درونی را خط مشی پیشرفت خود قرار دهیم.

واژه های کلیدی: معیار پیشرفت، انگیزه پیشرفت، معیار و انگیزه بیرونی، معیار و انگیزه درونی.

## ولایت مداری و پیشرفت و توسعه ی ایرانی اسلامی

نعیمه سلیمی نژاد

[ns.unilaw@yahoo.com](mailto:ns.unilaw@yahoo.com)

ولایت مداری یکی از مهم ترین مولفه هایی است که در تندی و کندی روند پیشرفت و توسعه ی اسلامی ایرانی اثرگذار است. بدین معنی که چنانچه مردم، مسئولین و دانشگاهیان هر یک به نوبه ی خود رهنمودهای رهبری را به عنوان ولی خود در عرصه های زندگی و فعالیت خود به طور کامل رعایت می کردند و یا حداقل پایبندی نسبی به آن ها داشتند، قطعاً روند پیشرفت و توسعه سرعتی چشم گیر می گرفت و دیگر رهنمودهای عملی ایشان به سخنرانی اولین روز سال نو، تنها نامی برای سالی جدید، بنرهای بزرگ و کوچک در سطح شهرها، دانشگاه ها و کنفرانس ها و نشست های تبلیغاتی و تشریفاتی فارغ از عمل و اثر تبدیل نمی گردید. فهم سطحی مردم، مسئولین و دانشگاهیان از بیانات رهبری، خواه از روی غفلت باشد یا از سر بی مسئولیتی و حتی با عمد و غرض ورزانه، سبب گردیده تا همواره در مسیری که گمان حرکت در آن را داریم، درجا زنیم. به عنوان مثال اگر در سالی که از سوی رهبری سال "جهاد اقتصادی" نامیده شد و در طی سال و در سخنرانی های متعدد، رهنمودهای جزئی و کلی در این باب ارائه گردید، هر یک از خانواده های ایرانی (یا حداقل آن ها که ادعای ولایت پذیری دارند) در ریز کارهای خود این امر را نهادینه می کردند، مسئولین نیز با فهم دقیق و درست پیام، آن را در عرصه های کلان مدیریت کشور جاری می ساختند و دانشگاهیان هم به نوبه ی خود، تلاش مضاعفی در جهت تقویت مبانی تئوریک آن می نمودند، قطعاً در چشم انداز پیشرفت و توسعه ی کشور جهشی پدید می آمد. البته ناگفته پیداست که هر سه ی این ها به شکل چرخه ای علت و معلول رفتارهای یکدیگرند و هریک به سهم خود در این راه مسئولیت و تقصیر دارند.

اگر برنامه ای تنظیم نموده ایم تا انشاء... سند راهبردی ما در جهت پیشرفت و توسعه ی ایرانی اسلامی باشد، ناگفته پیداست که سکاندار و ناخدای تیزبین این کشتی، رهبری نظام است. بنابراین فهم درست و عمل به رهنمودهای ایشان از اولین گام های پای نهادن در این مسیر است.

**واژه های کلیدی:** ولایت مداری، توسعه و پیشرفت، مردم، مسئولین، دانشگاهیان.

## مبانی و مولفه های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

زهره هاتفی، نسیمه جورابی یزدی

[Ssuz1370@yahoo.com](mailto:Ssuz1370@yahoo.com) دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد

انسان ها به طور معمول دارای الگو یا سرمشق های فکری هستند که خودآگاهانه یا ناخودآگاهانه برای ایجاد ارتباط با دیگران و تجزیه و تحلیل مسائل و نیازها استفاده می کنند. پیشرفت را می توان برنامه ای هدفمند در جهت حرکت از وضعیت موجود به وضعیت مطلوب دانست و هیچ برنامه و الگوی پیشرفتی تعمیم پذیر نیست و نمی توان نسخه آن را دقیقاً برای فرهنگ و کشوری دیگر پیچید؛ اما با توجه به این که کلیه الگوهای پیشرفت معطوف به انسان و رستگاری اوست، می توان مشترکاتی را میان این الگوها یافت و از تجارب سایرین استفاده کرد. در این مقاله تلاش می شود به صورت اجمال به اینکه الگوی مطلوب چه مبانی، ساختار، مؤلفه ها و اهدافی دارد و اساساً تعریف اصطلاحی مناسب برای این عبارت چهار کلمه ای چه می تواند باشد و این که لوازم و پیشرفت های آن چیست و راهکارهای احتمالی طراحی درست و تحقق صحیح آن کدامند، پرداخته شود. به این منظور پس از ذکر مقدمه ای بر الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، برخی از مطالعاتی که در این زمینه انجام شده است مرور شده اند.

**واژه های کلیدی:** شاخص، الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، پیشرفت



## نقش مشارکت مردمی در پیشرفت کشور و جلب مشارکت آنها

طوبی جهان‌دیده

دانشگاه تهران - [tjahandideh@yahoo.com](mailto:tjahandideh@yahoo.com)

از آنجایی که توسعه و پیشرفت کشور مبتنی بر حمایت مردم از اصول و راهبردهای حکومت می باشد، مشارکت مردم نقش به سزایی دارد، زیرا این مردم هستند که با حمایت خود از راهبردها و قوانین می توانند به حاکمان، قدرت بدهند. مشارکت به معنای شرکت کردن مردم در اموری می باشد که تاثیر زیادی بر زندگی‌شان می‌گذارد. در این راستا سند چشم‌انداز بیست ساله نظام اسلامی و محتوای اصلی آن، ترسیم پیشرفت نظام اسلامی در تمامی ابعاد این کشور است. در چنین موقعیتی است که نقش مردم پر رنگ می شود و مشارکت آنان در حمایت از الگوی پیشرفت حائز اهمیت می‌گردد. در این مقاله انواع مشارکت‌ها از جمله اقتصادی، فرهنگی و سیاسی بیان شده است و موضوعاتی از قبیل اهمیت و ضرورت مشارکت در توسعه کشور، رابطه مشارکت مردم و سند چشم‌انداز، راهکارهای جلب مشارکت مردم در تحقق هدف چشم‌انداز از ابعاد این مقاله می‌باشد که به توضیح و تبیین آنها پرداخته می‌شود.

**واژه‌های کلیدی:** مشارکت عمومی، نقش مردم، اعتماد به یکدیگر، مشارکت

## مبانی و مؤلفه‌های پیشرفت اسلامی ایرانی

محمد میرزاد

دانشگاه شهید چمران اهواز

مقام معظم رهبری از دهه چهارم انقلاب اسلامی با عنوان دهه پیشرفت و عدالت نام برده اند. تحقق گفتمان رهبری و حرکت در مسیری که ایشان ترسیم کرده اند، نیازمند آن است تا آن دسته از کنش‌گران و فعالان سیاسی که در ذیل گفتمان انقلاب، امام(ره) و مقام معظم رهبری ضرورت فوق را احساس می‌کنند، گرد هم آیند و با بحث و نظرورزی، دیدگاههای راهبردی خود را در حوزه‌های مختلف سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و مدیریتی را مشخص ساخته و در گام بعدی در راستای تحقق این دیدگاهها اقدام کنند. نگارنده بدنبال درک این ضرورت، مبانی و مؤلفه‌های پیشرفت اسلامی ایرانی را در این مقاله ارائه میدهد.

**واژه‌های کلیدی:** الگو، پیشرفت، اسلامی، ایران

## الزامات نظری الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در حوزه علم مبتنی بر اندیشه مقام معظم رهبری

(مدظله العالی)

لیلا سادات خاتمی کیا

دانشگاه خوارزمی - [lkhatamikia@yahoo.com](mailto:lkhatamikia@yahoo.com)

مقام معظم رهبری بارها بر اهمیت علم، علم‌آموزی، تولید علم، تکریم علم و... تأکید فرموده و آن را محور و نطفه‌ی بنیادین توسعه‌ی اندیشه‌های فرهنگی به مثابه یکی از مأموریت‌های کلان نظام و تبعات آن در دنیای معاصر دانسته‌اند. از نگاه ایشان علم و دین منافاتی با یکدیگر ندارند و پیشرفت علمی یک فرایند است که در تمام مراحل باید به آن توجه کرد. الگوی پیشرفت در حوزه‌ی علم

ارکانی دارد که وصول پیشرفت علمی برای کشور را موجب می شود. از جمله این ارکان: احساس نیاز، خودآگاهی، ایجاد کرسی‌های آزاد اندیشی، ترویج و گسترش علم، نیروی محقق کافی، نیروی انسانی، مدیریت و استقلال علمی است. در این الگو کارکردهایی مدنظر است از جمله: حفظ هویت، استقلال، عزت، کسب اقتدار و سعادت ملت و جامعه بشری. آشنایی با این ارکان و کارکردهایی که الزامات نظری الگوی پیشرفت در حوزه علم دارند موجب می شود که کشور در مسیر پیشرفت علمی در جهت صحیحی هدایت شود و نیز الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در حوزه‌ی علم به درستی تدوین گردد.

**واژه‌های کلیدی:** الگوی پیشرفت، پیشرفت علمی، الزامات نظری، ارکان، کارکرد

## الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت

وحید حیاتی جعفریگی

[hayati142@gmail.com](mailto:hayati142@gmail.com)

هر جامعه ای دارای آرمان و هدف است که برای رسیدن به آن تلاش می کند، اما برای نظام مند تر شدن و هدفمند تر شدن تلاش های جامعه در رسیدن به آرمان ها و اهداف خود، نیازمند یک طرح کلی یا نقشه ای جامع است. این مورد در مورد کشور عزیزمان ایران هم صادق است و ما برای رسیدن به آرمان ها و اهداف متعالی خود به داشتن طرح و برنامه کلی نیاز اساسی داریم تا از سر درگمی ها، اشتباهات و انحرافات بکاهیم و دنیای آرمانی ایران اسلامی را بسازیم، و الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت همان برنامه ای خواهد بود که ما را در رسیدن به اهدافمان یاری خواهد کرد. در ادامه به ضرورت وجود یک الگوی جامع و همچنین پیشنهادهایی برای بهبود الگو اشاره خواهد شد.

\* ضرورت داشتن الگوی اسلامی ایرانی:

- حرکت و رسیدن جامعه اسلامی ایران به اهداف متعالی خود درگرو داشتن یک طرح و نقشه جامع است که در واقع الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت می تواند همان نقشه جامع باشد.

- با وجود یک الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، استقلال و اقتدار نظام در مقابل الگوهای فاسد و باطل و همچنین دخالت های بیگانه افزایش می یابد و راه برای شکوفایی جامعه باز تر خواهد شد.

- حرکت همه جانبه، هماهنگ تر و هدفمندتر جامعه به سوی آرمان ها و اهداف خود.

\* پیشنهادهایی برای بهبود و کارا تر شدن الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت:

- الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی به معنای نقشه ای جامع خواهد بود، بنابراین در تبیین این الگو باید آینده های دور را در نظر گرفت. این الگو باید متناسب با همه ی دوره ها باشد و صرفا زمان حال را در نظر نگیرد.

- صرف شکل گیری الگوی پیشرفت کافی نیست و طرح راهکارهای اعمال الگو در جامعه نیز باید به صورت اساسی در نظر گرفته شود. در این زمینه دانشگاه و دانشجو بهترین گزینه های فرهنگ سازی و گسترش روحیه متناسب با الگو است.

- الگوی پیشرفت دارای ابعاد مختلف (اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی) است و در تبیین هر یک از ابعاد باید در نظر داشت که ابعاد مختلف جامعه به هم وابسته اند و در تبیین یک بعد باید به اثرات آن در ابعاد دیگر توجه نمود.

- رسیدن به الگو و اعمال الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی مستلزم روحیه جمعی و مشارکت حداکثری افراد جامعه و هماهنگی بیشتر قشرهای مختلف جامعه اعم از نخبگان، اساتید و دانشجویان می باشد و باید به این مهم توجه خاص شود.

- در تبیین الگوی اسلامی ایرانی باید توجه ویژه ای به علوم دانشگاهی بخصوص بخش علوم انسانی شود. زیرا در اجرای الگو دانشگاه و دانشگاهیان نقش اصلی و تعیین کننده خواهند داشت. در سال های اخیر توجه کمتری به بخش علم انسانی شده که این

امر به نوبه خود صدمات قابل توجهی به جامعه داشته است و امید است با تدوین و اجرای الگوی اسلامی ایرانی این صدمات بهبود یابند.

واژه‌های کلیدی: الگو، اسلامی ایرانی، بهبود، دانشگاه

## مقدمه ای بر الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

حامد شاهروخی ساردو

[hamed-shahrokh@gmail.com](mailto:hamed-shahrokh@gmail.com)

قبل از اینکه بخواهیم این عنوان را مورد نقد و بررسی قرار دهیم لازم است که تحلیلی از مفاهیم به کار رفته در این عنوان ارایه دهیم و نسبت آن‌ها و امکان ادغام آن‌ها را با یکدیگر بسنجیم. الگو: به معنی نمونه‌ای است که می‌توان آن را سرلوحه کار خویش قرار داد. اسلامی: الگویی است که با تعالیم دین اسلام تناقض و چالشی نداشته باشد و طبق تفکرات اسلامی چیدمان شده باشد. ایرانی: منظور الگوی متناسب با فرهنگ و آداب و رسوم ایرانی است. پیشرفت: جدا از اینکه در فرهنگ‌ها، مکاتب و تفکرات مختلف تعاریفی که از پیشرفت ارائه می‌شود با هم متفاوت و گاه متناقض می‌باشند اما می‌توان تعریفی ارایه کرد که همه تعاریف را در خود جای دهد. پیشرفت را می‌توان تسریع و توفیق در تحقق اهداف و برنامه‌ها تعریف کرد. اما نکات اختلافی که بین مکاتب وجود دارد عبارت‌اند از: 1- اهداف- 2- راه‌های رسیدن به اهداف. طبق تعاریفی که از این مفاهیم داشتیم می‌توان الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت را اینگونه تعریف کرد: مجموعه اصول و قواعدی که منطبق با تعالیم اسلامی و فرهنگ و ملیت ایرانی، ما را به سر منزل مقصودی که تعریف کرده ایم می‌رساند. مفاهیم به کار رفته در این عنوان به زیبایی جذب یکدیگر شده‌اند. زیرا اساساً از مهم‌ترین پیش فرض‌های پیشرفت می‌توان به آزادی، عدالت، تفکر، کار و تلاش و ایمان اشاره کرد که خوشبختانه هم در دین اسلام و هم در فرهنگ ایرانی ما بر این مفاهیم بسیار تأکید شده و حتی تقدیس شده‌اند و حتی می‌توان با مطالعه و تحقیق و تفکر نمونه‌های دیگری از این پیش فرض‌ها و حتی راهکارهای مورد نیاز از دل این منابع دینی و ملی به دست آورد. حال این پرسش مطرح می‌شود که برای به عمل در آوردن این ایده پیشرفت چه باید کرد؟ برای شروع و قبل از هر اقدامی باید این مفهوم توسط متفکران و صاحب‌نظران کاملاً بررسی و واکاوی شود تا نقاط ابهام آن برطرف شود. زیرا بدون درک چستی و چرایی این مفهوم برنامه‌ریزی و وارد عمل شدن مطمئناً نتیجه دلخواه را به دنبال نخواهد داشت. بعد از درک چستی و چرایی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت باید اهداف از پیش تعیین شده را در قالب مفهومی این الگو بریزیم و برنامه‌ریزی‌های لازم را جهت دستیابی به این اهداف تعیین و به مرحله اجرا در آوریم. اینکه ما اهداف را منطبق با مفهوم الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت انتخاب کنیم به این معنی است که همه ابعاد معنوی، انسانی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی را در نظر بگیریم و از تک بعدی شدن اهداف اجتناب کنیم. برای مثال تمام دغدغه مکتب مارکسیست اقتصاد انسان است و از انسان یک حیوان اقتصادی می‌سازد و از دیگر ابعاد وجود انسان که به مراتب از اقتصاد نیز مهم‌تر هستند غفلت می‌کند. بدیهی است که این تعریف از انسان، هدف و پیشرفت نه با تعالیم اسلامی هماهنگی دارد و نه با فرهنگ ایرانی همخوانی دارد. در مرحله بعد از درک مفهوم و برنامه‌ریزی خصوصیت عملگرا بودن بسیار ضروری می‌شود. زیرا با شعار کم‌کاری و بی‌مسئولیتی کاری از پیش نمی‌رود. در هر دوره زمانی باید مسیر پیشرفت را بسنجیم تا متوجه شویم که آیا برنامه‌ها درست و به موقع اجرا شده‌اند؟ ضمن اینکه از میزان پیشرفت کار اطلاع پیدا کنیم، تردیدی نیست که برای درست اجرا شدن این برنامه‌ریزی‌ها جو و فضای جامعه نیز از اهمیت زیادی برخوردار است. اساساً مجریان تمام برنامه‌ها و از جمله این برنامه نباید خود را در طول این برنامه از نظرات، پیشنهادات و انتقادات سازنده صاحب‌نظران محروم سازند. همچنین در برنامه‌ریزی‌ها باید وظایف و اختیارات کاملاً مشخص باشند و سازمان‌های دولتی، بانک‌ها، وزارت خانه‌ها، دانشگاه‌ها، سازمان‌های مردم‌نهاد و غیره با وظایف خود آشنا باشند. به نظر می‌رسد که نقش متفکران و صاحب‌نظران

دانشگاهی در این برنامه بسیار مهم است و برگزاری همایش ها و هم اندیشی ها می تواند در به سرانجام رسیدن موفق آن کمک شایانی بکند. از آنجا که این مفهوم، برنامه ای بسیار گسترده است پس ضرورتاً مفاهیم جانبی آن نیز اهمیت می یابند که برای جلوگیری از اطاله کلام به صورت سوال مطرح می شود تا در صورت نیاز بررسی های لازم صورت بگیرد. 1- این برنامه همانطور که از اسم آن بر می آید یک الگوی بومی خواهد بود. در این برنامه نگاه ها به غرب و ممالک دیگر چگونه خواهد بود؟ آیا می شود از آن ها نیز استفاده کرد؟ 2- آیا پیشرفت در کشورهایی مانند ترکیه با مفهومی که ما از پیشرفت در ذهن داریم متفاوت است؟ 3- اساساً نقش علوم مختلف در این الگو چگونه خواهد بود؟ آیا می توان این الگو را به عنوان یک علم میان رشته ای در نظر گرفت؟ 4- با توجه به ظرفیت ها و پتانسیل های این الگو آیا می توان از آن در راستای تحکیم وحدت بین اقوام و مذاهب سود برد؟

**واژه های کلیدی:** پیشرفت، تحلیل مفاهیم، غرب، اهداف، برنامه ریزی

## بررسی نگرش دینی (مثبت و منفی) بر تفکر انتقادی دانشجویان

امیر مصلی نژاد، رضا چهارده چریک  
[amir.scu@gmail.com](mailto:amir.scu@gmail.com)

هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی تأثیر نگرش دینی (مثبت و منفی) بر تفکر انتقادی دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز است. فرضیات پژوهش عبارتند از: 1) بین نگرش دینی مثبت و تفکر انتقادی رابطه وجود دارد 2) بین نگرش دینی منفی و تفکر انتقادی رابطه وجود دارد. همان طوری که ملاحظه می کنید جامعه آماری کلیه دانشجویان علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز است و نمونه آماری 100 نفر است که از میان این جامعه آماری به صورت تصادفی ساده انتخاب شده است. روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش پرسشنامه نگرش دینی و تفکر انتقادی خودساخته است که در اختیار گروه نمونه قرار گرفته و بعد از پاسخ جمع آوری شده و اطلاعات مورد بررسی قرار گرفت. در تجزیه و تحلیل اطلاعات از دو روش توصیفی و استنباطی استفاده شد و جداول و نمودارهای آماری ارائه شد. نتایج این پژوهش به شرح ذیل است: 1) بین نگرش دینی و تفکر انتقادی رابطه معناداری وجود دارد. 2) بین نگرش دینی مثبت و تفکر انتقادی رابطه معناداری وجود دارد. 3) بین نگرش دینی منفی و تفکر انتقادی رابطه معناداری وجود دارد.

**واژه های کلیدی:** نگرش دینی، تفکر انتقادی

## پیشرفت در قالب یک سیستم پویای پیچیده

حسین اکبری پور  
دانشگاه تربیت مدرس - [h\\_akbari.poor@yahoo.com](mailto:h_akbari.poor@yahoo.com)

پیشرفت را می توان برنامه ای هدفمند در جهت حرکت از وضعیت موجود به وضعیت مطلوب دانست، این در حالی است که چگونگی دستیابی به پیشرفت و مولفه های تاثیرگذار بر این موضوع با توجه به مقتضیات زمان و مکان می تواند متفاوت باشد. در این مقاله سعی می شود با در نظرگیری تفکر سیستمی، الگوی پیشرفت به مثابه ای یک سیستم پویا تعریف شود و پس از شناسایی مولفه های متفاوت الگو، چگونگی ارتباط مولفه ها و نحوه اثرگذاری هر یک بر پیشرفت بوسیله نمودارهای علی و معلولی به تصویر کشیده شود. بدین طریق می توان درک روشنتری از چگونگی تحصیل پیشرفت در قالب یک سیستم پویا را به ارمغان آورد. در

نهایت نیز با دریافت بازخورد از مدل و تصحیح آن، می توان اقدام به شبیه سازی مدل نمود و نتایج حاصله را به منظور دستیابی به پیشرفت مورد تجزیه و تحلیل قرار داد.

**واژه های کلیدی:** پیشرفت، تفکر سیستمی، سیستم های پویا، نمودارهای علی و معلولی.

## جایگاه واقعیت مجازی در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

سینا محمدی

[sinamohammadi.multimedia@gmail.com](mailto:sinamohammadi.multimedia@gmail.com)

امروزه در اکثر کشور های جهان مبنای پیشرفت و توسعه را آموزش قرار می دهند و آموزش در بخش های مختلف یکی از اصول اساسی برای پیش بردن اهداف آن زمینه است و بودجه های کلان آن دولت بر روی آموزش موضوعات مختلف متمرکز می شود. در ایران آنچنان که باید بر روی آموزش متمرکز نمی شوند و بحث آموزش فقط در بخش های اندکی آن هم به طور ناقص توجه می شود. همچنین در کشور ما قسمت های عمده آموزش را آموزش شفاهی تشکیل می دهد و اینگونه است که همه چیز را با حرف زدن انجام می دهیم و عملاً بحث آموزش عملی و متعامل مد نظر قرار نمی گیرد .

تکنولوژی های جدید همیشه برای مردم ما جذاب و تاثیر گذار بوده است و مردم ما بیش از چیز های دیگر از این تکنولوژی ها تاثیر می پذیرند. لذا ما باید بحث آموزش را به صورت عملی و با استفاده از تکنولوژی های جدید مد نظر قرار دهیم. چراکه تاثیر پذیری آن بروی مردم بیش تر خواهد بود. ولی از آنجا که تکنولوژی های کشور های دیگر متناسب با فرهنگ آن کشور ها ساخته شده است. مطمئناً نه تنها تاثیرات مثبت نخواهد داشت بلکه ما را نیز از فرهنگ اسلامی و ایرانی خود دور خواهد کرد. بنابراین ما باید بروی ساخت تکنولوژی های متناسب با فرهنگ ایران کار کنیم.

**واژه های کلیدی:** ویژگی های واقعیت مجازی، کاربردهای واقعیت مجازی، واقعیت مجازی در ایران

\*\*\*\*\*

## معنویت، تفکر و علم در الگوی پیشرفت

\*\*\*\*\*

تبیین مفاهیم بنیادین پیشرفت از منظر آیات قرآن  
هادی زینی، علی صفری، یعقوب زارعی  
دانشگاه تربیت مدرس - [zeinih@gmail.com](mailto:zeinih@gmail.com)

حاصل سخن این که ایمان و عمل صالح مربوط به جنبه فردی در ساحت اندیشه و عمل و جمله دوم مربوط به جامعه و پیدا کردن درد و مربوط به بخش اندیشه و عمل اجتماعی است. نقش علم در ایجاد ایمان از تبیین مفهوم فوق دانسته می شود، زیرا ایمان در حقیقت حاصل جمع علم و التزام می باشد. بنابراین میزان ایمان بستگی مستقیم با میزان علم، یقینی بودن و یا ظنی بودن آن دارد. به عنوان مثال خداوند در وصف مؤمنین در قرآن در سوره انفال آیه دوم و سوره توبه به این حقیقت اشاره نموده است. یعنی مؤمنان با شنیدن آیات قرآن ایمانشان زیاد می شود. قرآن خود علم یقینی و فصل الخطاب است و به همین علت وقتی ایمان وجود داشته باشد علم یقینی قرآن افزون می شود و علم یقینی خود بر مراتب ایمان می افزاید. بنابراین نقش علم و میزان اثرگذاری آن بر پیشرفت در دیدگاه قرآن جایگاه ویژه دارد. **واژه های کلیدی:** علم، معنویت، تفکر، تعقل، پیشرفت

## احیای فرهنگ مطالعه و تحقیق، نخستین گام پیشرفت کشور

هاتف الرحمن صالحی آسفیچی، یعقوب زارعی  
دانشگاه تربیت مدرس - [hatef.salehi@yahoo.com](mailto:hatef.salehi@yahoo.com)

مهم ترین شاخصه ی پیشرفت و ارتقای هر فرهنگ و جامعه ای را می توان در بها دادن آن جامعه به امر مطالعه و تحقیق دانست. در این نوشتار ابتدا به ارزیابی و نقد وضعیت مطالعه در میان جوانان و نوجوانان و سپس به تحلیل مضامین کتب درسی مقاطع مختلف تحصیلی و مراکز آموزش عالی کشور و در نهایت به بررسی امر خطیر مطالعه و تحقیق به عنوان مهم ترین شاخصه ی دانشگاه اسلامی پرداخته ایم. لزوم مطالعه برای جوانان کشورمان در عرصه ی حاضر، از جمله اموری است که فواید آن بر کسی پوشیده نیست. خو گرفتن بدین کار گذشته از آن که بر گنجینه ی معلومات جوانان می افزاید و ارتباط ایشان را با گذشته به نحو جامعی محفوظ می دارد، به آنان مجال و امکان می دهد که از کاروان اندیشه، تمدن و فرهنگ بشری باز نمانند و همواره با سیر افکار جهانیان هم عنان باشند. با یک تحقیق ساده ی آماری می توان پی برد که محصلین امروزی ما با وجود چندین سال خواندن دستور زبان فارسی و صرف و نحو عربی و گرامر انگلیسی، از ساده ترین نکات زبان مادری خویش بی خبرند، سال ها تاریخ و جغرافیای ایران و جهان را می خوانند و باز هم در خصوص کشور خود حداقل اطلاعات لازم را ندارند، و با وجود آن که مدت ها به خواندن قرآن؛ کتاب مقدس مذهبی خویش در دبستان می پردازند و در دبیرستان هم مطالعه ی زبان عربی را ادامه می دهند، از خواندن یک عبارت عربی معرب عاجزند. از جانبی ادعان می داریم امروزه وضع مجامع دانشگاهی ما نیز آنگونه که بایسته و شایسته

ی امّ القرای اسلامی است، نیست. در کار ما نقایص بی‌شماری موجود است و اگر خدای ناخواسته کار را هر چه سریعتر چاره نکنیم، خطری عظیم را در پیش خواهیم داشت. امروزه ما در دنیایی زندگی می‌کنیم که با شتاب به پیش می‌رود و با ملت‌هایی همسایه و نزدیک هستیم که سخت در اندیشه و کوشش اند تا گلیم خویش را از ورطه‌ی نابودی بدر برند. در چنین وضعی اگر هیچ از صلاح کار باخبر نباشیم، جای آن است که از بیم پشتمان به لرزه افتد.

گر خطا گفتیم اصلاحش تو کن      مصلحی تو ای تو سلطان سخن  
کیمیای داری که تبدیلتش کنی      گر چه جوی خون بود نیلتش کنی  
این چنین میناگرها کار توست      و این چنین اکسیرها ز اسرار توست

واژه‌های کلیدی: مطلق‌گرایی، فرهنگ، مطالعه، دانشگاه اسلامی

## معنویت، تفکر و علم در الگوی پیشرفت

ابراهیم نجفی

دانشگاه صنعتی جندی شاپور - [eb.najafi0731@hotmail.com](mailto:eb.najafi0731@hotmail.com)

پیشرفت شگرف بشر در دوران طلایی و شکوفایی تمدن اسلامی، ماحصل دعوت و تشویق قرآن کریم به تفکر و علم جویی بوده است. یکی از جنبه‌های اعجاز قرآن، اعجاز علمی آن است که خداوند همواره در قرآن کریم آدمی را به تفکر و تعقل در آیات و نشانه‌های هستی تشویق کرده است. در اسلام یک ساعت تفکر عالمانه بهتر از هفتاد سال عبادت بدون تعقل است، پس علم و آگاهی یکی از مهمترین ابزارهای است که آدمی با رعایت اصول و مبانی انسانی و اخلاقی می‌تواند به معرفت، خودشناسی و خداشناسی دست یابد. برای نیل به این مقصود کتاب‌ها همچون باغ‌هایی هستند که رسیدن به ایمان و آرامش از شیرین‌ترین میوه‌های این بوستان به شمار می‌آیند. با تفکر و تاملی عالمانه و کاشفانه در منابع علمی و دینی، که در اختیار بشر امروزی قرار دارد، می‌توان در راستای جامعه موفق و متکی به خود گام نهاد و کشتی بشری را به وادی امن ایمان، معرفت و خداشناسی هدایت کرد.

واژه‌های کلیدی: پیشرفت، اعجاز، قرآن، عبادت، آرامش، اختیار، جامعه، ایمان

## نقش معنویت، تفکر و علم در الگوی پیشرفت

احسان فتحی

[ehsanfathi41@yahoo.com](mailto:ehsanfathi41@yahoo.com)

پیشرفت کشور و تحولی که به پیشرفت منتهی می‌شود، باید طوری برنامه‌ریزی و ترتیب داده شود که انسان بتواند در آن به رشد و تعالی برسد، انسان در آن تحقیر نشود. هدف، انتفاع انسانیت است، نه طبقه‌ای از انسان، حتی نه انسان ایرانی. پیشرفتی که ما می‌خواهیم بر اساس اسلام و با تفکر اسلامی معنا کنیم، فقط برای انسان ایرانی سودمند نیست، چه برسد بگوئیم برای طبقه‌ای خاص. این پیشرفت، برای کل بشریت و برای انسانیت است.

ما فرقدمان با بقیه گروه‌هایی که در کشورهای مختلف می‌آیند یک رژیم را تغییر می‌دهند، بر سر کار می‌آیند و قدرت را به دست می‌گیرند، این است که ما آمدمیم برای اینکه یک جامعه اسلامی به وجود بیاوریم، ما آمدمیم تا حیات طبیعی اسلامی را برای کشورمان و برای مردمان بازتولید کنیم، آن را تأمین کنیم. و اگر بخواهیم با یک نگاه وسیعتر نگاه کنیم، چون بازتولید حیات

طبیعه اسلامی در کشور ما می‌توانست و می‌تواند همچنان الگویی برای دنیای اسلام شود، در واقع آمدمیم برای اینکه دنیای اسلام را متوجه به این حقیقت و این شجره‌ی طبیعه بکنیم؛ ما برای این آمدمیم. هدف، جز این چیز دیگری نبود، الان هم هدف جز این چیز دیگری نیست.

**واژه‌های کلیدی:** معنویت، توسعه، الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

## روشمندی بر اساس پژوهش محوری در تفکر و یادگیری و تدریس با الهام از مفاهیم معنوی و نقش آن در پیشرفت علمی کشور

علیرضا ثناگستر

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد سما - [sanagostar@gmail.com](mailto:sanagostar@gmail.com)

اصولا در سیستم آموزشی کشور پژوهش نقش خاصی ندارد و آموزش بر اساس حفظیات و مطالبی که گذشتگان با پژوهش به آن رسیده اند صورت می‌گیرد. در آموزش مبتنی بر حفظیات روش‌ها جایگاهی ندارند و فقط به یک روش خاص اکتفا می‌شود. یک شخص حفظ محور فقط مطالب و فرمول‌های گذشتگان را حفظ می‌کند و به یک شخص دانشمند تبدیل می‌گردد و با پیشرفت تکنولوژی در این عصر و آمدن وسایل ذخیره اطلاعات مثل فلش‌ها، مموری‌ها و کامپیوترها داشتن اطلاعات در ذهن یا در این گونه وسایل الکترونیکی مهم نمی‌باشد بلکه استفاده از این اطلاعات و تبدیل آن‌ها به اطلاعات جدید بسیار مهم است. آموزش حفظ محور در حال حاضر در کشور ما و بسیاری از کشورهای جهان که واردات علم را دارند صورت می‌گیرد در این آموزش فقط افراد دانشمند تربیت می‌شوند نه روش‌مند. نقطه مقابل آموزش حفظ محور، آموزش پژوهش محور است که در کشورهای بسیار پیشرفته به صورت سری انجام می‌شود. مبلغ آموزش حفظ محور در کشورهای دیگر همان کشورهای بسیار پیشرفته و صادرکننده علم می‌باشند زیرا می‌خواهند هیچ‌گاه آموزش پژوهش محور در این کشورها صورت نگیرد و فقط خودشان صادرکننده علم باشند و کشورهای دیگر به آنها از نظر تولید علم وابسته باشند. مثل آموزش دروس در مدارس کشور و مثلا اخیرا آموزش رباتیک بر اساس پک و مونتاز و مدارات آماده در آموزش پژوهش محور، یک فرد آموزش‌گیرنده روشمند می‌شود نه دانشمند. در واقع روش رسیدن به یک فرمول را اگر بدانیم یا روش حل یک مساله را اگر بدانیم بسیار بهتر است از جواب مساله یا فرمول. یک فرد روش‌مند فرمول‌ها را حفظ نمی‌کند و جواب مسئله را نمی‌داند اما روش‌های گوناگونی برای رسیدن به فرمول و یا رسیدن به جواب مساله را یاد دارد.

**واژه‌های کلیدی:** روشمند، دانشمند، حفظیات، فرمول یادگیری تدریس، پژوهش محور، آموزش تولید علم، پیشرفت

## کرسی‌های آزاد اندیشی، مقدمه تولید علم و ضرورت امروز انقلاب اسلامی

محمد رضا زهرایی

[mrzahrai@yahoo.com](mailto:mrzahrai@yahoo.com)

انقلاب اسلامی همانطور که یک تحول انفسی است، برای تداوم، تعمیق و رشد این تحول انفسی نیازمند تحول در ساختارها بر اساس مبانی معرفتیش خواهد بود، و این همان الگو و مدل زندگی اسلامی است، که در دو حوزه عملیاتی و نظری قابل تحقق است. الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت تلاش برای رسیدن به این هدف متعالی است. تولید علم برای انقلاب اسلامی یک ضرورت ماهوی و ذاتی است، و بدون آن، انقلاب اسلامی در گذر زمان از هستی و هویت ساقط خواهد شد. یعنی آنگاه که انسان مسلمان نتواند زیر



سپهر سنگین مظاهر ولایت شیطان در زندگی روزمره احکام اسلامی را رعایت کند جز نام چیزی باقی نخواهد ماند. و آن زمان نام چه سود خواهد داشت.

بدیهی است که مقصر اصلی این تمرد تاریخی علمای حوزه و نخبگان دانشگاه هستند. اینجا آنچه مهم است نظریه پردازی و مدل سازی است و اول این راه ترویج نگاه نقادانه به علوم جدید است که این به تولید انبوه پرسش و مسئله در ابتدایی ترین روزهای زندگی علمی جوان انقلاب اسلامی می انجامد، و باعث بازشدن درگاه‌های مطالعاتی جدید می‌شود، که با پرورش پرسشها و ایجاد مسئله در بستر کرسی‌های آزاد اندیشی، تبدیل به فرضیاتی برای عرضه به اساتید حوزه و دانشگاه می‌شود، و در آزمون‌های پی در پی به نظریه پردازی و در ادامه به مدل سازی می‌رسد. انبوه تولیدات نظری جدید باعث ایجاد کرسی‌های جدید علمی و رشته‌های نوین خواهد شد.

**واژه‌های کلیدی:** کرسی های آزاد اندیشی، تولید علم، انقلاب اسلامی، مدل سازی، پیشرفت

## بررسی نقش معنویت در الگوی پیشرفت اسلامی

مریم شیخی

دانشگاه تهران - [msheikhi41@yahoo.com](mailto:msheikhi41@yahoo.com)

معنویت از جمله مباحثی است که باعث پیشرفت اسلامی جوامع می شود. اهمیت این بحث تا حدی است که مقام معظم رهبری در بیانات خود آن را یکی از عرصه های پیشرفت مطرح کرده اند. با توجه به اهمیت این موضوع در این مقاله با استفاده از مطالعه کتابخانه ای به ارائه تعریف معنویت و نظرات مختلفی که در این زمینه وجود دارد پرداخته شده است، همچنین ابعاد و اثرات مثبت معنویت در زندگی فردی و اجتماعی مورد بررسی قرار گرفته است، در ادامه به مزایای وجود معنویت در محیط کار و عمل اشاره و در آخر راهکارهایی جهت تقویت معنویت ارائه شده است.

**واژه‌های کلیدی:** معنویت، پیشرفت

**راهبرد ملی در عرصه پیشرفت فکری جامعه: ارتقای سطح مهارت‌های تفکر انتقادی همه اقشار جامعه**

## خصوصاً دانشجویان و دانش‌آموزان

جمال کدخدایپور

دانشگاه تربیت مدرس - [jamlgc90@gmail.com](mailto:jamlgc90@gmail.com)

در این نوشتار کوتاه یک راهبرد ملی برای پیشرفت فکری جامعه پیشنهاد شده است. این راهبرد ارتقای سطح مهارت‌های تفکر انتقادی همه اقشار جامعه خصوصاً دانشجویان و دانش‌آموزان است. برای تبیین این راهبرد بصورت اجمالی تفکر انتقادی معرفی شده است و سپس به نقش نظام آموزشی و رسانه ها در تحقق این راهبرد اشاره شده است. در پایان به روش ارزیابی این راهبرد ملی پرداخته شده است.

**واژه‌های کلیدی:** تفکر انتقادی، راهبرد ملی، پیشرفت فکری جامعه

## معنویت، اندیشه و علم در تبیین الگوی پیشرفت

فائزه صابری نسب

دانشگاه اراک - [fsaberinasab@yahoo.com](mailto:fsaberinasab@yahoo.com)

در این نوشتار ابتدا به طور خلاصه به تحلیل رابطه و نسبت معنویت و پیشرفت پرداخته شده و با انتخاب نظریه اصالت معنویت و تبعیت سیاست و پیشرفت از معنویت، علم، تفکر و اخلاق بحث را پی گرفته و سپس جایگاه پراهمیت معنویت در شئون مختلف حیات انسانی خصوصاً عرصه پیشرفت مورد توجه قرار گرفته است. در پایان مقاله به طرح و ارائه تعدادی راهکار به منظور حرکت جامعه ایرانی به سوی پیشرفت معنوی مورد دقت و توجه قرار گرفته است.

**واژه‌های کلیدی:** جهان معاصر، پیشرفت معنوی، سیاست و معنویت، جامعه ایرانی، تفکر و علم

## دانشگاه اسلامی از منظر امام خمینی (ره) و امام خامنه ای

فاطمه گریوانی

دانشگاه تربیت مدرس - [sorna.1358@gmail.com](mailto:sorna.1358@gmail.com)

امام خمینی (ره) دانشگاه را «مبداء» همه تحولات کشور می‌دانستند و امام خامنه ای نیز دانشگاه را «پایگاه انقلاب اسلامی» می‌دانند؛ با توجه به اهمیتی که دانشگاه دارد و نقشی که می‌تواند در جامعه ایفا کند، رهبران انقلاب اسلامی از همان آغاز به فکر برنامه ای جدی و حساب شده برای این پایگاه مهم بودند.

امام خمینی (ره) چه قبل از انقلاب اسلامی و چه پس از پیروزی انقلاب اسلامی، بر اسلامی شدن دانشگاه ها تاکید می‌ورزیدند و دانشگاه وابسته به غرب و شرق را نه تنها برای ملت مفید نمی‌دانستند که برای کشور و ملت مضر نیز می‌دانستند.

**واژه‌های کلیدی:** دانشگاه اسلامی، امام خمینی، امام خامنه ای، تعلیم و تهذیب

## معنویت، تفکر و علم در الگوی پیشرفت

زینب محمدنبی

دانشگاه علامه طباطبایی - [z.m322@yahoo.com](mailto:z.m322@yahoo.com)

ما انسان ها هر که را مشاهده کنیم همه و همه در زندگی خود به دنبال نوعی آرامش هستند و هر کس برای به دست آوردن آن به گونه ای می‌کوشد ما باید بدانیم همه ی ذرات عالم وجود حکایت از وجود خدا می‌کنند. اگر هدف هر کاری را بررسی کنیم همه و همه به خدا برمی‌گردد. پس هر کاری که به نام خدا و برای خدا باشد در آن پیشرفت حاصل می‌شود. عده ای پیشرفت را در به دست آوردن پول و مقام می‌دانند، غافل از این که مال و مقام به تنهایی پیشرفت نیست، بلکه اگر این مال و مقام برای خدا و جلب رضایت او باشد آنگاه می‌توان نام آن را پیشرفت گذاشت. گاهی همین انسان که می‌تواند در راه خداوند متعال تلاش و پیشرفت کند فریب غرب را می‌خورد و قربانی تهاجم فرهنگی می‌شود. آری غرب دانسته است که عامل پیشرفت جوانان ما معنویت است، پس از این راه وارد شده و جوانان را مورد هجوم قرار می‌دهد. همان طور که متذکر شدیم هرانسانی به دنبال آرامش در زندگی است، در این موقعیت هر کس برای به دست آوردن آرامش به نوعی عمل می‌کند. عده ای آرامش را در گوش کردن آهنگ های مبتذل می‌دانند غافل از این که این آهنگ ها نه تنها به او آرامش نمی‌دهند بلکه او را از منبع آرامش که خداوند است دور می

گردانند، چون در این راه آرامشی در کار نیست، این دسته افراد در این راه های انحرافی به امید به دست آوردن آرامش فرو می روند که جز دور شدن از خداوند و به دست آوردن آرامشی زودگذر و کاذب چیزی نصیب آن ها نخواهد شد. این دسته افراد برای ازدیاد آرامش حتی در کلاس های موسیقی شرکت می کنند تا خود را تقویت کنند. عده ای شیطان پرست می شوند و به فرقه های دیگر می پیوندند تا شاید با آزادی هایی (به قول خودشان) که در این فرقه ها هست به آرامش برسند، ولی مثل این که اینها معنی درست آرامش و آزادی را نمی دانند و آن را گم کرده اند. این ها در غل و زنجیر، خود را گرفتار می کنند و هیچ نوع پیشرفتی نصیب آن ها نمی شود و آرامش به طور کلی از آن ها سلب می شود. آری آن ها گمراهانند و خداوند به گمراهی آن ها می افزاید. دلی که به سوی چیزهایی غیر از خدا منحرف شد چگونه می تواند به آرامش دست یابد و پیشرفت کند. ولی درمقابل افراد دیگری هستند که دلشان حرم خداست آن ها خود را در محضر خدا می دانند و مرتکب هیچ گناهی نمی شوند و پیشرفت چشمگیری در زندگی آن ها حاصل خواهد شد. بنابراین نتیجه می گیریم اگر ما مبانی فکری خود را اصلاح کنیم و کارهای ما هر چند مادی باشد، برای رضای خدا انجام دهیم به پیشرفت معنوی که پیشرفت مادی و سایر پیشرفت ها را در پی دارد دست می یابیم.

**واژه های کلیدی:** انسان، خدا، آرامش، پیشرفت.

## مبانی معرفتی الگوی پیشرفت

حسین حجت پناه

دکترای علوم و تحقیقات

در برابر عقب ماندگی دو سؤال مطرح است. 1- چرا عقب ماندیم؟ 2- برای جبران عقب ماندگی چه باید کرد؟ اهمیت پاسخ سؤال اول در این است که تا حد زیادی پاسخ سؤال دوم را در بر دارد. در تاریخ معاصر ایران معمولاً به سؤال دوم پرداخته شده و سؤال اول را مورد مذاقه قرار نداده ایم. نتیجه اینکه چه قبل و چه بعد از انقلاب برنامه های توسعه ای چندی نوشته ایم، اما طبق اذعان مسئولان امر، چندان موفق نبوده است. مشکل در کجاست؟ شناخت؟ برنامه ریزی؟ یا اجرا؟ در تمام مراحل مشکل داریم، اما مشکل اصلی در شناخت است. شناخت است که موجب می شود به الگوی پیشرفت بر اساس مقتضیات جامعه خودمان دست یابیم. این نوشتار پیشنهاد مطالعه سیر اندیشه در ایران را با توجه به شرایط اجتماعی-تاریخی (جامعه شناسی معرفت) را دارد.

**واژه های کلیدی:** اندیشه تجدد، جامعه شناسی معرفت، دیدگاه های توسعه

## ضرورت تبیین رابطه علم و دین در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

سید احمد ثمره هاشمی

دانشگاه قم [ahashemi@noornet.net](mailto:ahashemi@noornet.net)

ترسیم الگوی اسلامی پیشرفت همان گونه که از اسم آن پیداست نیازمند علم و دین است. در الگوی توسعه ای غربی به عنوان الگوی زنده و پیش روی ما، رابطه ای میان علم و دین یک رابطه ای هماهنگ و تعاملی نیست، بلکه همواره به علت چالش میان اصحاب کلیسا و دانشمندان، رابطه ای پرتنش بوده است. واکنش این تنش در تمدن غربی جدایی علم در همه ی شاخه ها از جمله علوم تجربی و اجتماعی از دین بود. این جدایی و افتراق باعث به وجود آمدن خسارت های جبران ناپذیری در جوامع انسانی شده است.

ناهنجاری‌های اخلاقی، فساد اقتصادی و جنسی، بی‌عدالتی‌های اجتماعی، فروپاشیدن ساختار خانواده، افزایش جرم و جنایت، جنگ‌های خانمان سوز، فقر و استثمار و استعمار همه ناشی از به‌انزوا رفتن دین در الگوهای توسعه غربی است. اسلام اما همواره علم‌آموزی و علما را تشویق و تأیید کرده است. قرآن پدیده‌های طبیعی را به‌عنوان آیات الهی دانسته و بر تعقل و تفکر در آنها تأکید کرده است. از این رو ما برای اینکه اشتباه تمدن غربی را دوباره تکرار نکنیم، نیازمند آنیم که رابطه‌ی میان علم و دین را در الگوی اسلامی پیشرفت، به‌دقت تبیین کنیم و مسیر حرکتمان را بر این اساس تنظیم کنیم.

**واژه‌های کلیدی:** علم، دین، پیشرفت، الگوی اسلامی ایرانی، تمدن غرب، تمدن اسلامی

\*\*\*\*\*

## عدالتخواهی

\*\*\*\*\*

### راهبردهای تحقق عدالت در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ مطالعه آراء امام خمینی (ره)

سیدمحمدجواد قربی

پژوهشکده امام خمینی (ره) - [ghorbi68@yahoo.com](mailto:ghorbi68@yahoo.com)

واژه عدالت دارای مفاهیم و تعابیر مختلفی است که در این میان، امام خمینی (ره) به عنوان یک نظریه پرداز درباره عدالت دارای نظراتی هستند که ظلم نکردن و ظلم ندیدن به همراه برابری و عدم تبعیض را شامل می شود. عدالت در اندیشه امام خمینی (ره) دارای گستره وسیعی است و همه‌ی گروه‌ها، اصناف، قشرها و حتی مجرمان را در بر می گیرد. عدالت یکی از معیارهای تمایز الگوی پیشرفت اسلامی - ایرانی با الگوهای غربی توسعه است و به عنوان یکی از ارکان اصلی الگوی بومی پیشرفت محسوب می شود. بنابراین میان عدالت و پیشرفت یک پیوند عمیق و ناگسستنی برقرار است. از آنجایی که امام خمینی (ره) بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران می باشد پس به عنوان یکی از مبادی و منابع الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت محسوب می شوند و آرمان‌های این بزرگوار، از آرمان‌های مطلوب الگوی پیشرفت محسوب می شود. یکی از چیزهایی که امام خمینی (ره) همواره در همه‌ی امور مثل پیشرفت در نظر داشتند، مسئله عدالت و راه پیشرفت بود. از الزامات تحقق عدالت در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با توجه به آراء امام خمینی (ره) می توان به مواردی اشاره کرد: عدالت شناسی، تشکیل و تقویت بنیان‌های حکومت، قانون محوری، نهادینه شدن تزکیه و عدالت در میان مسئولان اجرایی کشور، صبر، استقامت و حرکت جهادگونه، ادای تکلیف در شرایط مختلف، ضرورت اطلاع رسانی در خصوص طرز حکومت اسلام و رفتار حکام اسلامی، ایمان به کمال و حقانیت اسلام. در این میان سند چشم‌انداز بیست ساله که با اندیشه و سیره امام خمینی (ره) همخوانی دارد به عنوان نقشه راه توأمان عدالت و پیشرفت می تواند عملکرد مدیریتی و موثری داشته باشد.

واژه‌های کلیدی: عدالت، امام خمینی (ره)، الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، راهبرد.

### توأمانی عدالت و پیشرفت در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

سیدمحمدجواد قربی

پژوهشکده امام خمینی - [ghorbi68@yahoo.com](mailto:ghorbi68@yahoo.com)

تأملی بر نحله‌های مختلف فکری، نمایانگر آن است که توجه صرف به مظاهر فیزیکی از اقتصاد و ناخشنودی از وضع موجود اجتماع، ضرورت بازخوانی مفهوم عدالت را ایجاب کرد و منجر به ارائه تعریفی مکانیکی از آن تحت عنوان تساوی و پیدایش مفهومی به نام پیشرفت شد. در این راستا، طراحی و تدوین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت برآمده از نیازها و خواست‌های جامعه

ایرانی است و منبعث از فرهنگ ارزشی و اسلامی است. یکی از مباحث عمده و مهم در این الگو، جایگاه عدالت است و اهمیت عدالت در این الگوی پیشرفت به حدی است که می توان این الگو را عدالت پیشه دانست و اذعان داشت که عدالت از پایه ها و ارکان مهم این الگوی منبعث از اسلام است. زمانی این الگوی پیشرفت به موفقیت دست خواهد یافت که در پیشرفت به این مولفه مهم یعنی عدالت توجه شود و در تمامی ارکان الگو بارز و نمایان باشد. الگوی مطرح شده بدون عدالت هیچ جایگاه و ارزشی ندارد و محکوم به شکست و دستاوردهای منفی و مادی است. بنابراین عدالت نظام مند، از عوامل اساسی کارآمدی الگوی پیشرفت است و عدالت در مدیریت راهبردی نظام ملی از اهمیت زیادی برخوردار است. پژوهش حاضر مترصد بررسی عدالت و مکانسنجی آن در الگوی پیشرفت است و در این مسیر با مذاقه در کلام رهبری به روش اکتشافی و تحلیلی، خواهان بررسی پیوستگی عدالت و پیشرفت است.

**واژه‌های کلیدی:** عدالت، پیشرفت، الگوی اسلامی ایرانی.

### عدالتخواهی

نگین شرفی فر

دانشگاه جندی شاپور - [negin7018@yahoo.com](mailto:negin7018@yahoo.com)

طی نزدیک به سه ربع قرن اخیر، کوششهای بسیار زیادی برای نیل به عدالت صورت گرفته است اما مسئله اساسی آن است که اکثریت قریب به اتفاق این کوششها با شکست همراه بوده و ریشه یابی علل و دلایل آن شکستها می تواند یک نقطه عزیمت مناسب باشد. در تحقق موضوع عدالت گامهای خیلی زیادی را باید برداریم و شاید مهمترین آن گامها این است که راجع به خود این مفهوم به یک درک روشنمند برسیم. در این زمینه مشکلات خیلی زیادی داریم که باید یک به یک مورد توجه و بررسیهای کافی قرار بگیرد. یک وجه دیگر این موضوع آن است که باید به فهم مشترک در ابعاد این مسئله برسیم. متأسفانه در این زمینه هم درک کافی وجود ندارد و چون درک کافی وجود ندارد، کار جدی نظری به طور نسبی در ایران از اکثر کشورهای دنیا کمتر انجام می شود. ما بیشتر اینجا با نوعی سیاست زدگی روحیه شعاری مواجه هستیم تا رویکرد مبتنی بر علم و برنامه های روشن. به عنوان مثال، شهید مطهری در کتاب «مقدمه ای بر مبانی اجمالی اقتصاد اسلامی»، به صراحت اظهار می دارند؛ در جامعه ای که فهم روشنمند از مسئله عدالت شکل نگرفته باشد، علم، عقل و اخلاق رشد نخواهد کرد و در نتیجه توسعه ای وجود نخواهد داشت. تا زمانی که از منظر «تقاضا محور» بودن پیشرفت علمی در هر زمینه ای کاری درخور صورت نگیرد و مسئله مزبور مورد واکاوی و بررسیهای جدی قرار نگرفته باشد، کوششهای پراکنده موجود همچنان راه به جایی نخواهد برد.

**واژه‌های کلیدی:** عدالت، کمال، پیشرفت الهی، جامعه اسلامی - ایرانی، پیشرفت و توسعه

### تحقق عدالت اقتصادی - اجتماعی از دیدگاه اسلام و احکام فقهی

توحید علیقلی نیا، پریا ترکمانی

دانشگاه ارومیه - [tohid\\_aligolinia@yahoo.com](mailto:tohid_aligolinia@yahoo.com)

عدالت از قدیمی ترین مفاهیمی است که بشر از آغاز تمدن خود می شناخته و برای استقرار آن کوشیده است. عدالت اشکال مختلفی دارد که می توان به عدالت اجتماعی، سیاسی، کیفری و ... اشاره کرد. موضوع عدالت از دیر باز مورد توجه جوامع و

اندیشمندان مختلف مکاتب بشری و الهی بوده است. در اسلام مباحث مربوط به عدالت در بین متکلمان فرق مختلف از بحث عدالت الهی آغاز شده و به تدریج دامنه آن گسترش پیدا کرده و به مباحث عدالت اجتماعی و سیاسی رسیده است. مبانی، مفهوم، جایگاه، شاخص ها و راهکار های تحقق عدالت در مکتب های گوناگون فکری متفاوت است. اندیشمندان اسلامی نیز این مساله را در چارچوب اسلامی مورد بحث قرار داده اند. در دین اسلام به عدالت و جنبه های مختلف آن توجه خاص صورت گرفته است. اقتصاد یکی از جنبه های آن است. در این مقاله هدف آن است که آن دسته از احکام فقهی که در زمینه ی تحقق عدالت اقتصادی\_ اجتماعی نقش دارند و به عبارتی شارع مقدس، جهت زمینه سازی تحقق عدالت از جنبه ی اقتصادی در جامعه ی اسلامی اقدام به تشریح آنها کرده است بیان و بررسی شود.

**واژه های کلیدی:** عدالت، عدالت اقتصادی \_ اجتماعی، احکام فقهی عدالت

## عدالت علوی، راهگشای بشریت

زهرا صادقی

[zs220186071@yahoo.com](mailto:zs220186071@yahoo.com)

تعادل و توازن در خلقت، تجلی جمال خدادادی است که هرچیز را بر پایه عدالت خلق کرده است و در اهمیت عدالت همین بس که خداوند انگیزه بعثت انبیاء را اقامه ی عدالت می شمرد (لیقوم الناس بالقسط). امروزه با توجه به نقش فراگیر سازمان ها در زندگی اجتماعی انسان ها نقش عدالت بیش از پیش آشکار شده است. بنابراین اجرای عدالت در جامعه منوط به اجرای عدالت در سازمان هاست. فرایندهای عدالت، نقش مهمی در سازمان ایفا می کنند و چگونگی برخورد با افراد در سازمان ها، نگرشها و تعهدات آن ها را تحت تأثیر قرار می دهند. هم چنین با توجه به مواردی که اهمیت عدالت سازمانی را نشان می دهد، باید مدیران نسبت به متغیرهای عدالت سازمانی آگاهی بیشتری داشته باشند. امروزه سازمان ها به کارکنان اثربخش و کارآمد نیاز دارند تا بتوانند به اهداف خود در جهت رشد و توسعه همه جانبه دست یابند و به طور کلی کارایی و اثربخشی سازمان ها به کارایی و اثربخشی نیروی انسانی به ویژه مدیران در آن سازمان بستگی دارد. از این رو حرکت به سمت افزایش عدالت، تعهد و رضایت در بین نیروی انسانی از وظایف اصلی سازمان ها بوده و ضروری می باشد و سازمان ها باید هر چه بیشتر عدالت را اجرا کنند و تصمیماتی که اتخاذ می کنند باید رفتارهای منصفانه را منعکس کند. مدیران در نقش خویش به عنوان رهبر، با تصمیمات سازمانی زیادی روبرو هستند که برسیاست ها و رویه های روزانه تأثیر می گذارد و اینکه کارکنان تا چه اندازه این سیاست ها و موضوعات سازمانی را منصفانه درک می کنند یک نگرانی بزرگ است. در نتیجه باید توجه داشت که توسعه و حفظ رفتارهای عادلانه و ایجاد احساس و ادراک عدالت در سازمان و کارکنان، برای افزایش نگرش های مثبت کارکنان، تعهد و وفاداری، انگیزه های تلاش و عملکرد فردی و جمعی آنان، ضروری است.

**واژه های کلیدی:** عدالت، سازمان، حضرت علی (ع)، عدالت در اسلام

## دادخواهی، عدالتخواهی، مبارزه با مفاسد اقتصادی و زمین خواری

محسن بابایی برزآبادی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد [htm.mohsen@yahoo.com](mailto:htm.mohsen@yahoo.com)

«لقد ارسلنا رسلنا بالبینات و انزلنا معهم الكتاب و المیزان ليقوم الناس بالقسط و انزلنا الحديد فيه باس شدید»

انقلاب اسلامی ایران همانند تمامی حکومت های الهی در سراسر تاریخ، یکی از مهمترین اهداف برپایی نظام اسلامی در ایران را برپایی قسط قرار داده و این هدف مقدس در جای جای کلمات و سخنان بنیانگذار فقید آن، حضرت امام (رضوان الله تعالی علیه) و مقام معظم رهبری (دام ظلّه) به چشم می خورد و ای بسا که بتوان گفت خون مقدس و پاک صدها هزار شهید در طول حیات انقلاب اسلامی که برای حفظ و بقای انقلاب سر بر آستان جانان نهادند، به طور مستقیم یا غیر مستقیم به آرمان مقدس اقامه عدل گره خورده است.

اما در این مسیر هرچند که خدمتگزاران حقیقی انقلاب از هیچ تلاشی فروگذار نکرده اند، مافیای زر و زور و تزویر به فرموده رهبر انقلاب اسلامی در گلوگاه های کلیدی جا خوش کرده اند، از تمامی ابزارهای رسانه ای و تبلیغاتی بهره مند هستند و مهمتر از همه آنکه در طول سالیان سال، ظلم و فساد به شبکه ای در هم تنیده و خطرناک تبدیل شده اند که حتی نزدیک شدن به این شبکه و نیت افشای اسامی آنان - چه رسد به برخورد قضایی و انتظامی با ایشان - عواقب خطرناکی در پی دارد.

باید مردم احساس کنند که دستگاه قضایی با دانه درشت ها و آقازاده های فاسد برخورد جدی می کند. مساله مبارزه با مفاسد و برخوردهای تبعیض آمیز در این زمینه مساله ای است که دغدغه شخص مقام معظم رهبری است و ایشان از تمامی طلاب و دانشجویان نیز همین مساله را توقع دارند.

**واژه های کلیدی:** دادخواهی، عدالتخواهی

## عدالت در نهج البلاغه

سعید گنجعلی، مسلم شیخ خوشکار

[s\\_g\\_2700@yahoo.com](mailto:s_g_2700@yahoo.com)

امیرالمؤمنین علیه السلام اولین و تنها فردی از ائمه است که به خلافت رسید و این امکان برایش فراهم شد تا عدالت را (ولو به مدت اندک) به اجرا گذاشته و همچنین به تبیین آن بپردازد. در این مدت کوتاه ایشان آن چنان بنیان نظری و عملی برای عدالت بنا نهادند، که در تاریخ پندآموز و نمونه است. وقتی که علی علیه السلام به خلافت رسید در حدود 35 سال از زمان حکومت پیامبر صلی الله علیه و آله می گذشت. در طی این مدت رفته رفته اصول اولیه اقتصادی که توسط پیامبر صلی الله علیه و آله پایه گذاری شده بود، مندرس شده و بی عدالتی ها و ظلم های فراوانی حادث شده، و بسیاری از اصول عدالتخواهانه پیامبر صلی الله علیه و آله تعطیل گشته بود. امیرالمؤمنین علیه السلام اولاً با بیان خویش، این انحرافات را تشریح کرده و به تبیین اصول اقتصاد اسلام پرداختند، ثانیاً به طور عملی به جنگی تمام عیار با بی عدالتی ها برخاستند و در آخر نیز در همین راه شهید شدند. برای شناخت هرچه بهتر اصول اقتصادی علی علیه السلام در نهج البلاغه، قبلاً باید شناختی مختصر از سیستم اقتصادی جامعه اسلامی و جریان امور تولید و توزیع و کسب درآمد در آن زمان داشته باشیم. با شناخت مختصر نظام اقتصادی عصر پیامبر صلی الله علیه و آله و خلفاء بهتر می توانیم سیره عملی و نظری علی علیه السلام را درک نموده، انحراف موجود را شناخته و بدانیم که اقدامات امیرالمؤمنین علیه السلام در اصلاح این انحرافات چه بوده و چه کسانی با آن به مخالفت پرداخته اند.

**واژه های کلیدی:** عدل، بیت المال، قضا، عطا، مال، حق، اسوه، اثره، انفال، فیء، خراج، عشور، زکات، خمس.



## عدالت و عدالت خواهی

مرضیه عطایی

دانشگاه سلمان فارسی کازرون - [ataei.itsu@yahoo.com](mailto:ataei.itsu@yahoo.com)

از موضوعاتی که از دیرباز به عنوان مهم ترین آرمان آدمیان مطرح بوده است نظریه عدالت می باشد. فضیلتی که تحقق آن زمینه ساز تحول در روح و روان انسان در اجتماع و فقدان آن منشأ ظلم و ستم و نابرابری می گردد. شهید آیت الله مرتضی مطهری عدالت را امری فطری در انسانها و مادر اصول در مسائل اجتماعی می داند و معتقد است که حکومت در صورتی حق است که در راستای تحقق عدالت قدم بردارد. از دید حضرت امام خمینی (ره) عدالت نه تنها کیفیتی نفسانی است که انسان را به رعایت تقوا و پاکی و انجام واجبات و ترک محرّمات می خواند، بلکه دارای بعد گسترده اجتماعی و سیاسی و اقتصادی نیز هست و لذا فضیلتی است که به نهادها، گروه ها، شئون اجتماعی و جامعه نیز تعلق می گیرد و جامعه را به سامان می آورد و دنیا را اصلاح و سعادت دنیایی و اخروی فرد و جامعه را تأمین می نماید. به تعبیر حضرت امام با ایجاد عدالت و قسط در جامعه «انسان» ساخته می شود. مسأله عدالت و تحقق آن در جامعه بشری از ضروریات اولیه حیات اجتماعی است. بعلاوه عدالت و قسط، عدالت خواهی و قسط طلبی شأنی از شئون فطری انسان است که بدون آن، انسانیت انسان معنا نمی یابد و آدمی که دارای عقل سلیم و پیراسته از هواهای نفسانی است، با جذب ای خاص به سوی عدل و داد در حرکت است. در این مقاله به بررسی عدالت از دیدگاه بزرگان و زمینه های احیاء عدالت طلبی و ظلم ستیزی پرداخته شده و آثار تحقق عدالت در جامعه مورد بررسی قرار گرفته است.

واژه های کلیدی: عدالت، عدالت خواهی، استاد مرتضی مطهری، امام خمینی (ره)

## جایگاه عدالت اجتماعی و عدالت خواهی در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

علی طحانی

[ali.tahani.68@gmail.com](mailto:ali.tahani.68@gmail.com)

در آغاز با مروری گذرا بر عدالت، اهمیت و جایگاه ویژه ی آن مورد بررسی اجمالی قرار گرفته و نشان داده شده که عدالت اصلی ترین و اساسی ترین شاخص برای سنجش یک الگوست. اما عدالت در بُعد ایرانی این الگو و حساسیت آن در جامعه ی ایرانی به دلیل سابقه های تاریخی آن، بر اهمیت مقوله ی عدالت در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت می افزاید. سپس عدالت اجتماعی را وجه تمایز الگوی اسلامی پیشرفت و الگوی توسعه ی غربی معرفی می کنیم، آن هم براساس تعریفی که در آغاز از عدالت مشخص کرده ایم. و علت آن را هم تک بعدی نگرستن به انسان و خروج از توازن برای شناخت او معرفی کرده ایم. سر انجام الگوی توسعه غربی را ناتوان ذاتی از هضم و نهادینه کردن عدالت در خود نشان داده و دلیل آن را در خود مفهوم عدالت و در ساختار الگوی توسعه ی غربی معرفی نموده ایم.

واژه های کلیدی: عدالت، عدالت اجتماعی، عدالت خواهی، الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، الگوی توسعه ی غرب

## اسلام و عدالت جنسی

مهدی شاپوری

دانشگاه تربیت مدرس - [shapouri2671@gmail.com](mailto:shapouri2671@gmail.com)

برخی ها بر این باورند که اسلام آیینی مبتنی بر تبعیض جنسی است. در این مقاله با بررسی مهمترین مصادیق مرتبط با عدالت جنسی و تبیین نظرات اسلام در این مورد، به تحقیق و تفحص در باب این ادعا می پردازیم. فرضیه مقاله این است که دین اسلام عدالت را در تفاوت و نه تشابه جنسی می بیند. در دین اسلام عدالت به معنای قرار گرفتن هر چیزی در جای خود است. در راستای این تعریف، برابری به معنای تشابه حقوقی و اجتماعی مرد و زن نه عدالت، بلکه عین بی عدالتی است. با این زاویه دید، دین اسلام ادعای واقع نگری و در نظر گرفتن شرایط و واقعیات اجتماعی در زمینه حقوق زن و مرد را دارد. در آیین اسلام اعتقاد بر این است که زن و مرد از "نفس واحدی" آفریده شده اند و دارای امتیازات تشریحی و تکوینی یکسانی هستند، یعنی به لحاظ انسان بودن و ارزش انسانی هیچ تمایزی میان این دو جنس وجود ندارد، اما این تساوی ذاتی و انسانی موجب انکار تفاوت ها و ویژگی های غرضی میان آنها نمی شود.

واژه های کلیدی: اسلام، عدالت، جنسیت، تشابه، تفاوت

## عدالت اجتماعی

مرضیه نیک منش

دانشگاه شهید چمران - [vesal\\_poetice@yahoo.com](mailto:vesal_poetice@yahoo.com)

"مفهوم عدالت را مانند بسیاری از مفاهیم فلسفی و علمی، را اولین بار فیلسوفان یونان باستان مورد بررسی عقلی و استدلالی قرار دادند. یونانیان باستان عمدتاً کمال را در طبیعت می جستند و انحراف از مسیر و منزلت طبیعی را موجب نقصان و خسران می دانستند." اسلام نیز همواره به دنبال این بوده است که جامعه ای بر معیار عدالت بنا کند تا در سایه آن تمامی ارزشها و معیارهای اخلاقی و انسانی تحقق پیدا کنند. اسلام معتقد است که عدالت انسانها را از افراط و تفریط در زندگی فردی برحذر می دارد و اعلام می کند که قوام و دوام یک زندگی آرمانی بدنبال تحقق عدالت محقق می شود.

## تاملی درباره نسبت بین اسلامی سازی علوم انسانی و طراحی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

ایمان رضایی

[iman\\_3626@yahoo.com](mailto:iman_3626@yahoo.com)

در این یادداشت به رابطه بین "تحول در علوم انسانی" و "طراحی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت" پرداخته شده و با توصیف فضای حاکم بر هر کدام از این دو پروژه، بر توأمان بودن تحقق این دو موضوع تاکید می شود. به این منظور با رویکردی مساله محور، با پیشنهاد ایجاد بانک سوالات پیرامون مساله الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، اشاره ای به فرآیند اجتماعی تولید علم شده است. همچنین ضمن بیان جایگاه محوری "عدالت" در مباحث علوم اجتماعی و علوم انسانی و به عنوان یکی از ارکان اصلی الگو، ضرورت راه اندازی رشته "عدالت پژوهی" تبیین شده است.

واژه های کلیدی: علوم انسانی اسلامی، الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، بانک سوالات، عدالت پژوهی

\*\*\*\*\*

## مدیریت بهینه منابع و امکانات

\*\*\*\*\*

### مدیریت بهینه منابع و امکانات

غزاله زند

[zand.ghazaleh@yahoo.com](mailto:zand.ghazaleh@yahoo.com)

شاید یکی از عواملی که باعث شده تا در طول تاریخ کشور عزیزمان مورد توجه تمامی استعمارگران قرار گیرد وجود منابع و امکانات بسیار در سر تا سر میهنمان است.

ایران از شمال و دریای خزر تا جنوب و خلیج فارس نقطه به نقطه، سر شار از مواهب الهی است که این مواهب هم شامل معادن بسیار و انرژی های فراوان و هم نیروی انسانی فعال و متعهد است. چیزی که همه ما در ایجاد الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت باید مد نظر قرار دهیم این است که ما آنچه را که لازمه پیشرفت هر سرزمینی است را به نحو احسن دارا می باشیم و آن منابع و امکانات است، ولی باید توجه داشت که این منابع از جمله نفت و گاز یک روز تمام می شوند و آن روز است که دیگر کاری جز پشیمانی بر نمی آید و ما باید این امر را سر لوحه تصمیم گیری های خود قرار داده و راهی را انتخاب کنیم تا بودجه کشور را به گونه ای برنامه ریزی کنیم تا دیگر نفت و گاز تامین کننده بودجه نباشد و ما بتوانیم این مواهب الهی را برای نسل های آینده ذخیره کنیم.

در مورد منابع انسانی هم باید بگویم لازم است سیاست های کشور به گونه ای برنامه ریزی شود تا این نیروی انسانی خلاق و متعهد هر چه بیشتر سعی در ساختن کشوری آباد داشته باشد و هیچ موقع نسبت به آینده کشور و خودش نا امید نباشد .  
واژه های کلیدی: منابع، امکانات، نفت، گاز، نیروی انسانی

### عوامل مادی و معنوی موثر بر بهره وری و مدیریت بهینه منابع با تاکید بر نقش انسان در رویکرد

#### اسلام

عبدالرضا بیگی نیا، مسلم حقی، مصطفی حقی

دانشگاه شاهد - [moslemhaghi@gmail.com](mailto:moslemhaghi@gmail.com)

یکی از مشکلاتی که امروزه جامعه اسلامی را در عرصه خرد و کلان فرا گرفته، کم توجهی به مقوله بهره وری و مدیریت بهینه منابع بخصوص منابع انسانی است که پیامدهای زیانبار آن را می توان در درون خانواده ایرانی و عرصه اجتماع و اقتصاد کشور جستجو کرد. اما از دیدگاه اسلام هدف غایی خلقت، شکوفایی استعداد های مادی و معنوی انسان در جهت قرب الهی است. با این تفسیر از انسان بهره وری، رنگ و بویی دیگر می یابد که تحت تاثیر اهداف اسلامی، تعالی انسان را در پی خواهد داشت.

در اسلام تقویت و زمینه سازی رشد قوانین، برنامه ریزی و آموزش به وسیله ی باورهای دینی صورت می پذیرد و این عین بهره وری است. مثلاً وقتی در جامعه ی اسلامی فعل خلاف قانون، حرام است در حقیقت باور دینی در خدمت رشد بهره وری قرار می گیرد.

با توجه به مطالب بالا روشن گردید، بهره وری در غرب در راستای اهداف لیبرالیسم و سرمایه داری تعریف شده است، که با اهداف الهی ناسازگار است. بنابراین افزایش بیشتر بهره وری در غرب، دور شدن بیشتر انسان از خداوند را در پی دارد که عین خسران و تباهی است اما در نظام اسلامی، هدف، نزدیک شدن به خداوند است و افزایش بهره وری، درست در جهت تعالی انسان و نیل به قرب الهی و جوار رحمت حضرت حق قرار دارد.

**واژه های کلیدی:** بهره وری، مدیریت منابع، اسلام، عوامل مادی و معنوی

## بومی سازی مدیریت پروژه

حسین حاتمی کیا

دانشگاه پیام نور کرج - [hossein66par@yahoo.com](mailto:hossein66par@yahoo.com)

در تعریف مدیریت گفته شده، مدیریت هم فن است هم هنر، در زمینه فن مدیریت می توان نگرشی گسترده و جهانی داشت. فنون مدیریت شامل اصول حسابداری، تجزیه و تحلیل های مالی، ریاضیات کاربردی در محاسبات بهینه یابی، برنامه ریزی و امثالهم می باشد که مربوط به مکان نیست و قابل انتقال می باشد، بنابراین از فنون مدیریت که جوامع بشری به آن دست یافته اند می توان سهولت تقلید کرد. اما در هنر مدیریت که مستقیماً در ارتباط با اداره انسانهاست این قاعده حاکم نیست. هنر مدیریت تابعی است از نظام ارزشی فرهنگ، سنت و مجموعه قوانین رفتاری و گفتاری جاری در یک جامعه. این بخش از مکتب مدیریت را نمی توان به سادگی انتقال یا از آن نسخه برداری کرد.

بی شک امروزه تنها سازمان هایی در عرصه رقابت و دنیای پرتلاطم امروزی از موقعیت مناسبی برخوردارند که محور اصلی فعالیت های خود را تأمین خواسته های مشتریان به حداقل قیمت و حداکثر کیفیت قرار داده اند. در این پروژه، مشتریان از ذی نفعان پروژه بوده و توجه به خواست آنان از اهمیت خاصی برای پیشرفت و موفقیت پروژه برخوردار است. در اجرای پروژه اعم از خدماتی و تولیدی بی شک منابع انسانی بیشترین و اصلی ترین نقش را ایفا می کنند و چون همه تلاشهای اقتصادی معطوف بر آن است که حداکثر نتیجه را از تلاش ها و امکانات بدست آورد (بهره وری) و چون نیروی انسانی محور اصلی تحقق هر نوع بهره وری است، بنابراین مدیریت مؤثر بهره وری در گرو تعیین شرایط مناسب برای نیروی انسانی است یعنی ارتقاء بهره وری سازمان منوط به ارتقاء بهره وری منابع انسانی است.

این پژوهش به دنبال اعلام نقش مهم و حیاتی منابع انسانی در پیشبرد اهداف پروژه و همچنین ارائه راهکار برای استفاده صحیح از این منبع در مدیریت پروژه می باشد.

**واژه های کلیدی:** پروژه، مدیریت پروژه، بومی سازی مدیریت

## استفاده از سرمایه مادی و فکری شهرها در جهت ایجاد فرصت شغلی

محمد مهدی رمضان زاده سرستی، علیرضا خزایی

[noormazinfo@gmail.com](mailto:noormazinfo@gmail.com)

در هر شهرستان مجمعی از صاحبان سرمایه و منتخب جامعه دانشگاهی و نخبگان در پارادایم های مشخصی تشکیل شده و با توجه به منابع و سرمایه های مادی و طبیعی و انسانی آن شهر طرح های اشتغال زایی مطرح و جوانب مختلف آن بررسی شود. همچنین در این مجمع نماینده دولت (فرماندار) و روسای بانک ها و ادارات حضور داشته و علاوه بر اعطای تسهیلات مناسب، سود دهی طرح را تضمین کنند. بدین ترتیب می توان سرمایه های خارج از روند تولید را وارد چرخه تولید کرد و علاوه بر اشتغال زایی از میزان ربای بانکی کاسته و گوشه ای از اقتصاد عظیم اسلامی تحقق یابد.

**واژه های کلیدی:** اشتغال زایی، تولید ملی، اقتصاد اسلامی

## مدیریت منابع در الگوی اسلامی ایرانی

رضا تقوی نژاد

[taghavinejadr@yahoo.com](mailto:taghavinejadr@yahoo.com)

از آنجایی که ما در تعیین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت به دنبال کار مستحکم و زیر بنایی هستیم لازم است که در وهله اول به فکر حفظ منابع به عنوان مواد اولیه برای پیشبرد اهداف الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت باشیم. همه می دانیم که با وجود منابع می توان به صنایع و فرهنگ استفاده از آن رسید ولی اگر همه عوامل و شرایط دست به دست هم دهند و زمینه های مختلف فراهم شود بدون منابع، امکان پیشرفت و توسعه غیر ممکن خواهد بود.

راهکار این جانب برای مسئولین در ستاد الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت این است که در این حرکت ملی تا اندازه ای باید حرکت نا متوازن داشته باشیم، یعنی در ابتدای امر و پیشاپیش برنامه ها در رسیدن به فناوری های مختلف در بخشهای صنعتی، پزشکی، هسته ای، سلامت و ... به برنامه حفظ منابع طبیعی و محیط زیست بپردازیم، تا در آینده به خاطر آن مجبور به پرداخت هزینه های گزاف نباشیم. هر چند که بعد از انقلاب اسلامی به خاطر مسائل و مشکلاتی که با آنها رو به رو بودیم برنامه مدونی برای حفاظت از منابع نداشتیم و به خاطر محدودیت های موجود مدیریت منابع در اولویت های بعدی قرار گرفت و متأسفانه ضمن از دست رفتن منابع نسل های بعد از انقلاب، نقش خود را در حفظ و حراست از منابع ایفا نکردیم. در حال حاضر با این که کشور ما نتوانسته از این منابع استفاده مفیدی ببرد ولی بسیاری از آثار سوء استفاده نادرست مانند آلودگی هوا، آلودگی آب ها، و ... مردم را با بسیاری از مشکلات رو به رو کرده که افزایش بیماری های تنفسی، بیماری های قلبی، بیماری های ریوی و ... از نشانه های آن می باشد.

**واژه های کلیدی:** انقلاب صنعتی، استعمار، منابع ملی، اصلاح الگوی مصرف، حرکت نا متوازن

## استفاده از تجارت آب مجازی در محصولات کشاورزی برای مبارزه با خشکسالی و استفاده بهینه از

### منابع آب موجود

سعید حضرتی، زین العابدین طهماسبی سروسنایی  
دانشگاه تربیت مدرس - [saeid.hazrati@yahoo.com](mailto:saeid.hazrati@yahoo.com)

تجارت آب مجازی عبارت از حجم آب مجازی انتقالی از طریق کالاها، محصولات و خدمات از یک کشور به کشور دیگر، به صورت مبادلات تجارتي است. تجارت آب مجازی در کشور ایران در حال حاضر از لحاظ اقتصادی غیر فعال و از لحاظ سیاسی نامرئی می‌باشد. در ایران با پهنه بندی اقلیمی مختلف، کشت گیاهان می‌تواند متناسب با هر منطقه صورت بگیرد. همچنین در صورتی که مناطقی از کشور برای تولید یک محصول کشاورزی مناسب نمی‌باشد به مناطق دیگری که برای تولید آن محصول، مناسب تولید است، منتقل گردد و یا اینکه اگر در داخل کشور تولید یک محصول از لحاظ مصرف آب مناسب نمی‌باشد از کشورهای دیگر وارد و آب در اختیار را برای تولید محصولاتی که در کشور ایران کارایی مصرف آب بالاتری و یا مقاومت بیشتری به کم آبی دارند را تولید کرد.

**واژه‌های کلیدی:** آب مجازی، کشاورزی، خشکسالی، محصولات

### مدل شایستگی مدیران زامیاد

حامد عرفانی

[hamed.erfani@yahoo.com](mailto:hamed.erfani@yahoo.com)

مدیریت زمان یعنی استفاده موثر از منابع و راهی برای رسیدن به هدف، در واقع مدیریت زمان به معنای اداره کردن خودمان، منابع و توانایی هایمان است. اگر هر فرد ارزش زمانی که در دست دارد و اختیار آن در دست او است را بداند به نتایج دلخواه خود در زندگی دست خواهد یافت. در واقع عمده ترین کاربرد مدیریت زمان، ارزش افزوده ای است که ما با استفاده بهینه از زمان بدست خواهیم آورد. هر کس می‌تواند در هر سن و موقعیتی که قرار دارد، سازمان دادن و اداره کردن وقت خود را فرا گیرد. با این قید که، ( مشغول بودن) با ( موثر بودن) تفاوت دارد. زمان در برخی از فرهنگ ها یک مساله پیچیده و غیر خطی است. یکی از ویژگی های زمان پویا بودن آن است. زمان هیچ گاه قابل ذخیره کردن و برگشت پذیر نخواهد بود. ضمن شناخت ارزش و ویژگی های منحصر به فرد آن می‌توان عنان آن را به دست گرفت.

**واژه‌های کلیدی:** مدیریت آموزش، شایستگی مدیران، تحول اداری، مدل سازمانی

### پرورش منابع انسانی کارا در سازمانهای کوچک و متوسط

فاطمه مطهری نژاد

[motahari\\_fatemeh@yahoo.com](mailto:motahari_fatemeh@yahoo.com)

سازمانهای کوچک و متوسط در هر کشوری می‌توانند زمینه ساز پیشرفت و توسعه آن کشور باشند. منابع انسانی جزء عوامل کلیدی در هر سازمان هستند. توسعه منابع انسانی در سازمانهای کوچک باعث توسعه نهادی، سازمانی و مدیریتی و ... در سازمانها

می‌شوند. بسیار مهم است که درک کنیم این حوزه های کارکردی منابع انسانی چگونه بر سازمانهای کوچک تاثیر می‌گذارند و در پیشرفت جامعه تاثیرگذار هستند. منابع انسانی در سازمانهای کوچک می‌توانند عاملی برای موفقیت آن باشند.

**واژه‌های کلیدی:** سازمانهای کوچک و متوسط، منابع انسانی، پیشرفت و ارتقاء

## مدیریت بهینه منابع و امکانات ایجاد کارشیفتگی در کارکنان

سعید صمدی

دانشگاه ایلام - [saeid.samadi89@yahoo.com](mailto:saeid.samadi89@yahoo.com)

انسانها سازنده اجتماعات انسانی می‌باشند و سلامتی و شادکامی آنها متضمن جامعه‌ای سالم و پیشرو می‌باشد، زیرا آنها سازنده سازمانها در هر جامعه‌ای هستند. انسانها جزء منابع غیر مادی سازمان به حساب می‌آیند که با تقویت اعتماد به نفس و همت در آنها، مجاهدت و اتحاد افراد در کشور می‌توان زمینه‌ساز رسیدن به اهداف والا بود. با داشتن سازمانهایی که به کارکنان خود اهمیت می‌دهند می‌توان جامعه‌ای با پیشرفت‌های ملموس داشت. پیشرفت هر کشور، پشتوانه آن برای آینده‌ای آزاد و آباد می‌باشد. علم راه پیشرفت و عامل اصلی سعادت و کمال انسان و جامعه است و کار علمی به معنای واقعی یک مجاهدت است که ارزش‌های الهی و ایثار را در جامعه ترویج می‌کند. کارکنان هر سازمان می‌توانند با پیشرفتهای علمی خود نقش بسزایی را در پیشرفت ایران داشته باشند. پیشرفت‌های علمی از طریق خلق فرصت برای افراد در جامعه شکل می‌گیرد. یکی از مشکلاتی که هر کشوری می‌تواند داشته باشد، این است که ایجاد فرصت برای پیشرفت و ارتقاء اهمیت کمی داده شود. یکی از روشهای خلق فرصت، کارشیفتگی در بین کارکنان هر سازمان می‌باشد. کارشیفتگی عبارتست از خلق فرصتهایی برای کارکنان تا آنها به ارتباط موثر با همکاران، مدیران و دیگر سطوح سازمان بپردازند و نیز ایجاد یک محیط کاری که کارکنان در آن برانگیخته شده تا به طور دقیق به انجام کارهایشان به بهترین نحو ممکن بپردازند.

**واژه‌های کلیدی:** کارشیفتگی، پیشرفت

## طراحی الگوی اسلامی ایرانی شایستگیهای مدیران مبتنی بر دیدگاه های مقام معظم رهبری با

### استفاده از رویکرد داده بنیاد

علی بنیادی نایینی - [bonyadi\\_naeini@yahoo.com](mailto:bonyadi_naeini@yahoo.com)

قدمت توجه به استقرار نظام شایسته سالاری مبتنی بر شایستگی ها به چند دهه پیش بر می‌گردد و مفاهیمی همچون مدیریت مبتنی بر شایستگی در ادبیات مدیریت در دهه 1970 مطرح و به مرور در عرصه بنگاهها و بخش خصوصی نمود داشته و تجلی آن در بخش دولتی به وضع آیین نامه ها و قوانین خدمات کشوری در دولتها بر می‌گردد. توجه به شایستگی های عمومی و تخصصی مدیریتی در کشورمان بعنوان اهرم بسط و گسترش فرهنگ، توجه به شایستگی ها، زمانی می‌تواند باعث ارتقاء بهره وری در عملکرد مدیران گردد که رویکرد حاکم بر انتخاب، انتصاب و تغییر مدیران باشد و اهمیت موضوع زمانی تشدید می‌شود که منطبق بر بند 4 سیاستهای کلی نظام اداری ابلاغی مقام معظم رهبری، دانش گرایی و شایسته سالاری مبتنی بر اخلاق اسلامی در نصب و ارتقای مدیران می‌باید ملاک عمل باشد. بنابراین طراحی الگوی بومی اسلامی ایرانی شایستگی های مدیران اهمیت فراوان دارد. در این مقاله نگارنده با استفاده از رویکرد نظریه‌پردازی داده بنیاد که یک رویکرد کیفی در انجام تحقیق و مدلسازی می‌باشد و بر

اساس بررسی بیانات مقام معظم رهبری در طول دوران رهبری، به این مهم اهتمام نموده و امیدوار است فتح بابی در انجام تحقیقات آتی در موضوع شایسته سالاری مبتنی بر شایستگی های مدیران برای تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت باشد.

**واژه‌های کلیدی:** الگوی اسلامی ایرانی، شایستگی های مدیران، رویکرد نظریه‌پردازی داده بنیاد

### اهمیت منابع طبیعی

کیوان فتیحی، هادی تحسینی، سمیه پرما  
دانشگاه کردستان - [fathi.keyvan@yahoo.com](mailto:fathi.keyvan@yahoo.com)

در این مقاله به بررسی مشکلات موجود بر سر راه دستیابی به منابع طبیعی پایدار پرداخته شده و همچنین تعریف کشاورزی پایدار و انواع شرکت های تجاری و چگونگی ارتباط آنها با حفاظت منابع طبیعی پرداخته شده است. همچنین با بیان مثال های تجربی به ارائه راه حل های خروج از بحران تخریب منابع در رقابت موضوع "راهکارها" پرداخته شده است. امید است با در نظر گرفتن جنبه اقتصادی و نگاه عمیق به راهکار های اقتصادی که حاصل نکته برداری نویسنده از کلاس های اساتید ارجمند گروه و مطالعه تجربی محیط زندگی است، اقدام به حفظ منابع طبیعی جهت دستیابی به توسعه پایدار از سوی مسئولین انجام بگیرد.

**واژه‌های کلیدی:** استفاده بهینه، مالکیت، منابع، محیط زیست

### مدل جامعه خلاق و مسلمان در حال پیشرفت

محسن احمدوند  
دانشگاه علم و صنعت ایران - [mohsenahmadvand7@gmail.com](mailto:mohsenahmadvand7@gmail.com)

با توجه به روزگار پرتلاطم و سراپا تغییر این روزهای جهان و با نگاه به تحریم های وارده از جانب دیگر کشورها نسبت به کشور اسلامی مان ایران، مقوله نوآوری از اهمیت بالاتری برخوردار است. قشر دانشجو نیز به عنوان سرمایه های اصلی مدیریت و آینده سازان اصلی کشور همواره سرشار از ایده های خلاقانه به منظور شکستن فشار موجود تحریم و پیشرفت همه جانبه ی کشور در تمام عرصه ها بوده است. حال اجرایی شدن این ایده ها و به ثمر رسیدن آن ها وابسته به در دسترس بودن منابع است، اما به علت تعداد بالای ایده ها و حوزه های مورد نظر دانشجویان، این مهم مستلزم همت همه جانبه ی ارگان های مربوطه بر اساس نظامی هدفمند می باشد. مقاله ی حاضر به ارائه ی مدلی به منظور رسیدگی به ایده های تک تک دانشجویان با نگاه بر عصر جدید نوآوری با توجه به تمامی منابع در دسترس در سطح کشور می پردازد. مطالعات نشان می دهد که با استفاده از مبحث عصر جدید نوآوری و استراتژی خلق ارزش با مشارکت مشتریان می توان به جامعه ای خلاق و اسلامی در حال پیشرفت دست یافت.

**واژه‌های کلیدی:** خلاقیت، نوآوری، اسلام، منابع، ایده



\*\*\*\*\*

## نقش راهبردی رشته های مختلف علمی در پیشرفت اسلامی ایرانی

\*\*\*\*\*

### نقش راهبردی بیوتکنولوژی در پیشرفت اسلامی ایرانی

دنیا پوی

[chestnutnona@yahoo.com](mailto:chestnutnona@yahoo.com)

در این برهه زمانی که بیوتکنولوژی به عنوان فناوری کلیدی قرن 21 شناخته می‌شود و با سرعت فراوان در حال رشد است، تصمیم‌سازان، سیاستگذاران و همچنین مدیران مرتبط با بیوتکنولوژی کشور نقش حساسی را بر عهده دارند و باید فعالانه و همگام در جهت‌دهی صحیح منابع مالی و انسانی به سمت تولید حرکت نمایند. چراکه جایگاه ایران و ایرانی بر فراز قله های افتخار است و اگر منابع مورد نیاز در این زمینه برای کارشناسان ما فراهم شود و سیاستگذاران به نیروی جوان و متخصص خود بیشتر اعتماد نمایند به طور حتم ایران می تواند گوی سبقت را از رقیبان خود در جهان بر باید.

**واژه‌های کلیدی:** بیوتکنولوژی، ایران

### نقش کارآفرینی تعاونی ها در پیشرفت اقتصادی ایران اسلامی

دکتر عبدالرضا بیگی نیا، مسلم حقی، حسن نظری

دانشگاه شاهد - [moslemhaghi@gmail.com](mailto:moslemhaghi@gmail.com)

این مقاله به نقش کارآفرینی تعاونی ها در پیشرفت جامعه پرداخته است. در این تحقیق منظور از تعاونی، بنگاه اقتصادی است که افراد را دورهم جمع کرده و از مشارکت آن‌ها در جهت پیشرفت و شکوفایی جامعه استفاده می‌کند. علم تعاون علمی پیچیده است و از مؤلفه‌های مختلفی تشکیل شده که درک آن به سادگی امکان پذیر نیست. دانشمندان در زمینه تعاون به ارائه ی نظریات و اصولی پرداخته اند که در این مقاله سعی شده ضمن تعریف کارآفرینی، تعاون و تعاونی ها به تاریخچه و پیشینه ی آن در جهان و ایران اصول و اهداف تعاونی، تعاون و کارآفرینی بپردازیم. در ادامه نقش کارآفرینی و تعاون در پیشرفت جوامع مطرح شده است و در نهایت با اشاره ای به ضرورت نقش تعاونی ها در پیشرفت اقتصادی و اجتماعی جامع پرداخته و با یک سری نتیجه گیری و پیشنهاد مقاله به پایان می‌رسد.

**واژه‌های کلیدی:** تعاون، تعاونی، پیشرفت، کارآفرینی، اقتصاد ایران

## نقش راهبردی علوم نوین در پیشرفت و توسعه اسلامی ایرانی با توجه به سند چشم انداز 20 ساله (مطالعه موردی: نانو فناوری)

محسن اقبالی، مجتبی خالصی

دانشگاه علم و صنعت ایران - [sm\\_eghbali@elec.iust.ac.ir](mailto:sm_eghbali@elec.iust.ac.ir)

سند چشم انداز 20 ساله به عنوان راهبردی کلان برای پیشرفت همه جانبه کشور محسوب می شود و تلاش برای رسیدن به شاخص های مطرح شده در این چشم انداز از الزامات رسیدن به پیشرفت و توسعه یافتگی همه جانبه می باشد. یکی از ارکان مهم در سند چشم انداز 20 ساله توسعه یافتگی است. رسیدن به توسعه یافتگی نیازمند این است که عوامل ایجاد و بسترهای رشد آن را فراهم نمود. علم و فناوری به عنوان سوخت موتور محرکه اقتصاد، یکی از عوامل مهم در حوزه توسعه اقتصادی کشور محسوب می شود. ضرورت رشد اقتصادهای دانش بنیان جهت توسعه بلندمدت و پایدار کشور، باعث توجه بیش از پیش به علوم نوین مخصوصاً در عرصه فناوری های "های تک" شده است. فناوری های "های تک" عمدتاً بر اساس فناوری های همگرا یعنی نانو فناوری، فناوری زیستی، فناوری اطلاعات و فناوری شناختی است. در میان این فناوری ها، نانو از اهمیت بالایی برخوردار است. فناوری نانو یکی از مواردی است که فرصت های زیادی برای رشد و توسعه سریع اقتصادی در یک کشور فراهم می نماید.

**واژه های کلیدی:** علوم نوین، نانو فناوری، های تک، سند چشم انداز 20 ساله، پیشرفت و توسعه

## نقش راهبردی رشته های مختلف در پیشرفت ایرانی اسلامی

علی شکری نسب

دانشگاه شیراز - [alishokrinasab@gmail.com](mailto:alishokrinasab@gmail.com)

طیف کاربرد های رشته زیست فناوری به قدری وسیع است که می توان چنین ادعا نمود که در هر مکانی که یکی از انواع موجودات زنده وجود داشته باشد، این رشته کارایی دارد. خوشبختانه امروزه پیشرفت های چشمگیری در زمینه زیست فناوری در کشور صورت پذیرفته است که از جمله آنها می توان به پیشرفت های مرتبط با زیست فناوری پزشکی و سلول های بنیادی و زیست فناوری کشاورزی اشاره نمود. از جمله کاربرد های این شاخه از علم در امر سلامت و درمان می توان به استفاده از موجودات زنده ی دست ورزی شده، همچون برخی از انواع دام ها در تولید فرآورده های دارویی در شیر آنها اشاره نمود. این مسئله در زمینه محصولات کشاورزی نیز قابل اجراست، به گونه ای که امکان تولید گیاهانی وجود دارد که در میوه آنها برخی فرآورده های دارویی موجود باشد. از جمله مثال های دیگر در زمینه کاربرد زیست فناوری در زمینه تولید فرآورده های ارزشمندی همچون فرآورده های صنعتی، توسط موجودات زنده ای همچون باکتری ها می باشد، به گونه ای که هزینه تولید چنین فرآورده هایی کاهش چشمگیری می یابد. زیست فناوری حتی در علوم نظامی نیز کاربرد های خاص خود را دارد.

پر واضح است که امروزه زیست فناوری از جمله علوم مهم و استراتژیک یک کشور به شمار می رود که علاوه بر ایجاد فرصت های جدید شغلی، منجر به افزایش توان علمی کشور در زمینه پزشکی، کشاورزی، صنعتی و نظامی خواهد گردید.

**واژه های کلیدی:** توسعه، توسعه پایدار، زیست فناوری

## انرژی هسته‌ای و نقش آن در پیشرفت ایران اسلامی

امین گلستانی حتکنی

دانشگاه شیراز - [amir.g\\_nuclear@yahoo.com](mailto:amir.g_nuclear@yahoo.com)

با توجه به کاربردهای فراوان و قابلیت‌های اعجاب‌انگیز انرژی هسته‌ای و نقش استراتژیک آن در چهره‌ی بین‌المللی یک کشور، و با دانستن آنکه انسان در سال‌های نه چندان دور قادر به زندگی بدون این منبع انرژی نیست، ما را بر آن می‌دارد تا با تلاشی در خور توجه به سمت بومی سازی این دانش ارزشمند حرکت کنیم. پس دانستن نقش این دانش در پیشرفت کشور است که ما را به حرکت به سمت آن ترغیب می‌کند. در این مقاله سعی بر آن شده است تا به طور مختصر انرژی هسته‌ای را معرفی کرده و با برشمردن اهمیت و کاربردهای این دانش ضرورت دست‌یابی به آن و بومی سازی آن را بررسی کنیم. همچنین با توجه به اینکه ایران اسلامی عزیز پرچم دار و الگوی پیشرفت کشورهای اسلامی و کشورهای در حال توسعه دنیاست، وضعیت آن را در امروز و فردای ایران اسلامی مورد مطالعه قرار دهیم. اهمیت انرژی هسته‌ای را با برشمردن معایب دیگر سوخت‌ها به راحتی می‌توان بیان کرد. در حال حاضر منبع اصلی سوخت در سرتاسر دنیا انرژی حاصل از سوخت‌های فسیلی است. البته از انرژی بادی، خورشیدی، گرمای درون زمین و انرژی آبی در مقیاس کمی استفاده می‌شود و با توجه به افزایش تصاعدی جمعیت دنیا این نوع انرژی‌ها به هیچ عنوان جوابگو نیست. در آینده انرژی هسته‌ای نقش اصلی تأمین انرژی و رفاه جهان را بازی خواهد کرد و کشوری که این تکنولوژی را در اختیار داشته باشد کشوری مستقل خواهد بود. پیشرفت در فناوری هسته‌ای معیاری برای پیشرفته بودن یک کشور است و از آنجا که آمریکا خواهان تسلط بر کل جهان است، می‌خواهد با عقب نگه داشتن کشورها از این فناوری، تمام جهان را محتاج خود کند و با سو استفاده از این موضوع اهداف خود را در جهان دنبال کند.

**واژه‌های کلیدی:** انرژی هسته‌ای، واکنش هسته‌ای، برق و پزشکی هسته‌ای، مصارف صلح آمیز، پیشرفت هسته‌ای

## پیشنهاد تأسیس دانشگاه مطالعات تمدن تکنولوژی، گامی ضروری جهت هضم فرهنگی تکنولوژی مدرن

محمدحسین بادامچی

دانشگاه تهران - [badamchi.mh@gmail.com](mailto:badamchi.mh@gmail.com)

این مقاله در صدد است تا با نقد نگاه صرفاً ابزاری و خنثی به «تکنولوژی» که آنرا مستقل از فرهنگ و فاقد اثر فرهنگی ارزیابی و توسعه تکنولوژی را فرآیندی جهانی و غیر بومی تلقی می‌کند، به ارائه و تبیین نیاز به مطالعاتی بپردازد که توسعه بومی و هضم فرهنگی آنرا در سه سطح پیگیری می‌کند. در سطح اول که مطالعات ملی تکنولوژی نامیده می‌شود، در سطحی روبنایی صرفاً توسعه بومی تکنولوژی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در سطح دوم که سطح میانی است، «جریان تکنولوژی» به معنای اجتماعی آن مورد بررسی قرار می‌گیرد و برخی سویه‌های فرهنگی در توسعه جریان تکنولوژی بررسی و نیاز به سیاستگذاری مبتنی بر فرهنگ دینی مورد تأکید قرار می‌گیرد. در سطح سوم یعنی سطح زیربنایی مطالعات فلسفی-فرهنگی تکنولوژی، ماهیت فرهنگی تکنولوژی مورد بررسی قرار می‌گیرد و عناصر فرهنگی مدرن مندرج در آن آشکار شده و حرکت به سمت مدلها و غایات مبتنی بر فرهنگ دینی پیگیری خواهد شد. این سه سطح مطالعاتی در قالب رشته‌هایی در حوزه‌های مختلف، روح اصلی دانشگاه مطالعات تمدنی تکنولوژی خواهد بود.

**واژه‌های کلیدی:** تکنولوژی، ماهیت فرهنگی تکنولوژی، آثار فرهنگی تکنولوژی، توسعه بومی تکنولوژی، جریان تکنولوژی، سیاستگذاری وضعیت تکنولوژیک صنعتی

## نقش راهبردی رشته مدیریت فرهنگی در پیشرفت اسلامی - ایرانی

زهرا علاف بهبهانی

[gorohefarhangi@yahoo.com](mailto:gorohefarhangi@yahoo.com)

برای تداوم موفق انسجام در جامعه‌ای که گروه‌های مختلف قومی در آن وجود دارند، شناخت تفاوت‌های فرهنگی و مدیریت آن از ضروریات آن جامعه است. انسجام فرهنگی و ملی زمانی به وجود می‌آید که اعضا توان مشارکت در جامعه ملی را بدون قربانی کردن فرهنگ خود داشته باشند و بدون کشیده شدن به انزوا به حیات اجتماعی خود ادامه دهند. یکی از مواردی که موجبات عدم پویایی فرهنگی هر کشوری را فراهم می‌آورد، ناکارآمدی سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی آن کشور است، لذا بازنگری بنیادین بر فعالیت‌های سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی که برعهده مدیران فرهنگی آن جامعه می‌باشد، از ضروریات هر جامعه‌ای است. نخبگان فرهنگی، مدیران، سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان فرهنگی جهت ارائه الگوی مطلوب در توسعه و پیشرفت اسلامی ایرانی نیاز به کسب تجربه و تعالی علوم مختلف و وقوف کامل به عوامل تاثیرگذار در فرهنگ یک ملت و شکل‌گیری ریشه‌های بنیادین ارزش‌های فرهنگی و نهادینه شدن آن در جامعه را دارند و این امر جز با پژوهش و به اشتراک‌گیری از اندیشمندان این حوزه میسر نخواهد بود.

**واژه‌های کلیدی:** مدیریت فرهنگی، سیاست‌گذاری، راهبردهای مطلوب، پیشرفت اسلامی ایرانی.

## بررسی وضعیت گسترش آموزش عالی در استان مرکزی

شبنم علی بخشی

دانشگاه اراک - [shbnm70@yahoo.com](mailto:shbnm70@yahoo.com)

«هل یستوی الذین یعلمون والذین لا یعلمون» آیا کسانی که می‌دانند با کسانی که نمی‌دانند برابرند؟ (سوره زمر - آیه 9) امروزه در تمام دنیا اهمیت توسعه علم و فن‌آوری برای رشد اجتماعی - اقتصادی هر کشوری پذیرفته شده است. کشورهای توسعه یافته با تسلط بر علم و فن‌آوری خط‌مشی سایر کشورهای عقب‌مانده را تعیین می‌کنند به‌گونه‌ای که حتی درمورد داشتن این علم و فن‌آوری (نظیر فن‌آوری هسته‌ای و...) خود را صاحب‌نظر می‌دانند. تولید و اشاعه دانش و نقد آن، کارکردی است که عمده‌تاً از مؤسسات آموزش عالی، انتظار می‌رود. با پیشرفت فن‌آوری خصوصاً فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات، دانشگاه‌ها در تعامل بیشتری با محیط پیرامون خود قرار گرفته‌اند. لذا، بر همین اساس ضرورت دارد با رویکردی چالش‌محور به آموزش عالی نگریده شود. نحوه و چگونگی اشتغال دانش‌آموختگان، روند تغییرات جمعیتی نظام‌های حکومتی و بینش‌های سیاسی، پدیده فرار مغزها و ... از جمله چالش‌هایی هستند که نظام آموزش عالی در دوران معاصر با آنها در کشاکش است. امروزه دانشگاه با توجه به اوضاع جهانی یعنی وضعیت علمی، فناورانه، اقتصادی و وضعیت بین‌المللی با چالش‌های بزرگی مواجه است. شناخت این چالش‌ها به ما کمک می‌کند تا بتوانیم خودمان را برای رسیدن به توسعه آماده کنیم. در این مقاله به برخی از مهم‌ترین چالش‌های آموزش عالی در ایران به صورت مختصر اشاره می‌کنیم.

**واژه‌های کلیدی:** نظام آموزش عالی، استان مرکزی، وضعیت علمی، جنسیت.

## نقش راهبردی اقتصاد در پیشرفت اسلامی ایرانی با تکیه بر تولید، کار و سرمایه ایرانی

مهسا مسگرانی، یعقوب کریمی، عاطفه کوشا، ملیحه کندری

دانشگاه سیستان و بلوچستان [blackangled@yahoo.com](mailto:blackangled@yahoo.com)

دین اسلام در حوزه تشریح و تبیین دارای جهت گیری های خاصی است که نگرش کلی اسلام به اقتصاد به ویژه جایگاه پیشرفت اقتصادی را در دین نشان می دهد. لازمه هرگونه توسعه و پیشرفتی تحول در عقاید، فرهنگ عمومی و معیارهای مبتنی بر تولید علم و نظریه پردازی می باشد. اقتصاددانان مسلمان عقلانیت را پذیرفته اند اما عقلانیت اسلامی نسبت به عقلانیت ابزاری از جنبه پی جویی منافع شخصی به منافع شخصی و اجتماعی گسترش می یابد. در اقتصاد اسلامی کار و عقلانیت همراه با خلاقیت و نوآوری از جایگاه ویژه ای برخوردار است.

**واژه های کلیدی:** الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت، تفکر، عقلانیت، علم، دانش بنیان

## رسالت آموزش معماری در بازیابی مفاهیم و ارزشها در ایرانی و اسلامی

دکتر حمید رضا شایان، علی عسگری

دانشگاه تهران. [a.asgari@ut.ac.ir](mailto:a.asgari@ut.ac.ir)

معماری، فرهنگ و هویت در حلقه ای از روابط متقابل بر یکدیگر تاثیر می گذارند. اختلال در این چرخه طبیعی سبب گسست در هویت و معماری امروز ما شده است. حل این مشکل نیازمند بررسی نقاط ضعف و شناسایی فرصت های ترمیم این جریان است. یکی از سیاست های مطرح در این خصوص را می توان در اصلاح شیوه آموزش معماری دانست. این مقاله در ابتدا به بررسی تاثیرات متقابل معماری، فرهنگ و هویت بر یکدیگر پرداخته و با گذری اجمالی بر نوع بیان معماری و اغتشاش حاکم بر آن، بر نیاز به باز تعریف هویت در معماری و شهر تاکید می نماید. در انتها تلاش شده با تعریف نقش آموزش معماران در سه برهه "پیش از ورود به دانشگاه"، "دوره آموزش در دانشگاه و کارآموزی" و در نهایت "دوره بلوغ معمار و فعالیت حرفه ای" با ارائه راهکار هایی برای بهبود کیفیت آموزش معماری، روند اختلال در این حلقه را کند یا متوقف کرد.

**واژه های کلیدی:** هویت شهر، فرهنگ ایرانی اسلامی، آموزش معماری

## مدیریت و جهاد اقتصادی

سمیرا محمدی اسنکی

دانشگاه شهید چمران - [f.azarpendar@gmail.com](mailto:f.azarpendar@gmail.com)

اصلاح الگوی مصرف، کار مضاعف و همت مضاعف و جهاد اقتصادی نام هایی هستند که رهبر معظم انقلاب برای سال های اخیر برگزیده اند و مسئولان و مردم را به برنامه ریزی و اقدام در مسیر تحقق آن فراخوانده اند. نگاهی به نامگذاری سال ها و مقایسه آن با سال های اخیر نشان از یک هدفگذاری دقیق و هدفمند از سوی حضرت آیت الله خامنه ای در سال های اخیر برای ارائه الگوی پیشرفت ایران اسلامی دارد. البته در سال های پیشین هم ایشان با ارائه الگوهایی نظیر «پاسخگویی مسئولین» چنین برنامه مدونی

را برای مردم و مسئولان ارائه کرده بودند اما این مساله در سال‌های اخیر پررنگ‌تر شده و حکایت از تاکید ویژه مقام معظم رهبری بر بهبود شرایط زندگی مردم و پیشرفت کشور دارد.

**واژه‌های کلیدی:** هارثون و نظریه X

## جامعه‌شناسی ارائه دهنده الگوی اداره ی جامعه

محمد علی درخشان

[yaserderakhshan@gmail.com](mailto:yaserderakhshan@gmail.com)

الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت به مثابه نقشه ی جامع، در زمینه های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، آموزشی و ... تصور می شود. اهمیت بعد اقتصادی در این الگو لازم به تذکر نیست. اما اجرای ناخوشایند ولی تکرار شده در این سال ها، عدم توجه کافی به ابعاد اجتماعی و فرهنگی در پروژه های ملی است. برای مثال در طرح هدفمند کردن یارانه ها برای بررسی میزان توفیق این طرح، سؤال از ابعاد فرهنگی طرح بسیار لازم بنظر می رسد - صرف نظر از جنبه ی اقتصادی - . باور این مطلب که حتی بهترین طرح های اقتصادی بدون حمایت فرهنگی به توفیق لازم نمی رسند مسئله امروز کشور ماست.

انقلاب اسلامی سال 57 در ایجاد تحول عظیم در ساختار سیاسی کشور ایران موفق بود، اما بنظر می رسد صحبت از ابعاد فرهنگی و اجتماعی ایران پس از انقلاب با آن اطمینان میسر نباشد.

در یک نگاه کلی می توان گفت علومی که یکی از کارکردهایشان اداره ی جامعه است در تجربه ی پس از انقلاب مورد غفلت واقع شده اند.

در یک نگاه تطبیقی، پراکندگی نخبگان در رشته های مختلف دانشگاهی در ایران با کشورهای پیشرفته ی دنیا متفاوت است. در ایران، دانش آموزان نخبه بیشتر جذب رشته های مهندسی می شوند و این در حالی است که در کشورهای پیشرفته سعی می شود دانش آموزان نخبه جذب رشته های علوم انسانی بشوند، رشته هایی که در اداره ی جامعه مؤثر اند. جامعه شناسی، حقوق، علوم سیاسی، اقتصاد و...

امروز بحث از علوم انسانی بومی، یک نیاز واقعی کشور است. زیرا داشتن الگوهای بومی در رشته هایی که عهده دار اداره جامعه هستند بیش از هر زمانی احساس می شود.

**واژه‌های کلیدی:** الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، جامعه شناسی، الگوی اداره جامعه

## نقش راهبردی رشته کشاورزی در پیشرفت اسلامی ایرانی

حمزه امیری

دانشگاه شهید باهنر کرمان - [hamze\\_amiri@yahoo.com](mailto:hamze_amiri@yahoo.com)

هر کشور متناسب با موقعیت جغرافیایی خود برای کشاورزی خود برنامه ریزی دارد. کشور ما خوشبختانه اکثر اقلیم های آب و هوایی را در جای خود دارد، که یک نعمت بسیار ارزشمند الهی است، و به ما کمک می کند تا دستمان را برای اصلی ترین نیاز بشر که نیاز به غذاست در برابر بیگانگان دراز نکنیم. این موضوع اهمیت و ارزش این رشته را می رساند و در سیره معصومین صلوات الله علیه هم آمده است که زراعت از حلال ترین و پاکیزه ترین شغل هاست و باعث برکت و رونق زندگی می شود. در واقع

با توجه به تنوع آب و هوایی کشور توجه به شاخه کشاورزی و گرایش های مختلف آن می تواند نقش بسیار مهم و ارزشمندی در پیشرفت کشور داشته باشد.

**واژه های کلیدی:** آب و هوا، غذا، بیگانگان، آبادانی

\*\*\*\*\*

## اولویتها و مزیت‌های مناطق مختلف کشور و نقش آن در پیشرفت ملی

\*\*\*\*\*

### بررسی پتانسیل اقتصادی کانسار استان کردستان و نقش آن در پیشرفت ملی و منطقه ای

تیمور رضاقلی، ایمن محمودی، سلام رحمانی  
دانشگاه کردستان - [taimor1370@gmail.com](mailto:taimor1370@gmail.com)

با بررسی پتانسیل‌های منطقه ای دریافت خواهیم کرد که الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در پناه این پتانسیل‌ها و با اتکا به دانش بومی و رؤس اسلامی می‌تواند به بهترین ابزار اجرایی در جهت توسعه زیرساخت‌های پیشرفت ملی مبدل گردد. نکته شایان ذکر و لازم اینکه در اجرای این الگو توجه به مسائل زیر امری ضروری و اجتناب ناپذیر است.

1- توجه به مبانی توسعه بومی بر اساس نگاه اسلامی ایرانی

2- توجه به پتانسیل‌های بومی (اقتصادی\_ معدنی) و تخصیص اعتبارهای لازم جهت رشد و شکوفایی این پتانسیل‌ها

3- توسعه رشته‌های کاربردی مرتبط با این منابع

4- حمایت از بنگاه‌های زود بازده در جهت ترویج و توسعه اشتغال

5- توجه به مسئله صادرات به عنوان ضرورتی برای اشتغال پایدار

و...

این الگو جوابیه محکمی به نوش داروهای دوئل غربی اروپای استعمارگر و استثمارگر خواهد بود که اهم الگوهای آنها دون گرا و مبتنی بر آموزه‌های ماتریالیستی و امپریالیستی است. در طی بیش از سه دهه تحریم‌ها اکنون ثمره این تحریم‌ها برای استعمارگران خواری و برای کشور خود باوری و غرور ملی را به همراه داشته است. از این پس نیز با اجرای این الگو امیدواریم شاهد رونق گسترده از نظر پیشرفت در مملکت عزیزمان باشیم. یادمان باشد که این الگو علاوه بر دید دنیوی به مسئله‌های معنوی نیز اشاره دارد.

واژه‌های کلیدی: پتانسیل اقتصادی، استان کردستان، پیشرفت

### بررسی جلوگیری از پدیده قاچاق در مناطق مرزی غرب کشور و نقش آن در توسعه اقتصاد بومی\_ملی

تیمور رضاقلی، سلام رحمانی  
دانشگاه کردستان - [taimor1370@gmail.com](mailto:taimor1370@gmail.com)

مرحوم علامه دهخدا در لغت نامه خود، واژه قاچاق را مأخذ از زبان ترکی دانسته و آن را به معنی (آنچه ورود آن به کشور و یا معتمله آن از طرف دولت ممنوع است) تعریف نموده است. امروزه توسعه فن آوری و گسترش ارتباطات تحول چشمگیر در امر



مبادلات و مناسبات اقتصادی بین کشورها را ایجاد کرده و باعث نزدیکی فرهنگ مصرفی جوامع شده، و از طرفی وجود مرزها و سیاست های اقتصادی ناشی از اعطای حاکمیت دولت ها در امر صادرات و واردات، موجب پیدایش پدیده ای به نام قاچاق شده و به عنوان یکی از معضلات عمده بر سر راه توسعه اقتصادی کشورهای در حال رشد قرار گرفته است. از مجموع قوانین و مقررات مربوطه چنین استنباط می شود که قاچاق عبارت است از فرار دادن مال، خواه آن مال مربوط به درآمد دولت باشد و یا ورود و خروج، تولید و نقل و انتقال، خرید و فروش آن که طبق قوانین و مقررات مربوط ممنوع و غیرمجاز گردیده باشد. موارد مشروحه زیر از جمله قاچاق محسوب می شود (طبق ماده 29 قانون امور گمرکی): 1- وارد کردن کالا به کشور یا خارج کردن کالا از کشور بطور غیر مجاز 2- بیرون بردن کالای تجاری از گمرک بدون تسلیم اظهار نامه و پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی 3- تعویض کالای ترانزیت خارجی یا برداشتن از آن 4- اظهار کردن کالای ممنوع ورود یا غیر مجاز تحت عنوان کالای مجاز یا مجاز مشروط با نام دیگر 5- اظهار کردن کالای مجاز تحت عنوان کالای مجاز دیگری که حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض آن کمتر است. 6 - اظهار خلاف راجع به کمیت و کیفیت کالای صادراتی به نحوی که منجر به خروج غیر قانونی ارز از کشور گردد.

**واژه‌های کلیدی:** مناطق مرزنشین، توسعه مبادلات، قاچاق، اشتغال

## رتبه بندی استان های کشور از لحاظ توسعه صنعتی و تبیین رابطه آن با شاخص توسعه منابع انسانی

### به روش TOPSIS

امید باسیرو، مسعود محمدپور

دانشگاه علم و صنعت ایران - [omidbassiro@yahoo.com](mailto:omidbassiro@yahoo.com)

هدف این پژوهش، سنجش درجه توسعه صنعتی در استان های کشور و تبیین رابطه توسعه صنعتی در استان ها با شاخص توسعه منابع انسانی می باشد. جهت تعیین شاخص های توسعه صنعتی در استانهای کشور از نظر خبرگان، گزارشات سالانه وزارت صنعت، معدن و تجارت و همچنین سالنامه آماری کشور استفاده شده است. همچنین سنجش شاخص توسعه منابع انسانی در استان های کشور بر اساس مطالعات و گزارش معاونت برنامه ریزی راهبردی کشور به دست آمد. با استفاده از روش های تصمیم گیری چند شاخصه درجه توسعه یافتگی استانها تعیین شد و با استفاده از روش آزمون همبستگی رتبه ای اسپیرمن ارتباط بین توسعه صنعتی استان ها و شاخص توسعه منابع انسانی ارزیابی گردید. نتایج این پژوهش نشان می دهد که ارتباط معناداری میان توسعه صنعتی استان های کشور و شاخص توسعه منابع انسانی وجود دارد. همچنین روند توسعه کشور درسطوح استانی از همگونی مناسبی برخوردار نمی باشد.

واژه‌های کلیدی: توسعه صنعتی، توسعه منابع انسانی، تصمیم گیری چندشاخصه، همبستگی رتبه ای اسپیرمن

\*\*\*\*\*

## جایگاه هنر در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

\*\*\*\*\*

### نقش واسطه ای ادبیات فارسی بین عرفان اسلامی و نگارگری ایران

هادی بابائی فلاح

[hadiran\\_b2009@yahoo.com](mailto:hadiran_b2009@yahoo.com)

نگارگری اصیل ایران پیوستگی غیر قابل انکاری با ادبیات فارسی دارد. پیوستگی گسترده‌ای که باعث شده عده‌ای آن را تصویرسازی کتب ادبی نیز نام‌گذاری کنند. ارتباط عمیق ادبیات فارسی (مخصوصاً شعر) با نگارگری باعث انتقال مفاهیم عرفانی نهفته در شعر به فضای نگارگری شده است. عرفان موجود در آثار ادیبان خوش ذوقی همچون سعدی و حافظ، از طریق نگارگران دلسوخته و آگاه وارد فضای نگارگری شده و به احتمال زیاد این امر به دلیل آشنایی و علاقمندی برخی نگارگران به عرفان اسلامی و اشراف آنان به ظرایف ادبی و هنری موجود در ادبیات فارسی بوده است. این موضوع، یعنی نقش ادب فارسی در ایجاد ارتباط بین نگارگری و عرفان اسلامی موجب تدوین مقاله حاضر شده است. موضوعی که در یک تحقیق کتابخانه‌ای و با روش توصیفی و تحلیلی قصد اثبات نقش واسطه‌ای ادب فارسی در ایجاد ارتباط بین نگارگری و عرفان اسلامی را داشته است. این تحقیق با مراجعه به مطالب گفته شده توسط اندیشمندان این حوزه درباره وجود عرفان در نگارگری، و ریشه‌یابی این موضوع به نتایجی از قبیل اثبات اهمیت بیشتر شعر فارسی نسبت به گونه‌های ادبی دیگر در وقوع این تجلی دست پیدا کرده است. همچنین مطالب ارائه شده درباره وجود ارتباط بین عرفان اسلامی و نگارگری از طریق ادبیات فارسی، بر ارتباط ریشه‌ای این سه عنصر تأکید دارد. ارتباطی که بدلیل ریشه‌های مشترک فرهنگی و هنری ایجاد شده و سرمنشأ و هدف مشترکی داشته است.

**واژه‌های کلیدی:** هنر ایران، نگارگری، ادبیات فارسی، عرفان اسلامی

### ضرورت قهرمان پردازی شهدای دفاع مقدس به عنوان قهرمانان ملی در تدوین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

#### مطالعه موردی: بررسی میزان قهرمان پردازی در نقاشی دیواری های دفاع مقدس

دکتر محمدکاظم حسونوند، زهرا محمودی

دانشگاه تربیت مدرس – [Zahra\\_mahmoodi@yahoo.com](mailto:Zahra_mahmoodi@yahoo.com)

همواره از شهدای دفاع مقدس که در زمره قهرمانان ملی ایران اسلامی قرار دارند، به عنوان الگوهایی یاد می شود که سنگ بنای پیشرفت و سربلندی ایران اسلامی را بنا نهادند. از آنجا که فطرت انسانی میل به خوبی دارد و به دنبال کشف عوامل موفقیت برای حرکت رو به جلوست، سنت شناسایی قهرمانان و معرفی ایشان به عنوان کسانی که برای دوام و حیات ملت از بزرگترین سرمایه یعنی جانشان دریغ نکرده اند بسیار ضروری است و ضرورت این مطلب آنجاست که با شناخت دقیق این قهرمانان می توان افرادی

را برای آینده تربیت نمود و روحیه مبارزه برای آرمانها و تلاش و مجاهدت بی وقفه را زنده کرد. این مقاله به ضرورت قهرمان پردازی شهدا به عنوان الگوهای ایرانی اسلامی و اسوه های صبر و ایثار، در آثار نقاشی دیواری دفاع مقدس پرداخته و به تحلیل رخنمود این مطلب در آثار مربوطه می پردازد. به این منظور 100 اثر نقاشی دیواری با مضمون دفاع مقدس (مربوط به دهه هفتاد تاکنون) بر اساس انتخاب تصادفی بررسی شده است. به نظر می رسد این حوزه پر مخاطب در شناساندن حقیقی قهرمانان ملی به عنوان الگو چندان سهم مؤثری نداشته و در تعامل با محیط چالش های فراوانی را بوجود آورده که کمتر در بوته نقد کارشناسان قرار گرفته است. بررسی نقاشی دیواری های دفاع مقدس و مطالعه ویژگی های آن نه تنها می تواند راهکار مناسب ارائه نماید بلکه ویژگی های آن را نیز تبیین کرده است که این بررسی و نتایج آن در این پژوهش ذکر شده است.

**واژگان کلیدی:** قهرمان، الگو، اسلامی، ایرانی، پیشرفت، نقاشی دیواری، دفاع مقدس

## تبلیغات؛ عنصر مهجور مانده در علوم انسانی ایران اسلامی

محبوبه اصغرپور

دانشگاه تهران - [ma.asgharpour@gmail.com](mailto:ma.asgharpour@gmail.com)

تبلیغات یکی از مهم ترین ابزار موفقیت و اثربخش در جوامع و افکار عمومی است. لذا ایجاب می کند که به عنوان یکی از شاخه های علمی، اجتماعی، فرهنگی و ارتباطی و همچنین با نگاهی علمی، هنری، کارشناسانه و تخصصی به دقت مورد مطالعه و استفاده قرار گیرد، تا موفقیت در نیل به هدف پیشرفت و توسعه جامعه را به دنبال داشته باشد. ضروری است که در علوم انسانی و برای پیشرفت و تعالی جامعه از تبلیغات به عنوان مهم ترین ابزار استفاده شود. نظریه وحدت گرای ارتباطات به مثابه زیست محیط فرهنگی می تواند راهنمایی برای سیاست گذاری ملی در بخش ضروری و حیاتی تبلیغات فرهنگی باشد. این ضرورت، نه تنها از نظر ساختارهای اقتصادی، بازرگانی و جغرافیایی و سیاسی، بلکه با همان درجه اهمیت، مطالعه و بررسی آن در دست یابی به پیشرفت های ارتباطاتی، اطلاعاتی و فرهنگی بیش از پیش احساس می شود.

**واژه های کلیدی:** تبلیغات، تبلیغات فرهنگی، اهداف فرهنگی، پیشرفت فرهنگی

\*\*\*\*\*

## راهبردهای فرهنگ، اقتصاد، فناوری، سلامت و ... در پیشرفت

\*\*\*\*\*

### تعالل اقتصادی، مقدمه عدالت اقتصادی

محمد ساجدی

دانشگاه مفید - مشهد مقدس [ms\\_sajedy@yahoo.com](mailto:ms_sajedy@yahoo.com)

عدالت مفهومی گسترده و چند بعدی است که از یک دیدگاه، خود هدفی بزرگ برای بشر می باشد و از یک دیدگاه در راستای هدف و غایتی عالی تر، یعنی کمال انسان معنی و مفهوم می یابد. عدالت خود به بخشها و یا جنبه های مختلفی قابل تقسیم است. که مهمترین آن عدالت اقتصادی می باشد. بدیهی است تحقق عدالت منوط به تحقق همه بخشها و جنبه های مختلف آن و از جمله تحقق عدالت اقتصادی می باشد. اما عدالت اقتصادی نیز به زیر بخشهایی قابل تقسیم می باشد. خصوصاً اگر بحث بر سر راه های تحقق عدالت باشد، می بایست گامها، موانع، مسیر و نیز روش تحقق عدالت مورد بررسی قرار گیرد. گرچه شناخت مفهومی و کارکردی عدالت نیز برای حصول تحقق آن ضروری خواهد بود. یکی از زیر بخشهای عدالت اقتصادی، بحث بسیار مهم تعادل اقتصادی می باشد. گرچه برخی نویسندگان برقراری عدالت را برای رسیدن به تعادل ضروری می دانند، و یا اینکه این دو مفهوم را هم سطح هم در نظر می گیرند. ولی این مقاله می خواهد اثبات کند که این خطا ناشی از عدم تفکیک صحیح معانی و مفاهیم کلمات و کارکرد آنها بوده و در حقیقت این مفاهیم، در طول هم بوده و تعادل اقتصادی، یک گام مهم برای عدالت اقتصادی محسوب می گردد. لذا هدف اساسی این مقاله، " بیان ضرورت تعادل اقتصادی برای تحقق عدالت اقتصادی " می باشد. تعادل اقتصادی مفهومی کارکردی شامل: ابزار و روشها در یک زمان مشخص است. در حالیکه عدالت اقتصادی مفهومی عام تر است و شامل: ابزار، روش و منابع انسانی در زمانهای گسترده تر می باشد. در واقع تعادل اقتصادی مقدمه و یکی از بخشهای عدالت اقتصادی بوده و نقشه راه آن محسوب می گردد. اما مفهوم تعادل اقتصادی چیست؟ چگونه بوجود می آید؟ ارتباط آن با برقراری عدالت اقتصادی چیست؟ آسیب های آن چیست؟ گامهای عملی در ایجاد تعادل اقتصادی چه هستند؟

با بررسی مفاهیم مذکور در این مقاله و تعریف واژه " حلقه های بسته اقتصادی " و بیان روشهای پایدار سازی این حلقه های بسته اقتصادی، تلاش می شود پلی جدید بین اندیشه های اقتصاد اسلامی و چهارچوبها و راهکارهای عملیاتی اقتصادی جامعه ( بصورت روشهای عینی) ایجاد نماید. این مقاله از نوع توصیفی تحلیلی بوده و کارکرد آن در سطح عملیاتی است. یعنی واسطه ای است مابین مقالات اندیشه ای محض و مقالات کاربردی محض.

واژه های کلیدی: اقتصاد اسلامی، تعادل اقتصادی، عدالت، عدالت اقتصادی، حلقه بسته اقتصادی

## نگاه متفاوت به مسئله یارانه ها

محمد ساجدی

دانشگاه مفید - مشهد مقدس - [ms\\_sajedy@yahoo.com](mailto:ms_sajedy@yahoo.com)

واقعی کردن قیمت حاملهای انرژی و جلوگیری از مصرف بی رویه آن، آرزویی بوده است که از سالها قبل همه دلسوزان و متخصصان بدنبال آن بوده اند. چرا که راه حل اساسی مشکلات این کشور را در این مسئله می دیده اند. لذا برنامه ریزی های متعددی نیز از گذشته در این خصوص صورت گرفته بود. از جمله افزایش تدریجی و سالیانه قیمت حاملهای انرژی، که از دولت هفتم و هشتم به نحو آشکار تری آغاز شد. البته دولت نهم و دهم دیدگاهی دیگر در این خصوص داشت. گرچه در ابتدا مدتی به منظور حمایت از اقشار آسیب پذیر قیمت حاملهای انرژی را ثابت نگه داشت، ولی در نهایت به این نتیجه رسید که با همه مشکلات و مسائل احتمالی، چاره ای جز واقعی کردن قیمت ها و حذف یارانه آنها نیست.

**واژه های کلیدی:** حذف یارانه ها، نکات منفی

## نقش تلفیقی کتابخانه، کتابداری و مساجد در پیشرفت فرهنگ اسلامی، ایرانی و علمی کشور

محمد کارخانه یوسفی

کانون فرهنگی هنری مساجد - [m.student3@yahoo.com](mailto:m.student3@yahoo.com)

مساجد را می توان بعنوان نخستین پایگاه فرهنگی اسلام دانست و گواه این مطلب دستور پیامبر اسلام (ص) به ساخت مسجد بعد از ورود به مدینه، در صدر کارها است. امام خمینی (ره) نیز نقش مساجد را بعد از پیروزی انقلاب اسلامی مهم دانسته و بر مسجد بعنوان مکانی برای اداره امور تأکید نموده اند. در سند نقشه جامع علمی کشور بر ایفای نقش فعال تر مساجد بعنوان پایگاههای علمی و فرهنگی در سطح عموم مردم تأکید شده است. بنابراین در این نوشتار به قابلیت های مساجد و فعالیتهای فرهنگی آن و بطور ویژه به نقش کتابخانه های مساجد در کمک به پیشرفت فرهنگ اسلامی، ایرانی و علمی در بین جوانان پرداخته شده است.

**واژه های کلیدی:** کتابخانه، مساجد، تهاجم فرهنگی، پیشرفت فرهنگ اسلامی ایرانی، جوانان

## پرورش نیروی انسانی موفق در سازمان

ابوالفضل کهزادی

بنیاد نخبگان استان ایلام - [abolfazl.kohzadi@yahoo.com](mailto:abolfazl.kohzadi@yahoo.com)

یکی از وظایف مدیران، پرورش نیروی کار موفق است. نیروی کاری که زاینده، خلاق و متعهد به اهداف سازمان باشد. بیشتر مدیران بر این باورند که هدایت کردن کارکنان خود به سمت عملکرد کاری بسیار دشوار است و برای این مسئله راه حلی ساده و قابل تعمیم وجود ندارد. پرورش نیروی کار موفق، به حل تضاد بنیادین بستگی دارد که به طور مکرر میان آنچه برای کارآمد شدن کار یا شغل و آنچه برای مولدتر کردن کارکنان مورد نیاز است رخ می دهد. جریان کار را می توان منطقی و منظم ساخت و از جنبه نظری، کار منظم هنگامی بیشترین بازدهی را خواهد داشت که به اجزای کوچکتری تقسیم شود تا هم آموزش آن آسان و هم خیلی سریع فرد در انجام دادن آن ماهر شود، ولی بارور کردن نیروی کاری مجموعه شرایطی کاملاً متفاوت را طلب می کند. هر چه انعطاف در یک شغل از جنبه یادگیری، گرفتن بازخور، تکالیف یا تنوع عمومی آن بیشتر باشد، رضایت بیشتری حاصل می شود.

همچنین کسب موفقیت با برقراری روابط اجتماعی به دست می آید که در واقع می تواند با کار منطقی در تضاد باشد. سرانجام گاهی سوءاستفاده از قدرت، برای مثال نظارت بیش از حد، با آنچه که افراد از شغل انتظار دارند مخالفت دارد.

**واژه‌های کلیدی:** راهبردها و فرصت های پیشرفت

## حمایت از تولید ملی: فرصت ها، چالش ها، ضعف ها

علی رضا خزائی

[kh.alireza@hotmail.com](mailto:kh.alireza@hotmail.com)

موارد خیلی مهم بحث نفت است. به صورت رایج با از دست دادن چیزی نگران نمی شویم چون نفت داریم. ما از ورشکسته شدن ناراحت نمی شویم چون نفت و گاز داریم. اساسا ما فکر می کنیم فقط نفت و گاز داریم و این همه چیز، هیچ چیز نیست. بسیاری کشورهایی که با عدم وجود ذخایر نفتی در صدر اقتصاد جهانی قرار گرفته اند و ما را بدان وابسته ساخته اند. برای این باید چاره ای قبل از پایان آن اندیشید ولی مجال گفتن آن نیست. یکی دیگر از بحث های حمایتی از عرصه ی عمومی یا خصوصی بودن است. در طول تاریخ شاهد بودیم که پول قدرت می آورد. هم اکنون ما درگیر این فساد هستیم. یکی از راه های سود دهی بنگاه ها اتکا به خودشان است تا زمانی که دولتی باشد خیالشان محکم است، سود دهی ندارند، دزدی می کنند، فاسد هستند. در صورت خصوصی بودن نظارت صاحبان سرمایه خیلی دقیق تر است چون مجموعه کوچک تر است، این خود به نوعی باعث حرکت بسیار سریع تر چرخه تولیدی بنگاه اقتصاد تولید ملی است.

**واژه‌های کلیدی:** تولید ملی، سیاست های دولتی، وضعیت بحرانی، مردم، برنامه ریزی، آموزش، عدم موفقیت

## تعامل «عرف» و «فرهنگ» اسلامی در راستای پیشرفت الگوی اسلامی ایرانی

نرگس رحمتی

[vekalat\\_jaza@yahoo.com](mailto:vekalat_jaza@yahoo.com)

این مقاله به بررسی لزوم تعامل «عرف» و «فرهنگ» اسلامی در راستای پیشرفت الگوی اسلامی ایرانی در جامعه می پردازد. به نظر می رسد که در «عرف» و «فرهنگ» اسلامی ایرانی تعاملی وجود دارد که به دلیل الگو سازی در یک جامعه دینی می توان از این طریق اقدام به توسعه ی فرهنگی کرد.

هدف از این نوشتار بررسی تاثیر تعامل «عرف» و «فرهنگ» در یک جامعه است که به برنامه ی توسعه در جهت تقویت هویت انسانی کمک می کند، تا بتوان در راستای الگوی اسلامی ایرانی بهتر گام برداشت. برای تبیین و اثبات این امر، مروری بر برخی از تعاریف «عرف» و «فرهنگ»، بررسی ابعادی از چالش فرهنگی، و برخی از رابطه ها و تاثیر تعامل «عرف» و «فرهنگ» اسلامی ایرانی در جهت تقویت هویت انسانی و نیز به تحلیل برخی از مفاد فرهنگی قانون برنامه ی پنجم توسعه در امور فرهنگی می پردازیم. در ادامه ی این مقاله با ارائه ی راهبردها، تحلیل ها و نمودارها به بررسی این تعامل و تاثیر این رابطه در چنین جامعه می پردازیم.

**واژه‌های کلیدی:** تعامل «عرف» و «فرهنگ»، برنامه پنجم توسعه، الگوی ایرانی اسلامی

## پیشرفت: فرهنگ و جامعه پذیری

الهام سادات ناجی، سارا رجبی مقدم  
elenadji@hotmail.com تهران (س) - دانشگاه الزهرا

یکی از مهم ترین اهدافی که هر جامعه ای به دنبال آن است، رسیدن به پیشرفت در تمام زمینه هاست. هر ملتی برای رسیدن به هدف توسعه و پیشرفت نیازمند منابع و دارایی هایی است. شرایط جغرافیایی، ثروتها، منابع طبیعی، منابع مالی، ذخایر بین المللی و منابع انسانی درست و سرمایه های دینی و فرهنگی را می توان از مهم ترین این دارایی ها دانست. یکی از مهم ترین زمینه سازان پیشرفت هر جامعه، فرهنگ آن جامعه است و این فرهنگ از راه جامعه پذیری در افراد درونی می شود. هر چند که خود جامعه- پذیری از راه منابعی هم چون نخبگان جامعه و رسانه های گروهی شکل می گیرد و در افراد درونی می شود. بنابراین سرمایه گذاری بر روی نخبگان و آگاهان یک جامعه و استفاده ی مناسب از رسانه ها در هر جامعه می تواند زمینه ساز فرهنگی در آن جامعه شود که رسیدن به هدف پیشرفت را در آن جامعه میسر سازد.

واژه های کلیدی: پیشرفت، فرهنگ، جامعه پذیری، نخبگان، رسانه ها

## چند ایده برای پیشرفت علمی کشور

اکرم اسدی، زینب فرهادی  
akram\_asadi@yahoo.com

با توجه به موضوع کنگره چند ایده که به نظرمان رسید ارائه می دهیم امیدواریم مفید واقع شود:

ایجاد اشتغال:

- بعد از تحصیل مشکل شغلی نداشته باشند. بهتر است شرایطی فراهم شود که هر فرد بتواند بعد از تحصیل در شغلی مشغول به کار شود که مرتبط با تحصیلاتش بوده تا بتواند از اطلاعاتش به طور کاربردی استفاده کند.

ایجاد انگیزه:

- ایجاد انگیزه در جوانان برای ورود به دانشگاهها و نیز برای ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر و نه صرفا ورود به دانشگاه. دادن بودجه به پروژه های تحقیقاتی:
- تخصیص بودجه به پروژه های تحقیقاتی و حمایت از آنها و اینکه هر فردی که ایده ی مناسبی داشت بتواند آن را اعلام کند و در صورت احراز توانایی وی با دادن بودجه و پشتیبانی از او حمایت شود، به خصوص در دانشجویان. استفاده از استعدادها:

- چه بسا استعدادهایی که به دلیل مشکلات مالی یا رفاهی ندیده گرفته می شود، به خصوص در شهر ها و روستاهای کوچک یا دور افتاده به دلیل نبودن مکان مناسب برای تحصیل. بها دادن به رشته های علوم پایه:

- رشته های علوم پایه دروسی بسیار کاربردی هستند ولی متاسفانه این امر نادیده گرفته شده و تصور می رود که این علوم، علمی محض هستند.

واژه های کلیدی: پیشرفت علمی

## ریشه یابی علت بی فرهنگی و ارائه راهکارهایی جهت فرهنگ سازی

محمد صادق عبداللهی کرمانی

دانشگاه صنعتی سیرجان - [ms.abdollahi@chmail.ir](mailto:ms.abdollahi@chmail.ir)

ریشه مسئله بی فرهنگی که یکی از مهم ترین موانع پیشرفت است را می توان در اعتقادات جامعه معرفی کرده و سپس مبتنی بر همین نتیجه گیری به ارائه راهکارهایی جهت حل این مسئله در رسانه ها پرداخت. اهمیت این مهم آن جا مشخص می شود که ممکن است جامعه ای را بخاطر ضعف فرهنگی به عنوان عقب مانده خطاب کنند، ولی شاید اگر عقاید آن جامعه فراگیر شود، مشخص شود که آن جامعه با فرهنگ ترین و متدین ترین جامعه بوده است. فرهنگ را از نمود بیرونی آن یعنی رفتار می توان شناخت، پس اول اعتقاد بعد ارزش و بعد رفتار، که در این مقاله سعی شده است در راستای این تعریف گام برداشته شود و راهکارهایی را برای افزایش فرهنگ جامعه و در نتیجه پیشرفت کلی ایران زمین ارائه شود.

**واژه های کلیدی:** فرهنگ، اعتقادات، ارزش ها، رفتارها

## بررسی ارتباط عدالت توزیعی با رفتار ناسازگار، با تاکید بر ایجاد سلامت اداری در سازمان های دولتی

و نیمه دولتی شهر ایلام

سعید صمدی، فاطمه مطهری نژاد

دانشگاه ایلام - [saeid.samadi89@yahoo.com](mailto:saeid.samadi89@yahoo.com)

سلامت اداری امروزه یکی از مسائل مورد توجه مدیران و محققان سازمانهاست. دلیل اهمیت این موضوع، اثر مطلوبی است که سلامت اداری می تواند بر عملکرد سازمان و سیستم اقتصادی جوامع داشته باشد. نبود سلامت اداری منجر به بروز رفتارهای ناسازگار در سازمان می شود. رفتار ناسازگار به دلایل متعدد می تواند در سازمان نمود پیدا کند، یکی از این دلایل درک کارکنان از بی عدالتی در سازمان می باشد. هدف از این پژوهش بررسی ارتباط بین درک از عدالت و رفتار ناسازگار است. از انواع عدالت، عدالت توزیعی و از بین انواع رفتارهای ناسازگار، سوءاستفاده، سرقت، انحراف از کار، خرابکاری عمدی و کناره گیری از کار در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفته است. جامعه آماری این پژوهش پرسنل سازمان های دولتی و نیمه دولتی شهرستان ایلام می باشد. نتایج تحقیق نشان دهنده تاثیر نبود عدالت توزیعی بر رفتار ناسازگار در کارکنان می باشد.

**واژه های کلیدی:** سلامت اداری، عدالت توزیعی، رفتار ناسازگار

## تحلیل شاخص های توسعه پایداری روستایی

میلاذ تقی پور

دانشگاه تربیت مدرس - [milad.taqipour@gmail.com](mailto:milad.taqipour@gmail.com)

توسعه در کشورهای جهان سوم وابسته به توسعه بخش کشاورزی و توسعه این بخش به توسعه روستایی وابسته خواهد بود. بنابراین توسعه پایدار روستایی می تواند اساس و پایه ای برای توسعه کشاورزی باشد. به دست آوردن عوامل موثر در پایداری توسعه روستایی می تواند برنامه ریزان کشور را برای رسیدن به این امر یاری نماید. در این بین می توان برای این عوامل موثر شاخص هایی را



مشخص کرد تا مقدار و درجه رسیدن به اهداف توسعه را مشخص کرد و معیاری برای ارزیابی و اندازه‌گیری عملکردها و برنامه‌های دولت در زمینه توسعه روستایی باشد. ضرورت پایداری در توسعه روستایی تنها به این دلیل نیست که اکثر کشاورزان در مناطق روستایی زندگی می‌کنند بلکه دلایل دیگری مانند راه‌حل نهایی مسئله بیکاری شهری، تراکم جمعیت، بهبود محیط روستایی و حفظ محیط زیست را نیز به همراه دارد. با برقراری تعادل مناسب بین امکانات اقتصادی شهر و روستا و نیز ایجاد شرایط مناسب برای مشارکت وسیع مردم در تلاش‌هایی که برای توسعه ملی صورت می‌گیرد، گام بزرگی در جهت تحقق معنای توسعه پایدار خواهد بود. شاخص‌های ارائه شده در این بخش توصیفی هستند اما می‌توان برای هر کدام از آن‌ها نیز روش‌های اندازه‌گیری خاصی، برای کمی‌کردنشان بیان نمود. شاخص‌ها در سه دسته کلی، عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی و عوامل سیاسی قرار گرفته‌اند و در هر دسته، عوامل مؤثر، راه‌های به دست آوردن آن‌ها، اثر آن بر توسعه روستایی و نهایتاً شاخصی که می‌توان برای آن گزینه استفاده کرد آورده شده است.

**واژه‌های کلیدی:** الگوی مفهومی، توسعه پایدار، توسعه روستایی، شاخص‌های پایداری.

## آینده نگاری عنصری اساسی در مدیریت استراتژیک توسعه پایدار

عبدالرضا بیگی نیا، علی اکبر حسینی نژاد، شعیب حیاتی، علی خسروی

دانشگاه شاهد - [beyginia@gmail.com](mailto:beyginia@gmail.com)

این مقاله به بررسی ارتباط تئوریک آینده نگاری و مدیریت استراتژیک در راستای توسعه پایدار می‌پردازد، استدلالی که بر مبنای آن، آینده نگاری می‌تواند بهتر درک شود و به عنوان یک گرایش مدیریتی در ساختار سازمانی و مدیریتی استقرار پیدا کند. به هر حال ارتباط بین مدیریت استراتژیک و آینده نگاری اثبات شده و در ارتباطات بین رشته‌ای نیز این موضوع تا حد زیادی تقویت شده و توسعه یافته است. ارزیابی اهداف و استدلال‌ها در علم آینده نگاری از نقطه نظر مدیریت استراتژیک، چشم انداز جدیدی در این رشته ارائه می‌دهد و اهمیت آینده نگاری را در تجزیه و تحلیل اطلاعات و نتیجه‌گیری از این اطلاعات برای تصمیم‌گیری برجسته می‌کند. بر همین اساس پس از تشریح مفهوم آینده نگاری و فرآیند آن، به بیان ارتباط بین مدیریت استراتژیک و آینده نگاری و ابعاد این ارتباط در حوزه‌های اقتصاد، رفتار جست و جوگر، دیدگاه دانش محور سازمان و توسعه پایدار پرداخته خواهد شد.

**واژه‌های کلیدی:** آینده نگاری، مدیریت استراتژیک، توسعه پایدار

## روند پیشرفت‌های علمی در زمینه سرطان در ایران طی ده سال اخیر (2002 تا 2011) و بررسی

### تطبیقی با روند جهانی

رقیه قضاوی

دانشگاه شاهد تهران - [r.ghazavi2011@gmail.com](mailto:r.ghazavi2011@gmail.com)

متناسب با شیوع بیماری، جامعه نیازمند دریافت خدمات و امکانات درمانی بیشتری می‌باشد که این مهم با انجام پژوهش‌ها و مطالعاتی که حاصل آن در مدارک علمی منعکس خواهد شد، محقق می‌گردد. تعداد مدارک نویسندگان ایرانی بازتابی شده در پایگاه وب آو ساینس 3782 مورد بود که 0,4% در تولیدات علمی جهان (943813 مدرک) در موضوع و بازه زمانی مورد مطالعه سهم داشته است. همچنین ضریب رشد ده ساله محاسبه شده برای ایران 31,8 بوده است که در مقایسه با ضریب رشد جهانی

معادل 7,6% رقم قابل توجهی می باشد ولی با توجه به سهم کم در تولیدات علمی جهانی در موضوع مورد بحث نیاز به گسترش تحقیقات و مطالعات در این زمینه خواهد داشت.

واژه‌های کلیدی: بیماری سرطان، شیوع بیماری، پیشرفت علمی، ضریب رشد

## تأمین مالی مناسب، یکی از مهم ترین راهبرد های پیشرفت شرکت های ایرانی با تکیه بر تأمین مالی اسلامی

مهسا قربانی، آقای میثم باقری

دانشگاه شاهد - [mahsa.ghorbany@gmail.com](mailto:mahsa.ghorbany@gmail.com)

تأمین مالی یا فاینانس یعنی تهیه منابع مالی و وجوه برای ادامه فعالیت شرکت و ایجاد و راه اندازی طرح های توسعه و درآمدزای واحدهای اقتصادی. انتخاب درست روش یا روش های تأمین مالی در طرح های سرمایه گذاری یکی از ارکان اصلی و کلیدی موفقیت و پیشرفت آن ها به شمار می رود. دستیابی به استراتژی درست و کارآمد جهت تأمین مالی شرکت ها یکی از راهبرد های اصلی پیشرفت می باشد. اگر شرکت های ایرانی بخواهند به پیشرفت هایی حتی در سطح جهانی نائل شوند باید بر روی یکی از مهم ترین زیرساخت ها متمرکز شوند که آن تأمین مالی مناسب است. ما در این مقاله تأمین مالی که یکی از مهم ترین راهبردها ی اقتصادی پیشرفت شرکت های ایرانی است را با رویکردی اسلامی مورد بررسی قرار می دهیم.

واژه‌های کلیدی: پیشرفت، شرکت، تأمین مالی، تأمین مالی اسلامی، ایران.

## راهبردهای مدیریت و فرهنگ مدیریتی در پیشرفت

حمزه امیری

دانشگاه شهید باهنر کرمان - [hamze\\_amiri@yahoo.com](mailto:hamze_amiri@yahoo.com)

در بحث پیشرفت به نظرم چند نکته خیلی مهم است: اولین موضوع ایمان قلبی مدیر به الزام و نیاز کشور، به خصوص واحد تحت مدیریت وی به پیشرفت که به تبع آن حس دلسوزی ایجاد شود. دومین مورد گزینش بر اساس شایستگی و تخصص است. موضوع بعدی در بحث مدیریت این است که یک مدیر هیچ گاه نباید احساس کند که عالم کل است. در واقع مدیر باید در مورد مسائل مختلف تحت حوزه ی مدیریتی خود شورای مشورتی داشته باشد. در این امر شجاعت یک امر بسیار مهم است که نقطه مقابل آن محافظه کاریست. موضوع بعد در بحث مدیریت نظارت بر حسن اجرای مصوبات و دستور العمل هاست.

واژه‌های کلیدی: مدیر، دلسوزی، شایستگی، شجاعت

## لزوم سرمایه گذاری صحیح و متمرکز بر روی پژوهش های کاربردی و اختراعات

محمد عزیزخانی، مسعود باغستانی، علیرضا قارونی، عماد یوزباشیان

دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی - [azizkhani.mohamad@sbmu.ac.ir](mailto:azizkhani.mohamad@sbmu.ac.ir)

این روزها اگرچه تمامی اذهان -خاص و عام- به سمت مسائلی تأثیرگذار و محسوس همچون وضعیت اقتصادی مردم، تعدیل قیمت ارز، صادرات انواع محصولات به خارج از کشور و بازاریابی معطوف است، شایسته نیست از مسائلی بنیادی چون حوزه پژوهش و

تحقیقات در سطح کشور غافل شد. چرا که همانگونه که عیان است تحقیقات بستری برای شکوفایی، کارآفرینی و پیشرفت هستند. اگر به نتایج تحقیقات بها داده شود، و اگر نخواهیم یک طرفه به این مهم بنگریم البته تحقیقاتی که بر پایه طرح مسأله و نیاز واقعی انجام شوند بایستی مورد حمایت مادی و معنوی قرار گیرند. نباید از یاد برد که قسمت اعظم این پژوهش‌ها و ابتکارات بوسیله جوانان صورت می‌گیرد و این قشر سرمایه‌اش جز امید، اندیشه، تلاش، پشتکار و ابتکار نیست. از طرفی ابتکارات و اختراعات با این حال که در زمینه مالکیت - مادی و معنوی - مورد حمایت دستگاه‌های مربوطه قرار گرفته‌اند، بطور کل مورد حمایت مالی قرار نمی‌گیرند یا حمایت مالی مناسبی برای اجرا و صنعتی سازی و تولید انبوه آن‌ها صورت نمی‌گیرد. حال باید به این نکته توجه داشت که تعداد کثیری از این اختراعات - خصوصاً دستگاه‌ها و فناوری‌ها در صنعت - نیاز کشور را در حوزه‌هایی که هنوز نیاز به واردات دستگاه‌ها و دریافت فناوری‌ها از کشورهای بیگانه است - که کم هم نیستند - در صورت پیاده سازی در مقیاس صنعتی، بخوبی مرتفع ساخته و حتی می‌تواند در عرصه بین‌المللی نیز منحصر به فرد و قابل طرح باشد. از این رو شایسته است، در سالی که به فرمایش رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای به نام سال حمایت از تولید ملی و سرمایه ایرانی مزین شده است، توجهی ویژه به پژوهشگران، محققین و مخترعین جوان صورت گیرد و با تخصیص بودجه کافی، فراهم آوردن صندوق‌ها و سرمایه گذاری دولتی و همچنین معرفی سرمایه‌گذاران در بخش خصوصی به این افراد به شکلی سازمان یافته و منسجم، گامی بلند در راستای توسعه و پیشرفت ایران اسلامی و استقلال هرچه بیشتر در علوم و صنایع مختلف برداشته شود و سرمایه ایرانی در داخل کشور عزیزمان در راستای توسعه، پیشرفت و کارآفرینی به چرخه اقتصادی سالم یاری رساند.

**واژه‌های کلیدی:** پژوهش، سرمایه ایرانی، اختراع، تولید ملی

\*\*\*\*\*

## بیداری اسلامی و مسئولیت پذیری جوانان ایرانی

\*\*\*\*\*

### بیداری اسلامی و مسئولیت پذیری جوانان ایرانی

علیرضا کارگر بیده، محمد پورطالبی جاغرق، نگار حسینی، شکیبا پورمقدم  
دانشگاه فردوسی مشهد - [Alireza.k7088@yahoo.com](mailto:Alireza.k7088@yahoo.com)

حرکت بیداری اسلامی یا خیزش اسلامی پدیده عظیم و فراگیری است، که حدود دو قرن از پیدایش آن می گذرد. در آغاز فعالان آن جمعی از علمای دین، نخبگان و اندیشمندان بودند، اما امروزه توده های مسلمانان، اعم از عالم و عامی در سراسر جهان به حرکت در آمده اند. بیداری اسلامی با پیروزی انقلاب اسلامی وارد مرحله ای جدید شد به گونه ای که از حالت دفاع انفعالی خارج و در تهاجم فکری و رفتاری قرار گرفت. دو مورد از عواملی که سبب افزایش این جنبش ها در سطح منطقه در چندسال اخیر شده است قابل تامل می باشد. اول اینکه فعالیت های سیاسی ایران در عرصه ی بین المللی و رویکرد استقلال طلبانه ی آن موجب الگو قرار گرفتن، برای کشورهای اسلامی و بیدار ساختن روحیه ی مبارزه گرایی آنان علیه طلایه داران ظلم و ستم شده است. دوم اینکه توجه به بیانات مقام معظم رهبری نقش بسزایی در تبیین و روشننگری هرچه بیشتر این حرکت ها در سطح منطقه داشته است. هدف از ارائه این مقاله بیان ریشه های بوجود آورنده جنبش های اخیر در سطح منطقه و نشان دادن تاثیرپذیری این کشورها از جمهوری اسلامی ایران می باشد. امید آن می رود با توجه به بررسی های انجام شده در راستای آشناسازی این مقاله با مبانی و عوامل بیداری اسلامی گام موثری در جهت نهادینه سازی و پیشبرد این حرکت در کشورهای منطقه باشد.

**واژه های کلیدی:** بیداری اسلامی، جنبش، بیداری دینی، تهاجم فرهنگی، تهاجم غیر فرهنگی

### بیداری اسلامی و مسئولیت پذیری جوانان ایرانی

فریدون عبدی، رضا شبانی دربیغ  
دانشگاه افسری امام علی - [geographaysh@yahoo.com](mailto:geographaysh@yahoo.com)

این تحقیق که با هدف بررسی وضعیت بیداری اسلامی، بیان ریشه های پیدایش و گسترش آن و مسئولیت پذیری جوانان ایرانی در قبال حفظ و استمراربخشی به این پدیده بزرگ صورت گرفته، از نظر هدف کاربردی و از نظر نحوه گردآوری اطلاعات، توصیفی و برای گردآوری اطلاعات از منابع کتابخانه ای استفاده شده است.

نتایج بیانگر آن است که بیداری اسلامی «حقیقتی است که فردای نیکی را به امت اسلامی نوید می دهد» و دارای ریشه های مختلفی است که مهم ترین آنها و مسئولیت پذیری جوانان ایرانی در قبال هر کدام به شرح زیر است:

- افکار و عملکرد امام خمینی (ره): امام برای نخستین بار توانست گفتمان بیداری اسلامی را تبدیل به «عمل سیاسی» نماید و نه تنها آن را وارد حوزه عمل توده های مسلمان، بلکه وارد خاطر جمعی همه مستضعفان جهان نماید که مسئولیت پذیری جوانان ایرانی در این رابطه همانا حفظ، اشاعه، استمراربخشی و عمل به این افکار است.

- پدیده بزرگ انقلاب اسلامی ایران: این پدیده پس از چند سده به شکل عملی و عینی، اسلام و جوامع اسلامی را از انزوا و سکون خارج کرد و انرژی آزاد شده از آن به عنوان موتور محرکه همه تحرکات اسلامی از یکسو مردم مسلمان منطقه را نسبت به حقوق و توانایی های خود آگاه کرد و از سوی دیگر طلسم شکست ناپذیر بودن استعمار و امپریالیسم را ابطال کرد. لذا جوانان ایرانی و بسیجیان جان بر کف مسئولیت حفظ و ارتقاء بخشی به این پدیده بزرگ را برعهده دارند.

- بصیرت در دشمن شناسی: یکی دیگر از ریشه های اساسی پیدایش و گسترش خیزش اسلامی بصیرت در دشمن شناسی و شناخت ماهیت واقعی دشمنان، توسط مسلمانان به خصوص جوانان امت اسلامی است.

- مشکلات دیگر: این مشکلات عمدتاً از طریق اقدامات استعماری کشورهای استعمارگر و یا عملکرد نامناسب سیاستمداران بعضی از کشورهای اسلامی ایجاد شده است.

**واژه های کلیدی:** ریشه ها، پیدایش، گسترش، بیداری اسلامی، مسئولیت پذیری، جوانان

## شناخت ماهیت بیداری اسلامی و نقش جوانان بر روند آن

اکرم شریفی، بهرام حسنی، مینا حسنی

سپاه انصارالرضا - [bhassani1360@yahoo.com](mailto:bhassani1360@yahoo.com)

بیداری اسلامی، زنده شدن دوباره در پرتو اسلام اصیل و تجدید حیات اسلام معنا می دهد، که در پناه آن، استقلال، عدالت و همه آموزه ها و ارزش های متعالی الهی، بار دیگر زنده می شود و یا حیات می یابد. نهضت بیداری اسلامی هدفش تشکیل یک تمدن محمدی جهانی است که در آن، عقلانیت با معنویت، قدرت با اخلاق، دانش با ارزش و علم با عمل، جمع شود. بیداری اسلامی درخرد و دانش، عاطفه و دل و اراده و عمل زن و مرد مسلمان، بروز و ظهور یافته است و شاید هیچ بخش و عضوی از پیکره امت اسلامی را نتوان یافت که متصف به این بیداری نباشد. بیداری اسلامی فراتر از یک مذهب و ملت و قوم و نژاد و سرزمین، در همه جا به چشم می خورد. ارکان و ستون فقرات بیداری اسلامی را جوانان تشکیل می دهند زیرا جوانان به خاطر برخورداری از دل های پاکتر و عواطف لطیف و اراده ی برتر در طول تاریخ از توانایی های خود برای گسترش رسالت پیامبران بیشتری استفاده را نموده اند.

**واژه های کلیدی:** بیداری اسلامی، جوانان، انقلاب اسلامی، ارزش ها

## بیداری اسلامی و مسئولیت پذیری جوانان ایرانی

ریحانه معلم

دانشگاه اصفهان - [reyhanehmoallem@yahoo.com](mailto:reyhanehmoallem@yahoo.com)

با گذشت بیش از سه دهه از انقلاب اسلامی تحولات منطقه رشد روز افزونی یافته است. این تحولات منجر به ایجاد حساسیت در کشورهای غربی دارای منافع در شرق شده است و توانسته آنها را با چالش روبه رو کند. کشورهایی که به دنبال اهداف خود در منطقه بودند با مشاهده این تحولات شروع به نظریه پردازی در این عرصه نموده اند، چرا که تمام یا اکثر مطالعات آنان با آنچه

خواستار تحقق آن بودند با شکست روبه رو شده بود. ایران یک کشور تاثیر گذار در منطقه است. جوانان مسلمان ایرانی تنها نمی‌توانند دغدغه مسائل اقتصادی و جامعه ایران را داشته باشند. حال که غرب با وجود نفوذ گسترده و در دست داشتن منابع و امکانات اعم از رسانه‌ها مطبوعات و سرمایه نتوانسته است پوشش قابل توجهی از اهداف و نظریات خود را پیاده کند، و نظریه سرمایه داری و لیبرال دموکراسی غرب نیز رو به فول می‌باشد، با توجه به این فرصت مسئولیت جوانان ایرانی است که به عنوان برپا دارندگان حق این بیداری را از منطقه به سطح فرا منطقه ای بکشانند و به جای این نظریات، نظریات جدید برپایه جامعه آرمانی شیعه که همان عصر ظهور است بنا کنند تا ظلم و ستم ناشی از این فرهنگ جهانی به عدالت گستره فرهنگی اسلام ناب محمدی تبدیل گردد و استفاده از این فرصت توسط مهیا کنندگان آن صورت پذیرفته است و مسئولیت جوانان ایرانی ایجاد خط مشی و راهکارهای این بیداری و پویایی است.

**واژه‌های کلیدی:** بیداری اسلامی، جوانان ایرانی، مسئولیت

## نقش و جایگاه انقلاب اسلامی ایران در بیداری اسلامی

علی جعفری

دانشگاه تهران - [al\\_jafari@yahoo.com](mailto:al_jafari@yahoo.com)

بیش از سی سال از انقلاب اسلامی ایران در سال 1357 می‌گذرد. با این وجود، قریب به اتفاق صاحب‌نظران بر این عقیده اند که انقلاب اسلامی ایران همچنان بر تحولات منطقه ای و جهانی تاثیرگذار است. آن چه بیش از هر چیز این عقیده را تقویت کرده، بیداری اسلامی در خاورمیانه و شمال آفریقا است، چنانچه بسیاری بر این نظرند که با توجه به شواهد موجود و نظر به موقعیت معنوی جمهوری اسلامی ایران در منطقه، جنبش‌های اخیر، ادامه روند انقلاب اسلامی ایران و متاثر از آن است. علاوه بر این اعتقاد بر اینکه جمهوری اسلامی ایران در ادامه روند بیداری اسلامی نیز می‌تواند نقش تعیین کننده ای ایفا نماید، رواج گسترده ای دارد. از این رو سوال اصلی نویسنده در مقاله حاضر این است که انقلاب اسلامی ایران از چه جایگاهی در بیداری اسلامی برخوردار است؟ سوال دیگر این است که جمهوری اسلامی ایران چه نقشی می‌تواند در ادامه روند بیداری اسلامی ایفا نماید؟ نویسنده بر این نظر است که با توجه به مشابهت‌های متعدد میان انقلاب اسلامی ایران و بیداری اسلامی در کشورهای مختلف منطقه، همچون اسلام‌گرایی، مردمی بودن، استبداد ستیزی، دشمن مشترک، تاکید بر عدالت و آزادی، مخالفت با رژیم صهیونیستی و غیره، بیداری اسلامی ادامه روند انقلاب اسلامی ایران بوده و متاثر از آن است. بنابراین انقلاب مردمی ایران از جایگاه والایی در بیداری اسلامی برخوردار است. همچنین جمهوری اسلامی ایران در ادامه روند بیداری اسلامی می‌تواند نقش الگو ساز، حامی، امید بخش و برطرف کننده موانع و غیره را ایفا نماید.

**واژه‌های کلیدی:** انقلاب اسلامی، بیداری اسلامی، جمهوری اسلامی ایران

\*\*\*\*\*

## توسعه کار آفرینی و اقتصاد دانش بنیان

\*\*\*\*\*

### توسعه کار آفرینی و حمایت از کار و سرمایه ایرانی

عماد میاحی

دانشگاه جندی شاپور - [emadmeyahi@yahoo.com](mailto:emadmeyahi@yahoo.com) [emadmeyahi@yahoo.com](mailto:emadmeyahi@yahoo.com)

مسئله ای که در این مقاله مورد بررسی قرار خواهد گرفت بیان 4 راهکار بنیادین برای برطرف کردن ضعف های اقتصاد و توسعه کار آفرینی است. راهکار نخست، مدیریت و ساماندهی واردات کالاهای خارجی و غیر ضروری است که با قوانین سختگیرانه دولتی پیرامون بحث های مالیاتی و گمرکی محقق خواهد شد. همانطور که کشور هند با قطع کامل واردات در زمانی که مراکز صنعتی جوابگوی نیازهای داخلی بودند به شکوفایی اقتصادی رسید. راهکار دوم، لزوم حمایت همه جانبه از کار و کسب های کوچک و متوسط است که اکثریت مردم جامعه به ویژه قشر تحصیل کرده و اقلیت های جامعه را وارد بازار کار خواهد کرد. "اداره کسب کوچک" در برخی از کشورها نظیر ژاپن، ایالات متحده و هند برای به انجام رساندن این راهکار مهم به وجود آمد و قشرهای مختلف جامعه را ترغیب به شروع کار کوچک کرد. راهکار سوم، آموزش مهارت های جدید به قشر شاغل جامعه است که ایده های مدیران کشور و شاغلین جامعه در زمینه کالاهای تولیدی را مطابق با تکنولوژی روز دنیا قرار می دهد. راهکار چهارم فراهم کردن فضای موجود به منظور انجام تحقیقات علمی است که در سایه این تحقیقات علمی روش های جدید تولیدی ابداع گردد و در دستور کار صنایع مختلف داخلی قرار گیرد.

**واژه های کلیدی:** کار آفرینی، واردات، گمرک، کار کوچک، تحصیل کرده، مهارت، تکنولوژی، تحقیق.

### شرایط خانوادگی توسعه و پیشرفت کار آفرینی زنان در ایران

مسلم حقی، عبدالرضا بیگی نیا، حسن نظری

دانشگاه شاهد - [moslemhaghi@gmail.com](mailto:moslemhaghi@gmail.com)

در این مطالعه شرایط خانوادگی که زنان کارآفرین ایرانی با آن رو به رو هستند بیان شده که عبارتند از: خانواده کارآفرین، متارکه، فوت همسر، تأمین نیازهای اقتصادی خانواده، حمایت های خانواده شامل حمایت های مالی، عاطفی و شبکه ای که تأثیر زیادی بر ورود زنان به کسب و کار دارند و خانواده به خصوص پدر و مادر که نقش مهمی در ایجاد یک تصور باور نکردنی و عمومی در ذهن فرزندان خود دارند. افرادی که تجربه کسب و کار را از مادر و پدر کارآفرین خود می آموزند در هر دوران زندگی به عنوان یک الگوی قابل اعتماد از آنان پیروی می کنند و تحقیقات نشان می دهد که اغلب زنان کارآفرین دارای پدرهای خوداشتغال هستند.

تحقیقات لرنر، هیسریچ، براش (1997)، نبت و وان (2000) این نتایج را تأیید می‌کند. می‌توان این پیشنهادات رو در سطح جامعه داد: تقویت انگیزه کارآفرینی در زنان، ترویج فرهنگ کارآفرینی در میان زنان و دختران خصوصاً دانشگاهیان، ارائه آموزشهای تخصصی و کاربردی در زمینه کارآفرینی، پرورش خلاقیت از دوران کودک، معرفی الگوهای موفق زنان کارآفرین، حمایت از زنان کارآفرین در مرحله راه‌اندازی کسب و کار، معرفی فرصتهای کارآفرینی زنان خصوصاً در دانشگاهها، اصلاح سیاستها و قوانین موجود در جهت حمایت از کارآفرینی زنان، تدوین سیاستهای جدید در حمایت از زنان کارآفرین، تقویت تشکلهای زنان کارآفرین، ایجاد مراکز رشد کارآفرینی زنان، اعطای تسهیلات مناسب به صاحبان ایده های خلاق، تغییر فرهنگ حاکم بر جامعه در مورد رها کردن اعتقادات، کلیشه‌ها و تعصبات منفی درباره ناتوانی‌های زنان در برابر مردان، افزایش خود باوری در زنان در زمینه فعالیت های اجتماعی و کار آفرینی بیرون از خانه و آموزش و القای این نکته به جامعه که زنان نیز به مانند مردان می‌توانند راهبر و هادی جامعه باشند، چرا که امروزه این ماده خاکستری (مغز) است که هدایت دنیا را به عهده دارد بنابراین ضعف جسمی زنان دیگر مطرح نیست.

**واژه‌های کلیدی:** شرایط خانوادگی، زنان کار آفرین، توسعه و پیشرفت، ایران اسلامی

### مدیریت، نخبگان و کارآفرینی، توسعه پایدار و سرمایه های انسانی

عبدالرحیم دلشاد اینچه برون، جواد قلیچ لی

بنیادملی نخبگان - [delshadyavar@gmail.com](mailto:delshadyavar@gmail.com)

در این پژوهش مدیریت، پیشرفت، توسعه پایدار، کارآفرینی و مولفه های توسعه پایدار، تعریف و تشریح شده است. سپس انسان و علی الخصوص مدیران و نخبگان بمنزله سرمایه های فکری و نیروهای خلاق، بعنوان مزیت رقابتی سازمانهای امروزی تعریف شده و ارتباط آن با کارآفرینی و جایگاه آنان در پیشرفت و توسعه پایدار بررسی شده است. در پایان می‌توان اینگونه نتیجه گیری نمود که مدیران و نخبگان بعنوان سرمایه های فکری نیروی محرکه تولید و صادرات، فناوری و توسعه پایدار هر کشوری هستند و با توجه بیشتر نسبت به آنان می‌توان این روند رشد و توسعه را سریعتر پیمود.

**واژه‌های کلیدی:** پیشرفت، توسعه پایدار، مدیریت، نخبگان، کارآفرینی، سرمایه های انسانی

### ارائه الگویی برای کارآفرینی دانش بنیان

اصغر چیت گران

بنیاد نخبگان سمنان - [asghar\\_chitgaran@yahoo.com](mailto:asghar_chitgaran@yahoo.com)

به نظر می‌رسد به منظور ایجاد کسب و کار موفق، نیاز به یک حلقه واسطه بین جوانان تحصیل کرده و بازار و سازمان های حمایتی وجود دارد. درحقیقت یک شرکت یا سازمان که دارای ترکیبی از نیروی خلاق، با تجربه، با انگیزه و با تخصص های مختلف بازاریابی و فنی می‌باشند، باید ایجاد شود تا نقشهای ذیل را اجرا نماید:

1- تولید یا جمع آوری ایده های جدید و مناسب، بررسی بازار، ثبت اختراع، تولید نمونه اولیه و تولید نیمه صنعتی و صنعتی



- 2- ایجاد ساختار های اساسی شرکت دانش بنیان و واگذاری شرکت به افراد تحصیلکرده جهت ادامه کار (شرکت تعاونی دانش بنیان یا ایجاد شرکت Spin off)
- 3- ارائه مشاوره در زمینه های فنی، مدیریتی و بازاریابی، تا زمان حصول اطمینان از طی روند صعودی شرکت ایجاد شده.
- واژه‌های کلیدی:** کارآفرینی، دانش بنیان، اشتغال

## بررسی کارآفرینی و اقتصاد دانش بنیان در روند توسعه کشورها

مهندس بهرام حسنی، اکرم شریفی

دانشگاه آزاد سبزوار - [akramsharifi76@gmail.com](mailto:akramsharifi76@gmail.com)

کارآفرینی با توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها رابطه تنگاتنگی دارد به طوری که امروزه کارآفرینی یکی از شاخص های توسعه در کشورهای رو به رشد محسوب می شود. در واقع از نگاه بیشتر صاحب نظران اقتصادی، کارآفرینی مهم ترین منبع نوآوری، اشتغال زایی، و رشد و توسعه می باشد. به همین دلیل است که بسیاری از دولت ها در کشورهای توسعه یافته و پیشرو تلاش می کنند با حداکثر امکانات و بهره برداری از دستاوردهای تحقیقاتی، شماری از افراد جامعه را که دارای ویژگی های کارآفرینی هستند به سمت آموزش و فعالیت های کارآفرینانه هدایت کنند. تعمیق و گسترش فرهنگ کارآفرینی به عنوان یکی از نیازهای ضروری جامعه، نیازمند توجه اساسی به امر آموزش در این زمینه می باشد. کارآفرینی می تواند با ارائه روشی جدید در فرآیند تولید و نوآوری، مدیران و صاحبان سرمایه را از گذرگاه شک و تردید بیرون آورده و آنها را به سمت نوآوری رهنمون سازند. کارآفرینی باعث افزایش سرمایه گذاری می شود، فرصت های جدیدی را بوجود می آورد، در نظام ارزشی تحول ایجاد می کند، شتاب در روند توسعه ایجاد می کند و ظرفیت های رقابتی که عامل مؤثر در توسعه و پیشرفت است را ایجاد می کند و نهایتاً رفاه و تأمین اجتماعی هم اتفاق می افتد. بنابراین کارآفرینی به عنوان موتور توسعه اقتصادی برای رشد شتابان و توسعه در ابعاد مختلف اقتصادی و اجتماعی لازم است و این مستلزم بسیج کارآفرینان است.

**واژه‌های کلیدی:** کارآفرینی، نوآوری، اشتغال زایی، توسعه ملی

## توسعه کارآفرینی و اقتصاد دانش بنیان

عذرا استواری

دانشگاه تهران - [azraostovari@yahoo.com](mailto:azraostovari@yahoo.com)

در سال های اخیر با توجه به نقش کارآفرینان در رشد و شکوفایی صنعتی و اقتصادی کشورها و نیز با عنایت به مسایل و تنگنانهایی که از نظر اقتصادی و توسعه صنعتی و علمی بخصوص بیکاری وجود دارد، ضرورت ایجاد می کند تا به ترویج و توسعه این مفهوم در سطح گسترده پرداخته شود. با توجه به نامگذاری مقام معظم رهبری برای سال 1391 به تولید ملی و حمایت از کار ایرانی نقش کارآفرینی و توسعه آن بیش از پیش بر همگان روشن می شود. در نتیجه در تحقیق حاضر سعی بر آن است با جمع آوری اطلاعات و بررسی پژوهش های قبلی در این زمینه، به طور نظری به بررسی توسعه کارآفرینی و اقتصاد دانش بنیان و اثر این دو برهم در پیشرفت جامعه ایرانی پرداخت. ابتدا در پیشینه تحقیق توضیحاتی در مورد کارآفرینی، توسعه کارآفرینی، کارآفرین و اقتصاد دانش بنیان آمده است و سپس کارآفرینی در نظام ارزشی، کلام قدسی و تاثیرات کارآفرینی پرداخته و سپس نقش آموزش

عالی در کارآفرینی بررسی توضیحاتی در مورد اقتصاد دانش بنیان و ویژگی ها و اثرات آن ذکر شده و در انتها نتیجه تحقیق آورده شده است.

واژه‌های کلیدی: کارآفرینی، توسعه، توسعه کارآفرینی، اقتصاد، اقتصاد دانش بنیان

## بررسی پرورش روحیه ی کارآفرینی در نظام آموزش عالی ایران (مطالعه موردی: دانشگاه مازندران)

مجید عموزاد خلیلی، وحید محمودجانلو

دانشگاه پیام نور مازندران - [ayandehsaz59@gmail.com](mailto:ayandehsaz59@gmail.com)

آموزش کارآفرینی مهم ترین تلاشی است که بستر لازم برای فراگیری دانش و مهارت های ضروری، برای افراد علاقمند بخصوص دانشجویان که جویای مشاغل ارضا کننده و چالش انگیز هستند را فراهم می کند. آموزش عالی باید بتواند با ارائه برنامه های آموزشی مناسب در بروز ویژگی هایی مانند استقلال طلبی، ریسک پذیری، خلاقیت، خودباوری و آینده نگری در دانشجویان مؤثر باشند و توانایی های بالقوه دانشجویان را شناسایی کند و این توانایی را بین آنها ایجاد کند که دانش آموخته گان به جای جستجوی کار، خودشان به عنوان نیروی مولد، علاوه بر ایجاد کسب و کار برای خود برای دیگران نیز ایجاد کنند. بدین منظور در مقاله حاضر ابتدا مروری بر تعاریف، مفاهیم، و پیشینه کارآفرینی داشته و سپس به نقش آموزش و دانشگاه در توسعه کارآفرینی اشاره شده و موانع و مشکلاتی که آموزش عالی در این راستا با آن مواجه هست بررسی شده و راهکارهایی برای بهبود آموزش کارآفرینی ارائه شده است. بنابراین هدف اصلی تحقیق حاضر بررسی پرورش روحیه ی کارآفرینی نظام آموزش عالی کشوری باشد. جامعه آماری این تحقیق دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه مازندران و روش نمونه گیری، تصادفی ساده است. نتایج بدست آمده از تجزیه و تحلیل داده ها بیانگر آن است که برنامه های آموزشی دانشگاه زمینه پرورش کارآفرینی را برای دانشجویان فراهم نکرده است. نتایج آزمون تحلیل واریانس برای مقایسه عملکرد برنامه های آموزشی در دانشکده های مختلف نشان داد که هیچکدام از دانشکده ها عملکرد بهتر یا بدتری نسبت به سایر دانشکده ها در پرورش روحیه ی کارآفرینی نداشته است و میزان برخورداری دانشجویان از روحیه ی کارآفرینی در 14 دانشکده مورد مطالعه تفاوت معناداری با هم نداشته است. همچنین نتایج آزمون تی برای مقایسه میانگین روحیه ی کارآفرینی زنان و مردان دانشجو نشان داد که بین جنسیت و روحیه ی کارآفرینی رابطه معنا داری وجود نداشته است.

واژه‌های کلیدی: آموزش عالی، کارآفرینی، دانشجو، آموزش

## موانع و راهکارهای کارآفرینی در نظام آموزش عالی ایران

مجید عموزاد خلیلی، سیاوش خاکپور

دانشگاه پیام نور - [ayandehsaz59@gmail.com](mailto:ayandehsaz59@gmail.com)

امروزه آموزش کارآفرینی به یکی از مهم ترین و گسترده ترین فعالیت های دانشگاه های خارجی تبدیل شده است. آنچه در این دوره ها بیشتر مورد توجه قرار گرفته است اهداف آموزشی، مناسب بودن محتوای دوره های آموزشی، کارآفرینانه بودن شیوه های تدریس، ایجاد گسترش مفهوم و فرهنگ کارآفرینی در محیط دانشگاه، ایجاد تحرک برای توسعه اقتصادی، ترغیب دانشگاه ها به برگزاری دوره ها و کارگاه های آموزش کارآفرینی، گسترش پژوهش ها در خصوص کارآفرینی و کارآفرینان، حمایت های اطلاعاتی،

مشاوره ای و مالی لازم به منظور راه اندازی فعالیت های کارآفرینانه از سوی دانشجویان و دانش آموختگان، ترکیب اعضای برگزار کننده دوره ها و فعالیت های آموزشی کارآفرینی، اثربخشی دوره های کارآفرینی، تطبیق و هماهنگی دوره های آموزشی و تسهیل شرایط کارآفرینی و ارائه راهکارهای آن، موارد یاد شده به منظور تربیت دانش آموختگان کارآفرین است. البته در این راه موانع و مشکلاتی وجود دارد که با برطرف شدن آنها دانشگاه های ما کارآفرین خواهد شد. برای این منظور در مقاله حاضر ابتدا مروری بر تعاریف، مفاهیم، پیشینه کارآفرینی داشته و سپس به نقش آموزش و دانشگاه در توسعه کارآفرینی اشاره شده و موانع و مشکلاتی که آموزش عالی در این راستا با آن مواجه هستند بررسی و با ارائه راهکارهایی بر آن است تا به بهبود آموزش کارآفرینی در دانشگاه ها منجر شود و در آخر نیز به نتیجه گیری پرداخته شد.

**واژه‌های کلیدی:** کارآفرینی، آموزش عالی، آموزش، خلاقیت و نوآوری

## حمایت از تولید ملی

محمد عابدی

[sepehr\\_maham@yahoo.com](mailto:sepehr_maham@yahoo.com)

با توجه به نام گذاری سال جاری و حمایت همه جانبه مقام معظم رهبری از تولید ملی و تاکید معظم له بر استفاده از کار و سرمایه ایرانی و التزام ایشان بر اجرای اصل 44 قانون اساسی و به منظور هدایت فارغ التحصیلان رشته های فنی به سوی تولید و خرج استعداد های ناب و گران در داخل کشور به نظر می رسد بها دادن به معنای واقعی به تولید و منابع لازم برای تولید، از اهم موضوعاتی است که میتواند تولید را به معنای واقعی تحقق بخشد. در این راستا اجرای موارد ذیل از اهم موضوعات است:

1. ایجاد انگیزه کافی در بخش تولید به لحاظ سودآوری نسبت به سایر درآمدهای کاذب از جمله دلالی و واسطه گری
2. فراهم نمودن تسهیلات لازم برای بخش تولید در زمان کوتاه
3. آموزش زیربنایی کارآفرینی در تمامی رشته های دانشگاهی و مرتبط با نوع رشته به صورت کاربردی در سطح ملی و بین المللی. به عنوان مثال یک مهندس مکانیک بتواند چندین راه درآمدزایی و تولیدی را در بازار مرتبط و شرایط موجود فرا گیرد.
4. اهمیت دادن به منابع انسانی بخش تولید و ایجاد اعتبار شغلی لازم همتراز یا بیشتر از کارمندان دولتی
5. ایجاد حزب سیاسی کارگری به منظور انجام فعالیت های سیاسی به خصوص در مجلس به دلیل سرعت بخشیدن به طرح ها و حمایت از تولید به لحاظ کمی و کیفی و تصویب قوانین حمایتی کارگری.
6. و ...

**واژه‌های کلیدی:** کارآفرینی، اعتبار شغلی، حمایت از کار

## اقتصاد دانش بنیان در بستر نوین صادرات نرم افزار

مرتضی علم الهدی

[mortezaalamalhoda@gmail.com](mailto:mortezaalamalhoda@gmail.com) - دانشگاه شهید بهشتی

در مقاله حاضر بهره مندی و استفاده از فرصت صادرات نرم افزار و لزوم توجه کارآفرینان، شرکت های دانش بنیان و تیم های دانشجویی در استفاده از این بستر و نقش آن در پیشرفت کشور، مورد بررسی قرار گرفته است. کارآفرینان با استفاده از ایده

خلاقانه، نوآوری و سرمایه گذاری اندک، در مدت زمان کوتاه و بر پایه دانش فنی خود، محصولی را تولید می نمایند و از طریق بستر نوین صادرات آن را در بازارهای بین المللی به فروش می رسانند. در حال حاضر تولید و صادرات نرم افزار، موقعیت مناسبی برای ایجاد اشتغال، افزایش تولید ناخالص ملی، ارزآوری، کاهش فاصله صنعت و دانشگاه و افزایش استاندارد محصولات داخلی در میهن عزیزمان می باشد. این بستر جدید فرایند تولید، فروش، بازاریابی، اخذ مجوز و پشتیبانی محصولات را در فضای مجازی و به شکل ساده و آسان به وجود آورده است. با توجه به پتانسیل های موجود در کشور و فرصت فعلی پیشرفت در حوزه نرم افزار و همچنین استفاده از نیروهای متخصص و جوان می توان گام های موثری در راستای تولید ملی و صادرات کشور برداشت.

**واژه های کلیدی:** صادرات نرم افزار، کارآفرینی، اقتصاد دانش بینان، ایجاد اشتغال، ارزآوری

## بازاندیشی در نظام آموزش عالی کشاورزی و منابع طبیعی با تأکید بر توسعه کار آفرینی

حجت ورمزباری

دانشگاه تهران - [varmazary@ut.ac.ir](mailto:varmazary@ut.ac.ir)

نظام آموزش عالی از جایگاه اساسی در شکل گیری کسب و کارهای موفق و تحقق اقتصاد دانش بنیان برخوردار است. با وجود این، شواهد حاکی از آن است که در حال حاضر نظام آموزش عالی کشاورزی و منابع طبیعی کشور، رویکرد سنتی داشته و آموزش ها و تحقیقات آن اغلب حالت نظری داشته و عرضه محور است. در حال حاضر معیارهای ارزشیابی کنونی نظام آموزش عالی کشاورزی و منابع طبیعی، متناسب با کارکردهای اصلی آن یعنی پرورش نیروی انسانی ماهر و توانمند نیست. براساس موشکافی سیستمیک و جامع نگر، می توان اظهار داشت امروزه به دلیل فقدان فضای کسب و کار مطلوب کشاورزی از یک سو و عدم توفیق قابل توجه نظام آموزش عالی در پرورش دانش آموختگان توانمند از سوی دیگر، تب ورود به مقاطع تحصیلات تکمیلی بسیار بالا گرفته است. البته سیاست های وزارت علوم مبنی بر گسترش بی رویه، غیرمنطقی و نامتوازن تحصیلات تکمیلی، انبوهی از افراد متقاضی هیأت علمی و متوقع استخدام در دانشگاه ها را ایجاد کرده است. رقابت شدید برای ورود به تحصیلات تکمیلی و معیارهای ارزشیابی غیراصولی، در بسیاری از موارد سبب غلبه کمیت تحقیقات بر کیفیت آنها و عدم توجه جدی آنها به حل مسائل کشور شده و بر بداخلاقی های علمی دامن زده است. بهبود فضای کسب و کار و علاقه مند ساختن و توانمند کردن دانشجویان برای راه اندازی کسب و کارهای کشاورزی، یکی از راهکارهای اساسی در زمینه کاهش تب ورود به تحصیلات تکمیلی و تحقق کشاورزی دانش بنیان است. تحول دیگری که باید در نظام آموزش عالی کشاورزی و منابع طبیعی کشور صورت پذیرد، توجه به تبیین مؤلفه های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و عدالت در امور آموزشی و پژوهشی است.

**واژه های کلیدی:** آموزش عالی، یادگیری تجربی، نظام ارزشیابی، فضای کسب و کار، دستور کار پژوهشی

## مشکلات طرح های کارآفرینی در بخش کشاورزی

ابوطالب رضائی برشنه

دانشگاه یاسوج - [arezaeib@yahoo.com](mailto:arezaeib@yahoo.com)

امروزه در کشور ما طرح های کارآفرینی در بخش کشاورزی اغلب توسط افرادی ایجاد می گردد و تسهیلات مربوط به این بخش را دریافت می کنند که در این رابطه اطلاعات علمی کارآمد را ندارند و هیچ تمایلی به استفاده از کارشناس متخصص در آن زمینه

کاری را ندارند و اگر هم در این رابطه الزامی از سوی نهاد های مربوطه وجود داشته باشد، با دادن مبلغ ناچیزی به کارشناسی که فارغ التحصیل این رشته است و بیکار مانده، مدرک تحصیلی وی را به عنوان کارشناس طرح ارائه می دهد، در صورتی که این کارشناس دیگر هیچ گونه نظارتی بر این طرح ندارد، که نتیجه این عمل ورشکستگی تعداد زیادی از واحدهای کارآفرینی در بخش کشاورزی می گردد. از طرفی تعداد بسیار زیادی از فارغ التحصیلان این رشته علاقه زیادی به وارد شدن در بخش تولید به صورت واحد های کارآفرینی را دارند، که با مشکلات فراوانی که بخش عمده آن مربوط به گرفتن تسهیلات می باشد مواجهه می گردند که دل سرد شده و از کار کردن در این زمینه منصرف می شوند و رو به مشاغل کلیشه ای آورده و در نتیجه چندین سال تحصیل و تجربه این افراد به هدر می رود و در پی آن مشکلاتی است که تولید ما در بخش کشاورزی و واحد های کارآفرینی ما با آن مواجهه هستند.

**واژه های کلیدی:** طرح های کارآفرینی، کارشناس

## بازی های رایانه ای و کارآفرینی

حمزه آزاد

[milad\\_cs2010@yahoo.com](mailto:milad_cs2010@yahoo.com)

امروزه بازی های رایانه ای یکی از پر مخاطب ترین صنعت - هنر در جهان است که از بحث سرگرمی فراتر رفته و در بحث های فرهنگی، سیاسی و... و ابزاری برای آموزش شده است. در زمان حال صنعت هالیوود هم در برابر این صنعت - هنر در جایگاهی پایین تر قرار گرفته است. وارد شدن به این حوزه با توجه به علاقه ی افراد می تواند سریع و بعضا با سرعت کمتری همراه باشد. از نظر امکانات اولیه برای ساخت بازی نیز تنها یک سیستم کامپیوتری و نرم افزار مربوطه کافی است و پیشبرد دیگر بخش ها را تخصص و دانش فنی و هنری تشکیل می دهد. پیرو بیانات مقام معظم رهبری در سال 84 مبنی بر اهمیت جنبش نرم افزاری بخصوص در حوزه بازی های رایانه ای، با تصویب شورای انقلاب فرهنگی بنیاد ملی بازی های رایانه ای تاسیس شد. با تاسیس این بنیاد روند رو به رشدی را در این حوزه شاهد بودیم. تجربه نیز نشان داده هر چند این صنعت - هنر در ایران نوپا است اما سود حاصل از آن جوابگوی نیاز تولیدکنندگان می باشد و یکی از شغل های پردرآمد جامعه می باشد. حضور در بازارهای جهانی این حوزه نیز کار دشواری نیست. در حوزه ی بازی های دو بعدی، ایران وارد بازار جهانی شده و به راحتی حرفی برای گفتن دارد. در سه بعدی هم بازی هایی نظیر گرشاسپ وارد این عرصه شده اند. این ها همه مقدمه ای بود بر اهمیت و توانمندی ها در این حوزه اما چگونه با این حوزه در بحث کارآفرینی می توانید وارد شوید؟ برای ساخت بازی های رایانه ای چند بخش اصلی وجود دارد: ایده و داستان بازی، طراحی بازی (مراحل و...)، گرافیک، موسیقی، برنامه نویسی و...

**واژه های کلیدی:** بازی های رایانه ای، کارآفرینی، ساخت بازی

\*\*\*\*\*

## فرهنگ سیاسی و پیشرفت

\*\*\*\*\*

### بایسته های فقه حکومتی و ارتقاء فرهنگ سیاسی در الگوی پیشرفت

بهنام طالبی طادی

[b.talebi@isu.ac.ir](mailto:b.talebi@isu.ac.ir)

با توجه به رهنمودهای حضرت امام خمینی رحمه الله که فقه را تئوری واقعی و کامل اداره انسان از گهواره تا گور می دانستند ، و همچنین بیانات مقام معظم رهبری حفظه الله پیرامون فقه حکومتی و حرکت به سمت نظام سازی اسلامی، باید توجه داشت که در تدوین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت که در صدد طراحی یک فرآیند پیشرفت در تمامی عرصه های جامعه است، فقه حکومتی و به معنای اخص آن فقه سیاسی به عنوان یک الگوی جزئی در ذیل الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت جایگاه صحیح خود را پیدا کند. در این مقاله با تبیین جایگاه فقه حکومتی و بایسته های مورد نیاز جهت تحقق آن، نسبت فقه حکومتی و فقه سیاسی را مشخص نموده و نقش آن دو در پیشرفت فرهنگ سیاسی را بیان می نماییم.

**واژه های کلیدی:** فقه حکومتی، فقه سیاسی، فرهنگ سیاسی، الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

### تاثیر نظام اداری و سیاسی در پیشرفت

نساء شلیلیان

دانشگاه جیرفت - [nesa.2009@yahoo.com](mailto:nesa.2009@yahoo.com)

ابتدا می بایست کلمه پیشرفت و سیستم نظامی و اداری را تعریف کنیم. پیشرفت یعنی تغییر مثبت و حرکت رو به جلوی هر فرد یا مجموعه در حوزه فعالیت مربوط به خود. سیستم نظامی و اداری یعنی مجموعه ای از افراد متخصص یک جامعه که برای مدیریت آن دور هم گرد آمده اند. از دو تعریف بالا بر می آید که پیشرفت نیز زیر مجموعه ای از وظایف و کارهای سیستم های نظامی و اداری است. ایجاد انگیزه و مدیریت درست بر روی موسسات و سازمان ها و بطور کلی بر روی افراد یک جامعه سبب همگن بودن آن جامعه شده و آنها را مطیع و پیرو خود ساخته اند، حال اهداف آن سیستم ها افراد جامعه است و اکنون برای انجام فعالیت در رسیدن به این اهداف به انگیزه نیاز دارند. از زمینه های ایجاد انگیزه برای پیشرفت می توان به : 1. دخالت دادن افراد جامعه در وظایف سیستم اداری و نظامی 2. اطلاع رسانی اهداف سیستم به افراد جامعه 3. سهیم دانستن افراد مجرب و مقتدر در مدیریت و اداره ی واحدهای زیررابط سیستم 4. سپردن وظایف تخصصی به افراد متخصص 5. اولویت بندی در انتخاب افراد برای انجام وظایف اشاره کرد.

**واژه های کلیدی:** سیستم های نظامی و اداری، پیشرفت

## فرهنگ سیاسی

فرشید امیرسالاری

[farshidamirsalari@yahoo.com](mailto:farshidamirsalari@yahoo.com)

فرهنگ سیاسی زمانی در یک جامعه می‌تواند نقشی اثرگذار داشته باشد که در چهارچوب فرهنگ بومی و ملی همان جامعه عمل کند نه این‌که به مانند زائده‌ای اجباری بوده و متعلق به مختصات فرهنگی جامعه مد نظر نباشد. علاوه بر این رنگ و بوی تحول را تنها جوامعی به خود می‌گیرند که تحول و پیشرفت، محصول نیاز و ظرفیت‌های طبیعی و تاریخی آن جامعه باشد عدم تطابق فرهنگ سیاسی پیشنهادی با مختصات هویتی جامعه و فقدان بسترهای مناسب برای اجرای آن، نه تنها باعث پیشرفت نیست که به تحیر، سردرگمی و بحران‌های مختلف نیز منجر می‌شود. در این تناسب مطرح شده جایگاه دین کاملاً مشخص است. زمانی که قرار بر این باشد که فرهنگ سیاسی متناسب با هویت جامعه ایران طرح‌ریزی شود، نمی‌توان نسبت به مؤلفه دین بی‌توجه بود و اصولاً بی‌توجهی به این مؤلفه اساسی در هویت ایرانی باعث بی‌نتیجه ماندن هر گونه طراحی الگوی مناسب خواهد بود در این مقاله به ترسیم فرهنگ سیاسی ایران در قبل و بعد از انقلاب اسلامی پرداخته و گرایش‌های سیاسی شهروندان در سه سطح نظام (مشروعیت رژیم) سطح فرایند (مشارکت سیاسی و میزان آن) و سطح سیاستگذاری (رویکرد مردم به سیاست‌های اتخاذ شده دولت‌ها) در دو دوره پهلوی و جمهوری اسلامی مورد بررسی قرار دادیم و تحول فرهنگ سیاسی ایران را از فرهنگ تبعی، به فرهنگ سیاسی مشارکتی - تبعی مورد بحث قرار داده و شاخص‌های آن را نشان دادیم. در کل به نظر می‌آید در طراحی یک فرهنگ سیاسی متناسب با مختصات فرهنگی هویتی جامعه ایران، لازم است به دو عنصر بنیادین توجه شود 1- هویت ملی ایرانی؛ 2- هویت اعتقادی ایرانی. و این دو خصلت بنیادین خود زمینه‌ساز بسیاری از تحولات رو به پیشرفت در طول تاریخ ایران بوده است. بی‌توجهی به این دو عنصر بنیادین است که باعث شد. در دورانی آن‌چه را که خود داشتیم از بیگانه تمنا کردیم. اما این‌که ما امروزه چگونه می‌توانیم دیدگاه‌های دینی را در فرایند توسعه ایران مد نظر قرار دهیم، به این مطلب باز می‌گردد که ما نسبت به تاریخ خود بیشتر مطالعه داشته و همواره خود را در چارچوب نظریه‌های دیگران محدود نبینیم، البته نه به این معنی که به کلی از تجربیات دیگران خود را به دور بداریم. این امر به نظر می‌آید از جمله وظایف نهادهای پژوهشی دست‌اندرکار تدوین برنامه‌های توسعه کشور است که نسبت به این امر توجه کافی را از خود نشان دهند

واژه‌های کلیدی: فرهنگ سیاسی

## بررسی ابعاد ارزیابی تکنولوژی و تاثیر آن بر روی سیاست گذاری نقشه راه در کشورهای در حال

توسعه

محمد قماشچی

[m.ghomashchi@gmail.com](mailto:m.ghomashchi@gmail.com)

مفهوم جدید ارزیابی تکنولوژی به ارتباط بهتر بین سیاست تکنولوژی و ارزیابی تکنولوژی و شکل‌گیری سیاست نقشه راه فراگیر کمک می‌کند. تلاش اساسی این سیاست، گسترش تکنولوژی کاربرگرا است، که شکاف میان تکنولوژی‌های جدید و استراتژی‌های فنی، اقتصادی، اجتماعی و نهادی پایه را در کشورهای در حال توسعه برطرف کند. بنابراین لزوم توجه تصمیم‌گیران و سیاست‌گذاران به بنیان نهادن اهداف، اصول و چارچوبی برای سیاست گذاری نقشه راه بسیار مهم است. به همین منظور آشنایی با

روش های مناسب سیاست گذاری و ابزارهای کسب اطلاعات استراتژیک و همچنین تشریح تحولات شکل گرفته در مفهوم ارزیابی تکنولوژی مورد توجه می باشد. در این تحقیق دو راهکار مهم برای تصمیم گیران کشورهای در حال توسعه، جهت کاهش مشکلات ناشی از سیاست گذاری ها و ارزیابی همزمان با سیاست گذاری ارائه می شود. همچنین از متدولوژی ها و ابزارهای تحلیل ارزیابی تکنولوژی، به عنوان ابزارهایی برای ارزیابی سیاست های تکنولوژیکی استفاده می گردد.

**واژه های کلیدی:** ارزیابی تکنولوژی، نقشه راه، سیاست گذاری تکنولوژی



\*\*\*\*\*

## نقش هویت ملی و اسلامی در پیشرفت

\*\*\*\*\*

### کشاکش افراط و تفریط در عناصر هویت ساز ایرانی

محمد رضا امیرزاده

[rezaamirzadeh@gmail.com](mailto:rezaamirzadeh@gmail.com)

همه تغییرها و تعدیل‌هایی که پیش از انقلاب اسلامی بوجود آمد به نظر می‌رسد که در زمان جمهوری اسلامی نیز ادامه پیدا کرده است. با این تفاوت که در دوران پهلوی عنصر معنویت دینی نادیده گرفته میشد اما در گفتمان جمهوری اسلامی عنصر ملیت نادیده گرفته می‌شود، و این در حالی است که نتایج این رویکرد چندان مفید به نظر نمی‌رسد. اکراه خیلی از بزرگان از برگزاری جشن‌های باستانی، خرافات خواندن این مناسبت‌ها نمونه‌هایی از نادیده گرفتن هویت ملی است. البته نتیجه برخورد اجبار آمیز با گویش‌های فرهنگی و منازعات فکری معمولاً نتایج دلخواه را برای اجراکنندگان آن سیاست به دنبال نمی‌آورد. این وضعیت حتی ممکن است به ترویج فرهنگی بینجامد که هیچ تناسبی با هیچ کدام از عناصر هویتی ایرانیان نداشته باشد. مثلاً ترویج جشن ولنتاین در بین جوانان در سال‌های اخیر نمونه‌ای از این مورد است. شاید اگر شب یلدا یا برخی دیگر از مراسم باستانی با رونق بیشتری همراه می‌بود، جوانان ایرانی هیچ‌گاه به این سمت نمی‌رفتند، یا استفاده از اسم‌های لاتین و بیگانه که بعضاً هیچ معنا و مفهوم درستی در فرهنگ ما ندارد، هم نمونه‌ای دیگر از این مفهوم است. شاید اگر کمی به موسیقی سنتی که سالها در ایران رواج داشت بهای بیشتری داده می‌شد، امروزه شاهد ترویج موسیقی‌های زیرزمینی و وارداتی غربی که هیچ سنخیتی با فرهنگ ایرانیان ندارد، نمی‌بودیم. شاید اگر کمی به آثار باستانی بهای بیشتری داده شده بود امروزه شاهد مهاجرت و سفرهای توریستی ایرانیان به خارج از کشور نبودیم. استفاده از مدل لباس‌های غربی، کالاهای بیگانه، کلمات و لغات لاتین و تشبیه به غرب و فرهنگ بیگانه می‌تواند نمونه‌هایی از برخورد کاهش‌گرانه نسبت به عوامل و عناصر هویت ساز ایرانی باشد. این موارد که تعداد آنها کم هم نیست می‌تواند در نهایت زمینه‌های وحدت و انسجام یک کشور را به خطر اندازد. یک نکته را همواره باید به یادداشت: در خیلی از موارد نباید به سیاست‌ها به عنوان ارزش و راه درست نگاه کرد. خیلی از مواقع باید به برخی از سیاست‌ها به عنوان ضرورت و راه برون رفت از وضعیت موجود نگاه کرد. شاید موسیقی سنتی مطلوب ما نباشد اما هرچه باشد به مراتب بهتر از موسیقی‌های زیرزمینی وارداتی از غرب است، که هیچ سنخیتی با فرهنگ ایرانیان ندارد. اسامی باستانی شاید لطف خاصی نداشته باشد، اما هرچه باشد از اسامی کپی برداری شده از غرب که بعضاً هیچ مفهومی در فرهنگ ما ندارد بهتر است.

"اسلام سیاسی ایرانی برای بقاء همانگونه که در ابتدای پیدایش و در برخی از برهه‌های تاریخی عمل کرده است، باید بجای تکیه بر طرد، دشمنی‌های درونی و بیرونی راکاهش داده و بجای بستن فضای منازعه‌های گفتمانی با تکیه بر علوم اجتماعی به بازسازی‌های پیاپی تئوریک بیندیشد." (حسینی زاده، 503,1386)

واژه‌های کلیدی: هویت، ایرانیت، اسلامیت، گفتمان غالب

## تحلیل داستان زال

مریم کریمی

عموما در ادبیات کلاسیک ایران به دلیل جهان بینی اشراقی، انسان‌ها همواره راز و رمزی در ذات جهان می‌دیدند و این باعث نوعی خوش‌بینی در آنها شده است. در نتیجه انسانها دچار بحران‌هایی در عصر مدرنیته از جمله انزوا و تنهایی نبوده اند شاهنامه که جامع آموزه های اشراقی و معنوی اسلامی با هم است همواره می‌تواند راهگشای بسیاری از بحرانهای انسان مدرن باشد انسانی که با توجه به اینکه بیش از هر زمانی به طبیعت مسلط است و پیشرفت های فراوانی بدست آورده اما بدلیل اینکه تک بعدی به بشر نگریسته و فقط به فکر جنبه های مادی و جسمانی وجود بشربوده است، بحران‌های درونی بسیاری دارد که یکی از این بحران‌ها انزوا و تنهایی است. در این مقاله با تکیه بر دیدگاه اشراقی شاهنامه و بالخصوص داستان زال به تناظر میان این بحران انزوا و تنهایی و دیدگاه‌های اشراقی فردوسی در داستان زال و حل این معضل به کمک این داستان پرداخته می‌شود.

**واژه‌های کلیدی:** شاهنامه، مدرنیته، زال، تنهایی و انزوا

## تحلیل داستان ضحاک

ظریفه بالائی

آثار ادبی ایران گنجینه عظیمی از دستاوردهای فکری و روحانی انسان است که در جهان امروز می‌تواند راهگشای بسیاری از مشکلات و آسیب‌های روحی و معنوی باشد. امروزه بشر به پیشرفت‌های زیادی دست یافته است، اما به دلیل توجه بیش از حد به بعد جسمانی و غفلت از بعد روحانی به بحران‌ها و چالش‌های فراوانی گرفتار شده و در حل آنها چندان موفق نبوده است. این امر ناشی از نادیده گرفتن بعد روحانی و بی‌توجهی به نیازهای این بعد از وجود آدمی است. یکی از این بحران‌ها از خودبیگانگی است که بشر امروز به آن دچار شده است. با این عقیده که آثار کلاسیک ایران مثل شاهنامه می‌توانند پاسخی به این بحران داشته باشند به بررسی داستان ضحاک و تناظر میان این داستان و از خودبیگانگی انسان پرداخته می‌شود.

**واژه‌های کلیدی:** شاهنامه، ضحاک، بحران انسان معاصر، از خودبیگانگی.

## « همایش مردان چتر باز »

احمد فرهنگ بهار 1391

آن مرد درباران آمد. او چتر خود را در گیر و دار حمله ی مغول، از دست داد. در عوض حالا می‌تواند با گرگ های باران دیده چاق سلامتی کند و به راحتی از کنار آنان بگذرد. این مردی که تا چند لحظه‌ی دیگر به روی صحنه خواهد آمد، در یکی از غارهای کوهستان دالاهو بزرگ شده است و اولین و آخرین کتابی که به مطالعه‌ی آن پرداخته است «کتاب نام های اصیل ایرانی» می‌باشد. به افتخار جناب اسفندیار رستم آبادی- این نظریه پرداز اصیل ایرانی - یک کف مرتب بزنید. مجری برنامه با گفتن این عبارات و هماهنگ با صدای دست های کیبوتری جمعیت ، به استقبال اولین سخنران همایش تا پایین پله ها عرض ادب نمود و در همان جا روی اولین صندلی سالن نشست.

استاد جلالت مآب « رستم آبادی» در حالی که آب باران از سر و کول سوادش جاری بود، از سن بالا رفت و پس از آنکه سینه ای صاف کرد، به شیوه‌ی اهل نقل، سخنرانی خود را چنین آغاز کرد:

دانشجویان عزیز! ما عقب افتادگی زیادی داریم. ما باید به جبران کوتاهی های گذشته بپردازیم. اولین قدم برای پیشرفت کشور، اصلاحات بر مبنای فرمالیسم است و آن تغییر در ساختار هاست. ما برای پیشرفت و اعتلای کشور چاره ای نداریم جز آنکه نام این سرزمین را عوض کنیم. « ایران » نام زن است، به همین علت بیگانگان از ما حساب نمی برند. ما باید نام کشورمان را « نریمان » بگذاریم. نریمان نام جد رستم پهلوان نیز هست. به این ترتیب، دشمنان وقتی بفهمند که با یک مرد طرف هستند، دور و بر ما نخواهند پلکید و از ترس، جیک نخواهند زد. پس پیشرفت واقعی ما در گرو تغییر نام کشور است! و با این بیت صحبت خود را تمام کرد: شود کوه آهن چو دریای آب / اگر بشنود نام افراسیاب! و....

\*\*\*\*\*

## نقد و ارزیابی وضعیت گذشته و موجود فرهنگ،

### اقتصاد، فناوری، سلامت و ... در کشور

\*\*\*\*\*

## نقد و ارزیابی وضعیت موجود نظام آموزش و پرورش در کشور

صدیقه شیبانی تدرجی

دانشگاه شهید باهنر کرمان - [pazhooheshgarejavan@gmail.com](mailto:pazhooheshgarejavan@gmail.com)

از آنجایی که جامعه ما در عصر حاضر در راستای توسعه و پیشرفت گام نهاده است و توسعه دارای ابعاد مختلفی از جمله: توسعه اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و از همه مهم تر توسعه انسانی می باشد، وجود یک نظام آموزش و پرورش کارا به عنوان یکی از مهمترین ارکان توسعه و پیشرفت همه جانبه در کشور ضروری است. جامعه پیشرفته قطعاً باید از یک سیستم آموزش و پرورش مدرن و مترقی برخوردار باشد که این سیستم مترقی بتواند در ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، مذهبی و اخلاقی افراد آن جامعه تاثیرگذار باشد. هدف این مقاله این است که به نقد و ارزیابی وضعیت موجود نظام آموزش و پرورش در کشور، در حوزه های مختلف از جمله: منابع درسی، شیوه های تدریس و مدرسین آموزشی در دوره های مختلف تحصیلی بپردازد و راهکارهای مناسبی جهت از میان برداشتن این موانع ارائه دهد. روش جمع آوری اطلاعات در این مقاله روش کتابخانه ای است و اصلی ترین ابزار جمع آوری اطلاعات منابع و مآخذ مکتوب در زمینه آموزش و پرورش می باشد.

**واژه های کلیدی:** توسعه، مشکلات آموزش و پرورش، شیوه های نوین تدریس، خلاقیت، تولید علم

## نقش فرهنگ سازمانی بر اثربخشی نظامهای مدیریت کیفیت

مسلم حقی، حسن نظری

دانشگاه شاهد - [moslemhaghi@gmail.com](mailto:moslemhaghi@gmail.com)

به نظر می رسد رابطه میان فرهنگ سازمانی، کارایی و اثربخشی نظامهای مدیریت کیفیت رابطه ای دو سویه و متقابل باشد. از یک سو اصول کیفیت را می توان در آئینه نگرش ها و رفتارهای کارکنان نگریست، که خود نیازمند فرهنگی متشکل از ارزش ها، باورها و رفتارهایی است که پشتیبان و تقویت کننده این اصول هستند و از طرف دیگر، بدون وجود فرهنگی حمایت کننده با استفاده از پاداش ها، جریمه ها و ... رفتارها و اصول کیفیت آموخته شده به شرایط قبلی برمی گردد. همچنین «وجود یک سیستم مدیریت کیفیت مبتنی بر ایزو، پایه و اساسی برای توسعه یک فرهنگ کیفیت محسوب می گردد که می تواند به بهبود عملکرد، کارایی و

رقابت سازمان منتهی شود». سازمان‌ها علاوه بر وجود یک فرهنگ سازمانی کلی، دارای خرده فرهنگ‌هایی نیز هستند که به نوبه خود فعالیت‌ها و عملکرد سازمانی و نظام‌های کیفیت را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد. به همین جهت ضرورت دارد که این خرده فرهنگ‌ها نیز به دقت شناسائی و مدیریت شوند. اعمال هر نوع تغییر مستلزم بررسی و تجزیه و تحلیل همه جانبه میزان انطباق فرهنگ موجود با الزامات و نیازهای مورد نظر در این رابطه می‌باشد.

**واژه‌های کلیدی:** فرهنگ سازمانی، اثر بخشی، نظام‌های مدیریت کیفیت.

## نقش اعتقاد به روح (معاد باوری) در پیشرفت دانشگاهها

علیرضا زندی فر، شقایق حق جوی جوانمرد  
استان اصفهان - [ar\\_zandifar@yahoo.com](mailto:ar_zandifar@yahoo.com)

اساتید و دانشجویان ارزشمندترین منابع انسانی در دانشگاه‌ها، به عنوان یکی از ساختارهای اصلی و محوری در روند پیشرفت هستند. لازمه هر نوع تحول و پیشرفتی در دانشگاه، درگیری فعال اعضای هیئت علمی و دانشجویان در این فرآیند است. نویسنده در این مقاله بر آن است که نقش معاد باوری را در جامعه دانشگاهی بر تغییر عملکرد دانشگاهیان از دیدگاه خود بررسی نماید. معاد باوری مانع انجام کارهای شتابزده و غیر اصولی می‌شود و باعث می‌شود فراموش نکنیم که اصولاً سختی کشیدن برای نهادینه شدن روندهای با کیفیت از رسیدن به نتایج پرطمطراق بسیار مهمتر است. اعتقاد نداشتن به معاد باعث می‌شود نسلی تربیت نماییم که خود را برای تولید خروجی‌هایی که با شاخص‌های پیشرفت امتیاز بیشتری همراه دارد، آماده کند و از آن نگران کننده‌تر اینکه نسلی تربیت کنیم که جز به نتایج کوتاه مدت و سریع رضایت ندهد و صبوری و پشتکار لازم برای رسیدن به نتایج کارهای سخت و نیازمند فداکاری را از دست بدهد. معاد باوری باعث می‌شود ما ابزارهای منحصر به فردی غیر از نمره، ارزشیابی، ارتقاء و پاداش مادی برای تشویق دانشگاهیانمان به انجام بهترین کارهای ممکن هر چند سخت و پر زحمت داشته باشیم. معاد باوری سبب می‌شود برای رسیدن به پیشرفت (به ویژه بر اساس شاخصهای آن)، مرتکب بی‌اخلاقی‌ها و له نمودن هم‌راهانی که خواه نا خواه در کشیدن بار پیشرفت در دانشگاه با آنها همسفر هستیم، نشویم و از همه مهم‌تر معاد باوری نتیجه‌اش صبر و امید است.

**واژه‌های کلیدی:** معاد باوری، دانشگاه، اساتید، دانشجویان، ارتقاء، مقاله

## دولت الکترونیک در ایران فرصت یا محدودیت؟

علی نقی امیری، آرش حسنی نژاد  
دانشگاه تهران - [ar.hassani.nejad@gmail.com](mailto:ar.hassani.nejad@gmail.com)

مدل سنتی دولت دیگر بیش از این کارآمد نیست، در حقیقت دولت‌ها به منظور ایجاد، بهبود، تقویت و حفظ خود در رقابت جهانی شروع به نوسازی خود کرده‌اند. دولت الکترونیک یک فرصت عالی برای کشورهای در حال توسعه مانند ایران به منظور بهبود عملکرد دولت و افزایش بهره‌وری آن‌ها است. همچنین یک برنامه راهبردی رو به رشدی برای کاهش شکاف موجود با کشورهای توسعه یافته فراهم می‌کند. ما در این مقاله به دنبال شناسایی نقاط ضعف و قدرت دولت الکترونیک ایران در مقایسه با کشورهای پیشرو جهان در این زمینه و همچنین بررسی چالش‌های پیش روی فناوری و دولت الکترونیک هستیم، تا بتوانیم با یک رویکرد

منطقی تر به مقوله دولت الکترونیک در ایران بپردازیم. در نهایت هم با توجه به مسائل مطرح شده پیشنهاداتی برای توسعه دولت الکترونیک ارائه شده است.

**واژه‌های کلیدی:** دولت الکترونیک، دولت الکترونیک در ایران، توسعه دولت الکترونیک

## بررسی تأثیر توسعه نظام تأمین مالی با تأکید بر نظام تأمین مالی اسلامی بر افزایش اشتغال

علی شفیعی

[a.shafiei5@gmail.com](mailto:a.shafiei5@gmail.com)

سرمایه گذاری در تمام نظریه های اقتصادی بعنوان موتور محرکه اقتصاد پذیرفته شده است، بررسی آمار نشان می دهد که رقم سرمایه گذاری - برای ایجاد یک میلیون شغل در سال - در کشور پایین است و یکی از شواهد این مدعا نرخ نسبتا بالای بیکاری در کشور است. این تحقیق به ارائه دو راهکار اساسی برای رفع مشکل کمبود سرمایه گذاری که در نهایت باعث اشتغالزایی می شود، پرداخته است. اول: نظام جایگزین نظام بهره، یعنی نظام تأمین مالی اسلامی مبتنی بر نظام مشارکت، که حرمت ربا یکی از ارکان اصلی آن و هدف اصلی آن تحقق عدالت و وحدت در جامعه است معرفی شده (سالانه بحران های اقتصادی از جمله بیکاری، رکود تورم و ... در نقاط مختلف جهان اتفاق می افتد که یکی از ریشه های اصلی این وقایع ریشه در نظام ربوی موجود در سیستم اقتصادی دارد، که این تحقیق به اثبات علمی این موضوع نیز پرداخته). دوم: راهکارهای رشد و توسعه بازارهای مالی.

**واژه‌های کلیدی:** سرمایه گذاری، بازار های مالی، تأمین مالی اسلامی، بانکداری اسلامی.

## چالش‌های دانشگاه در گفتمان پیشرفت

شقایق حق جوی جوانمرد، زهرا داورپناه

استان اصفهان - [shaghayeghhaghjoo@yahoo.com](mailto:shaghayeghhaghjoo@yahoo.com)

یک بعد بسیار مهم در طراحی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، فراخواندن متفکران به اندیشه و گفتگو پیرامون دانشگاه به عنوان یک ساختار موثر در پیشرفت می باشد، با این رویکرد به نظر می رسد تعیین جایگاه دانشگاه در الگوی پیشرفت کشور و نیز مسائلی که مانع از نقش آفرینی مناسب دانشگاه می شود نیازمند دقت و ظرافت بسیاری است.

برخی چالش های شایع و مانع در راه کارآیی دانشگاهها در پیشرفت جامعه در این مقاله مطرح شده است: تمرکز بر اهداف و چشم اندازهای بلند و بزرگ بدون اندیشیدن به فرآیندهایی که ما را به آن اهداف و چشم اندازها می رساند، فقدان صبر و پشتکار لازم برای دستیابی به آرمان ها و ایده آل ها، فقدان تفکر بومی، فقدان پژوهش‌های استراتژیک و عدم وجود درک و اعتماد متقابل بین دانشگاهیان و جامعه از آن جمله اند.

**واژه‌های کلیدی:** الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، دانشگاه، کارآیی

## نشریات دانشجویی

فرزاد اصغرزاده

[asgharzadeh@ses.ac.ir](mailto:asgharzadeh@ses.ac.ir)

یکی از مشکلات اساسی دانشگاه های ما مسأله پژوهش و ناآشنایی دانشجویان با اصول و روش های آن است به گونه ای که برخی از دانش آموختگان دانشگاه های ما از نگارش یک مقاله کوچک تحقیقی نیز عاجزند. یکی از راهکارهایی که در این زمینه می تواند راهگشا باشد، فعال نمودن نشریات علمی دانشجویی در دانشگاه هاست. اما کار مطبوعاتی مانند هر کار دیگری در صورتی موفق خواهد بود که به اصول حرفه ای آن توجه شود. نشریات دانشجویی، جزء نشریات تجربی می باشند. نشریات تجربی، دارای دست اندرکارانی با اطلاعات متوسط در « روزنامه نگاری » می باشند و در محیط هایی راه اندازی می شوند که فضای اصلی آن، فضای روزنامه نگاری نیست. نشریات تجربی، می توانند مقدمه ای برای کار حرفه ای باشند. مهمترین کارکرد اینگونه از نشریات « فردی » است و حال این که مهمترین کارکرد نشریات حرفه ای، « اجتماعی » است. از جهت فردی، نشریات تجربی، سبب پرورش استعداد های گوناگون دست اندرکاران می شود. نشریه دانشجویی از آن رو که نشریه ای تجربی است، تأثیراتی همچون: تقویت روحیه مسئولیت پذیری، خودباوری، تکاپوی فکری و آمادگی درک نظرات گوناگون در دانشجویان باقی می گذارند. به علاوه دانشجو با تهیه یک نشریه یاد می گیرد که چگونه در محیط های فرهنگی تأثیر گذار باشد و در کنار آن تا حدی کار مطبوعاتی را نیز فرا گیرد. مهم ترین هدف از تأسیس دانشگاه، بالندگی جوانان در عرصه تولیدات علمی است که نشریات علمی دانشجویی در جهت تحقق این آرمان، از جمله مکانیزم های بایسته می باشند. در این راستا، نشریات علمی دانشجویی باید با تدبیر مشاوران ارشد علمی و مدیریتی، به خود شهامت نوشتن بدهند. نشریات علمی نیز دائماً روش های پژوهش را مطرح نماید. آثار رسیده را در معرض نقد و ارزیابی قرار دهند، بگونه ای که این نقد برای عموم دانشجویان بازتاب داشته باشد. برای دانشجویان تبیین گردد، کارهای کلاسی معمولاً از مونتاژ چند کتاب فراهم آمده است، ارزش انتشار نخواهد داشت. تابدین ترتیب رویه نادرست مصرف گرایی در سیستم علمی دانشگاه، حداقل در نشریات علمی دانشجویی قطع گردد. سیستم های تشویقی بر اساس ضوابط علمی بودن آثار، هدفمند گشته و برای دانشجو تشریح گردد. البته این سیستم ها باید از درجه کافی در ارضاء کنندگی برخوردار باشد. از همه مهمتر، بحث « نیاز سنجی مباحث علمی و روز » می باشد تا انبوه دغدغه های علمی برای دانشجو طرح گردد و دانشجو از این رهگذر، همیشه خود را در وسط مسایل و در میدان فعالیت معنادار علمی احساس نماید.

واژه های کلیدی: نشریه، مقاله

## ریشه یابی شکاف میان دانشگاه و صنعت در کشور

خدیدجه رنجبری، میثم کرشی، زینب صباحی کاویانی

[kh\\_rnj@yahoo.com](mailto:kh_rnj@yahoo.com) - دانشگاه تهران

دانشگاه و صنعت دو نهاد تاثیرگذار یک کشور هستند. ارتباط و پیوند این دو باعث رشد اقتصادی، علمی و صنعتی خواهد بود. متأسفانه در ایران علیرغم تلاش های صورت گرفته در راستای بهبود رابطه صنعت و دانشگاه، نتایج رضایت بخشی حاصل نشده است. در این نوشتار سعی شده است، مشکلات و موانع موجود به عنوان نخستین گام برای ارائه یک راه حل برون رفت از این شرایط، شناسایی و بیان گردد. روش این نوشتار تحقیق و بررسی میدانی از اساتید، دانشجویان، صنعت کاران و نخبگان کشوری است که به صورت مستقیم با این مسئله در ارتباط هستند. نتیجه امر، یافتن وظایف متقابل این دو ارگان نسبت به یکدیگر و همچنین

برشمردن چندین مشکل اصلی موجود در این ارتباط است تا در گام بعدی با نگاه به این مشکلات و وظایف در راستای پیاده سازی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، چنین مواردی مد نظر قرار گرفته و الگویی مطلوب برای این سیستم طراحی و بکار گرفته شود. **واژه‌های کلیدی:** صنعت، دانشگاه، ارتباط صنعت و دانشگاه

## روند جمعیتی ایران، تهدیدی بزرگ در برابر پیشرفت اسلامی ایرانی

حمیده باغستانی، دکتر علیرضا علی احمدی

دانشگاه علم و صنعت ایران - [hbaghestani@iust.ac.ir](mailto:hbaghestani@iust.ac.ir)

تحولات جمعیتی زیربنای هرگونه برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری کلان محسوب می‌شود که بر روند پیشرفت جامعه اثر گذار خواهد بود. در سال‌های اخیر به دلیل رواج شهرنشینی و سبک زندگی غربی و اعمال سیاست‌های تنظیم خانواده نرخ رشد جمعیت با سرعت زیادی کاهش پیدا کرده است و زندگی روستایی و عشایری در حال نابودی است. پیش بینی می‌شود در صورت ادامه این روند به زودی جامعه ای سالمند و شهرنشین خواهیم داشت که تهدیدی بزرگ از جهات اقتصادی، سیاسی، امنیتی، فرهنگی، علمی و جغرافیایی در مسیر پیشرفت ایرانی اسلامی محسوب می‌شود. بنابراین لزوم تجدید نظر در سیاست‌های جمعیتی ضروری می‌نماید. طبق نظریه گذار جمعیتی، تحولات جمعیتی تابعی مستقیم از مدرنیته می‌باشد و در تمامی کشورها به صورت مشابهی رخ می‌دهد، بنابراین به نظر می‌رسد تا زمانی که نتوان اقتضانات و زیر ساخت‌های سبک زندگی اسلامی ایرانی را پیاده کرد، انتظار تغییر مسیر تحولات جمعیتی بی مورد باشد، همچنان که تلاش کشورهای توسعه یافته برای افزایش جمعیت بی مورد است و اروپای پیر در معرض انقراض نسلی قرار دارد. در این مقاله ضمن تبیین الزامات و بایسته های سیاست‌گذاری جمعیتی در کشور، راهبردها و راهکارهایی میان مدت، کوتاه مدت و بلند مدت به منظور رشد و توزیع مناسب جمعیت کشور پیشنهاد شده است. **واژه‌های کلیدی:** توزیع جمعیتی، روند جمعیتی، سیاست گذاری

## نقد تبیین های عملیاتی محورهای پیشرفت ایرانی اسلامی

بنت الهدی جمالی

موسسه ی پژوهشی طلایه داران - [b23jamali@yahoo.com](mailto:b23jamali@yahoo.com)

آنچه واضح است این است که از بدو تولد انقلاب اسلامی، آنچه مد نظر مقام معظم رهبری و دست اندرکاران پیشرفت جامعه‌ی اسلامی بوده است، پیشرفتی بر مبنای اسلام و عدالت بوده است. نقشه های جامع مهندسی و طراحی شده‌ی اجتماعی گویای این مطلب است که به لحاظ تئوری و در مرحله ی نظر، شاید بسیاری از معیارهای مورد نیاز پیشرفت در یک جامعه ی اسلامی که همخوانی با روح خدایی انسان دارد، به دقت و با تمام جزئیات چه به لحاظ علمی و چه به لحاظ دستورهای عملیاتی در نظر گرفته شده است. اما آنچه در برآیند خروجی این طرح‌ها و نقشه ها مشاهده می شود نتایج کاملا رضایت بخشی ندارد، به بیان دیگر آن طور که به دقت در طرح‌ها معین و مشخص شده به عمل در نیامده است. در این مقاله سعی بر آن است تا به بررسی علل عدم موفقیت این طرح‌ها و برنامه‌ها پرداخته شود. نتایج عدم پیشرفت مورد انتظار در زمینه های معین شده‌ی اجتماعی، معنوی، دینی و علمی حاکی این مطلب است.

**واژه‌های کلیدی:** پیشرفت و عدالت، نقشه ی جامع علمی و فرهنگی، مهندسی فرهنگی



## گیاهان دارویی، راهکارها و پیشنهادها

سعید حضرتی، مهدی قربانی، الهام دربندی

دانشگاه تربیت مدرس - [saeid.hazrati@yahoo.com](mailto:saeid.hazrati@yahoo.com)

رویکرد جهانی به استفاده از داروهای گیاهی در کنار داروهای شیمیایی و در مواردی به عنوان جایگزین، توجه بسیاری از محققان را به خود جلب کرده است. داروهای گیاهی به دلیل دارا بودن منشاء طبیعی و همچنین نزدیکی و سازگاری با فیزیولوژی بدن انسان در مقایسه با داروهای شیمیایی خطرات و عوارض جانبی کمتری دارند. این ویژگی یکی از دلایل اصلی رویکرد و تمایل دوباره مردم جهان به گیاهان دارویی و استفاده از آنها در قیاس با داروهای سنتتیک و شیمیایی شده است. نگرش جامع به موضوع گیاهان دارویی از لحاظ تولید، فرآوری، استحصال مواد مفید، اقتصادی و زیست محیطی می‌تواند نقش این موهبت الهی را روشن‌تر کند. مواد خام طبیعی منابع ضروری بخش تولید هستند. در طول تاریخ، رشد اقتصادی نتیجه‌ی توسعه بخش تولید بوده که حقیقتاً وابسته به دسترسی به مواد خام طبیعت می‌باشد. فراوانی منابع طبیعی در یک منطقه سبب جذب فعالیت‌های اقتصادی، ایجاد اشتغال، صادرات و جنبه مثبتی در فرآیند رشد اقتصادی خواهد داشت. مشکلاتی که در زمینه گیاهان دارویی با آن مواجه هستیم عواملی از قبیل: 1- عدم شناخت کافی مسئولین از قابلیت‌های صنعت گیاهان دارویی که متأسفانه به نظر می‌رسد مسئولین نیاز به شناخت صحیح و جامع‌تری از توانمندی‌های این صنعت و آشنایی با ظرفیت‌های بالقوه آن در مقوله‌های اقتصاد و بازرگانی، اشتغال، بهداشت و غیره دارند. این مسئله باعث می‌شود که صنعت مذکور کماکان در حاشیه قرار گیرد، 2- عدم وجود برنامه جامع ملی حمایت از صنعت گیاهان دارویی به بیان دیگر داروهای گیاهی فقط در محدوده حمایت‌های مالی نمی‌گنجد؛ هر چند خود این نیز یکی از راهکارهای اساسی توسعه این صنعت است اما بسیاری از توانایی‌های کشورهای در پس موانع و مشکلات عدیده‌ای پنهان مانده‌اند، اهم این مشکلات، ریشه در عدم وجود برنامه‌ای جامع و ملی دارد که به تبع آن مدیران کشور، با این مسئله به صورت استراتژیک برخورد نمی‌کنند، 3- ورود این گیاه به عرصه پزشکی کمرنگ بوده به این معنی که به دلیل عدم آشنایی پزشکان با داروهای گیاهی و خواص آنها، این داروها توسط پزشکان داخلی برای بیماران تجویز نمی‌شوند، در نتیجه بازار مناسبی برای آن به وجود نیامده است، 4- ضعف در فناوری فرآوری و تهیه داروهای گیاهی بدین معنا که داروهای گیاهی تولید داخل عمدتاً داروهای محلول هستند، یعنی از عصاره گیاه، قطره و یا شربت تولید می‌شود. اما در داروسازی، شکل دارو بر اساس نیاز بیمار تعیین می‌شود. اشکال جامد (قرص و کپسول) هم از نظر پایداری و هم از نظر سهولت مصرف، اشکال دارویی مناسب در تولید دارو هستند که متأسفانه به دلیل عدم دسترسی به فناوری تولید، صنایع داروسازی گیاهی جز در موارد محدود امکان تولید چنین فرآورده‌هایی را ندارند درحالی‌که از طریق تحقیقات امکان دستیابی به چنین فناوری علی‌رغم پیچیدگی فرآیند وجود دارد. گیاهان دارویی از این جنبه و به خصوص صادرات که باعث ایجاد ارز آوری و زمینه ساز گسترش صنایع فرآوری است؛ باید مورد توجه قرار گیرد و سیاست‌های مرتبط با این بخش به تبع اهمیت خاصی می‌گیرند. مباحث وابسته به گیاهان دارویی و داروهای گیاهی از بحث برانگیزترین و پرجاذبه ترین موضوعات مربوط به علوم پزشکی در دهه‌های اخیر بوده است، توجه به گیاهان دارویی که بخش عمده‌ای از طب سنتی ایران را تشکیل می‌دهد و ارائه اطلاعات جدید و درست علمی درباره پرورش، نگهداری و استفاده از آنها بر پایه یافته‌های جدید روز به روز اهمیت ویژه‌ای می‌یابد، گیاهان دارویی یکی از منابع غنی کشور بوده که امکان صادرات آن نیز وجود دارد و ایران از لحاظ آب و هوایی و موقعیت جغرافیایی در زمینه رشد این گونه از گیاهان یکی از بهترین مناطق جهان محسوب می‌گردد و در گذشته هم منبع تولید و مصرف گیاهان دارویی بوده است. استفاده از مواد مؤثره موجود در گیاهان دارویی در صنایع غذایی رشد روز افزون دارد و اکنون در صنایع نوشابه سازی، کنسروسازی و شیرینی سازی از مواد مؤثره این گیاهان برای بهبود طعم، رنگ و بوی محصولات استفاده می‌گردد. بدین منظور گسترش و حمایت از این نوع تحقیقات توسط مراکز دانشگاهی و موسسات تحقیقاتی ضروری و از نظر اقتصادی به صرفه و مفید می‌باشد. بنابراین هدایت جامعه علمی به سمت تحقیقات گسترده در

این راستا و اجرای زیرساخت‌های تولید، فناوری و صادرات گیاهان دارویی می‌تواند زمینه ساز حرکت به سمت آینده‌ای روشن در بحث این گیاهان باشد.

واژه‌های کلیدی: گیاهان دارویی، مشکلات، اقتصادی

## پدیده انقطاع بین نسلی، مانعی در توسعه و پیشرفت کشور

احد رضایان قیه باشی، علیرضا رضایان قیه باشی

[a.rezayan@gmail.com](mailto:a.rezayan@gmail.com)

آنچه که در این تحقیق در پی آن هستیم پاسخ به این پرسش است که چرا در جامعه ما انقطاع بین نسلی به وجود آمده، و چه عواملی این انقطاع را تقویت می‌نمایند؟ در پاسخ به سوال مذکور با مفروض گرفتن برخی ویژگی‌های محیطی و تاکید بر اینکه انقطاع بین نسلی منجر به تضعیف برنامه‌های توسعه و پیشرفت کشور خواهد شد، فرهنگ سیاسی به ارث رسیده از دو برهه خاص تاریخی یعنی قبل و بعد از اسلام را عامل و تقویت کننده پدیده انقطاع بین نسلی در کنار عوامل طبیعی دیگر بر شمردیم و در پایان با ذکر اهمیت حضور نسل‌های جوانتر در کنار نسل‌های قدیمی تر بدین نتیجه رسیدیم که بدون غلبه بر شکاف بین نسلی به وجود آمده نمی‌توان سخن از توسعه و پیشرفت زد. در راستای استفاده از توان و ظرفیت جوانان و نسل‌های جدید تر و برقراری تعامل با این نسل‌ها متذکر شدیم که از مکانیسم‌های کنترلی که نقاط ضعف نسل‌های جوان را تحت نظر داشته و برطرف می‌نماید، می‌بایست بهره گرفت.

واژه‌های کلیدی: انقطاع، نسل، شکاف بین نسلی، فرهنگ سیاسی، مدیریت، توسعه، پیشرفت

## تجزیه و تحلیل و معرفی نهادهای موثر در مسیر رسیدن به اهداف سند چشم‌انداز 1404 ایران در زمینه علم و فناوری و مقایسه آن با سایر کشورهای منطقه

محمد قماشچی

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد علوم و تحقیقات - [m.ghomashchi@gmail.com](mailto:m.ghomashchi@gmail.com)

این پژوهش به دنبال بررسی سند چشم‌انداز ج.ا.ا در زمینه فناوری و رسیدن به قدرت برتر منطقه‌ای است. در سند چشم‌انداز ایران 1404 برای نخستین بار نگاه منطقه‌ای به فناوری و رشد و تولید علم مطرح شده است. مفهوم قدرت برتر منطقه‌ای از برابری مدیریت و تدبیر جامعه در تمامی ابعاد و تکنیک‌های آینده‌نگرانه برای سنجش جهت‌گیری صحیح سیاستها و کیفیت برنامه‌ها در مسیر تحقق اهداف می‌باشد. در پایان با بررسی نهاد‌های متولی این امر در ایران با چند کشور منطقه بصورت نمونه ارزیابی کوتاهی از روند رشد و توسعه فناوری و اینکه آیا با این سرعت رشد می‌توان به اهداف پیش‌بینی شده در سند چشم‌انداز دست یافت یا خیر ارائه می‌گردد.

واژه‌های کلیدی: چشم‌انداز 1404، سیاستهای علم و فناوری، آینده‌پژوهی، استراتژی تعامل سازنده

آسیب شناسی عملکرد مدیریت دپارتمان های نقاشی، از منظر هدف گذاری از سال 1386 تا  
سال 1390، از نگاه دانشجویان نقاشی (مطالعه موردی: دپارتمان نقاشی دانشگاه الزهرا)

دکتر منصور حسامی، زهرا عیسی، دانشگاه الزهرا

عضو هیأت علمی گروه نقاشی دانشگاه الزهرا [MansourHessami@gmail.com](mailto:MansourHessami@gmail.com)

کارشناس ارشد نقاشی [Eyshi\\_Zahra@yahoo.com](mailto:Eyshi_Zahra@yahoo.com)

نگاه به واقعیت، حاکی از کمبود مهارت های مدیریتی، نداشتن آگاهی کافی از قوانین، وظایف مدیران و اهداف در نظام آموزشی بوده است که به همراه نارضایتی دائمی دانشجویان از عدم مدیریت مؤثر، سبب گردید تا در مقاله حاضر به بررسی عملکرد مدیریت گروه نقاشی دانشگاه الزهرا در دوره 5 ساله گذشته، پرداخته شود. این پژوهش، کاربردی و روش تحقیق آن اکتشافی و شیوه گردآوری آن از نوع پیمایشی بوده است. دانشجویان مقطع کارشناسی نقاشی ورودی 86 به عنوان جامعه آماری برای نظر سنجی انتخاب شده اند؛ که مقارن با دوره مدیریت مورد نظر بوده اند. تجزیه و تحلیل یافته ها نشان داد که: در همسو سازی اهداف آموزشی رشته نقاشی با نیاز روز جامعه و نیز اطلاع رسانی در سطح گروه آموزشی، اقدامات لازم از سوی مدیر دپارتمان صورت نگرفته است. **کلید واژه ها:** آسیب شناسی، مدیریت آموزشی، کارکردهای مدیریت، هدف گذاری، دپارتمان نقاشی، دانشگاه الزهرا.

\*\*\*\*\*

## نقد و بررسی الگوهای توسعه غربی

\*\*\*\*\*

### نقد نسل جدید الگوهای توسعه غربی از منظر الگوی پیشرفت مطلوب اسلامی ایرانی

محسن خاکی

دانشگاه امام صادق (ع) - [m.khaki@isu.ac.ir](mailto:m.khaki@isu.ac.ir)

الگوهای توسعه ی غربی طی دهه های گذشته خاصه در نیمه ی دوم قرن بیستم دگرگونی زیادی داشته اند و از لحاظ ساختاری از الگوهای سرمایه محور به سمت الگوهای انسان محور و حتی جامعه محور تطور یافته اند. این دگرگونی باعث شده عده ای از متفکران ایرانی در طراحی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت به استفاده و الگوگیری از نسل جدید نظریات توسعه ی غربی بپردازند و غافل از این نکته که الگوهای مدرن توسعه ی غربی (مثلا الگوهای مبتنی بر سرمایه ی انسانی و در انواع جدیدتر سرمایه ی اجتماعی و حتی سرمایه ی معنوی) فقط در زمینه ی مکانیسم رونمایی تولید ثروت دچار تحول شده اند (به عبارت بهتر سرمایه ی اجتماعی به عنوان یک فاکتور وارد تابع تولید می شود) و از نظر اهداف و غایات توسعه و پیشرفت اجتماعی این الگوها با هدف قرار دادن سودجویی و لذت صرف مادی حاصل از انباشت ثروت کماکان در تضاد بنیادین با غایت پیشرفت از نظر اسلام قرار دارند.

**واژه های کلیدی:** الگوهای توسعه، الگوی پیشرفت بومی، التقاط، اجماع پساواشنگتنی

### مفهوم توسعه غربی، الزامات و پیامدهای آن

مهرداد یاسینی

[mehryas@gmail.com](mailto:mehryas@gmail.com)

این مقاله سعی دارد تا با بررسی اجمالی تعاریف و نظریات مطرح در باب توسعه غربی ضمن بیان اشکالات و نارسایی های این نظریه، مفهوم کلی که در همه این نظریات مشترک است که همان، گسترش هماهنگ شؤن مختلف مفروض، در جهت ترسیم وضعیت و مقصدی کاملاً مادی و بدون در نظر گرفتن مقوله معنویت است را نشان دهد. این مفهوم الزاماتی و گفتمانی را نیز با خود به همراه دارد. ثمره این الگوها پیامدهای منفی است که گریبان گیر خود جوامع توسعه یافته شده است به طوری که حتی در اصل مدعای خود که همان توسعه رفاه و بهره وری مادی است کارایی نداشته است. در ادامه جهانی سازی به عنوان فرایند متاخری که با توسعه روابط متقابل دارد مطرح می شود و محور آنها توسعه انسانی بیان می گردد.

در خاتمه عدم کارایی و ناتوانی این الگوها در ایجاد و ترسیم تمدنی مبتنی برآموزها، ارزش ها و موازین اسلامی مشخص می گردد.

**کلید واژه ها:** توسعه، نظریه نوسازی، نظریه مارکسیستی، نظریه وابستگی، نظریه پسا توسعه گرایی، توسعه انسانی، توسعه و جهانی سازی، توسعه الهی

## نقدی بر الگوهای توسعه اقتصادی غرب و بیان راهکارهایی جهت تدوین الگوی اسلامی-اقتصادی

### پیشرفت

محسن اقبالی، مجتبی خالصی

دانشگاه علم و صنعت ایران - [sm\\_eghbali@elec.iust.ac.ir](mailto:sm_eghbali@elec.iust.ac.ir)

از ویژگی‌های الگوی اسلامی-اقتصادی باید 1- جامعیت آن باشد، یعنی هیچ بعدی از زندگی انسان و جامعه در آن مغفول نماند. 2- توانایی بالقوه و بالفعل انسانی و توانایی‌های مهارتی و مدیریتی او همواره مورد توجه قرار گیرد. 3- تمام ابعاد زندگی مانند بهداشت، درمان، امنیت، فنی و ... در الگو با هم دیده شود. 4- الگوی توسعه غربی یک الگوی کاملاً ناموفق و ناقص است؛ چرا که فقط زندگی مادی انسان‌ها را مورد توجه قرار داده و زندگی معنوی و غیر مادی او در این الگو مغفول است. بعد معنوی و مادی و ابعاد دنیوی و اخروی باید با هم در الگوی اقتصادی \_ اسلامی دیده شود. 5- در الگوی مورد نظر باید معارف اسلامی وجود داشته باشد و باید پاسخ هر آنچه برای پیشرفت اقتصادی می‌خواهیم را از اسلام بگیریم. 6- برای تدوین الگوی اقتصادی باید از معارف بشری نیز استفاده شود، ولی روی قاعده ای باید قرار گیرد، که آن مبانی برگرفته از اسلام است. 7- از آزمون و خطا برای تدوین الگوی اقتصادی و همچنین قرار دادن مبانی سکولاریزم برای این کار بپرهیزیم و تنها مبانی این کار، شریعت اسلام، در نظر گرفته شود. 8- مهم‌ترین کار برای ارائه الگوی اسلامی-اقتصادی، جایگزین کردن مبانی صحیح که همان اسلام است بجای مبانی حاضر در الگوهای مطرح جهان می‌باشد.

**واژه‌های کلیدی:** توسعه اقتصادی، الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، نظام سرمایه داری، کمونیسم.

### نقد تمدن غرب، روشن کننده مسیر آینده

ایمان حیدری، امیرحسین جعفری مهدی آباد

[heidarieman@yahoo.com](mailto:heidarieman@yahoo.com)

توسعه یکی از مهمترین خواسته‌های جوامع مدرن است که صورت‌های مختلفی از اوضاع اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی را ترسیم می‌نماید. این سؤال که معیارها و شاخص‌های توسعه و پیشرفت چیست؟ با رویکردهای گوناگونی قابل بررسی است. این مقاله در پی آن است که ابتدا به تبیین مفهوم و ماهیت توسعه و پیشرفت در یک دیدگاه کلی بپردازد. سپس مفهوم و ماهیت توسعه در غرب و عوامل دخیل در توسعه غرب را مورد بررسی قرار دهد و در ادامه به چالش‌های فرا روی توسعه در غرب اعم از گسترش و افزایش شکاف‌های طبقاتی و فقر فزاینده طبقات پایین، تنوع‌گرایی، لذت طلبی، اصالت ذاتی کالاها و ... پرداخته تا در این خصوص توانسته باشیم به نقد الگوی توسعه غرب بپردازیم. در خلال این موضوعات به بازشناسی مفهوم پیشرفت از دیدگاه قرآن نیز توجه شده است و در آخر به نقش راهبردی که ما بعنوان جامعه ای ایرانی اسلامی برعهده داریم، پرداخته می‌شود. روش تحقیق این پژوهش تحلیلی است که با استفاده از منابع کتابخانه‌ای صورت گرفته است.

**واژه‌های کلیدی:** پیشرفت، مدرنیته، پیامدهای ناگوار تمدن غرب، الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت

## چگونگی مواجهه با تمدن غرب در تدوین و تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

محمد جواد حاجی احمدی

دانشگاه صنعتی اصفهان - [mjhajiahmadi@gmail.com](mailto:mjhajiahmadi@gmail.com)

هر تمدنی که بخواهد استحکام و استمرار پیدا کند باید موضع خود را نسبت به مبانی و دستاوردهای سایر تمدن های زنده مشخص نماید. در غیر اینصورت پیش از تثبیت، محکوم به استحاله و ذوب شدن در گفتمان سایر تمدن هاست. ایران که پس از انقلاب اسلامی داعیه دار حرکت به سمت تمدن اسلامی و تدوین و تحقق الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت می باشد، باید ابعاد مختلف مواجهه ی خود با تمدن غرب را از اجمال به تفصیل برساند. در میان متفکرین سه دیدگاه در این مواجهه وجود دارد: دسته اول تماماً غربی شدن را پیشنهاد می کنند. دسته ی دوم برخورد گزینشی، و پذیرش خوبی های غرب و نفی بدی های آن را راهکار صحیح می دانند و دسته ی سوم نیز غرب را به مثابه یک کلیت واحد، و برخورد گزینشی با آن را محکوم به شکست می دانند. در این میان تفکری هست که رگه هایی از جریان دوم و سوم را در خود دارد ولی در بسیاری ابعاد مسیر خود را از آن ها جدا می کند. این دیدگاه بیان می کند که تمدن غرب از جلوه هایی از حقیقت را دارا است و نمی توان آن را کاملاً ظلمانی و بی بهره از نور دانست، لذا وظیفه ی ما در این مواجهه آن است که با احیای عزت و هویت که دو بُعد انگیزشی و معرفتی تمدن سازی هستند، برخی مفاهیم و دستاورد های غرب را به استخدام و حتی تصرف خود درآوریم. به نظر می رسد احیاگر این دیدگاه در قرن اخیر امام خمینی(ره) بوده اند که این نظریه باید در ابعاد مختلف، بررسی، تبیین و عملیاتی شود.

**واژه های کلیدی:** تمدن سازی، تمدن غرب، کلیت واحد، گزینش، تصرف، هویت، عزت

## بررسی نقش هویت ملی در پیشرفت ایرانی اسلامی

زهراء علاف بهبهانی

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد علوم و تحقیقات - [gorohefarhangi@yahoo.com](mailto:gorohefarhangi@yahoo.com)

هویت های ملی به عنوان عنصر تعیین کننده فرهنگ ملل مختلف در روند جهانی شدن دچار دگرگونی های بنیادین شده اند. این روند دیدگاه های گوناگونی را از سوی صاحب نظران در این حوزه مطرح نموده است. در حقیقت هویت ملی یکی از انواع هویت های جمعی است، از این رو تعریف هویت ملی ترکیبی از مفاهیم "هویت جمعی" و "ملت" است. در ادبیات موضوع از دو اصطلاح هویت جمعی و هویت اجتماعی استفاده شده است. در جامعه شناسی نیز هویت به کوشش فرد به منظور تحقق یکتایی خویشتن تعریف می شود. مفاهیمی چون آرمان گرایی، عشق و محبت، تشخص طلبی، رقابت، هنرنمایی، استقلال طلبی و بسیاری از ویژگی های نوجوانی، از شاخص های مهمی است که جوان را در کسب هویت به تلاش و می دارد و در این میان از عواملی نظیر خانواده، نهادها و سازمان های آموزشی، تربیتی و پرورشی، رسانه و مطبوعات تاثیر می پذیرد. توانمندسازی افراد در کسب هویتشان و تفسیر رویدادهای فرهنگی و مقابله با تهاجمات، ضرورت نقش هویت را در این زمینه برجسته می کند. با توجه به اینکه امروزه دولتمردان و سیاستمداران با تکیه بر فرهنگ و هویت افراد درصدد مقابله با هویت دینی انسانها برآمده اند، لذا اهمیت نظام های ارزشی و باورهای اسلامی در هویت و فرهنگ ایرانی اسلامی برجسته تر خواهد شد. در این پژوهش با توصیف مفاهیم کلیدی به بررسی نظریاتی از اندیشمندان این حوزه و تاثیر هویت ملی در نگرش ها و توسعه الگوها و باورهای اسلامی پرداخته شده است.

**واژه های کلیدی:** هویت ملی، پیشرفت ایرانی اسلامی، جهانی شدن، عناصر هویتی

## بررسی برخی علل موفقیت آموزش در مدارس امریکا و ژاپن

محمدرضا کمال

[mrkamal@hotmail.com](mailto:mrkamal@hotmail.com)

پژوهشگران بسیاری و از آن جمله استیگلر و هیبرت در دانشگاه کالیفرنیا بر این باورند که آموزش فعالیتی فرهنگی است. آموزش بیشتر شبیه شرکت کردن در شام خانوادگی است تا یادگیری نحوه استفاده از کامپیوتر. از آنجا که در مورد آموزش به ندرت چنین تصویری وجود دارد، ممکن است تعجب آور باشد. بعضی از مردم آموزش را مهارتی فطری می دانند که فرد از هنگام تولد، آن را داراست. بعضی نیز بر این باورند که معلمان آموزش را با ثبت نام در دانشکده هایی که برنامه های تربیت معلم دارند، فرا می گیرند. به اعتقاد ما هیچ کدام از این نظریه ها واقعیت را به طور کامل بیان نمی کند. آموزش نیز همچون سایر فعالیت های فرهنگی از طریق مشارکت غیررسمی در مدت زمان طولانی انجام می پذیرد. آموزش چیزی است که شخص با انس گرفتن با یک فرهنگ آن را دریافت می کند، نه با مطالعه رسمی آن. شادابی و فعال بودن در بسیاری از امور مربوط به کودکان (از جمله حس کنجکاوی، بازی و...) از مهم ترین مواردی است که به فهم و درک ما از آنان کمک می کند. توجه به نیروهای طبیعی، روابط انسانی، سرزندگی، تلاش و خستگی ناپذیری عناصر مهم فرهنگی آموزش در نگاه معلمان و والدین است، که بر کودکان تأثیر فوق العاده ای دارد. بنابر این شادابی و نشاط کودکان به عنوان اصل اساسی در فرایند یاددهی- یادگیری است و موجب می شود همگان تلاش کنند تا فضای شوق انگیز و سازنده ای را برای کودکان در مدرسه و کلاس درس فراهم کنند. در فرهنگ غرب این گونه تصور می شود که تغییر و نوسازی اغلب با رفتن کهنه و آمدن نو برابر است. این تلقی را در اصلاحاتی که در آموزش و پرورش امریکا صورت گرفته است، می توان مشاهده کرد. تغییراتی که برای مثال بر استفاده از روش های جدید و منسوخ کردن روش های گذشته تأکید زیادی داشت. اصلاحات آموزشی یک فرآیند عمل اجتماعی و با رویکرد فرهنگی و اجتماعی بهتر تحلیل می شود و به انجام می رسد. آموزش مقوله ای فرهنگی، درک آموزش به مثابه فرهنگ و یک فعالیت فرهنگی نیاز امروز جامعه ماست. تجربه دیگران و مقایسه دوباره موقعیت هایی که در این مقاله بیان شد، ضرورت این مهم را آشکارتر می سازد.

**واژه های کلیدی:** آموزش، فرهنگ، شادابی

## نقد و بررسی الگوهای توسعه غربی

احمد صفری

[ahmadsafari68@yahoo.com](mailto:ahmadsafari68@yahoo.com)

مهمترین نظریه های توسعه سیاسی در مکتب نوسازی، مطرح و بررسی شده اند. این مکتب خود دارای دو گرایش کلاسیک و جدید می باشد. نظریه های نوسازی سیاسی به دهه های میانه قرن بیستم بر می گردند. در دهه های پایانی قرن بیستم دو مکتب وابستگی و نظریه نظام جهانی در نقد مکتب نوسازی توسط اندیشمندان و نظریه پردازان جهان سوم و به ویژه نظریه پردازان نئومارکسیست آمریکای لاتین مطرح شدند. با وجود انتقادات اساسی نظریه پردازان مکتب های وابستگی و نظام جهانی نسبت به توسعه غربی، ذهن آنها عمدتاً سرگرم نقش استعمار و روابط وابستگی و وضعیت نظام سرمایه داری جهانی در عقب ماندگی جهان سوم بود. به همین دلیل نظر به صورت ایجابی، نظریه پردازی مستقیمی درباره چگونگی فرایند توسعه در کشورهای جهان مطرح نکرده اند. همچنین ذهن آنها عمدتاً مشغول توسعه اقتصادی بوده و نگاه مستقیمی به توسعه سیاسی نداشتند. از این رو بیشتر نظریه های ایجابی درباره توسعه سیاسی مطالعات صورت گرفته در دو مکتب کلاسیک و جدید نوسازی سیاسی داشت. وجه اشتراک دو مکتب بالا را می بایست تکیه بر مبانی مدرنیسم غربی دانست. مدرنیسم غربی بر خلاف نگرش منفی که در دوران

مدرن علیه قرون وسطای مسیحی، رواج همه گیری یافته و آن را عصر تاریکی و بی خبری تلقی می نماید، ریشه در قرون وسطای مسیحی دارد، و با نقد آن خود را بنا نهاد.  
واژه‌های کلیدی: سیاسی، توسعه، مکتب

## راهکارهای قطع وابستگی ایرای به نفت

سیروس سیلتان

دانشگاه صنعت نفت [ssilatan69@yahoo.com](mailto:ssilatan69@yahoo.com)

در شرایطی که تحریم بیش از گذشته بر علیه ایران افزایش یافته است، کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی از اهمیت بیشتری برخوردار است چرا که کاهش میزان وابستگی دولت به درآمدهای نفتی و تغییر آن به سمت درآمدهای غیرنفتی می‌تواند هرچه بیشتر استقلال اقتصادی ایران در اوج تحریم‌ها را به تثبیت برساند. با توجه به تسلطی که قدرت های استکباری بر بازار نفت دارند این تهدید می تواند جدی باشد به همین دلیل باید مسئولین به ابعاد دیگر اقتصادی کشور توجه کنند تا وابستگی دولت به درآمد نفت کاهش یابد. افزایش صادرات غیرنفتی، خصوصی سازی بخش اقتصاد، جذب گردشگر و استفاده از سیستم مالیاتی، جایگزینهای مناسبی هستند که می توانند وابستگی ایران به درآمدهای نفتی را در آینده ای نزدیک کاهش دهند. دولت ایران با استفاده از سیستم درآمدزای متنوع می تواند کشور را از اقتصاد تک محصولی به اقتصاد چندمحصولی برساند و آسیب پذیری کشور را در مقابل تحریمهای بین المللی کاهش دهد.

واژه‌های کلیدی: راهکارهای قطع وابستگی ایران به نفت، راهکارهای کاهش وابستگی به نفت، خصوصی سازی

## نقش کشاورزی در اقتصاد ایران

فرید صادقی، ساسان وکیلی، میلاد افشاری

[faridh1454@yahoo.com](mailto:faridh1454@yahoo.com)

یکی از راه های وابستگی کم به نفت، پیشرفت کشور در زمینه ی کشاورزی می باشد. کشاورزی به عنوان کهن ترین فعالیت تولیدی، مهمترین فعالیت اقتصادی همه کشورهای جهان از سالیان گذشته تاکنون است. امروزه نیز بخش کشاورزی در بسیاری از کشورهای درحال توسعه بخش غالب اقتصاد ملی به شمار می رود، به طوری که رشد و توسعه اقتصادی این کشورها ارتباط بسیار تنگاتنگی با توسعه کلی بخش کشاورزی آنها دارد و به عبارتی دیگر توسعه کشاورزی در چارچوب توسعه ملی کشور مورد بحث قرار می گیرد. برخی کشورها به بخش کشاورزی توجه لازم و کافی را نکرده و تا جایی که امکان دارد تصمیم به صنعتی شدن سریع دارند. ضرورت صنعتی شدن بخش های اساسی و پایه در این کشورها قابل توجیه است، اما این مسأله که صنعت پایه و اساسی نمی تواند بدون مبنا و پایه ای، ساخته و توسعه یابد، کمتر از سوی این کشورها مورد توجه قرار می گیرد.

واژه‌های کلیدی: کشاورزی



## اقتصاد دانش بنیان؛ راهبرد رهایی از اقتصاد نفتی

مسعود محمدپور، سید امید باسیرو

دانشگاه علم و صنعت ایران - [masoudmohammadpour@gmail.com](mailto:masoudmohammadpour@gmail.com)

با توجه به وجود ذخایر سرشار نفتی در کشور ایران و نقش بالقوه این منابع در پیشرفت و تعالی کشور در این مقاله سعی شده است آسیب های ناشی از استفاده نادرست از این منابع شناسایی شده و نحوه اثر گذاری آنها در برنامه ریزی کلان اقتصادی کشور یادآوری گردد. از این رو به مقایسه بین کشورهای صادر کننده عمده نفت پرداخته شد، سپس توسعه اقتصاد دانش بنیان و حرکت به سمت تولید ثروت از دانش و تکنولوژی پیشرفته به عنوان راهکاری برای غلبه بر وابستگی به این درآمدها ارائه شده است. در این راستا با ذکر چند شاخص، سعی شده است با مقایسه این شاخص ها و مطالعه سیر پیشرفت کشورهای موفق در این زمینه راهکارهایی برای جمهوری اسلامی ایران بیان گردد.

**واژه های کلیدی:** وابستگی نفتی، اقتصاد دانش بنیان، ICT، تکنولوژی

## کاهش وابستگی اقتصادی به نفت

رویا جعفری

[royajafari.iran@gmail.com](mailto:royajafari.iran@gmail.com)

امروزه با توجه به رشد تعاملات صنعتی و اقتصادی میان کشورها، که به شکل گیری شبکه پیچیده ای از ارتباطات و وابستگی های متقابل منجر شده، ضریب اثرگذاری یکی از عناصر این شبکه جهانی بر سایر عناصر شدت و حدت بیشتری یافته است. به عنوان نمونه عواقب و پیامدهای ناگزیر بحران مالی اخیر (سپتامبر 2008) آمریکا که ریشه در سیاست های اقتصادی دولتمردان آن کشور دارد، بر سایر کشورهای جهان، به خصوص کشورهای دارای روابط اقتصادی مستمر و بنیادین با اقتصاد آمریکا، قابل مشاهده می باشد. حتی کشور ما ایران، به عنوان یکی از معدود کشورهایی که با اتخاذ سیاست استقلال و عدم وابستگی به اقتصاد جهانی، دارای کمترین میزان تعاملات اقتصادی با کشورهای توسعه یافته به خصوص آمریکا می باشد، به علت وابستگی های شدید درآمدهای دولت به نفت از یک طرف و نقش انکارناپذیر دولت در اقتصاد ایران از طرف دیگر، بی تردید از آثار مخرب بحران های مالی در امان نمی باشد. از آنجایی که بر اساس سند چشم انداز 1404، در افق زمانی برنامه ریزی شده همچنان 80 درصد از بودجه ایران از درآمدهای نفتی تأمین می شود و تدابیر لازم جهت کاهش و از بین بردن معضل وابستگی در برنامه ها و سیاست گذاری های تدوین شده توسط دولت بطور مشخص قابل مشاهده نمی باشد، این امر بر ضرورت پژوهش و بررسی های بیشتر در این رابطه صحت می گذارد با توجه به زنگ خطری که با بحران مالی جهانی و تبعات آن برای کشورهای وابسته به درآمدهای نفتی و به تبع آن ایران در راستای میزان وابستگی سیاست های دولت به این درآمد به گوش می رسد، این مقاله سعی در بررسی و تدوین راهکارهای مؤثر در راستای کاهش وابستگی های اقتصادی به درآمدهای نفتی دارد.

**واژه های کلیدی:** خصوصی سازی، توسعه گردشگری، سیستم مالیاتی

## مزایا و معایب طرح "کاهش وابستگی به نفت در اقتصاد ایران"

سجاد تردستی، حفیظ الله عمادیان خواه، گشتاسب چراغیان

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد امیدیه - [sajadtardasti@gmail.com](mailto:sajadtardasti@gmail.com)

وابستگی به درآمدهای نفتی همچنان که مهم‌ترین عامل ناکارآمدی اقتصاد داخلی است، اصلی‌ترین چالش اقتصاد ایران در حوزه اقتصاد بین‌المللی نیز محسوب می‌گردد. به عبارت دیگر بحران‌های عمده اقتصاد جهانی از طریق نوسانات قیمت نفت بر اقتصاد ایران اثر می‌گذارد. تقاضای روز افزون انرژی و محدود بودن منابع قابل دسترس، موجب پر اهمیت تر شدن تامین انرژی و به خصوص انرژی‌های تجدید پذیر و فناوریهای نوین شده است. با کاهش ذخایر نفت و گاز و به دنبال آن افزایش قیمت آنها، بسیاری از کشورهای بزرگ صنعتی به منظور مهار رشد تقاضای جهانی نفت وسایر سوخت‌های فسیلی و مقابله با تداوم صعود قیمت آن‌ها، سهم انرژی‌های تجدیدپذیر را در سبد انرژی خود افزایش داده و از این طریق وابستگی خود به منابع نفت و گاز را به مقدار زیادی کاهش داده‌اند. با پیشرفت تکنولوژی و افزایش جمعیت، موضوع جایگزینی انرژی‌های تجدیدپذیر با انرژی‌های تجدیدناپذیر و آلاینده محیط زیست از اهمیت زیادی برخوردار گردیده است. در حال حاضر ایجاد تنوع در منابع تأمین انرژی به منظور دستیابی به توسعه پایدار مورد توجه همه کشورها قرار گرفته است. به منظور گسترش و رشد فعالیت‌های اقتصادی کشور طرح کاهش وابستگی به نفت در اقتصاد ایران مطرح میشود. در این مقاله نویسندگان به نقش درآمدهای نفتی در اقتصاد ایران، سپس ارزش ذخایر هیدروکربوری و سهم نفت در تولید ناخالص ملی و مزایا و معایب طرح کاهش وابستگی به نفت در اقتصاد ایران پرداخته‌اند.

واژه‌های کلیدی: اقتصاد، نفت، وابستگی، مالیات، کاهش

## اثر طرح کاهش وابستگی به نفت در اقتصاد بر روی صنعت نفت ایران

سجاد تردستی

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد امیدیه - [sajadtardasti@gmail.com](mailto:sajadtardasti@gmail.com)

چرا به جای عنوان "کاهش وابستگی به نفت در اقتصاد" نگوییم مدیریت و برنامه ریزی به منظور بهینه کردن وابستگی به نفت و افزایش صنایع محصولات و تکنولوژی‌های مرتبط با صنعت نفت؟ باید قبول داشت که ایران در یکی از مناطق سرشار از منابع هیدروکربوری (منطقه خاورمیانه) قرار گرفته است. خاورمیانه سرشارترین منطقه و دارای بیشترین منابع نفت و گاز زیرزمینی دنیا می‌باشد. (در حدود 80 درصد کل منابع نفت و گاز دنیا) چرا به جای اینکه در صدد باشیم، که تکنولوژیها و علوم مربوط به فرآیندهای صنعت نفت را پیشرفت دهیم به دنبال رویگردانی از این نعمت و منبع خدادادی هستیم. آیا شما می‌دانید چند نفر متخصص در رشته‌های مهندسی نفت در ایران وجود دارد؟ آیا شما می‌دانید چند نفر دانشجوی رشته مهندسی نفت در ایران وجود دارد؟ آیا شما می‌دانید دغدغه‌ی اصلی دانشجویان و فارغ‌التحصیلان رشته مهندسی نفت، کار است؟

واژه‌های کلیدی: نفت، اقتصاد، کاهش

## گردشگری الکترونیکی و صادرات صنایع دستی راهی در جهت کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی

سید مسعود طباطبایی، الناز غنیمت

دانشگاه سلمان فارسی - [ghanimat.itsu@yahoo.com](mailto:ghanimat.itsu@yahoo.com)

امروزه صنعت گردشگری یکی از پررونق ترین فعالیت های اقتصادی جهان محسوب می شود و در بسیاری از کشورهای در حال توسعه، منبع تولید درآمد و شکل گیری مشاغل تازه ای به شمار می آید. یکی از مهم ترین منابع درآمدزا در گردشگری سنتی، خریداری سوغات و به ویژه صنایع دستی از جوامع همجوار با این مناطق می باشد. صادرات صنایع دستی هنگامی که با توسعه صنعت گردشگری همراه باشد سهم شایسته و درخور توجهی در اقتصاد کشورها و معرفی هنر ناب و خالص و در نهایت زندگی اقتصادی و حیات فرهنگی ملت ها دارد. ایران به واسطه داشتن جاذبه های طبیعی و تنوع فرهنگی، یکی از قطب های اصلی گردشگری جهان است. صنایع دستی ایران که از شهرت جهانی برخوردار است با کمک فناوری اطلاعات و گردشگری الکترونیکی می تواند از توسعه کمی و کیفی مناسبی برخوردار شود و از این طریق به سهم بیشتری از صادرات غیر نفتی دست یافت. در شرایطی که تحریم بیش از گذشته بر علیه ایران افزایش یافته است، کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی از اهمیت بیشتری برخوردار است چرا که کاهش میزان وابستگی دولت به درآمدهای نفتی و تغییر آن به سمت درآمدهای غیرنفتی می تواند هرچه بیشتر استقلال اقتصادی ایران در اوج تحریم ها را به تثبیت برساند. در این مقاله ضمن معرفی گردشگری الکترونیکی و ابعاد آن، به بیان یک استراتژی برای توسعه صادرات صنایع دستی ایران از طریق تحلیل SWOT ارائه گردیده است.

**واژه های کلیدی:** گردشگری الکترونیکی، صنایع دستی، صادرات، درآمدهای نفتی.

## ساخت دستگاه تبدیل انرژی امواج دریا به برق جهت پیشرفت در کاهش اتکای اقتصاد ایران به نفت

امین امیری، حسین اکبری

دانشگاه دریانوردی چابهار - [mjm110313@yahoo.com](mailto:mjm110313@yahoo.com)

امروزه بیش از 80 درصد انرژی های تولیدی در جهان از سوخت های فسیلی بدست می آیند. بنابراین جستجو در استفاده از روش های نوین جهت بهره برداری از منابع انرژی نو مورد توجه می باشد، که بتوان اقتصاد کشور را از سوخت های نفتی رو به پایان جدا کرد و در آینده یکی از کشورهای پیشگام در این صنعت باشیم. یکی از منابع مهم انرژی، دریاهای و آبها می باشند، امواج دریا از منابع مهم تولید انرژی هستند که با استفاده از تکنولوژی و وسایل مدرن می توان آن را به انرژی مورد نیاز جهت مصارف مختلف تبدیل نمود. انرژی موجی یک انرژی پاک پایان ناپذیر است. این ویژگی های برجسته انرژی موجی را در آینده ای نزدیک به منبعی مهم و در عین حال جهانی جهت تولید انرژی تبدیل خواهد نمود. برای دستیابی به این هدف صنعت تولید انرژی موجی و جزر و مدی باید در جهت بازدهی بالاتر و هزینه های کمتر و بومی سازی این تکنولوژی و گسترش آن گام برداریم، می توان پیش بینی کرد انرژی موجی و جزر و مد برای قرن های متمادی از نقطه نظر زمانی و دامنه و گستره استفاده از سایر انرژی ها پیشی گیرد. در این طرح نیز با بهره گیری از این موضوع، به طراحی و ساخت وسیله ای می پردازیم که بتوان از انرژی حاصل از امواج دریا و تبدیل آن به انرژی الکتریکی، جهت مصارف مختلف صنعتی به خصوص در حوزه فعالیت های مربوط به صنایع دریایی استفاده نمود.

واژه‌های کلیدی: سواحل جنوبی ایران، سواحل خوار خلیج فارس، تولید الکتریسیته از امواج دریا، استفاده از انرژی پاک

کاهش وابستگی نفت

## چگونگی مواجهه با تمدن غرب در تدوین و تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

محمدجواد حاجی احمدی/ دانشگاه صنعتی اصفهان

[mjhajiahmadi@gmail.com](mailto:mjhajiahmadi@gmail.com)

هر تمدنی که بخواهد استحکام و استمرار پیدا کند باید موضع خود را نسبت به میانی و دستاوردهای سایر تمدن‌های زنده مشخص نماید. در غیر اینصورت پیش از تثبیت، محکوم به استحاله و ذوب شدن در گفتمان سایر تمدن‌هاست. ایران که پس از انقلاب اسلامی داعیه‌دار حرکت به سمت تمدن اسلامی و تدوین و تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت می‌باشد، باید ابعاد مختلف مواجهه‌ی خود با تمدن غرب را از اجمال به تفصیل برساند. در میان متفکرین سه دیدگاه در این مواجهه وجود دارد: دسته‌ی اول تماماً غربی شدن را پیشنهاد می‌کنند. دسته‌ی دوم برخورد گزینشی، و پذیرش خوبی‌های غرب و نفی بدی‌های آن را راهکار صحیح می‌دانند و دسته‌ی سوم نیز غرب را به مثابه یک کلیت واحد، و برخورد گزینشی با آن را محکوم به شکست می‌دانند. در این میان تفکری هست که رگه‌هایی از جریان دوم و سوم را در خود دارد ولی در بسیاری ابعاد مسیر خود را از آن‌ها جدا می‌کند. این دیدگاه بیان می‌کند که تمدن غرب از جلوه‌هایی از حقیقت را داراست و نمی‌توان آن را کاملاً ظلمانی و بی‌بهره از نور دانست لذا وظیفه‌ی ما در این مواجهه آن است که با احیای عزت و هویت که دو بُعد انگیزشی و معرفتی تمدن‌سازی هستند، برخی مفاهیم و دستاوردهای غرب را به استخدام و حتی تصرف خود درآوریم. به نظر می‌رسد احیاگر این دیدگاه در قرن اخیر امام خمینی (ره) بوده‌اند که این نظریه باید در ابعاد مختلف، بررسی، تبیین و عملیاتی شود.

واژه‌های کلیدی: تمدن سازی، تمدن غرب، کلیت واحد، گزینش، تصرف، هویت، عزت

\*\*\*\*\*

## رسالت جوانان در تحولات اجتماعی

\*\*\*\*\*

### رسالت جوانان در تحولات اجتماعی

پریساناری

parisaanari@ymail

حال آنکه برای اولین بار در این سرزمین بستری فراهم شده تا جوانان بتوانند در محیطی صمیمی و گرم و با انگیزه با هم فکری یکدیگر و راهنمایی اندیشمندان و رهبری فقیه‌ی عادل، طرح الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت را ارائه دهند و بتوانند آینده‌ی درخشان را برای ایران رقم بزنند نباید این نکته اساسی فراموش شود که همین جوانان هستند که باید این الگو را پیاده‌سازی کنند و نقش اساسی را در تحولات جامعه همین جوانان بازی می‌کنند. حال آنکه هم اکنون یکی از بزرگترین مشکلات مملکت ما اینست که زمینه‌ی برای به‌کارگیری تمامی نیروی جوانی وجود ندارد پس همینجا است که مشخص می‌شود که این کنگره و جلسات هم‌اندیشی بهترین راه برای به‌کارگیری این منبع عظیم انسانی است. نیرویی که می‌تواند با عهده‌دار شدن وظایف مهم و کلیدی گامی موثر در جهت پیشرفت کشور بردارد و زمینه را برای پیاده‌سازی هر چه بهتر گام‌های این الگو مهیا سازد و این بدین خاطر است که خود آنها در تصمیم‌گیری‌های کلان کشور نقش دارند. آنچه که در تصمیم‌عقلانه رهبر معظم در راه‌اندازی این مرکز به چشم می‌خورد همین رسالت جوانان در تحولات اجتماعی است. به امید روز‌هایی که دغدغه جوانان کشور شرکت همه‌جانبه در آبادسازی ایرانمان باشد.

**واژه‌های کلیدی:** جوان، الگو، نقش، رهبر

\*\*\*\*\*

## اشتغال جوانان

\*\*\*\*\*

### بررسی اشتغال جوانان

فاطمه نوریان فر

دانشگاه ایلام - [f.norianfar@gmail.com](mailto:f.norianfar@gmail.com)

یکی از شرط های لازم برای از میان بردن فقر و توسعه پایدار، اشتغال جوانان است. در همه مناطق جهان، آمار و اطلاعات نشان می دهد که افراد جوان در مقایسه با بالغین، سطح بیکاری بالاتری دارند و کیفیت شغلی آن ها نیز پایین تر از سایر گروه های سنی است. عدم موفقیت در پیدا کردن شغل مناسب، پیامدهای پایداری بر الگوهای شغلی و درآمد جوانان در تمام طول زندگی آنان دارد. تسهیل مرحله گذار از تحصیل به کار (یا کار به مدرسه برای جوانانی که در گذشته در نیروی کار کودکان بوده اند)، یک پیش شرط برای کمک به جوانان است تا بر مشکلاتی که در پیدا کردن و نگهداری مشاغل مناسب برای آن ها وجود دارد، فائق آیند. ایران نیز جمعیت جوانی دارد و بیش از نیمی از آن کمتر از 30 سال سن دارند. از سویی با وجود کاهش نرخ بیکاری طی سه سال که ناشی از کاهش نرخ رشد جمعیت فعال اقتصادی بوده، هنوز اقتصاد کشور با نرخ بیکاری بالایی برای جوانان مواجه است. بنابراین مشکل اشتغال جوانان در ایران موضوعی کاملاً جدی است.

**واژه های کلیدی:** اشتغال، جوانان، گذار

### بررسی نقش آموزش عالی در اشتغال جوانان

یوسف جیریایی شراهی، احسان احمدی آهویی، نصراله یوسفی نیا

دانشگاه تفرش - [jjryae\\_yosef@yahoo.com](mailto:jjryae_yosef@yahoo.com)

دانشگاهها و مراکز آموزش عالی از دو طریق در بازسازی و توسعه موفقیت آمیز اقتصاد در بسیاری از جوامع توسعه یافته مشارکت کرده اند. اول: تربیت نیروی انسانی با کیفیت از نظر علمی و فنی و به تعداد لازم. دوم: ایجاد محیط و شرایط تحقیق و توسعه که پیشرفت پایداری را در توسعه صنعتی امکانپذیر می سازد. ایفای مطلوب نقش اقتصادی دانشگاهها و مراکز آموزش عالی مستلزم داشتن اطلاع دقیق و بهنگام سیاستگذاران این نظام از نیازها و شرایط بنگاههای اقتصادی است، که به شدت در حال تحول می باشد. بدیهی است که تحقق این امر به تحکیم پیوندها و روابط بین دانشگاهها و مراکز صنعتی، تسهیل تبادل نظرها، تجارب و پیشنهادها میان این دو طرف به منظور اصلاح مکانیزم آموزش و آماده سازی دانشجویان منجر می شود.

**واژه های کلیدی:** اشتغال، جوانان، نقش دانشگاه، آموزش عالی، نرخ بیکاری، بیکاری

## اشتغال و ازدواج جوانان

جواد ادیبیان

دانشگاه سیستان و بلوچستان - [javadadibian@yahoo.com](mailto:javadadibian@yahoo.com)

نظارت بر استخدام ها و ادارات توسط مسئولین مربوطه و رعایت اولویت ها در بکارگیری نیروی انسانی حداقل از ایجاد ذهنیت نامطلوب نسبت به رعایت عدالت اجتماعی در ذهن جوانان جلوگیری می کند. و به طور کلی دخالت مسئولین و کارشناسان در هدایت جوانان باعث استفاده ی بهینه از نیروی انسانی، ایجاد بهره وری اقتصادی در جامعه و جلوگیری از هدر رفتن استعدادها و ارائه ی راه کارهای نوین برای حل مشکلات نسل جوان در کشور خواهد شد. ایجاد صنایع اشتغال زا در همه ی نقاط کشور به هر اندازه که ممکن باشد، گسترش آموزش های علمی، فنی و کاربردی کوتاه مدت در نقاط محروم و اهمیت دادن به مسائل جوانان همه و همه از وظایف کارگزاران صدیق و دلسوز می باشد. به امید روزی که شاهد شکوفایی اقتصاد و فرهنگ و سیاست کشور در ابعاد گسترده ای در سطح جهان باشیم.

**واژه های کلیدی:** مشکلات اشتغال و ازدواج جوانان، دادن تسهیلات بانکی

## اشتغال جوانان و خودکفایی ملی

محمد افراسیابی، الهه نیکوبخت، شهره بهرامی چشمه علی

دانشگاه جهرم - [afraziabimohammad@yahoo.com](mailto:afraziabimohammad@yahoo.com)

بنا بر بیانات مقام معظم رهبری مبنی بر اسلامی شدن دانشگاه و محیطهای دانشگاهی و با توجه به پیشینه ی فرهنگی دین و آیین ما مبتنی بر جامعه ای سالم و جوانانی با تقوا و متعهد به شئون اسلامی و با در نظر گرفتن شرایط کنونی کشور و خطر پذیری و تاثیر گذاری بسیار بالای نسل جوان به ویژه دانشجویان و دانشگاهیان و با توجه به جایگاه کشور در بین کشورهای منطقه و تهاجمات فرهنگی از سوی کشورهای بیگانه، و از سوی دیگر عدم وجود شرایط مالی و اقتصادی مناسب جهت تشکیل خانواده، این نیاز به صورت جدی احساس می شود که علاوه بر پر کردن خلأهای موجود، زمینه های تسهیل ازدواج جوانان و ایجاد زمینه های شغلی به ویژه مرتبط با رشته های دانشگاهی، علاوه بر اشتغال جوانان باعث پر کردن اوقات آزاد و تأمین درصدی از هزینه های زندگی جوانان به خصوص قشر دانشجو می شود. همچنین با گسترش ارتباط صنعت کشور با فضاها ی علمی، به ویژه دانشگاه ها، مراکز آموزش عالی، تحقیقاتی و پژوهشی، روز به روز شاهد کاهش وابستگی ها به کشورهای خارجی و خودکفایی در زمینه های علمی خواهیم بود که این موارد مستلزم تأمین زیرساخت های اولیه و فراهم نمودن تسهیلات رفاهی جهت اشتغال دانشجویان می باشد.

**واژه های کلیدی:** اشتغال، جوانان، دانشگاه، پیشرفت

\*\*\*\*\*

## پایگاه اجتماعی و منزلت جوانان

\*\*\*\*\*

### نقش جوانان در پیشرفت

کیوان فتحی، هادی تحسینی، سمیه پرما

دانشگاه سنندج - [fathi.keyvan@yahoo.com](mailto:fathi.keyvan@yahoo.com)

جوانان بالاخص قشر دانشجویان در طول تاریخ تحولات سیاسی اجتماعی ایران همواره تاثیرگذار بوده، و با توجه به خصوصیات و ویژگی های مختص خود به گونه ای نقش آفرینی کرده است که باید نسبت به دیگر آحاد جامعه اهمیت بیشتری داده شود در این تحقیق سعی بر آن است که اهمیت و نقش جوانان به ویژه دانشجویان را در پیشرفت و اعتلای کشور از افق تبیین شده مقام معظم رهبری (مدظله العالی) مورد بررسی قرار گیرد.

**واژه‌های کلیدی:** جوانان، دانشجو، بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی)، پیشرفت کشور

### حجاب و نقش اجتماعی زن

مانی رضایی، مریم حسین زاده، مرضیه مددی

[mani.rezaie70@gmail.com](mailto:mani.rezaie70@gmail.com)

حجاب و نقش اجتماعی زن یکی از موضوعات مهم مورد بررسی در جامعه است که می تواند نظم اجتماعی، توسعه و حتی ثبات سیاسی جامعه را به ارمغان آورد. در این پژوهش تلاش می شود ضمن بررسی انگیزه تحریک اجتماعی در زنان، نظریات گوناگون در این زمینه و از دیدگاههای مختلف از جمله دیدگاههای فمینیستی و با نگاهی به مساله استقلال مالی زن در جوامع غربی و جامعه اسلامی مورد بحث و بررسی قرار گیرد و سپس در ادامه دیدگاه حقوقی مسئله بررسی می گردد که در این مقاله یکی از اصول مهم حاکم بر نظام حقوقی دین مقدس اسلام را اصل مساوات بین حقوق زن و مرد عنوان می کند، مگر آنکه بنا بر مصلحت خود آن ها استثنایی وارد شده باشد و در حقوق اسلام می گوید اصولا زن در مقابل شوهر تکلیف و وظیفه اقتصادی بر عهده ندارد و در عین حال از استقلال اقتصادی و اجتماعی برخوردار است. دیدگاه اسلامی نسبت به زنان، دیدگاه تکریم و اعتلا بخشی است و اگر در مواردی تفاوت هایی بین حقوق زن و مرد مشاهده می شود، از باب تحقیر و کمتر دانستن ارزش زن نسبت به مرد نیست. ملاک برتری زنان و مردان کسب تقوای الهی است و حقوق اسلامی، متناسب با تکالیفی است که به افراد محول شده است.

**واژه‌های کلیدی:** انگیزه تحرک اجتماعی، نظام حقوقی زن، جهانی شدن، هویت اجتماعی



## رابطه سرسختی روانشناختی و سردرگمی هویت در دانشجویان

سوسن سالاری

دانشگاه شاهد تهران - [salary.susan@yahoo.com](mailto:salary.susan@yahoo.com)

رابطه سرسختی روانشناختی و سردرگمی هویت در دانشجویان مقدمه: فرآیند کسب هویت که از دوران نوجوانی بطور مشخصی نمود پیدا می کند توجه بسیاری از محققان رتبه خود معطوف داشته است. از نظر اریکسون آنچه هویت نامیده می شود آن جنبه از من است که پس از ایجاد بحران روانی - اجتماعی گذار از کودکی به بزرگسالی به بررسی، انتخاب و وحدت بخشیدن به تصاویر خود با توجه به فضای عقیدتی خاص دوره جوانی می پردازد. اریکسون معتقد است که ساخت و حفظ احساسی قوی از هویت من بسیار مهم و از وظایف هر فرد در طول زندگی است و عدم ساخت چنین احساسی می تواند زمینه ساز آسیب های روانی باشد. افراد سر سخت بر خلاف افراد غیر سخت حوادث را چندان خطرناک ارزیابی نمی کنند برعکس آنها را مثبت و قابل کنترل ارزیابی می کنند. محققان سرسختی را ترکیبی از باورها در باره ی خویشتن و جهان تعریف می کند که از سه مولفه تعهد و کنترل و مبارزه جویی تشکیل شده است. هدف مطالعه حاضر بررسی رابطه بین سرسختی روانشناختی و سردرگمی هویت در دانشجویان می باشد. روش: جامعه آماری مطالعه ی حاضر شامل دانشجویان دانشگاه های تهران می باشد. در این پژوهش گروه نمونه متشکل از 150 نفر از دانشجویان دانشگاه های تهران، تربیت مدرس و شاهد در سه مقطع تحصیلی کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری می باشد. طرح پژوهش مطالعه حاضر از نوع همبستگی است. که به صورت نمونه گیری در دسترس انجام شد. ابزار: پرسشنامه سرسختی روانشناختی دارای 45 سوال است و میزان سرسختی را در سه خرده مقیاس تعهد، کنترل و مبارزه جویی می سنجد. شیوه نمره گذاری مقیاس 5 درجه ای لیکرت است که به این صورت که گزینه کاملاً مخالف نمره 1 تا کاملاً موافق نمره 5 می گیرد. پرسشنامه منزلت عینی هویت من که توسط آدامز و همکاران در حوزه هویت عقیدتی طراحی شده است از ابزار شناخته شده و استاندارد هویت یابی است که دارای 64 سوال است و پاسخ گویی به سوالات براساس مقیاس لیکرت به همراه مجموعه ای نقاط برش استاندارد صورت می گیرد و وضعیت هر فرد را در چهار منزلت سردرگم، دنباله رو، بحران زده و هویت یافته تعیین می کند. یافته ها و نتیجه گیری: یافته ها نشان می دهد بین سرسختی روانشناختی و سردرگمی هویت رابطه منفی و معناداری وجود دارد. سردرگمی ( $R = -0.329$ ) بوده است که در سطح  $0.001$  معنادار شده است و این نشان می دهد که افرادی که در مرحله سردرگمی هویت هستند در مقابل فشارهای روانی آسیب پذیر ترند و سرسختی کمتری را نشان می دهند.

واژه های کلیدی: کلید واژه: سرسختی روانشناختی، سردرگمی هویت، دانشجویان

\*\*\*\*\*

## مهاجرت جوانان

\*\*\*\*\*

### راهکارهای برای گسترش مهاجرت معکوس و بازگشت به روستاها

ابوالفضل کهزادی

بنیاد نخبگان استان ایلام - [abolfazl.kohzadi@yahoo.com](mailto:abolfazl.kohzadi@yahoo.com)

مهاجرت گسترده از روستا به شهر می تواند معضلات اقتصادی و اجتماعی مانند بیکاری، حاشیه نشینی و فقر را ایجاد کند. از آن جایی که انگیزه های اقتصادی از عوامل موثر بر مهاجرت نیروی کار از بخش کشاورزی است، بنابراین سرمایه گذاری در این بخش، بالا بردن سطح سواد و استفاده مناسب از ماشین آلات به منظور افزایش بهره وری می تواند تعدیل سیل مهاجرت به شهرها را موجب شود. بر اساس تحقیقات انجام شده، بخش زیادی از مهاجرت ها به دلیل نبود امکانات و اشتغال و درآمد پایین در روستاهاست، بنابراین برای حفظ روستاییان در این مناطق باید اقدام های جدی تری انجام شود. بسیاری از اهالی این روستا با هدف کسب درآمد، 6 ماه از سال را به شهر مهاجرت می کنند و در زمان کشت و کار کشاورزی به روستا باز می گردند. مهم ترین عامل مهاجرت روستاییان به شهرها، نبود امکانات و سطح پایین درآمد است. ضمناً خیلی از اهالی روستاها برای یافتن شغل در شهرها پراکنده شده اند و اغلب، فقط زنان و سالخوردگان در روستاها باقی مانده اند. بنابراین به دلیل نبود زمینه اشتغال برای اقشار تحصیل کرده روستایی، آن ها در روستا بیکار می مانند و به اجبار در مراکز شهری به دنبال اشتغال هستند.

**واژه های کلیدی:** مهاجرت، روستا، شهر

### علل مهاجرت جوانان

مرضیه سلیمیان

دانشگاه شهرکرد - [marzie.salimian@yahoo.com](mailto:marzie.salimian@yahoo.com)

50 درصد مهاجرت جوانان در زمینه کسب شغل مناسب است و 50 درصد دیگر برای کسب مدارک بالای علمی به سایر کشورها سفر می کنند. جاذبه هایی که در دانشگاه های سایر کشورها وجود دارد همچنین بالا بودن سطح کیفی این دسته از دانشگاه ها، باعث شده تا جوانان تحصیل کرده به تحصیل در دانشگاه های کشورهای دیگر تمایل داشته باشند. خیلی از جوانان این موارد را دلیل مهاجرتشان مطرح می کنند. \* دانشگاه های کشور به جای افراد متخصص، متوقع تربیت می کنند \* مهاجرت بیشتر در میان مردهای جوان وجود دارد \* پایین بودن سطح درآمد عامل مهاجرت گروهی از جوانان است

**واژه های کلیدی:** مهاجرت، کسب شغل، مدارک بالاتر، سطح کیفی، متخصص، مهاجرت مردان، درآمد

## The Brain-Drain

susan mojarad

university of sirjan - [golden\\_civil@yahoo.com](mailto:golden_civil@yahoo.com)

The term brain-drain was introduced by observing the emigration of the various technologists, doctors and scientists, from various developing countries (including Europe) to more developed nations like USA. Now this phenomenon of brain drain has a conversed effect for a country in which people are getting migrated and brain-drain of a nation becomes brain-gain for that particular country. Usually all developing countries including India are suffering from brain drain and developed countries like USA are having brain gain from this phenomenon. Countries like china ,Pakistan, Russia ,India and Iran are also facing problems of brain-drain . Unemployment, population explosion and corrupt political systems are main reasons for migration of skilled workers from Asia. In countries like India ,Pakistan, Bangladesh etc graduates, post graduates, experienced and skilled professionals are not getting enough opportunities to develop and succeed. So with dreams of development these professionals leave their native country in search of better future. This brain-drain is a great loss to these developing countries. Conclusion For the balance of power and for the staggered development of the world, it is very important to stop the phenomena of brain-drain. This will help a particular country to use all local skilled citizens for development and proliferation. But to hold these skilled workers at their native places, it is also important to provide them enough work opportunities and living facilities. For this purpose, developed nations should help developing countries with necessary money and resources. So that each and every human of this planet can have good standard of living and each and every nation can introduce itself as a developed nation .

Keywords: brain-drain

## گفتاری در باب مهاجرت نخبگان

سجاد طالبی

دانشگاه امام صادق علیه السلام - [imamehazer@gmail.com](mailto:imamehazer@gmail.com)

بایستی اذعان داشت جذب استعدادهای درخشان و چهره های شاخص علوم و فنون کشور به خارج پدیده ای نیست که تنها در سالهای اخیر رخ داده باشد بلکه پدیده ای است که جهان و به ویژه کشورهای کم توسعه و در حال توسعه به طور جدی بیش از چهار دهه است که با آن مواجه هستند و در شرایط امروز جهان و تبدیل شدن آن به دهکده جهانی و عصر فراتکنولوژی و جهان ارتباطات و اطلاعات، شتاب به مراتب بیشتری به خود گرفته است. به گونه ای که هر ساله حدود یک میلیون دانشجو در جست و جوی تحصیلات عالی به دیگر کشورها هستند.

به این ترتیب می توان ادعا کرد که عامل نیروی انسانی متخصص و ماهر است که باعث پیشرفت سازمانها یا کشورها و بهره وری بهینه از امکانات و منابع کشورها می شود. زیرا مدیر و مدبر است که می تواند منابع دیگر از قبیل منابع معدنی و زیرزمینی،

منابع مالی، سرمایه ای و پولی، تجهیزات و ماشین آلات و یا ابزار تولید و اطلاعاتی را به کار گیرد. سرمایه نیروی انسانی متخصص، تنها سرمایه ای است که نمی توان مانند منابع فیزیکی دیگر، مقدار دقیق پولی آن را محاسبه کرد. بنابراین، زیانهای ناشی از مهاجرت نخبگان شامل دو نوع زیانهای بالفعل و بالقوه است.

**واژه‌های کلیدی:** نخبگان، مهاجرت، جوانان، ایران، کشور های در حال توسعه

## بررسی علل مهاجرت دانش آموختگان مازندرانی و راهکارهای پیشگیری از این پدیده

محمد حبیبی، مهندس مهرداد علی اصغری، مهندس کامران حسینزاد، علیرضا عرب

بنیاد نخبگان مازندران - [m\\_mhabibi@yahoo.com](mailto:m_mhabibi@yahoo.com)

تحقیق حاضر به بررسی عوامل موثر بر مهاجرت دانش آموختگان مازندرانی به سایر استانهای کشور می‌پردازد. این تحقیق در سال 1390 انجام گرفت و ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه است. نمونه آماری شامل 381 نفر از دانش آموختگان مازندرانی است که میانگین سن آنها  $25/49 \pm 0/47$  سال بود. نتایج نشان داد که تمایل به مهاجرت در پسران بیشتر از دختران است ( $p < 0,05$ ). با ارتقای مدرک تحصیلی، تمایل دانش آموختگان به مهاجرت افزایش می‌یابد. میان معدل نمرات افراد و میل به مهاجرت همبستگی مستقیم و بالایی ( $r = 0,743$ ) وجود داشت. 87% دانش آموختگان انگیزه اصلی خود را از مهاجرت دستیابی به شغل، درآمد و امکانات رفاهی مناسب اعلام نمودند. رابطه معنی داری میان این گونه مهاجرت و شرایط فرهنگی و اجتماعی وجود ندارد ( $p > 0,05$ ) به طوری که 79% پاسخگویان، این شرایط را در مازندران در مقایسه با سایر استانها مناسب دانستند. 15% دانش آموختگان، عوامل مدیریتی و 4% آنها ادامه فعالیتهای علمی و پژوهشی را انگیزه اصلی خود از مهاجرت بیان نمودند. بر اساس نتایج این تحقیق، ایجاد فرصتهای شغلی و درآمد مناسب، توجه بیشتر مدیران استانی به دانش آموختگان بومی و افزایش امکانات علمی و پژوهشی در مازندران عوامل مؤثری در پیشگیری از مهاجرت دانش آموختگان به سایر استانهای کشور هستند.

**واژه‌های کلیدی:** مهاجرت، دانش آموختگان، اشتغال، مازندران

## مهاجرت های بین المللی جوانان ایرانی

شکیبا کولیوند

دانشگاه شاهد - [shkolivand1990@gmail.com](mailto:shkolivand1990@gmail.com)

در طی بررسی های آماری در زمینه مهاجرت در ایران نشان داده شد که آمارها یا به درستی ثبت نشده است و یا دقیق نبوده اند. از طرفی دست یابی به آمارهای دقیق برای بررسی هر چه بهتر این امر در ایران، امری بس ضروری است. از طرفی مهم ترین عامل را در بیان علل موثر بر مهاجرت های بین المللی، رسیدن به شرایط مادی و اقتصادی بهتر بیان می‌دارند. حال که جوانان ایرانی تا به این حد از علم و دانش بهره مند اند، جای بسی برنامه ریزیست تا از این نیروها در داخل ایران استفاده نمود. اما همین آمارهای تکان دهنده در این زمینه، ضرورت توجه ویژه مسئولان را به موضوع می‌طلبد و به نظر می‌رسد برای جلوگیری از زیان های مترتب بر پدیده فرار مغزها باید کمیته ویژه یا ستاد بحرانی با حضور مسئولان عالی رتبه دولتی و کارشناسان خبره تشکیل شود.

از طرفی می توان به حمایت از بخش خصوصی اشاره نمود، حمایت از کارفرمایان، شرکت ها و سازمان های خصوصی، به منظور پیشرفت تولیدات داخلی و تشویق جوانان به کار در داخل ایران از جمله مواردی است که لازم است بدان اشاره کرد و نه تنها نگاهی اجمالی بر آن داشت بلکه در آن تامل کرد و پیگیر آن شد.

با این همه امید است که حس تعلق و تعهد به ایران و حفظ منافع ملی کشور روز به روز در بین جوانان ما، خصوصاً جوانان دانشجو و دانش آموخته ما بیشتر گردد و با توجه به بیانات مقام معظم رهبری و اختصاص امسال با نام "تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی" باید برنامه ریزی هایی در جهات حفظ نیروهای متخصص ایرانی مد نظر قرار گیرد.

**واژه های کلیدی:** مهاجرت بین المللی، جوانان، اشتغال، کار و سرمایه ایرانی.

## بررسی آماری مهاجرت دانشجویان به خارج از کشور

جاسم عباسی، مصطفی منفرد، ابودر سلیمان زاده

دانشگاه صنعت نفت - [j.abbasi@ahwaz.put.ac.ir](mailto:j.abbasi@ahwaz.put.ac.ir)

موضوع خروج، مهاجرت نیروی متخصص در زمینه های مختلف و یا به تعبیر منفی آن فرار مغزها بحثی است که کشور های جهان سوم یا کشور های در حال توسعه از جمله کشور عزیزمان ایران از سال های دور با آن مواجه بوده و این موضوع نه تنها مرتفع نگردیده است بلکه با گذر زمان به تعداد آن افزوده شده است. در کشور ما از هر 100 هزار نفر، 5 هزار نفر دانشجو هستند و طبق این آمار ایران جزء ده کشور اول دنیا از نظر نسبت تعداد دانشجویان به کل جمعیت به حساب می آید. این که چه می شود دانشجویان عطای درس خواندن در دانشگاه های خودمان را به لقایش می بخشند و غربت را به جان می خرنند که تحصیلات فرنگی داشته باشند، سوالی است که هر کدام به گونه ای به آن پاسخ می دهند. بالا رفتن میزان مهاجرت به دیگر کشورها چه دلیل تحصیلی داشته باشد، چه اقتصادی، علمی و پژوهشی، شغلی و چه کمبود امکانات و... می تواند باعث انواع آسیب های ملموس به کشور شود. آسیب هایی از جمله: از دست دادن نیروی انسانی نخبه و متخصص، آسیب عاطفی خانواده و نزدیکان دانشجویان مهاجر، خروج بیش از اندازه ارز از کشور (به ازای خروج هر دانشجوی ایرانی از کشور، حدود 15 هزار دلار از کشور خارج می شود) و افزایش برخورد فرهنگ هایی که تناسبی با هم ندارند و می توانند فرد را دچار تعارض کنند و... همه این موارد می تواند موجب آسیب جامعه در ابعاد مختلف شود که باید برای کاهش آن تدابیر ویژه ای اندیشید و هزینه صرف کرد. به همت انجمن علمی دانشکده نفت اهواز و هیئت تحریریه نشریه علمی - تخصصی شعله، کارگروهی برای بررسی ابعاد، نظر سنجی و راه کارهایی برای این موضوع در سطح دانشگاه صنعت نفت تشکیل شد.

**واژه های کلیدی:** بررسی، دانشجو، مهاجرت

\*\*\*\*\*

## ورزش و اوقات فراغت

\*\*\*\*\*

### جامعه‌شناسی ورزش، اوقات فراغت و جوانان، یک رویکرد فرهنگی و جامعه‌شناختی

مهدی آقاپور حصیری

دانشگاه تهران - [aghapour@ut.ac.ir](mailto:aghapour@ut.ac.ir)

جامعه‌شناسی اوقات فراغت (leisure Sociology of) به مفاهیم و تعاریف، اغراض و مقاصد، انواع و اشکال، نیروهای انسانی و موسسات و موانع و پاتولوژی آن در گروه‌های اجتماعی می‌پردازد، که اوقات فراغت ورزشی را نیز در بر می‌گیرد. ضرورت پرداختن به اوقات فراغت مردم به ویژه جوانان ناشی از ویژگی‌های جامعه شهری و صنعتی جدید است که برخی از دانشمندان به دلیل اهمیت آن، اصطلاح «تمدن فراغت» را بکار برده‌اند. با توجه به ابعاد و زمینه‌های گوناگون اوقات فراغت جوانان، تماشاجری ورزش منظر اصلی این نوشتار را تشکیل می‌دهد. بدین معنا که پرداختی تئوریک و جامعه‌شناختی از اوقات فراغت جوانان، فراغت ورزشی و تفریحی، تماشاجری ورزش و جنبه‌های مثبت و منفی آن در جامعه جدید و تجزیه و تحلیل آنها برای رسیدن به وضع مطلوب، ساختار نوشتار را معرفی می‌نماید. روش مطالعه، روش توأم و رویکرد متاخر نظری- تجربی ضمن بهره‌برداری از نظرات دانشمندان با استفاده از برخی گزارشات و آمار عملکردها و نتایج برخی پژوهش‌های میدانی خواهد بود. راجع به مفهوم و تعریف و خصوصیات اوقات فراغت بحث‌های زیادی شده است. دومازدیر (J.Dumazedier) گذران اوقات فراغت را با هدف استراحت، تنوع، افزایش اطلاعات و آموزش خویشتن بدون توجه به اهداف مادی و برای مشارکت اجتماعی به صورت ارادی تعریف می‌کند. بعد از فراغت، از الزامات حرفه‌ای و اجتماعی تعریف می‌کند. رویکرد ورزشی در فراغت جوانان سهم عمده‌ای را به خود اختصاص می‌دهد و پژوهش‌های میدانی از گروه‌های سنی جوانان و نوجوانان این موضوع را به خوبی اثبات می‌کند. البته پایگاه اقتصادی و اجتماعی جوانان یکی از عوامل موثر بر جهت‌گیری جوانان به ورزش می‌باشد. فراغت ورزشی از نقطه نظر جامعه‌شناسی ورزش در دو بخش عمده فعال (ورزش کردن) و منفعل (تماشاجری ورزش) قابل مطالعه می‌باشد. تفریح فعال (Active recreation) همراه با حرکت و فعالیت در برابر تفریح منفعل یا تماشا می‌باشد. در جامعه‌شناسی فراغت، باید ضمن توجه به آزادی آنان، هدایت فراغت از طریق شیوه‌های آموزشی و فرهنگی صورت پذیرد تا زمینه‌های تفریحات سالم و فعال در برابر تفریحات منفعل تقویت شود. ورزش مدرن بدون تماشاجری زنده نخواهد بود و تماشاجری ورزش جزء مهم ساختارهای ورزشی و از برنامه‌های اصلی فراغت مردم بویژه جوانان در تمدن فراغتی و ورزش امروز می‌باشد. این پدیده را می‌توان با رویکردی جامعه‌شناختی مورد مطالعه قرار داد و اهمیت آن در جوامع جدید، علل و انگیزه‌های پیدایش و توسعه، کارکردهایی نظیر همبستگی و وفاق ملی، احساس تعلق و کسب هویت، انتقال ارزشها و هنجارها، تقویت دوستی و الگوسازی و ترویج ورزش و تخلیه قوای پرخاشگری و در نقطه مقابل از اشاعه فرهنگ بیمارگونه و انسان نازل، جهت‌گیری طبقاتی و تجاری، ورزش برای ورزش، اتلاف اوقات فراغت، هیجانات پوچ و تب‌آلود ایجاد تنش‌ها و بحران‌ها در جامعه را مورد تجزیه و تحلیل قرار داد. این دو رویکرد مبتنی بر مکتب کارکردگرایان و مکتب تضادگرایان در جامعه‌شناسی می‌باشد. مکتب انتقادگرایان نیز با در نظر گرفتن دو جنبه ورزش و تماشاجری آن بر زمینه‌ها و شرایط فرهنگی و اجتماعی تاکید می‌کنند.

واژه‌های کلیدی: ورزش، اوقات فراغت، جوانان، علل وانگیزه‌ها

## تاسیس شهرک قهرمانی

احد سالک، رضا قمری

پرديس کشاورزی و منابع طبیعی - کرج [ahad.salek@ut.ac.ir](mailto:ahad.salek@ut.ac.ir)

اگر در ورزش حرفه‌ای هدف قهرمانی باشد، باید سعی شود در جامعه اولاً استعدادها کشف و سپس پروراندن شود. در حالی که در خیلی از برهه‌ها ما نمی‌توانیم با استفاده از پایگاه‌های قهرمانی و برگزاری مسابقات محدود استعدادهای اصیل را شناسایی کنیم. لازم است برنامه مدیریت ورزش را اصلاح نماییم که اینجانب سالک و همکارم آقای قمری با توجه به مطالعه‌ای که در این زمینه انجام داده‌ایم به این نتیجه رسیده‌ایم، که در جنبه‌های گوناگون به منظور این که نخبه‌ها و استعدادهای تمامی نقاط کشور از قبیل شهرها و روستاهای دورافتاده کشف و تشویق شوند، لازم است در کنار پایگاه قهرمانی که هزینه زیادی برای آن صرف شده و متاسفانه نتایج مطلوبی فعلاً از آن گرفته نشده است، شهرک قهرمانی در کشور ایجاد شود که دارای ورودی‌های خاص و قوانین ویژه از لحاظ مدیریتی و حمایتی از ورزشکاران باشد. این شهرک لازم است مثل شهرک‌های صنعتی براساس اصول و قوانین خاص مکان‌یابی شده و در نقاط خاصی از کشور با توجه به ظرفیت رشته مورد نظر احداث شود و به فعالیت بپردازد.

**واژه‌های کلیدی:** شهرک قهرمانی، پایگاه قهرمانی

## نقش ورزش در اوقات فراغت جوانان

بهجت طاهری

دانشگاه شاهد تهران [tbehjat@yahoo.com](mailto:tbehjat@yahoo.com)

فعالیت‌های فراغتی به ویژه ورزش، سهم قابل توجهی در اجتماعی کردن جوانان دارند. و به جرأت می‌توان اظهار داشت که ورزش بیش از هر فعالیت دیگری پرکننده اوقات فراغت مردم است. هدف از این تحقیق نقش اوقات فراغت در جوانان و ارائه راهکارهایی برای بهبود آن است. روش تحقیق به صورت اسنادی می‌باشد که با استفاده از تحقیقات گذشته انجام شده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که برنامه‌ریزی و سازماندهی جهت پر کردن اوقات فراغت و تفریحات سالم در جامعه به خصوص دانشگاه‌ها که در حال حاضر بیشترین نیروی جوان را در اختیار دارد نیاز به حمایت گسترده مدیران دارد.

**واژه‌های کلیدی:** اوقات فراغت، جوانان، ورزش، اسلام، خانواده، تفریحات سالم

## بررسی زندگی جوانان در هنگام فراغت

سعیده ذوالقدر

[sz2009\\_ir@yahoo.com](mailto:sz2009_ir@yahoo.com)

اوقات فراغت، دلپذیرترین لحظات برای همه‌ی انسان‌ها بویژه نسل جوان است. از آنجا که اوقات فراغت نقش مؤثری در زندگی جوان دارد، برنامه‌ریزی برای استفاده از این اوقات گرانبها که چون برق و باد در گذرند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. از آنجا که «فراغت» بدون در نظر گرفتن «کار» مفهومی ندارد، بنابراین، کار و فراغت مفاهیمی هستند که با وقت و زمان ارتباط دارند. کار، گذراندن وقت برای فعالیت خاص و با هدفی خاص است و فراغت، وقت آزادی است که فرد به فعالیت خاصی اشتغال ندارد. معمولاً بیشتر افراد جامعه که به کار اهمیت می‌دهند و برای آن برنامه‌ریزی می‌کنند، به اوقات فراغت که ارزش آن کمتر از

کار نیست توجه چندانی ندارند و برای گذراندن آن برنامه ای در نظر نمی گیرند. امروزه اوقات فراغت از چنان اهمیتی برخوردار است که عملاً به گشایش باب ویژه ای در حوزه علوم اجتماعی، تحت عنوان «جامعه شناسی و فراغت» انجامیده است. مبنای ظهور آن نیز رهانیدن انسان غوطه ور در جامعه ی شهری و صنعتی از دام «از خود بیگانگی» است. به این معنا که از ساعات غیر کاری افراد، به عنوان فرصتی برای بازاریابی خود و تجلی یافتن بعد معنوی انسان استفاده بشود. در اهمیت این موضوع همین بس که برخی از صاحب نظران علوم اجتماعی، فعالیت های «اوقات فراغت» را نشانه هایی از «فرهنگ جامعه» می دانند.

**واژه های کلیدی:** فراغت، جوان، زندگی

## سرمایه گذاری در توسعه ورزش قهرمانی راهی برای توسعه سیاسی، اقتصادی و فرهنگی کشور

احمد رضایان قیه باشی، احمد سوری

دانشگاه تربیت مدرس - [a.rezayan@gmail.com](mailto:a.rezayan@gmail.com)

با نگاهی واقع بینانه به موضوع مورد بحث و استناد به مصادیق تاریخی امر و مهمتر از این دو، بررسی رویه دولت ها در تخصیص بودجه های کلان ورزشی در خواهیم یافت، که صرف این بودجه ها در ورزش قهرمانی مناسبتر و منطقی تر از صرف آنها در ورزش های همگانی برای دولت ها است، چرا که ورزش قهرمانی با دارا بودن پتانسیل های بالای سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی قادر خواهد بود تا ضمن اینکه دولت را به اهداف و خواسته های خود نزدیکتر گرداند، توسعه و پیشرفت را در حوزه های مختلف مورد بحث تقویت نماید. همچنین با تکیه بر تحقیقات صورت گرفته می بایست عنوان نمود که صرف بودجه های کلان ورزشی در ورزش قهرمانی می تواند مشوق اصلی افراد اجتماع در استقبال و روی آوردن به ورزش همگانی گردد و مناسبترین و بهترین راهکار برای همگانی کردن ورزش و ترویج فرهنگ ورزش همگانی در کشور است

**واژه های کلیدی:** ورزش، توسعه، ورزش قهرمانی، ورزش همگانی، هویت ورزشی

## ورزش در اوقات فراغت

روح الله داورپناه

[rouhollahdavarpanah@yahoo.com](mailto:rouhollahdavarpanah@yahoo.com)

اهمیت ورزش و تربیت بدنی به عنوان یکی از موجبات سلامتی جسمی و روحی و نیز افزایش طول عمر بسیار روشن است. از لحاظ جسمانی ممکن است فقر حرکتی و نبود تحرک و ورزش مکفی منشا بسیاری از بیماری های شایع باشد. از لحاظ روحی نیز عدم تحرک و بازی به میزان کافی، موجب سستی و خمودگی شده و شخصیت فرد را متزلزل می نماید. ورزش موجب سلامتی و شادابی مردم جامعه و همچنین موجب پیشگیری از بیماری ها بوده و به اقتصاد جامعه نیز کمک می کند. امروزه در عصر پیشرفت علم و تکنولوژی که نیازمندی ها و احتیاجات، شرایط جدیدی را به وجود آورده از ورزش به منظور تولید و بازدهی صنعتی بیشتر و اقتصاد قوی تر و شکوفاتر نیز استفاده می شود.

**واژه های کلیدی:** ورزش، اوقات فراغت



## ورزش و اوقات فراغت در دانشگاه

طیبه عبدالله زاده، دانشگاه شیراز

اوقات فراغت، دلپذیرترین لحظات برای همه ی انسان ها بویژه نسل جوان است. از آنجا که اوقات فراغت نقش مؤثری در زندگی جوان دارد، برنامه ریزی برای استفاده از این اوقات گرانبها، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. اوقات فراغت در نظام اسلامی، زمان انجام کار مفیدی است که به حس کمال جویی انسان پاسخ بدهد. به زبان دیگر، اوقات فراغت، فرصت هایی است که انسان باید در جهت رشد و شکوفایی شخصیت معنوی، اجتماعی، فردی و علمی خویش از آن استفاده کند... و این مهمترین کارکرد اوقات فراغت است. چنین به نظر می رسد که جوان در ایام تحصیل وقت اضافی ندارد و تمام وقت او را دروس و مطالعات علمی گرفته است. اما واقعیت این است که با برنامه ریزی دقیق و زمان بندی مناسب، می توان ساعات فراغتی را در بین برنامه های درسی گنجاند و در این اوقات به عبادت، تلاوت قرآن، مطالعه کتاب ها و مجلات سودمند، ورزش و فعالیت های اجتماعی پرداخت و ساعاتی را نیز برای کمک و یاری پدر، مادر و دیگر اعضای خانواده اختصاص داد. با توجه به بررسی های انجام شده توسط صاحب نظران علوم اجتماعی و علوم تربیتی، بهترین وسیله برای گذراندن اوقات فراغت جوانان، تفریحات سالمی چون ورزش، مطالعه و فعالیت های اجتماعی است.

**واژه های کلیدی:** اوقات فراغت، ورزش، قهرمانی، دانشگاه

### نحوه گذراندن اوقات فراغت کتابداران شهر اصفهان با تأکید بر نقش تربیت بدنی و ارتباط آن با

#### سلامت

جهانگیر کریمیان (استادیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، [karimian@mng.mui.ac.ir](mailto:karimian@mng.mui.ac.ir))

پریوش شکرچی زاده (عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، [shekarchizadeh@mng.mui.ac.ir](mailto:shekarchizadeh@mng.mui.ac.ir))

زندگی ماشینی که با هدف خدمت به بشریت و تامین رفاه نسل آدمی رواج یافته، اکنون به عنوان یکی از مشکلات اصلی بشریت به حساب می آید، زیرا که هرچه زندگی به سمت ماشینی شدن پیش می رود، به همان اندازه زمان آزاد افراد افزایش یافته و کارها توسط افراد کمتری، انجام می پذیرد؛ که نتیجه ی آن کاهش تحرک و فعالیت افراد می باشد. از جمله مفاهیم نوینی که معنای واقعی خود را با پیدایش انواع تکنولوژی و صنعتی شدن جوامع در زندگی مردم پیدا نموده، اوقات فراغت و نحوه گذراندن آن است. ورزش های تفریحی با ورزش های مربوط به اوقات فراغت از مناسب ترین و شاید ضروری ترین گونه های گذران اوقات فراغت در عصر حاضر است. هدف از پژوهش حاضر نحوه گذراندن اوقات فراغت کتابداران شهر اصفهان با تأکید بر نقش تربیت بدنی و ارتباط آن با سلامت بود.

**واژه های کلیدی:** اوقات فراغت، سلامت، کتابداران، تفریحات سالم، فعالیت بدنی

\*\*\*\*\*

## سلامت و اقتدار ملی

\*\*\*\*\*

### بررسی ارتباط ازدواج با سلامت روانی - جسمانی و صلح جهانی

یاسمن مغربی

انجمن هنرمندان جوان - yasaman1982@yahoo.com

افزایش سرعت در زندگی انسان‌ها، باعث شده تا انسان‌ها از نیازهای اولیه و اساسی خود غافل شوند. همانا یکی از آن نیازها، نیاز به ازدواج و تشکیل خانواده می باشد. بعلت تربیت غلط و وارد شدن فرهنگ غربی در جوامع شرقی هر روز شاهد دور شدن زن و مرد از یکدیگر می باشیم. طبیعت، زن و مرد را برای یکدیگر آفریده است. در تفکر شرقی مفاهیم متضاد مثل مردانگی و زنانگی یا بین و یانگ موضوعی عادی است. اما در دنیای غرب مفاهیم متضاد را به صورتی ناسازگار می نگرند که به نفی یکدیگر می پردازند بهمین علت واژه هایی چون فمینیست، تساوی حقوق زن و مرد و امثالهم شکل می گیرد و هر روز شاهد این هستیم که این دو جنس را بر علیه و ضد هم بر می انگیزند. مفهوم زیبایی در باوری ریشه دارد که بر اساس دوگانگی و قضاوت استوار است. مردانگی در مقابل زنانگی قرار دارد و ما باید بتوانیم از همزیستی این دوگانگی، یگانگی ایی کامل را تجسم کنیم. بی شک گل نرگس فکر نمی کند که گل مینا زشت تر یا زیبا تر از اوست و عقاب ها و موش ها از تضاد قدرت و ضعف خبر ندارند. آنها فقط هستند و بدون هرگونه قضاوتی زندگی می کنند. ما باید بتوانیم اضداد را با هم قبول کنیم و زندگی ای در هماهنگی با اضداد داشته باشیم، و این دوگانگی مرد و زن را با هم متحد سازیم و به وحدتی بدون قضاوت تبدیل کنید. زنان و مردان باید آگاه باشند همانطور که بزرگان تاکید زیادی به ازدواج و تشکیل خانواده داشته اند ما نیز نباید فریب ظواهر و زیبایی‌ها ی ظاهری و سطحی را بخوریم و برای دستیابی به جهانی سالم و زیبا و رسیدن به صلح جهانی باید خانواده هایی سالم را بوجود آوریم تا بتوانیم انرژی‌های بوجود آمده را در راه درستی هدایت کنیم. رسالت ما باید در این باشد که جدا از اینکه هر کدام را با گوهر و جوهری اصلی وجودی خود آشنا می کنیم، بتوانیم مهارت‌ها و توانایی‌های مربوط به زندگی در کنار جنس مخالف را نیز آموزش دهیم. دختران و پسران امروز باید وظایف خود را در قبال خود، خانواده، جامعه و جهان بدانند تا از این سردرگمی و بی‌هدفی که امروزه در کل جهان حاکم است رهایی یابند. ما باید تعریف درستی از جایگاه زن و مرد در جامعه داشته باشیم و نگذاریم هیچ کدام از طبیعت اصلی خود خارج شوند. زن و مردی که در جامعه‌ی امروزی با هزار دغدغه و مشکلاتی چون اقتصادی و ... ازدواج می‌کنند مسلماً از نظر روانی و جسمانی آمادگی لازم را ندارند و خود را وارد چرخه‌ی معیوبی کرده‌اند که میوه و ثمره‌ی این ازدواج چیزی جز آسیب رساندن به جامعه و در نهایت کل جهان نمی باشد. ما باید آگاهانه عمل کنیم. تمامی نقش‌ها و سمت های کاری را مردان برنامه‌ریزی و طرح‌ریزی کرده‌اند. زن امروزی برای زندگی کردن و امرار معاش مجبور است که کار کند. خود را وارد بازی می کنند که از قبل توسط مردان قوانینش نوشته شده است. زن امروزی از طبیعت صاف و ساده و زنانه‌ی خود خارج می شود و شروع به گول زدن خود و اطرافیانش می‌کند و خود را در نقش یک مرد جا می زند. در ظاهر ممکن است همه چیز بر وفق مراد باشد ولی خبر ندارد

که تمام زنانگی‌اش به بازی گرفته شده و از طبیعت خود دور می‌شود. همین زن، مادر فردای ماست. زیر دست همین زن کودکان ما (انسانهای فردا) پرورش می‌یابند. (کم نیستند بزرگان جوامع مختلف که از ظلم و جور و دیکتاتوری آنها مردم جهان در عذاب هستند و برای جهانیان جز ننگ و نکبت چیزی به ارمغان نمی‌آورند). مرد او که زیر بار مشکلات کمرش خم شده ناچار خود را گول می‌زند و چشم خود را بر حقایق می‌بندد. اینگونه است که خانواده‌ها برای گذران زندگی تن به خیلی از نامردی‌ها می‌دهند و اثرات آن بر بچه‌های فردای ما گذاشته می‌شود. بچه‌هایی که قرار است جامعه و مملکت و جهان خود را بسازند. ما باید بتوانیم الگوی درستی از خانواده‌ی سالم، جوان و رو به رشدی ارائه بدهیم. باید بتوانیم دختران و پسرانمان را طوری تربیت کنیم که هر کدام به رسالت وجودی خود پی ببرند و توقع و انتظارات مشابهی را از آنها نداشته باشیم تا بدین شکل آنها را بر علیه هم ترغیب کنیم. باید حس نوع دوستی و همکاری را در آنها بوجود آوریم و از خودخواهی و اول بودن در تمام امور آنها را بر حذر داریم. به همه‌ی ما از کودکی یاد داده شده که اول باشیم و بالاتر از همه بودن در زندگی برایمان مهمتر از همه چیز باشد. برای کسانی که موقعیتی بالاتر دارند احترام ویژه‌ایی قائلیم و توجهی به افرادی که در سطح پایین هستند نمی‌کنیم. اگر به قدرت طبیعی خود ایمان داشته باشیم و به طبیعت خود گوش بسپاریم و همانند طبیعت زندگی کنیم همیشه پیروز خواهیم بود. به اقیانوس‌ها دقت کنید، آنها قدرتمندترین نیروی جهان هستند. چرا که پست تر از موج‌ها قرار دارند و موج‌ها به سوی آنها باز می‌گردند. رودخانه‌ها هم در آخر به آنها می‌پیوندند. به نظر می‌رسد اقیانوس‌ها منبع هرچیز در جهان هستند و این چیزی نیست جز نیروی مادینه در جهان. انرژی مادینه یا بین در بر گیرنده‌ی همه چیز در جهان است. این نیرو با ساکت و ساکن باقی ماندن در آخر بر نیروی نرینه یا یانگ که میل به پیروز شدن دارد پیروز می‌شود. نقش زن را در ایجاد اتفاقات مفید و مضر در جهان نادیده نگیریم. به زن همانند یک ابزار برای دستیابی به اهداف خود نگاه نکنیم چرا که صلح دنیا به خواست زنان بستگی دارد و کارخانه‌ی انسان سازی دنیا زنان می‌باشند. بنابراین دولت باید بتواند رفاه نسبی را برای دختران و زنان جامعه هم از نظر مادی و هم معنوی بوجود آورد تا آنها بتوانند به هر قیمتی شده تن به کارهای نادرست ندهند و بدون هیچ دغدغه‌ایی از وقت و انرژی خود برای ساختن انسانهای سالم چه از نظر روانی و چه از نظر جسمی استفاده کنند. بیاییم زن بودن و مادر بودن را نه فقط در یک روز، بلکه در تمامی دوران زندگیمان ارج نهیم چرا که بدون وجود این عزیزان دستیابی به قله‌های موفقیت امکان پذیر نمی‌باشد، و نه فقط در یک شعار بلکه در الگوی خود از آن به بهترین شکل استفاده کنیم و به تمام جهانیان ارائه دهیم.

**واژه‌های کلیدی:** ازدواج، زن، مرد، سلامت روحی و جسمی، صلح جهانی

## ورزش و سلامت

الهام ابراهیم پور

ورزش و حرکات منظم بدنی علاوه بر سلامت جسم بر سلامت روحی و روانی و اجتماعی فرد فواید زیادی دارد و در سازگاری فرد در جامعه و شخصیت فرد تأثیر می‌گذارد. ورزش در درمان بیماری‌هایی نظیر افسردگی و نیز بر حافظه تأثیر می‌گذارد. ورزش برای جوانان تکیه‌گاهی امن به حساب می‌آید تا در پناه آن به نهایت رشد و کمال مطلوب انسانی دست یابند.

**واژه‌های کلیدی:** ورزش، اجتماعی شدن، اخلاق، استرس

\*\*\*\*\*

## ازدواج و تشکیل خانواده

\*\*\*\*\*

### ازدواج و تشکیل خانواده

صابره منتظران، خانم فاطمه نجیبیان

دانشگاه شهید صدوقی یزد - [sabrehmontazeran@yahoo.com](mailto:sabrehmontazeran@yahoo.com)

ازدواج سنگ بنای تشکیل خانواده است، لذا آن را رابطه‌ای دینی و قانونی تعریف می‌کنند که مرد و زن را برای مشارکت همیشگی در زندگی به هم می‌پیوندند. در امر ازدواج و تشکیل خانواده در جوامع گوناگون، اهداف و انگیزه‌های متعددی وجود داشته است. به عقیده جامعه شناسان، ازدواج، پیوند دو جنس مخالف، برپایه روابط پایاپای جنسی است. از سوی دیگر، روابط جسمانی بین دو انسان از دو جنس مخالف، به خودی خود، کافی نبوده، مستلزم انعقاد قرارداد اجتماعی‌ای است که این گونه روابط جسمانی را مشروعیت بخشد. به عبارت دیگر، تحقق ازدواج، وابسته به تصویب اجتماعی است. بدیهی است که آسیب‌های بسیار زیادی وجود دارند که به طور مستقیم یا غیر مستقیم، مانع ازدواج هستند. از پدیده هوس رانی و چشم چرانی گرفته تا آسیب‌های شدیدتری چون فحشا. با وجود انحرافات فراوانی که در کمین قشر جوان جامعه است و عده‌ای را نیز گرفتار کرده به گونه‌ای که شرایط را از حال عادی خارج کرده و به ضرورت و اضطرار رسانده است. ما در این مقاله، به گسترده‌ترین و مهم‌ترین آنها اکتفا می‌نماییم.

واژه‌های کلیدی: ازدواج، جوانان، موانع ازدواج، انحرافات جوانان مجرد

### ضرورت ترغیب جوانان به ازدواج و تشکیل خانواده و برطرف کردن موانع موجود از دیدگاه اسلامی

رضا قمری، احد سالک

پردیس کشاورزی و منابع طبیعی، دانشکده منابع طبیعی، گروه علوم و صنایع چوب و کاغذ - [reza\\_ghamari@ut.ac.ir](mailto:reza_ghamari@ut.ac.ir)

هر اندازه قداست ازدواج را در نظر مردم بالا ببریم و سعی کنیم جوانان را با معیارهای اسلامی آشنا گردانیم، ارزش دارد؛ اما اگر ازدواج را در نظر جوانان، همچون گردنه‌ای صعب العبور یا غیر قابل عبور جلوه دهیم و به طور مرتب بر نیروی گریز از آن بیفزاییم، باید در انتظار عواقب اجتماعی آن نیز باشیم. در جامعه‌ای که گریز از زناشویی شدید باشد، پیوسته بر مراکز فحشا و فساد افزوده می‌شود و حتی خانواده‌ها نیز در معرض متلاشی شدن هستند. در نتیجه، فرزندان هم از تربیت صحیح، برخوردار نخواهند شد. بسیار واضح است که همه این امور، مانند حلقه‌های یک زنجیر، به هم ارتباط دارند و هیچ کدام جدای از دیگری نمی‌تواند باشد. قداست ازدواج، بالا رفتن ارزش زن در جامعه، تربیت صحیح فرزندان، دوام و استحکام خانواده‌ها، به کار افتادن استعدادها و نیروهایی که به درد خلاقیت و رفع مشکلات مادی و اقتصادی می‌خورند، از بین رفتن فساد و فحشا، کامگیری صحیح و کامل زوجین در محیط با صفای خانواده از یکدیگر، امیدواری به الطاف خداوندی و خوش بینی و... همه حلقه‌های یک رشته‌اند. اسلام، جامعه‌ای می‌پسندد که همه امور ذکر شده، در آن عینیت و تحقق یافته باشد؛ به همین جهت، فلسفه زناشویی را به بهترین وجه، برای پیروان خود طرح می‌کند و معیارهای اساسی را ارائه می‌دهد و به آن قداستی والا می‌بخشد و ضرورت و اهمیت اجرای

چنین برنامه مقدسی را از همه شیفتگان مکتب خویش می خواهد. بدیهی است، چنین جامعه ای خود مشوق ازدواج است و برنامه‌ها را طوری تنظیم می‌کند و قوانین را آن چنان تدوین و اعمال می‌کند که جوانان، هم بتوانند ترقی کنند و هم پاک و معصوم بمانند و با اشتیاق فراوان به استقبال ازدواج بشتابند.

**واژه‌های کلیدی:** ازدواج، تشکیل خانواده، اسلام

## ازدواج و دوران جوانی و تشکیل خانواده

امیر حسین میر صالحی

[amir7174@ymail.com](mailto:amir7174@ymail.com)

شناخت ویژگی‌های هر دوره از حیات آدمی، امری ضروری و لازم است، زیرا انسان تا خود را نشناسد و خصوصیات خود را درک نکند، قادر به ساخت و پرورش خود نیست. جوانی حساس‌ترین مرحله زندگی آدمی است که ویژگی‌های مختلفی را به همراه دارد. جوانی دوره توانمندی است: "الله الذی خلقکم من ضعف ثم جعل من بعد ضعف قوه..." از سویی جسم جوان دچار تغییر و تحول می‌شود و از سوی دیگر با تحولی که در اثر بلوغ در جوان صورت می‌گیرد، استعدادهای فطری و طبیعی، یکی پس از دیگری جامعه فعلیت به خود می‌پوشند. جوانان، حالت نقش‌پذیری قوی دارند. امام علی (ع) می‌فرماید: "قلب جوانان مثل زمین خالی و آماده بهره‌برداری برای کشت است که هر چه در آن کاشته شود، محصول می‌دهد." لذا فرهنگ حاکم بر جامعه و محیط - که از آن جمله ازدواج به موقع و مناسب است - می‌تواند اثر شگرفی بر تکوین شخصیت آنان داشته باشد، چرا که ازدواج به موقع و مناسب می‌تواند قلب جوان را از انحراف باز دارد. میل به خودآرایی و سعی در اضافه کردن زیبایی‌های مصنوعی بر زیبایی‌های طبیعی، گرایش به استقلال و نوگرایی و از همه مهم‌تر بیداری‌گریزه جنسی از دیگر ویژگی‌های دوران جوانی است. ناآگاهی، سرگرمی، خویشتن‌آرایی، فخر فروشی و تکاثر از ویژگی‌های دوران های پنج‌گانه عمر آدمی است که جوانی دوران شور و عشق و تجمل‌پرستی است و آدمی در این دوره به آرایش و زندگی می‌پردازد. اگر در این دوران ازدواج به موقع و مناسب صورت نگیرد شور و عشق و تجمل‌پرستی جوان می‌تواند زمینه‌های انحراف او را فراهم آورد. اما اگر ازدواج به موقع و مناسب صورت گیرد، جوان از هجوم و فشار آفت‌ها در امان بوده و به سقوط و تباهی راه نخواهد برد. اسلام مکتبی کامل، جامع و آخرین دین الهی است. اسلام که هماهنگ با آفرینش و فطرت بشری حرکت می‌کند در مورد ازدواج تأکید فراوان نموده است. ازدواج در اسلام، علاوه بر همه ویژگی‌هایی که دارد اولاً "یک عبادت به شمار می‌آید، زیرا راهی است که منتهی به کمال انسانی می‌شود و ثانیاً "عهد و میثاقی است بین زوجین تا در سایه آن و علاقه و مودتی که ایجاد می‌شود، آسایش یابند. تشکیل خانواده از نظر اسلام تا آن حد ضروری و مهم است که قرآن زن و شوهر را نسبت به یکدیگر به لباس تشبیه می‌کند. "...هن لباس لکم و انتم لباس لهن..." آنان لباس برای شما و شما لباس برای آنها هستید." هم چنین رسول خدا (ص) فرمودند: "در اسلام هیچ بنایی ساخته نشده که نزد خدا محبوب‌تر و ارجمندتر از ازدواج باشد." از ابتدایی‌ترین حقوق بشر ارضاء نیازهای اولیه و از جمله این نیازهای ابتدایی، ارضاء‌گریزه جنسی است. ازدواج در حقیقت قراردادی است که ارضاء این‌گریزه را تا پایان حیات تضمین می‌کند. آدمی در گریز از تنهایی وحشت‌زای خویش، به واسطه ازدواج، مونس تا پایان حیات می‌یابد: "والله جعل لکم من انفسکم ازواجاً و جعل لکم من ازواجکم بنین و حفده..." و خدا از جنس خودتان برای شما جفت آفرید و از آن جفت‌ها پسران و دختران و دامادها و نوادگان برای شما خلق فرمود..." از سوی دیگر از جمله حقوق آدمیان، بر خورداری از آرامش در طول حیات است و ازدواج زمینه‌ساز آرامشی شگرف برای فرد خواهد بود.

**واژه‌های کلیدی:** عشق، تجمل‌پرستی، گرایش به استقلال و نوگرایی، بیداری‌گریزه جنسی

## بحران ازدواج جوانان، مشکلات و راهکارها

سجاد طالبی

دانشگاه امام صادق علیه السلام - [imamehazer@gmail.com](mailto:imamehazer@gmail.com)

در یک نگاه واقع بینانه می شود گفت که تا سالیان متمادی امکان فراهم شدن شغل و مسکن و امکانات مناسب برای ازدواج همه جوانان وجود ندارد، لذا بهتر است بجای اصلی دیدن راهکار اقتصادی، راهکار فرهنگی را که موجب تغییر باورها است، مد نظر قرار داد؛ زیرا ایجاد این همه شغل و مسکن در زمانی محدود، عملی نیست. اما تغییر فکر جامعه به سمت شرط ندانستن آن گرچه مشکل است، اما محال نیست. با ادامه وضع فعلی، بسیاری از جوانان تا چندین سال آتی - و حتی عده‌ای تا آخر عمر - از نعمت داشتن همسر و خانواده بی بهره خواهند ماند.

علاوه بر اینکه آسیب‌های متعدد روحی، روانی، جسمی، اعتقادی و اجتماعی، به گروهی از آنها یا خانواده‌شان وارد می‌آید که متأسفانه در بعضی موارد غیر قابل جبران می‌باشد. در این مقاله ضمن بررسی موانع و مشکلات فرهنگی، اقتصادی، قانونی و اجتماعی ازدواج جوانان، برای هر یک راهکارهایی ارائه می شود تا مسیر برای امکان ازدواج آسان جوانان هموار گردد.

**واژه‌های کلیدی:** ازدواج، جوانان، مشکلات، راهکارها، موانع، خانواده

## دلایل افزایش سن ازدواج جوانان

سحر امیرطاهری

[afshar\\_s68@yahoo.com](mailto:afshar_s68@yahoo.com)

یکی از مشکلات جوانان، تجرد و فراهم نبودن زمینه برای ازدواج است که به نوبه خود باعث انواع انحرافات و بی بند و باری‌های اخلاقی در جامعه و به ویژه در بین جوانان شده است. تاثیر افزایش سن ازدواج در انحرافات اخلاقی جوانان به قدری وسیع و گسترده است که تحقیقی مستقل و جداگانه می طلبد. گرچه نمی توان همه انحرافات اخلاقی و بی بند و باری های جنسی جوانان را ناشی از افزایش سن ازدواج دانست اما به یقین بخش عمده ای از انحرافات اخلاقی جوانان ریشه در این مسئله دارد. قدر مسلم این است که اقدامات پیشگیرانه در زمینه انحرافات اخلاقی و برنامه ریزی برای ازدواج در زمان مناسب در قدم اول به خود جوانان مربوط می شود که با پیروی از دستورات اسلامی مبنی بر اقدام به موقع برای ازدواج و مقاومت در برابر وسوسه از خطرات احتمالی پیشگیری کنند. در مرحله بعد خانواده ها و سازمان های اجتماعی به ویژه دولت در مورد ازدواج جوانان نقش و مسئولیت خطیری را بر عهده دارند.

**واژه‌های کلیدی:** ازدواج جوانان

## ازدواج و تشکیل خانواده

یاسمن حریت

دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی - [n\\_horiat@yahoo.com](mailto:n_horiat@yahoo.com)

ازدواج نخستین سنگ بنای تشکیل خانواده، اجتماع و جامعه است که دارای آثار و نتایج بسیار همچون ارضای غریزه جنسی، تولید و بقای نسل، تکامل انسان، آرامش و سکون و نیز پاکدامنی و عفاف است. اسلام بعنوان یک مکتب آسمانی آن را امری محبوب و مقدس دانسته و جوانان را بدان توصیه می‌کند. ازدواج امری مهم و ضروری است، زیرا عاملی برای نجات از آلودگی، تنهایی و سبب بقای نسل است. خودداری از آن سبب عدم تعادل، نابهنجاری در رفتار و گاهاً فساد شخصیت و یا بیماری جنسی می‌گردد. تردیدی نیست که با توجه به وضع و موقعیت امروزی امر ازدواج برای گروهی از جوانان با مشکلات و دشواری‌هایی در جنبه های اقتصادی، اجتماعی و حتی گاهی قانونی است. برای حل و رفع این دشواری‌ها می‌توان از طرق متعددی چون بهره مندی از کمک دیگران، محدود کردن توقعات، فرار از تشریفات زائد و ... استفاده کرد.

**واژه‌های کلیدی:** ازدواج، خانواده، اسلام، اجتماع، عفاف، آرامش

## ازدواج و تشکیل خانواده

دنیا مرادی، ستاره سهیل

بنیاد شهید - [Ahvaz.1331@yahoo.com](mailto:Ahvaz.1331@yahoo.com)

کسی برگرفت از جهان کام دل ؛ که یکدل بود با وی آرام دل. ازدواج سنگ بنای تشکیل خانواده است، لذا آن را رابطه ای دینی و قانونی تعریف می‌کنند، که مرد و زن را برای مشارکت همیشگی در زندگی به هم می‌پیوندند. در ایران ازدواج کاملاً مذهبی انجام می‌گیرد. عاقد خطبه دینی می‌خواند و عقد را جاری می‌کند و این امر را در اسناد رسمی ثبت می‌نمایند و ضوابط و شرایط را در عقد نامه می‌نویسند. در امر ازدواج و تشکیل خانواده در جوامع گوناگون، اهداف و انگیزه های متعددی وجود داشته است. در مکتب اسلام این اهداف و انگیزه‌ها بدین قرار ذکر شده است: 1- ایجاد کانون آسایش و آرامش برای زن و مرد: یکی از مهمترین و شاید اولین انگیزه ازدواج براساس این مکتب، ایجاد کانونی است که در آن زن و مرد احساس آرامش کنند. زیرا زنان آرامش دهنده روانی مردانند و زن و مرد به دوستی با هم نیازمندند. در قرآن کریم آیه 21 ، سوره روم خداوند می‌فرماید: " از نشانه های او (خدا) این است که از خود شما برایتان همسرانی آفرید تا در کنار آنها آرام گیرید و میان شما دوستی و صمیمیت به وجود آورد. به راستی برای مردمی که بیندیشند در این کار نشانه هایی است ". 2 - حفظ عفت و پاکدامنی: پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: " آن کس که ازدواج کند نیمی از دینش را حفظ کرده است و بر اوست که نصف دیگر را از خطر دور بدارد ". 3- دوستی، محبت و عشق: از محبت نار نوری می‌شود ؛ وز محبت دیو حوری می‌شود. روان شناسان یکی از نیازهای اساسی و مهم آدمی را نیاز به محبت ذکر کرده اند. آدمی در هر سن و مرحله ای از حیات خویش به محبت احتیاج دارد و علاقه مند است که دیگران او را دوست بدارند و به او مهر بورزند. یکی از راه های مهم و مؤثر ابراز مهر و محبت و برقراری دوستی بین زن و مرد، ازدواج است. آثار محبت و تبدیل آن به عشق و علاقه وافر و همبستگی عمیق روانی و عاطفی، پیوند زن و مرد را تحکیم بخشیده، فضای خانواده را به فضایی صمیمی، گرم، پرطراوت، شاداب و بالنده مبدل می‌کند. محبت کردن و محبت دیدن، رضایت خاطر پدید می‌آورد و تعادل روانی زن و مرد را ممکن می‌سازد. محبت صفا دهنده وجود است و شفا بخش دردها. 4- برقراری تعادل در وجود آدمی، تأمین سلامت جسم و روان، رهایی از تنهایی: یکی از انگیزه های مهم ازدواج تأمین سلامت جسم و روان زن و مرد از طریق ارضای

احتیاجات جسمانی و روانی است. نیاز به امنیت خاطر، نیاز به معاشرت، نیاز به درد دل، نیاز به تغذیه و ... که اگر به درستی و به موقع ارضاء نشوند و از جاده اعتدال خارج گردند، نابسامانی‌ها و زبان‌های فراوانی را در زندگی فردی و اجتماعی پدید می‌آورند. لذا ازدواج از عوامل مهم و مؤثر در ایجاد آرامش و سکون آدمی و سبب اساسی تعادل وجود است. ازدواج به زندگی زن و مرد جهت می‌بخشد و مرد و زن نگران، مضطرب و سرکش را آرام ساخته، موجبات حفظ سلامت تن و روان آنان را فراهم می‌کند. خودداری از ازدواج و در نتیجه عدم ارضای پاره‌ای از نیازهای آدمی ممکن است زمینه اختلالات عاطفی و بیماری‌های جسمانی و روانی را مساعد سازد و خروج از اعتدال وجود را ممکن نماید. 5- کمک به رشد و تکامل: یکدیگر یکی دیگر از انگیزه‌های ازدواج کمک به رشد و تکامل زن و مرد است. زیرا محیط گرم و صمیمی و فضای پر مودت و محبت خانواده فرصتی برای تبادل اندیشه‌ها، رشد اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی زن و شوهر و دیگر اعضای خانواده است. در سازمان خانواده، افراد تحت تأثیر دانش‌ها، بینش‌ها و دیدگاه‌ها و مهارت‌های یکدیگر هستند. در این فضا پاره‌ای از استعدادهای زن و مرد و دیگر اعضای خانواده شکوفا می‌گردد، احساس و قبول مسئولیت و رشد اجتماعی ممکن می‌شود و تعامل حاکم بر این فضا به رشد شخصیت افراد کمک می‌کند. 6- داشتن فرزند و یا فرزندان سالم و شایسته: میل به داشتن فرزند و تداوم نسل، از انگیزه‌ها و اهداف مهمی است که همواره در دوره‌های مختلف تاریخی موجب ازدواج و تشکیل خانواده شده است. در قرآن کریم آمده است که: "پدید آورنده آسمانها و زمین، برای شما از جنس خودتان همسرانی آفرید و از چارپایان جفت‌ها، تا بر شمار شما بیفزاید. هیچ چیز مانند او نیست و اوست شنوایی بینا." وظایف و کارکردهای اساسی خانواده با توجه به این که خانواده یکی از تأسیسات اجتماعی است که در دوره‌های مختلف تاریخی و در جوامع گوناگون وجود داشته و هم اکنون نیز به صورت هسته‌ای گسترش یافته، دارای کارکردهای مختلفی است. در جامعه‌های گوناگون، این کارکردها و وظایف به دلایل فرهنگی، مذهبی، اجتماعی و اقتصادی یکسان نیست. اهم این کارکردها عبارت است از: 1- همکاری در امور تولیدی و اقتصادی خانواده 2- همفکری و همکاری در امور مربوط به تغذیه و بهداشت و دیگر کارهای خانه 3- تکمیل و تکامل زن و شوهر و دیگر اعضای خانواده و کمک به رشد اخلاقی، اجتماعی و عقلائی یکدیگر 4- تولید مثل و داشتن فرزند 5- ارضای تمایلات عاطفی 6- تأمین امنیت روحی اعضای خانواده 7- پرورش و آموزش کودکان و نوجوانان.

واژه‌های کلیدی: مودت، دوستی

## ازدواج و پیشرفت تحصیلی

حسین سهلانی، سیده فاطمه میرمهدی زاده حسینی

دانشگاه علم و صنعت ایران - [sahlani\\_h@yahoo.com](mailto:sahlani_h@yahoo.com)

در این مقاله رابطه تحصیل و ازدواج بررسی شده است و پاسخگویان بر این نکته که زوجین در زمینه تحصیلی تا حد ممکن باید در یک سطح باشند تأکید کردند. در این زمینه اهمیت تشویق همسر و خانواده همسر برای ادامه و پیشرفت تحصیلی خود از نظر پنهان نامانده است. دانشجویان همچنین اظهار داشته‌اند که ازدواج نه تنها مانع از ادامه تحصیل آنها نشده است، بلکه انگیزه‌ای قوی برای پیشرفت تحصیلی و یا در بعضی زمینه‌ها انگیزه‌ای برای ادامه تحصیل نیز شده است.

واژه‌های کلیدی: ازدواج، پیشرفت علمی، پیشرفت معنوی، مسئولیت‌پذیری



## ازدواج و عشق

زهرا اسدی کرم

[zahraasadikorom@gmail.com](mailto:zahraasadikorom@gmail.com)

ازدواج، مهم‌ترین رخداد زندگی هر انسانی پس از تولد و پیش از مرگ می‌باشد. سیری که جهانیان در عصر مدرنیته و فرامدرنیته پیش رو گرفته‌اند، اگر چه از جذابیت‌ها و حساسیت‌های سنتی ازدواج کاسته است، ولی نمی‌توان نقش، اهمیت و کارکرد آن را در جامعه نادیده گرفت. تشکیل خانواده که با ازدواج آغاز می‌گردد، نقش بسزایی در تداوم و مانایی بشر، تربیت و پیراستگی اخلاقی و حتی شخصیت بخشی مردان و زنانی دارد که هسته اصلی اجتماعات انسانی‌اند. چندان به بیراهه نرفتیم اگر استحکام یک جامعه را به قابلیت‌های کوچک‌ترین واحد اجتماعی - خانواده - نسبت دهیم؛ مجموعه‌ای که با توانایی‌های خود، ارکان صعود و نزول کیفیت جامعه را درون خود پرورش داده و به وسیله آن ماندگاری جوامع انسانی را تضمین می‌کند. پدیده ازدواج به مثابه نقش خانواده در جامعه، یک فرایند اجتماعی است و ما را وادار می‌کند با طرح حساسیت‌های رایج آن در برابر رابطه فرد و جامعه، به تعریف ماهیت وجودی و عوامل مرتبط با آن بپردازیم.

**واژه‌های کلیدی:** عشق، ازدواج، گسیختگی خانواده

## ازدواج و نقش آن در پیشرفت جوانان

حسین سهلانی، سیده فاطره میرمهدی زاده حسینی

دانشگاه علم و صنعت ایران - [sahlani\\_h@yahoo.com](mailto:sahlani_h@yahoo.com)

ازدواج نقش تربیتی فوق العاده ای برای انسان، چه دختران و چه پسران دارد. ازدواج نخستین گام برای رهایی از خود پرستی و خوددوستی به سوی غیردوستی است و نخستین میدان واقعی برای تجربه دیگر دوستی است. هر کدام از زوجین تا پیش از ازدواج تنها در اندیشه نیازها و خواسته های مادی و معنوی خودشان بوده اما بعد از ازدواج نیازها و خواسته های آنان رنگ دیگر دوستی به خود می‌گیرد. ازدواج در اسلام یک امر مقدس و یک واجب شرعی است. در روایات آمده است اگر کسی به خاطر ترس از فقر اقتصادی ازدواج نکند در حقیقت نسبت به خداوند بد گمان است. در دیدگاه قرآن زندگی زناشویی و خلقت انسان بر مبنای زوجین از نشانه های خداوند در آفرینش به شمار می‌رود. «و من آیاته ان خلق لکم من انفسکم ازواجاً لتسکنوا الیها و جعل بینکم موده و رحمه» «و از نشانه های او اینکه همسرانی از جنس خود شما برای شما آفرید تا در کنار آنها آرامش یابید و در میانشان مودت و رحمت قرار داد.» (آیه 6-سوره روم). زن و مرد به تنهایی ناقص بوده و به دیگری نیازمند است و همین احتیاج باعث جذب طرفین به سوی یکدیگر است. ازدواج از نظر قرآن آنچنان اهمیت دارد که هیچ چیز حتی تهی دستی نمی‌تواند مانعی برای آن شود. «مردان و زنان بی همسر و غلامان و کنیزان درست کارتان را همسر دهید اگر تنگ دست باشند، خداوند به لطف خود آنان را بی نیاز می‌سازد، خداوند گشایش دهنده ای آگاه است» (آیه 33-سوره رعد). این امر از نظر معصومین هم اهمیت والایی داشته آنها همواره امت اسلامی را به اجرای این سنت اجتماعی ترغیب و تشویق کردند. حضرت محمد(ص) به اندازه ای به آن اهمیت می‌داد که خودداری کنندگان از آن را جزو پیروان خویش قلمداد نمی‌کرد. تأمین رفاه و آرامش و گسترش مدنیت بشری در سایه ازدواج میسر است و تأمین رفاه بدون تشکیل خانواده ای متعهد و مسئول امکان ندارد. بر این اساس ازدواج راهی مهم برای آسایش جامعه و رفاه بشر به شمار می‌رود. با این وجود ازدواج ناموفق مشکلات زیادی را برای زوجین ایجاد می‌کند.

**واژه‌های کلیدی:** ازدواج، پیشرفت علمی، پیشرفت معنوی، جوانان

## جایگاه حمایت های مالی از زنان در سیستم حقوق مالی خانواده در اسلام

زهرة کاظمی

دانشگاه تربیت مدرس - [zkazemea@yahoo.com](mailto:zkazemea@yahoo.com)

در « نظام حقوق مالی زن در اسلام » به دلیل اهمیت نقش خانواده در تحقق اهداف و مصالح فردی و اجتماعی و جایگاه محوری زن در خانواده، حمایت از حقوق زنان به شکلی است که تمام ابعاد زندگی زنان را چه در بعد طبیعی، چه در بعد انسانی و حتی معنوی شامل شده و تمام اصول حاکم بر نظام خانواده و نظام جمعی لحاظ گردیده است. بدین منظور « حقوق مالی زوجه » در زمان برقراری علقه زوجیت و حتی پس از انحلال نکاح (طلاق، فسخ و ...) گستره وسیعی از آیات و روایات را به خود اختصاص داده است، که به نوعی مصونیت قانونی زنان را در مسایل مالی و اقتصادی به ارمغان می آورد تا در سایه برخورداری از کرامتی خاص در خانواده و جامعه، بتوانند در مسیر تامین اهداف اساسی و کلان شریعت یعنی عبودیت، حفظ دین، حفظ نفس و حفظ نسل و ... حرکت کنند.

این حقوق مالی شامل سه دسته مالکیت های اصلی و بالذات، تبعی و حمایتی است. تفاوت اصلی میان نظام حقوقی اسلام با سایر نظام های حقوقی در به رسمیت شناختن این حقوق مالی است، چرا که منابع مالی زنان را در درون کانون خانواده به عنوان مادر و همسر بسیار مورد توجه قرار داده و از سوی دیگر حق دریافت مهریه، اجرت المثل، حق سکنی و دریافت متاع به هنگام طلاق، تأمین نفقه در دوران عده و نیز حمایت های حکومت اسلامی از زنان را در موارد خاص به رسمیت شناخته و از فقر مالی و آسیب های ناشی از آن پیشگیری نموده است.

**واژه های کلیدی:** زنان، حقوق مالی، اسلام، مالکیت اصلی با لذات، مالکیت تبعی، مالکیت های حمایتی

## ازدواج و تشکیل خانواده

سحر یعقوبی

دانشگاه اراک - [shr\\_x721@yahoo.com](mailto:shr_x721@yahoo.com)

ازدواج یک امر طبیعی و فطری و یکی از نیازهای ناگزیر بشر است. کسی که به این نیاز طبیعی پشت کند بدون تردید، احساس کمبود خواهد کرد و چون برخلاف فطرت حرکت می کند، به دشواری ها و مشکلات جسمی و روانی برخورد می نماید. بی شک، یکی از مهمترین عوامل فشارهای روانی و استرس های رو به افزایش در دنیای امروز که گریبان گیر بسیاری از جوانان است، عدم ازدواج به موقع آنان است. هدف از نگارش این مقاله آشنایی با امر مقدس ازدواج و شناخت مسائل و مشکلات پیرامون آن در جامعه امروز می باشد. به همین منظور با استناد به قرآن، روایات و احادیث ائمه اطهار علیهم السلام اهمیت ازدواج، مورد بررسی قرار می گیرد. قرآن، کتاب هدایت و سعادت بشری و منبع شایسته ای برای درک مفاهیم و مسایل ازدواج است. بر خلاف دیگر کتاب های مقدس که رهبانیت و تجرد را مقدس می شمارند..

**واژه های کلیدی:** ازدواج، تشکیل خانواده

## جوانان: شناخت از همسر آینده و زندگی مشترک

داریوش مسعودی بروجنی، مهدی میرزایی علویجه، محسن بابایی برزآبادی  
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد- [mehdimirzaiea@yahoo.com](mailto:mehdimirzaiea@yahoo.com)

ازدواج را می‌توان یکی از مراحل مهم سه گانه زندگی (تولد، ازدواج و مرگ) به حساب آورد. در صورتی این مرحله بدون دغدغه طی می‌شود که شروع آن مناسب بوده و دختر و پسر نسبت به یکدیگر شناخت کافی داشته باشند، زیرا عدم شناخت نسبت به یکدیگر موجب از هم پاشیدگی و جدایی در خانواده می‌گردد. هدف از مطالعه حاضر بررسی نگرش جوانان در شرف ازدواج در رابطه با شناخت همسر آینده و زندگی مشترک بود. پژوهش حاضر از نوع مقطعی (توصیفی - تحلیلی) بود که در مرکز مشاوره قبل از ازدواج شهرستان بروجن بر روی 200 نفر از زوجین در شرف ازدواج در سال 1389 انجام پذیرفت. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته با روایی و پایایی معتبر در سه بخش اطلاعات دموگرافیک، سوالات زمینه‌ای در ارتباط با زمان و نحوه‌ی آشنایی زوجین و گویه‌های نگرشی (امتیاز کل 68) بود. اطلاعات حاصل به وسیله نرم افزار SPSS ویرایش هجدهم مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته‌ها: نمره نگرش پسران  $43/3 \pm 5/27$  و دختران  $41/87 \pm 5/42$  با حداقل و حداکثر نمره 23 و 57 بود. زوجین در رابطه با اولویت اول انتخاب همسر آینده بیشترین اولویت را دغدغه انتخاب همسری که از لحاظ اخلاقی مورد قبول و بتواند روحیاتی همسو و مطابق با روحیات ایشان داشته باشد بیان کردند. در مورد برابری زن و شوهر از لحاظ اجتماعی (تحصیلات، شغل، وضعیت مالی و فرهنگ)  $47/7$  درصد از زوجین نگرش ضعیفی داشتند که این انتخاب نشان از اعتقاد ضعیف زوجین به لزوم همسطحی با همسر خود بود. نتیجه گیری: با توجه به نتایج حاصل از این مطالعه نگرش جوانان برای شروع زندگی مشترک در دو جنس در سطح متوسط و رو به پائینی ارزیابی گردید که در دختران به مراتب کمتر از پسران بود، همچنین قسمت قابل توجهی از جمعیت مورد مطالعه ما نتوانسته بودند شناخت کافی از همسر آینده خود داشته باشند. لذا پیشنهاد می‌گردد که کلاس‌های آموزشی در قالب کلاس‌های مهارت زندگی قبل از ازدواج و شناخت بیشتر از همسر زیر نظر کارشناسان مربوطه برای زوجین خصوصاً دختران در شرف ازدواج برگزار گردد.

واژه‌های کلیدی: زندگی مشترک، همسر، نگرش نسبت به ازدواج، جوانان.

## «بررسی نقش مهریه در تداوم زندگی، از دیدگاه دانشجویان»

رضا مؤمنی، آزاده مجیری، سمانه قیصری، محمد مهدی زاده جرجاکی  
[reza-moemeni@yahoo.com](mailto:reza-moemeni@yahoo.com)

قرآن کریم از مهریه به نام صدقه یاد کرده است و چنین به نظر می‌رسد که به کارگیری این لغت برای معرفی این امر حقوقی، سمبلی برای عرض علاقه‌ی مرد به آغاز زندگی مشترک است که وی با پیشکش کردن یک هدیه مادی تمایل خود را به تشکیل زندگی مشترک بروز می‌دهد. آیه چهارم سوره نساء بیانگر فلسفه و هدف مقدس اسلام در تعیین مهریه است. اما تنش‌های موجود در جامعه درباره مطالبه‌ی مهریه و سوء استفاده‌ی برخی از این موضوع زمینه‌ی فراموشی و غفلت از این هدف مقدس را فراهم آورده و هزینه‌های سنگین آن در زندگی فردی و اجتماعی کاملاً واضح و روشن است.

کلمات کلیدی: مهریه، تداوم زندگی، دانشجویان، ارتباط آماری، تأثیر، اجتماع

\*\*\*\*\*

## مهارتهای زندگی

\*\*\*\*\*

### مهارتهای زندگی

فاطمه جبینیان

دانشگاه شهید صدوقی یزد - [www.fatimahjab@yahoo.com](mailto:www.fatimahjab@yahoo.com)

راه رسیدن به سعادت و خوشبختی در زندگی انسان‌ها، تعیین هدف و مسیر زندگی است. اما آیا همه کس به این مسئله می‌اندیشند و می‌دانند از کجا آمده، برای چه آمده و به کجا می‌روند؟ راستی ما به دنبال چه چیزی هستیم؟ چرا انسان‌ها این همه خود را به رنج و سختی می‌اندازند؟ این همه رنج به خاطر چیست؟ و به دنبال چه هستند؟ اگر از تک تک انسان‌ها بپرسیم و آمار دقیقی از جواب‌های ایشان تهیه کنیم، صد در صد آنها جواب خواهند داد، که به دنبال خوشبختی و سعادت هستم و از بدبختی گریزانم. آری برآستی همه‌ی ما در پی سعادت و خوشبختی هستیم و از بدبختی گریزانیم. اما آیا تا به حال از خود پرسیده‌اید که رمز خوشبختی و سعادت در چیست؟ و چه کسی را سعادت‌مند می‌دانید؟ و چگونه می‌توان احساس خوشبختی کرد؟ اگر برای جواب این سوال هم از تک تک انسان‌ها سوال کنیم؟ با جواب‌های متفاوتی روبرو خواهیم شد، و متوجه می‌شویم که متأسفانه اکثر مردم سعادت به مفهوم واقعی آن را درک نکرده‌اند! در نتیجه راه و مسیر خلاف جهت آن را برگزیده و حرکت آنها نه تنها ایشان را به سوی خوشبختی نمی‌برد بلکه آنها را به زوال و نابودی و خسران خواهد رساند. آیا کسانی که به دنبال، مقام، ثروت، قدرت، جمال، زیبایی، زن و ... هستند و خود را به خاطر اینها به رنج و مشقت می‌اندازند سعادت‌مندند؟ همه‌ی آنها برای رسیدن به خوشبختی و سعادت در تلاشند، اما اینها راه رسیدن به آن نبوده و نیست. تعریف خوشبختی: خوشبختی و سعادت یعنی اینکه انسان به حالتی برسد که در درونش هیچ اثری از غم و اندوه (حزن) و ترس (خوف) وجود نداشته باشد و این یعنی آرامش کامل، اگر انسان به چنین حالتی دست یابد به سعادت واقعی نائل گشته است. عکس این حالت هم شقاوت و بدبختی محسوب می‌شود. حالا مختصراً وسایل و راهکارهایی که مردم آنها را مایه سعادت و خوشبختی می‌دانند بررسی می‌کنیم. تعامل ایمان در رابطه با گذشته‌ی انسان: زندگی انسان از سه حالت خارج نیست، گذشته، حال و آینده، ایمان چگونه این سه موقعیت را برای انسان به نعمت ارزنده‌ی آرامش می‌آراید تا انسان سعادت‌مند گردد؟ اگر انسان در گذشته، از لحاظ ایمانی دچار نقص بوده باشد و آثارش هنوز در وجودش ماندگار باشد، در یک لحظه می‌تواند چنان جهش و تحول روحی در خود ایجاد کند، که تمامی آثار نقص ایمان گذشته‌اش را جبران نماید. آری او نقایص و تقصیرات گذشته را به یاد می‌آورد و به آنها می‌اندیشد، و از تمامی قصورات پشیمان شده و با عزمی راسخ تصمیم می‌گیرد که دیگر هیچ وقت به سراغ آنها نرود. و با یک توبه‌ی نصوحانه و جهش روحی به حالت و مرحله‌ای از کمال و ایمان می‌رسد، که اگر در گذشته هم کامل بود و دچار نقص نمی‌شد، در همان حالت می‌بود که حالا به آن دست یافته است. کسی که بتواند با یک توبه‌ی نصوح و یک جهش روحی تمام نقایص و تقصیرات گذشته‌ی خود را برطرف کند، به خاطر چه چیزی غم گذشته‌اش را بخورد؟ آیا گذشته‌ای که کامل و بدون نقص و تقصیر بوده، غصه خوردن دارد؟ آری، اینگونه ایمان کاملاً حزن و اندوه را از انسان می‌راند، همانطور که در قرآن در وصف مومنان آمده (( و لا هم یحزنون )) برآستی آنان هیچ غم و اندوهی ندارند؟! و اندوهی ندارند؟! و اندوهی ندارند؟! و اندوهی ندارند!؟

واژه‌های کلیدی: مهارتهای زندگی

## مهارت های زندگی

فاطمه رجبی زاده

دانشگاه شهید باهنر کرمان - [amir\\_r341@yhoo.com](mailto:amir_r341@yhoo.com)

دنیای ما روز به روز ماشینی و پیچیده می شود همه چیز تخصصی شده و روابط آدم ها نیز تحت تأثیر تکنولوژی قرار گرفته است. از میان مسائل خاص، انسان که در واقع محور زندگی هست به حاشیه رانده شده و از آن غفلت شده است. همه تکنولوژی، صنعت و رفاه برای آدمی است ولی آن بخش از زندگی و آرامش انسان مورد چشم پوشی قرار گرفته است. انسان با این همه توانایی خسته و تنهاست و مهارت های لازم برای استخراج این گنج عظیم خدای که در وجودش نهفته شده است را ندارد. مهارت های زندگی توانایی هایی هستند که به ما کمک می کنند تا در موقعیت های مختلف زندگی با کمک خداوند، عاقلانه و صحیح رفتار کنیم به طوری که آرامش داشته باشیم. در این مقاله ابتدا تعریفی از مهارت های زندگی و معنی مختلف آن از دیدگاه سازمان جهانی بهداشت و یونیسف ارائه شده است و سپس مهارت های ده گانه زندگی که شامل مهارت های: خودآگاهی، همدلی، روابط بین فردی، ارتباط مؤثر، تصمیم گیری، مقابله با استرس، حل مسئله، تفکر خلاق، تفکر نقاد و مقابله با هیجانات به اختصار شرح داده شده است که زیربنای این مهارت ها، مهارت خودآگاهی می باشد. از آنجایی که مهارت با دانستن و علم متفاوت است با تمرین و به کارگیری به مرور در زندگی روزانه شاهد نتایج رضایت بخش آن خواهیم بود. ان شاء الله...

**واژه های کلیدی:** مهارت، زندگی، خودآگاهی، همدلی، روابط بین فردی، ارتباط مؤثر، تصمیم گیری، مقابله با استرس،

تفکر خلاق، تفکر نقاد، مقابله با هیجانات

## حجاب و نهاد خانواده

مانی رضایی، مریم حسین زاده، نجمه باباپور

[mani.rezaie70@gmail.com](mailto:mani.rezaie70@gmail.com)

هنگامی که تقلیدهای کورکورانه و گمراه کننده غرب در اصول و فروع زندگی، ملل اسلامی را تهدید به زوال می کند و هستی معنوی و سپس موجودیت آنان را به بازیچه می گیرد، پایه ها و ارکان عزت و سعادت آن ها را موربانه صفت از داخل می خورد و آثار سقوط در انحلال روابط اجتماعی و ضعف ضوابط اخلاقی و سستی پیوندهای خانوادگی آشکارا بچشم می خورد، تنها راه چاره، تجدید حیات اسلامی و احیای آداب و سنن مذهبی در کلیه شئون زندگی است، که درد بشر همیشه یک چیز بوده و درمانش هم یکی است. درد، انحراف از فطرت خداوندی است و درمان هم بازگشت به فطرت، و جز آفریننده نهادهای انسانی هیچکس آنها را نمی شناسد و نه از استقامت و انحراف و راه علاج آن ها خبر دارد و اینکه آشنایی با خط گسترش یافته، و از این طریق آموزش های نیک و بد سهولت یافته، از این فرصت باید استفاده کرد و تعالیم روح بخش و سعادت بخش اسلام را به زبانی ساده در اختیار همگان نهاد تا آن ها را که طینت پاکشان هنوز دست نخورده و صفای باطنشان مکدر نگشته بکار آید. این مقاله در مورد حجاب و نهاد خانواده نوشته شده و کوشیده شده راهکارهایی را در رابطه با پایبندی فرزندان به مکتب اسلامی را در برنامه نهاد خانواده قرار دهد.

**واژه های کلیدی:** سازندگی، الگوپذیری، والدین، تعالیم اسلامی

\*\*\*\*\*

## امید، آگاهی و نشاط

\*\*\*\*\*

### بررسی نقش امید در زندگی و پیشرفت

کبری پرداخته

[kobrapardakhte@yahoo.com](mailto:kobrapardakhte@yahoo.com)

امروزه تا اندازه ای، پیشرفت هر جامعه ای در گرو آرامش و سلامت روحی و روانی افراد آن جامعه می باشد. تا زمانی که افراد از درون برانگیخته نشده و خود، خواهان پیشرفت و ترقی و شادمانی نباشند کلیه عوامل موثر بیرونی بی تاثیر می مانند. یکی از عواملی که نقش کلیدی را در حیطه پیشرفت افراد بازی می کند میزان امید افراد به پیشرفت است. هر فردی که امید داشته باشد که می تواند به هر چیزی دست پیدا کند، این امید به او انگیزه حرکت داده و در نهایت به پیشرفت فرد و جامعه می انجامد. لذا بر همین اساس در این پژوهش سعی شده است که نقش کلیدی امید در زندگی افراد و تاثیر آن بر پیشرفت مورد بررسی قرار گیرد.

واژه های کلیدی: امید، پیشرفت، انگیزه

### نقش انگیزه درونی در پیشرفت تحصیلی دانشجویان سلمان فارسی کازرون

اکرم نوایی

[akram.navaee@gmail.com](mailto:akram.navaee@gmail.com)

یکی از ابعاد مهم در راستای توسعه ی علوم، فراگیری آن است. در شرایطی که راهیابی به دانشگاه به عنوان مکانی برای آموختن دانش، برای پیشرفت جامعه، جوانان و خانواده ها امری ضروری به نظر می رسد، توجه به انگیزه از اهمیت خاصی برخوردار می شود. افراد کارآمد، متخصص و دارای سلامت جسم و روان در پیشبرد اهداف جامعه نقش مهمی دارند. انگیزه به عنوان مجموعه عواملی تعریف شده است که انسان را به سوی فعالیت هدفمند به حرکت وا می دارد، آن را هدایت می کند و سبب تداوم آن می شود.

واژه های کلیدی: انگیزه درونی، پیشرفت، دانشجویان

\*\*\*\*\*

## جوانان ایرانی، میراث‌های فرهنگی و تمدنی و آینده نگری

\*\*\*\*\*

### جایگاه و نقش جوانان استان مرکزی در توسعه، حفظ، میراث فرهنگی و جذب توریسم فرهنگی

زهرا محمدنژاد

دانشگاه اراک - [mohamadnejad.zahra@yahoo.com](mailto:mohamadnejad.zahra@yahoo.com)

امروزه ما در جهان پر التهایی زندگی می کنیم که با بحران ها و موانع متعددی روبه رو می باشد. لذا جهت رفع این موانع و نیل به توسعه‌ی هرچه بیشتر در کشور نیاز به راه کارهای اساسی و اجرایی در هر زمینه بیش از پیش احساس می شود. از آنجا که قابلیت های میراث فرهنگی در بسیاری از کشورهای در حال توسعه روشن و آشکار می باشد لذا گسترش فرهنگ از میراث فرهنگی و حمایت و پشتیبانی دولت از این آثار باید از اولویت های ضروری و اساسی برنامه ریزان قرار گیرد تا زمینه‌ی رشد و توسعه کشور فراهم شود. بر این اساس لازم دیده شد که ابتدا پتانسیل های میراث فرهنگی استان مرکزی را بررسی و معرفی کنیم و سپس نقش جوانان بومی را در توسعه میراث فرهنگی و جذب توریسم فرهنگی به داخل استان را ببینیم. روش مورد استفاده در این پژوهش مطالعات اسنادی و پیمایشی می باشد. یافته نشان می دهد که استان مرکزی با وجود پتانسیل های ارزشمند فرهنگی با یکسری مشکلات روبه رو است، که جهت حل این مشکلات و رسیدن به توسعه و پیشرفت می توان راهکارهای اساسی ارائه داد. از جمله مهمترین این راهکارها استفاده از نیروی خلاق جوانان و آموزش این قشر جهت ارتقا و پیشرفت میراث فرهنگی و جذب توریسم در کل کشور است.

**واژه‌های کلیدی:** میراث فرهنگی، پتانسیل ها، جوانان، توسعه‌ی اقتصادی، توسعه اجتماعی، توسعه‌ی توریسم

### میراث مکتب اصفهان، دستاورد عظیم ایرانیان (مدخلی بر شناخت و ویژگی های برنامه ریزی فضایی -

مکانی مکتب اصفهان و جنبش نرم افزاری برای باز تولید مکتب تمدن ساز)

وحید توسلی

کارشناسی ارشد راه و شهرسازی - اصفهان [tavassoli.vahid@gmail.com](mailto:tavassoli.vahid@gmail.com)

الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت باید مبتنی بر آموزه ها و باورهای اسلام و برگرفته از تجارب و روش های مردم ایران باشد که البته لحاظ شرایط و اقتضانات دوران معاصر امری بدیهی و اجتناب ناپذیر است. نویسنده الگوی شهری اصفهان در عصر صفویه را مدلی نسبتاً موفق از یک الگوی شهری می بیند که توانسته آموزه های اسلامی را مطابق فرهنگ ایرانی بومی کند، و می تواند در تدوین الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت از آن استفاده شود. نویسنده در مقاله به بررسی مولفه های اساسی در تدوین این الگو پرداخته است.

**واژه های کلیدی:** شیوه، سبک، مکتب، تمدن

## انجمن های علمی دانشجویی، افق چشم انداز 1404 و برنامه دانشگاه تمدن ساز

مانی رضایی، مریم حسین زاده، رقیه کبودتبار

[mani.rezaie70@gmail.com](mailto:mani.rezaie70@gmail.com)

گرچه سه محور اساسی زندگی اجتماعی انسان از نیروی انسانی، منابع زیرزمینی و علم و فن آوری تشکیل شده است، اما با در کنارهم قرار گرفتن این سه محور راه به توسعه و پیشرفت میسر خواهد شد، اگر کشوری فاقد نیروی انسانی فعال باشد، بالطبع از علم و فن آوری و تولید آن خبری نخواهد بود. گرچه دارای منابع طبیعی بیشماری نیز بوده که روزی بزرگترین منابع نیز پایان خواهد پذیرفت. پیشرفت علوم و تحول شرایط اجتماعی و اقتصادی موجب ایجاد تکنولوژی هایی شده است که عامل اصلی موفقیت در صنعت و به تبع آن حفظ برتری در عرصه های اقتصادی و سیاسی گردیده است. دستیابی به تکنولوژی های جدید مستلزم تلاش مستمر در فرایند تحقیق و تفحص و پژوهش توأم با خلاقیت و نوآوری و ابداع و ابتکار می باشد. به واقع تلفیق موارد فوق حکم کارخانه ای را خواهد داشت که محصولش تکنولوژی می باشد و کشورهایی که از تکنولوژی پیشرفته برخوردارند از جمله کشورهای پیشرفته محسوب می شوند و شاید به همین دلیل نیز باشد که سطح تکنولوژی هر کشور تناسب مستقیمی با شاخص های اصلی تحقیق و توسعه یعنی میزان سرمایه گذاری ها در بخش تحقیقات و تعداد نیروی انسانی فعال و متخصص دارد. مقاله حاضر به دنبال تکمیل کردن روش متمایز جهت ایجاد و بازسازی روش ها، سیستم ها و راه حل هایی برای کسب نتایج مهم مانند کاهش هزینه ها، مشارکت دانشجویان، سبک مدیریت، توجه به سیستم های دانش محور، زمان انجام کار و خلاقیت و هدایت و جهت دهی ایده های نو و خلاقانه دانشجویان با تاکید بر نقش انجمن های علمی دانشگاه و تاثیر آن بر افزایش کارآفرینی می پردازد.

**واژه های کلیدی:** سیستم های دانش محور، تولید محتوای دیجیتالی، کاربرد فناوری، کارآفرینی، مدیریت سه بعدی نظام

علمی کشور